

**KARAHISÂR-I SÂHİB'İN
564 NUMARALI ŞER'İYYE SİCİLİ,1837-1839
(TRANSKRİPSİYON-DEĞERLENDİRME)**

İbrahim DURGUT

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. Ahmet YARAMIŞ

Eylül 2010

Afyonkarahisar

**T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**KARAHİSÂR-I SÂHİB'İN 564 NUMARALI ŞER'İYYE
SİCİLİ,1837-1839
(TRANSKRİPSİYON-DEĞERLENDİRME)**

**Hazırlayan
İbrahim DURGUT**

**Danışman
Doç. Dr. Ahmet YARAMIŞ**

AFYONKARAHİSAR 2010

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Karahisâr-ı Sâhib’in 564 Numaralı Şer’iyye Sicili,1837–1839 (Transkripsiyon-Değerlendirme)” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

.../.../2010

İbrahim DURGUT

TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ ONAYI

JÜRİ ÜYELERİ

Tez Danışmanı : Doç.Dr. Ahmet YARAMIŞ

İmza

Jüri Üyeleri : Doç.Dr. Ahmet Ali GAZEL

: Yrd.Doç.Dr. Mehmet GÜNEŞ

Tarih Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi İbrahim DURGUT'un “**Karahisar-Sahib'in 564 Numaralı Şer'iyye Sicili (1837-1839) (Transkripsiyon-Değerlendirme)**” başlıklı tezini değerlendirmek üzere 17.09.2010 günü saat 10:00'de Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca yukarıda isim ve imzaları bulunan jüri üyeleri tarafında değerlendirilerek kabul edilmiştir

Doç.Dr.Mehmet KARAKAŞ
MÜDÜR

TEZ ÖZETİ

KARAHİSÂR-I SÂHİB'İN 564 NUMARALI ŞER'İYYE SİCİLİ,1837-1839 (TRANSKRİPSİYON-DEĞERLENDİRME)

İbrahim DURGUT

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Eylül 2010

TEZ DANIŞMANI: Doç. Dr. Ahmet YARAMIŞ

Şer'iyye Sicilleri ihtiva ettikleri konular itibarıyla hem ulusal hem de yerel tarih araştırmaları için önemli kaynaklardır. Genel anlamda ülkenin siyasi, sosyal ve ekonomik durumunu anlamamıza yardımcı olurken; yerel anlamda ise ait olduğu şehrin ve ona bağlı olan yerleşim birimlerinin idari yapısı, sosyo-ekonomik durumu ve folklorik özelliklerini tanımamıza imkan sağlar. Bu amaçla, Osmanlı Devletinde önemli ıslahatların yapıldığı Tanzimat Dönemi hemen öncesine rastlayan dönemde Karahisâr-ı Sâhib'e ait 564 Numaralı Şer'iyye Sicili Defteri çalışma konusu olarak seçilmiştir. Defter, 1837-1839 yılları arasını kapsamaktadır. Bu çalışmada, 1837-1839 yılları arası Karahisâr-ı Sâhib Sancağı'nın idari, sosyal, ekonomik yapısı incelenmiş ve defterin transkripsiyonu yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kadı, Şer'iyye Sicili, Karahisâr-ı Sâhib,

ABSTRACT

**THE KARAHİSAR-I SÂHİB COURT RECORD BOOK WITH 564 NUMBER,
1837-1839
(TRANSCRIPTION EVALUATION)**

İbrahim DURGUT

**AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
THE INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF HISTORY
MASTER'S THESIS**

September 2010

Advisor: Assoc. Prof. Dr. AHMET YARAMIŞ

The Court Registries issue as they contain important for both the national and local history research sources. In general, the country's political, social and economic situation, while helping us understand the local context of the residential units belong to the city and its administrative structure, socio-economic status and allows to identify the characteristics of folklore. With this aim, important reforms in the Ottoman Empire coincided with the period immediately before the Tanzimat period, Karahisâr-ı Sâhib's Court Registry Book number 564, was chosen as the subject of study. The Book covers the years between 1837 and 1839. In this study, Karahisâr-ı Sâhib's administrative and social and economic structures were examined and were transcribed during the years between 1837 and 1839.

Key Words: Judge, The Court Registry, Karahisâr-ı Sâhib

ÖNSÖZ

Şer'iyye Sicilleri ihtiva ettikleri konular itibarıyla hem ulusal hem de yerel tarih araştırmaları için önemli kaynaklardandır. Genel anlamda ülkenin siyasi, sosyal ve ekonomik durumunu anlamamıza yardımcı olurken; yerel anlamda ise ait olduğu şehrin ve ona bağlı olan yerleşim birimlerinin idari yapısı, sosyo-ekonomik durumu ve folklorik özelliklerini tanımamıza imkan sağlar. Bu amaçla, Osmanlı Devletinde önemli ıslahatların yapıldığı Tanzimat Dönemi hemen öncesine rastlayan bu dönemde bir sancak merkezi olan Karahisâr-ı Sâhib'e ait 564 Numaralı Şer'iyye Sicili Defteri çalışma konusu olarak seçilmiştir. Defter, H.1252-1254/M.1837-1839 yılları arasını kapsamaktadır. Bu çalışmada, bahis konusu deftere göre 1837-1839 yılları arası Karahisâr-ı Sâhib Sancağı'nın idari, sosyal, ekonomik yapısı incelenmiş ve defterin transkripsiyonu yapılmıştır.

Giriş Kısmında, şer'iyye sicillerinin önemi ve ihtiva ettiği belge türleri hakkında bilgi verilmiş, ardından Türkiye'de şer'iyye sicili çalışmaları değerlendirildikten sonra Afyonkarahisâr'a ait şer'iyye sicilleri hakkında yapılmış çalışmalar sıralanmıştır. Son olarak ise 564 numaralı şer'iyye sicili hakkında bilgi verilmiştir.

Birinci Bölüm'de ise, Anadolu Eyaletine bağlı bir sancak merkezi olan Karahisâr-ı Sâhib'in kazaları, bu kazalara bağlı mahalle ve köyler tesbit edilmiş, Karahisâr-ı Sâhib'de görev yapmış olan mutasarrıf, mütesellim ve kadı gibi idarecilerin sancak ve kaza idaresindeki işlevleri ile yetki ve salâhiyetleri hakkında bilgi verilmiştir.

İkinci Bölüm'de, şehrin sosyal ve ekonomik yapısı incelenmeye çalışılmıştır. Sicilde adı geçen şahısların isimleri, lakapları, bağlı oldukları cemaatlerin adları tablolar halinde gösterilmiş; cami, mescit, han, menzilhane gibi dini ve sosyal yapılar ile şehrin ekonomik yapısı, kullanılan eşya isimleri hakkında bilgi verilmiştir.

Üçüncü Bölüm'de üzerinde çalışılan 564 Numaralı Karahisâr-ı Sâhib Şer'iyye Sicili'nin belge özeti ve transkripsiyonu yapılmıştır.

Sonuç Bölümü'nde ise bu çalışma ile elde edilen neticeler belirtilerek, genel bir değerlendirme yapılmıştır.

Sicili yeni yazıya çevirirken, dönemin dil hususiyetinin bozulmaması için, mümkün mertebe metne bağlı kalınmıştır. Bununla beraber sicilin fotokopisinden faydalandığımız için, belgelerin bazı yerleri mürekkebin dağılmasından silik, bazı yerleri ise kesik çıkmıştır. Bu şekilde olan veya okunamayan yerler (...) şeklinde belirtildikten başka, yanına (silik) veya (kesik) şeklinde ibareler düşülmüştür. Ayrıca bazı mahallî terimler veya yer isimleri okunurken kesin doğruluğu bilinemediğinden, kelimenin yanına (?) işareti konulmuştur. Transkrib kuralları olarak da ayın ve hemze işaretleri (‘) şeklinde, harf-i tarifler (‘1-) şeklinde, elif, vav ve ye ile yapılan uzatmalar (^) işareti ile gösterilmiştir. Ayrıca sicil defterinde ilk kayıttın varak 1b’de olduğu görülmektedir. Numaralandırma yaparken defterin varak numaralandırmasına riayet edilmiştir. Bununla beraber bazı kayıtların numaralandırılması sehven unutulmuş ya da gözden kaçmışmıştır. Bu nedenle defterin belge numaralarına dikkate alınmamıştır.

Bu çalışmanın her aşamasında, yakın ilgi ve desteğini gördüğüm hocam Sayın Doç. Dr. Ahmet YARAMIŞ’a sonsuz şükranlarımı arz etmeyi bir borç bilirim. Ayrıca zaman zaman yardım ve desteğini benden esirgemeyen Sayın Doç. Dr. Ahmet HALAÇOĞLU’na da teşekkürlerimi sunarım.

İbrahim DURGUT

Afyonkarahisâr 2010

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ	ii
TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ ONAYI	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR DİZİNİ	x
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

İDARİ TEŞKİLÂT

1. İDARİ BİRİMLER.....	10
1.1. KARAHİSÂR-I SÂHİB SANCAĞINA BAĞLI KAZALAR	10
1.2. KARAHİSÂR-I SÂHİB KAZASINA BAĞLI MAHALLE VE KÖYLER	10
2. İDARECİLER.....	13
2.1. ÜMERA (EHL-İ ÖRF)	13
2.1.1. Mutasarrıf	13
2.1.2. Mütesellim	13
2.1.3. Muhassıl.....	15
2.1.4. Voyvoda	15
3. ULEMA (EHL-İ İLM)	16
3.1. KADI VE NAİBLER	16
3.2. MÜFTİ.....	16
3.3. NAKİB'ÜL-EŞRAF KÂİM-İ MAKÂMI	17

İKİNCİ BÖLÜM

SOSYAL VE İKTİSADİ DURUM

1. 564 NUMARALI KARAHİSAR-I SAHİP ŞER'İYYE SİCİLİNE GÖRE ŞAHİS İSİMLERİ, KULLANILAN LÂKAP VE CEMAAT İSİMLERİ.....	19
1.1. KULLANILAN İSİMLER.....	19
1.2. KULLANILAN LAKAPLAR	23
1.3. CEMAATLER	24
2. SOSYAL YAPILAR	24
2.1. CAMİ VE MESCİDLER	24
2.2. VAKIFLAR	25
2.3. HANLAR VE ZAVİYELER	25

3. EKONOMİ ve ZİRAAT	26
3.1. KULLANILAN EŞYALAR VE FİYATLARI	28

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

564 NUMARALI KARAHİSÂR-I SÂHİB ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN BELGE ÖZETLERİ

SONUÇ	44
KAYNAKÇA	45
564 NUMARALI KARAHİSÂR-I SÂHİB ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN TRANSKRİPSİYONU	48
EKLER	239

KISALTMALAR DİZİNİ

a.g.e: adı geçen eser

a.g.m: adı geçen makale

b: belge

Bkz: bakınız

C: cilt

DİA: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi

DTCFD: Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi

gös. yer: Gösterilen yer.

İA: Milli Eğitim Bakanlığı İslam Ansiklopedisi

s: sayfa

S: Sayı

SBE: Sosyal Bilimler Enstitüsü

TTK: Türk Tarih Kurumu Yayınları

v.d: ve devamı

Vr: varak

GİRİŞ

Osmanlı Devletinde şimdiki hâkimin yaptığı görevi “kadı”, kadının bulunmadığı hallerde ona vekâlet eden ve onun adına işleri yürüten kimselere “nâib” denmekteydi. Kadıların ve nâiblerin bizzat kaza işleriyle meşgul buldukları, resmî daireye “şer’iyye mahkemeleri” denilmekteydi.

Tanzimatın ilânına kadar yargı yetkisi Şer’î Mahkemelere aitti. Söz konusu mahkemelerde yalnız kişiler arasındaki anlaşmazlıklar değil, şehir ve kasabaların belediyelerle ilgili alım-satım, vekâlet, verâset, vasî tayini gibi konuların resmîyete geçirilmesi işlemleri de görülürdü¹. Kadılık müessesesi, Osmanlı Devletinin kuruluşundan itibaren var olmakla beraber esas kurumlaşmasını Fatih Sultan Mehmet zamanında gerçekleştirmiştir. Devlet genelindeki bütün kadılar Kazaskerliğe bağlanmış ve kadılara verilecek rütbe, elkâb ve dereceler belirlenmiştir².

Şer’iyye Mahkemelerinin başında bulunan kadılar, medreseden yetişirlerdi. İyi yetişmiş müderrislerin nezaretinde tahsillerini tamamlayan medrese öğrencileri kadılık göreviyle ülkenin her yerinde görev yaparlardı. 16. yüzyıl sonlarından itibaren, devletin birçok kurumunda olduğu gibi, medreselerde de bir bozulma baş göstermiş, bu yüzden medreseler kendinden bekleneni veremez hale gelmişlerdir. Buna paralel olarak kadılık kurumunda da bozulma meydana gelmiş, rüşvet, iltimas, haksız karar verme gibi olumsuzluklar artmıştır. Bundan dolayı Osmanlı Padişahları kadılık kurumuna çeki düzen vermek için tedbirlere başvurmuşlarsa da başarılı olunamamış³ ve devlet yıkılıncaya kadar bu şekilde devam etmiştir. Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşunu müteâkib, yapılan yenilikler çerçevesinde kadılık ve onunla ilişkili ünvanlar kaldırılmış, şer’î mahkemelerin yerini Asliye Hukuk mahkemeleri almıştır⁴.

¹ Ahmet Halaçoğlu, “1966-68 Tarihleri Arasında Harput Mahkemesine İntikal Eden Dava ve İdarî Uygulamalar”, *Fırat Üniversitesi Dergisi(Sosyal Bilimler)*, Sayı 2/2, Elazığ 1988, s.106.

² Ongan, Halit; *Ankara’nın 1 Numaralı Şer’iyye Sicili*, Ankara 1958, s.XXV.

³ Veldet Velidedeoğlu, “Kanunlaştırma Hareketleri ve Tanzimat”, *Tanzimat I*, İstanbul 1940, s.169.

⁴ Şer’î Mahkemeler, kadılık ve nâiplik hakkında ayrıntılı bilgi için bakınız. Musa Çadırcı, “Tanzimatın İlanı Sırasında Osmanlı İmparatorluğunda Kadılık kurumu ve 1838 Tarihli Tarîk-i İlmiyye’ye Dair Cezâ Kunun-nâmesi”, *A.Ü., Tarih Araştırmaları Dergisi*, C.XIV, Ankara 1983, s.139-161; Joseph Schact, “Mahkeme Maddesi”, *Millî Eğitim Bakanlığı İslâm Ansiklopedisi(İA)*, C.VII, İstanbul 1972, s. 147 v.d.; Münir Atalar,

Şer'î Mahkemelerde kadıların veya nâiblerin mahkeme sırasında tuttıkları defterlere Şer'iyye Sicili denir. Şer'iyye Sicillerinde, evlenme, boşanma, nafaka, vakıf, hıbe, cürüm, cinâyet gibi mahallî olaylar ile fermân, emir, berat gibi merkezden gelen tahrirata ait kayıtlar yer alır. Bunun yanısıra, bölgenin belediye ve güvenlik işleri, içki, tütün yasağı gibi devletin çıkırdığı çeşitli yasaklar, ordu için asker ve zahire temini, yeni koyulan vergiler, vergilerin nasıl toplanacağı, bölgede yetişen ürün çeşitleri, şehir ve kasabaların yaklaşık nüfusu, salgın hastalıklar gibi birçok konular da sicillerde yer almaktadır. Ayrıca vakıf müessesesi hakkında da bu siciller önemli kaynaklardandır. Bütün bunlardan başka, Şer'iyye sicillerinde, senede iki defa verilen ve şehirde satılan ve üretilen yiyecek, giyecek gibi maddelerin esnaf temsilcileri ile birlikte fiyatlarının tespiti anlamına gelen "narh koyma" hakkında da bilgiler mevcuttur. Böylece ihtiyaç maddelerinin cinsi, özellikleri ve birim fiyatlarını sicillerden öğrenmek mümkündür.

1839 yılında Tanzimat'ın ilânının ardından yapılan düzenlemelerle, kadıların görev ve salahiyetleri kısıtlanmış sadece şer'î davalara bakmakla görevli kılınmışlardır. Bu düzenlemeden itibaren sicillerde yer alan belgeler daha çok hüccet, ilâm, tereke ve narh kayıtlarından oluşmaktadır.

"Şer'iyye Mahkemelerine Dair Kısa Bir Tarihçe", *A.Ü.İ.F. İslâm İlimleri Enstitüsü Dergisi*, Sayı 4, Ankara 1980, s.303-328; İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devletinde İlmîye Teşkilatı*, Ankara 1965, s.83 v.d.

ŞER'İYYE SİCİLLERİNDE YER ALAN BELGE TÜRLERİ

Şer'iyye sicillerindeki kayıtlar esas itibarıyla Kadı'ya merkezden ya da bağlı olduğu sancak merkezi ve şehirdeki diğer görevlilerden gönderilen emirler ve buyrulduklar ile Kadı'nın yapmış olduğu işlem ve kararları ihtiva eden belgelerden meydana gelmektedir. İlk olarak Kadı'ya hitaben yazılmış belge türleri şunlardır:

Ferman: Divan-ı Hümayun veya Bâb-ı âlî'deki divanlarda alınan kararlara uygun olarak yazılan ve üzerinde tuğra bulunan Padişah emirlerine verilen addır. Ferman ile aynı manada kullanılan *emir* ve *hüküm* kelimeleri, “emr-i âlî, emr-i şerîf, emr-i padişâhî, emr-i münîf-i vâcibü'l-ittibâ; hükm-i şerîf ve hükm-i cihan-mutâ” şeklinde belgelerde kullanılmıştır⁵.

Berat: Bir memuriyete tayin, bir gelirden tahsis, bir şeyin kullanılma hakkı, bir imtiyaz veya muafiyetin verildiğini gösteren ve Padişah'ın tuğrasını taşıyan belgeye verilen addır. Berat tuğranın sâhibi olan Padişah'ın saltanatı süresince geçerlidir. Berat sâhibinin ölümü veya sahip olduğu şeyden feragat etmesi durumunda ise münhal kalan görev veya memuriyet ehil olan bir başka kişiye tevcih edilirdi⁶.

Buyruldu: Osmanlı diplomatiğinde yüksek rütbeli görevlilerin kendilerinden aşağı mevkilerde bulunanlara gönderdikleri emirlere verilen addır. Padişah'ın tuğrasını taşıyan hükümler ancak sadrazam, defterdar ve kazasker buyruldukları ile yazılabilirdi. Sadrazam, idari ve askeri işlerle, Defterdar maliye ile ilgili işlerde Kazaskerler de adli işlerle yetkili kılınmıştı. Divan-ı Hümayun'a verilen bir arz, arıza, arzuhal veya tahrir önce okunur, talep uygun bulunursa üzerine buyruldu kelimesi yazılırdı. Buyrulduklarda belgelerin sonu genellikle 'deyu buyruldu' şeklinde biter. Bununla beraber bazen 'buyruldu'nun konulmayıp 'deyu' yada 'amel ve hareket eyleyesiz' denilerek bitirildiği görülmektedir⁷.

Tezkire: Aynı şehirdeki devlet dairelerinin birbirlerine ve halkın birbirine yazdıkları kağıt hakkında kullanılır bir tabirdir. Bu anlam dışında, Divan-ı Hümayun

⁵ Mübahat S. Kütükoğlu, ‘Ferman’., Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi(DİA), C.XII, s.400.

⁶ Mübahat S. Kütükoğlu, ‘Berat’, DİA, C.V, s 472.

⁷ Mübahat S. Kütükoğlu, ‘Buyruldu’, DİA, C.VI, s. 478 -479.

kâtiplerine ‘Reis-ü’l Küttâb’ tarafından verilen hüviyet belgesine, şairlerin tercüme-i hallerinin anlatıldığı eserlere, esnafa ve halka verilen resmi kayıtlara da bu ad verilirdi. Ayrıca resmi dairelerde yazı işleriyle meşgul bulunanlara da tezkireci denirdi⁸.

Temessük: Borç senedi anlamına gelen Temessük, bir mülkün ferağ ve intikaliyle tasarruf şekline dair ilgili makam tarafından verilen belgeye denir. Ayrıca; borç için alınan senede, kefaleti tazammun eden vesikaya, muahede esnasında devleti temsil eden görevli tarafından verilen mühürlü kağıta da temessük denirdi⁹.

Kadılar Tarafından Kaleme Alınan Belgeler

Hüccetler: Kadı’nın huzurunda bir husus hakkında taraflardan birinin ikrarı ve bir diğerinin tasdikini içeren belgenin adıdır. Hüccette kadı’nın hükmü bulunmaz ancak onun imzası ve mührü bulunurdu. Nikâh, talak, fesh-i nikâh, mehir, nafaka, vasi, ferağ-ı kat’î, kefâlet, hibe, teslim, ibra gibi hukuki muameleler için düzenlenirdi. Vakfiyeler de üslub ve muhteva bakımından farklı olmalarına rağmen bir çeşit hüccet idi¹⁰.

İ’lâmlar: Şer’î bir hükmü ve altında kararı veren Kadı’nın imza ve mührünü taşıyan belgeye verilen addır. İ’lâmat-ı Şer’iyye’ olarak ta belgelerde ifade edilen i’lâm, davacının iddiasını, dayandığı delilleri, davalının cevabını ve ardından da kadı’nın gerekçesiyle verdiği hükmü ihtiva eden belgeye verilen addır¹¹.

Müraseleler: Anadolu ve Rumeli Kazaskerleri tarafından kadı ve naiplere ve onlar canibinden nahiye naiplerine tayinleri, görev ve yetkilerini bildirmek için yazılan resmi emirlerdir. Esas itibarıyla bir suç zanlısının yakalanıp, mahkemeye çıkarılması için oranın voyvodası veya kethüdasına yazılan emirlere denilmesi yanında bazen de kadı’nın görevlerini resmi bir yazıyla naibine devretmesi hususunda yazılan yazılara da bu ad verilirdi¹².

⁸ Mehmet Zeki Pakalın, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, C.III, Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara 1983, s.491.

⁹ Yılmaz Kurt, Osmanlıca Dersleri - 2, Ecdad Yay., Ankara 1993, s. 177,453.

¹⁰ Mustafa Oğuz – Ahmet Akgündüz, “Hüccet”, DİA, C.XVIII, s 446.

¹¹ Ahmet Akgündüz, “İ’lâm”, DİA, C.XXII, s. 72

¹² Uzunçarşılı, İsmail Hakkı; *Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı*, TTK, Ankara, 1984, s.108; Mehmet Güneş, *Tanzimat Dönemi Öncesinde Karahisâr-ı Sahip Sancağı, (67 no’lu Şer’iyye Siciline Göre)*, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1995, s.15.

Narh Kayıtları: Osmanlı Devleti'nde pazarlarda mal ve hizmet için belirlenen fiyatların kontrol altına alınması işlemine narh denilmekteydi. Devlet, üretici, aracı ve tüketici arasındaki alım-satıma müdahale ederek fiyatları kontrolü altında tutmaktaydı. Kadı'nın kontrolü altında tespit edilen fiyatlar şeriyye siciline kaydedilir ve bir sonraki fiyat tespitine kadar bu narh kayıtları geçerli olurdu.

Tevzi Defteri: Devlete ait bir takım ödemelerin, yöreden gelip-geçen memurların masrafları ve menzil ücretleri, vali, mütesellim gibi görevlilerin masrafları, bir takım resmi binaların ve yolların, köprülerin inşaaı bedellerinin halka taksim edilip, bunun şeriyye sicillerine kaydedildiği kayıtlara verilen addır.

Tereke Defteri: Vefat eden kimselerin miras olarak bıraktıkları mal varlıkları varisleri arasında kadı tarafından taksim edilirdi. Vefat edenin mirasçısı yoksa geride bıraktığı miras kadı tarafından beytülmale devredilmek üzere el konulurdu. Kadılar emirleri altında bulunan ve kendilerine kassam denilen görevliler aracılığıyla kendilerine intikal eden muhalefatı şer'iyye siciline kaydederlerdi.

ARAŞTIRMALAR

Afyonkarahisâr hakkında şer'iyye sicillerinden yararlanarak ilk yapılan derleme niteliğindeki araştırma Edip Ali Baki'nin 1951 yılında Afyonda yayımladığı “Şer'iyye Sicillerine Göre Afyonkarahisâr'da XVII.-XVIII. Asırlarda Meçhul Halk Tarihinden” adlı eserdir. Mahalli bir araştırmacı tarafından hazırlanan bu eser, adı geçen yüzyıllarda Karahisâr-ı Sahip Sancağının idari ve sosyal yapısı hakkında bilgi vermektedir¹³. Bundan sonra Süleyman Gönçer, Muharrem Bayar ve Yusuf İlgar gibi araştırmacıların şer'iyye sicillerinden istifade ederek yaptıkları incelemeler özellikle bölge tarihini aydınlatma açısından önemlidir.

Diğer taraftan Afyonkarahisâr Şer'iyye Sicillerine göre Yüksek Lisans ve Doktora tez çalışmaları da yapılmış ve halen de yapılmaya devam etmektedir. Bu çalışmalardan bazıları şunlardır:

Yüksek lisans Tez Çalışmaları:

- Mehmet Güneş, Tanzimat Dönemi Öncesinde Karahisâr-ı Sahip Sancağı, (67 no'lu Şer'iyye Siciline Göre), Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1995
- Mehmet Soysal, 557 Numaralı Afyon Karahisâr-ı Sâhib Sancağı Şer'iyye Sicili. Fırat Üniversitesi · Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi–2005
- Kürşat Çelik, 565 numaralı Karahisâr-ı Sâhib Şer'iyye sicili [Karahisâr-ı Sâhib Sharia records no:565], Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2004
- Naci Şahin, 568 numaralı Karahisâr-ı Sâhib Şer'iyye Siciline göre Afyon, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 1998
- Mehmet Biçici, 569 numaralı Karahisâr-ı Sâhib şer'iyye sicili, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 1998

¹³ Güneş;a.g.t., s. 17.

- Meral Şahin, 576 numaralı Karahisâr-ı Sâhib şer`iyye siciline göre Afyon (1848–1851), Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2001
- İbrahim Baş, 578 numaralı şer`iyye siciline göre Karahisâr-ı Sâhib Sancağı, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2001
- Kadir Sun, 598 nolu şer`iyye siciline göre Karahisâr-ı Sâhib`in sosyo-ekonomik yapısı (1868–1869), Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2001
- Muhittin Özaşkın, 606 numaralı Karahisâr-ı Sâhib şer`iyye sicili, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 1998
- Zübeyde Tiryakioğlu, 612 numaralı Karahisâr-ı Sahip şer`iyye sicili (H 1299/1301. M.1881/1883), Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 1996
- Mehtap Siligül, Karahisâr-ı Sahip Sancağı'nın 615 numaralı şer`iyye sicili(transkrisyon), Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2007
- Suzan Gedizli, 618 numaralı Karahisâr-ı Sâhib şer`iyye sicili (H. 1306/1308 - M. 1889/1891), Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 1997
- Ömer Demirtaş, 647 Numaralı Karahisâr-ı Sahip Şer`iyye sicili, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2004
- Şerife Şahin, 651 numaralı Karahisâr-ı Sâhib Şer`iyye Sicili'nin transkripsiyon ve değerlendirilmesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2010
- Dilaver Durakşahin, 652 numaralı Karahisâr-ı Sâhib Şeriye Sicili, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2006
- Mehmet Özgür Ergün, 653 Numaralı Karahisâr-ı Sahip Şer`iyye Sicili, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2009

- **Doktora Tez Çalışmaları:**
- Zübeyde Tiryakioğlu Kazak, XIX. yüzyılın ilk yarısında Şer`iyye Sicillerine Göre Karahisâr-ı Sâhib Sancağı, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2003
- Naci Şahin, Şer`iyye sicillerine göre XIX. yy sonlarında (1875 – 1900) Karahisâr-ı Sahip Sancağı, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2002
- Zahid YILDIRIM, Karahisâr-ı Sâhib Sancağı'nın idari sosyal ve ekonomik yapısı (1720-1750), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İslâm tarihi ve Sanatları Anabilim dalı, Doktora Tezi, 2003
- Mehmet GÜNEŞ, XVIII. yüzyılın ikinci yarısında Karahisâr-ı Sâhib Sancağı (Şer`iyye sicillerine göre), Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2003

564 Numaralı Karahisâr-ı Sâhib'in Şer'iyye Sicili'nin Genel Tanıtımı

Afyonkarahisâr'a ait şeriyye sicilleri 1991 yılına kadar Afyon Etnografya Müzesinde saklanmaktaydı. Aynı yıl alınan bir kararla Türkiye'deki bütün Şer'iyye sicillerinin Ankara'daki Milli Kütüphane'de toplanmasına karar verilmiştir. Bu nedenle Afyonkarahisâr'a ait şeriyye sicilleri Ankaraya gönderilmiştir. Bu sicillerin mikrofilmleri çekilmiş olup, araştırmacıların hizmetine sunulmuştur. Ardından sicillerin daha iyi korunması ve hizmete sunulması için İstanbul'da bulunan Başbakanlık Arşivi, Osmanlı Arşivleri Daire Başkanlığı bünyesine dahil edilmiştir. Burada ve Millî Kütüphâne'de şer'iyye sicillerinin mikrofilimleri mevcut olup, araştırmacılara bu mikrofilimler vasıtasıyla çalışma imkanı verilmekte ve böylece defterlerin orijinallerinin yıpranmaması sağlanmaktadır.

Çalışmamıza kaynaklık teşkil eden Afyonkarahisâr'ın 564 numaralı sicili, Hicrî 1252-1254/1837-1839 yıllarına ait olup, umûmiyetle ferman, berat, masârif ve tevzi defteri, tereke gibi belge türleri ile bu belge türleri dâhilinde vakıf, nefy, , nasb ve tayin, evlenme, afyon ve enfiye mübâya'ası, zahire temini, mübâya'a gibi konuları ihtiva etmektedir. Sicilin tamamı 86 sahifeden ibârettir. Sicilin transkribinde orijinalliğe bağlı kalınmış, her bir sayfadaki belgeler rakamlandırılmıştır. Sicilde 112 farklı kayıt bulunmaktadır. Yazı türü talik olup, tek bir kâtip tarafından kaleme alınmıştır Sicil'in 43. ve en son sayfasında bulunan belgenin alt kısmında sicili yazanın künyesinin yer aldığı pençe ve mühür bulunmaktadır. Pençe'de "Şeyh-zâde es-Seyyid Mustafa" ismi yazılıdır. Sicil Defterinin imlâsı ve defter düzeni düzgün olup, Arapça ve Farsça kelime ve terkiplerin çokça olması sebebiyle ağıdalı bir Türkçeyle yazılmıştır. Belgelerde genellikle tarih sıralamasına uyulduğu söylenebilir. Tarih olarak Hicrî 1252, 1253 ve 1254 senelerini ihtivâ etmektedir. Tarihler genellikle Arapça yazı ile yazılmıştır. Rakamla verilen tarih sayısı azdır. Aylar yazılırken zaman zaman kısaltılmış, zaman zaman ise tam olarak yazılmıştır.

Sicilde bulunan bazı mahkeme kayıtlarının sonunda "Şühûdü'l-hâl" bulunmaktadır. Sicildeki belgelerde Afyonkarahisâr ismi çoğu zaman "Karahisâr-ı Sâhib", bazende "Karahisâr" şeklinde geçmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

İDARİ TEŞKİLÂT

İncelenen dönemde Karahisâr-ı Sâhib, merkezi Kütahya olan Anadolu Eyaletine bağlı bir sancak merkezi idi. Kayıtlardan elde edilen verilere göre Karahisâr-ı Sâhib Sancağı kazaları, bunlara bağlı mahalle ve köylerin isimleri şunlardır:

1) İDARİ BİRİMLER

1.1) Karahisâr-ı Sâhib Sancağına Bağlı Kazalar

1. Karahisâr-ı Sâhib Kazası
2. Sandıklı Kazası
3. Şuhud Kazası
4. Sincanlı Kazası
5. Çay Kazası
6. Karamık Kazası
7. Bolvadin Kazası
8. Nevahi Barçın Kazası
9. Han Barçın Kazası
10. Çöle Âbad Kazası

1.2) Karahisâr-ı Sâhib Kazasına Bağlı Mahalle ve Köyler

Karahisâr-ı Sâhib Kazası Mahalleleri

Yukarı Pazar	Voyvoda	Hacı Cafer	Akmescid
Cansız	Hacı Mustafa	Karamanoğlu	Hacı Eyüb
Marulcu	Hacı	Dâî Receb	Karaman

	Abdurrahman		
Nasara	Burmalı	Hacı Yahya	Çavuşbaşı
Cami-i Kebir	Bedrik	Sinan Paşa	Çavuşoğlu
Hisarönü	Zaviye	Hacı İsmail	Arap Mescid
Efecik	Kayadibi	Gökçe	Hacı Nasuh
Hacı Evtal	Ekeste	Molla Bahşi	Sinan Halife
Doğancı	Ardıç	Kubelü	Fakih Paşa
Nahılcı	Gündoğmuş	Hacı Ali oğlu	Hacı Mahmud
Hacı Nuh	Tac Ahmed	Karakâtib	Medli
Nurcu	Çingeneler	Kal'a	Kâhil

Karahisâr-ı Sâhib Kazasına Bağlı Köyler

Anbanas	Akviran	Kışlacık	Mihail
Susuz	Erkmen	İssizce	Sipsin
Gebeceler	Aşağı Tandırı	Hacıbeyli	Kumardaş
Bey	Çobanlar	Kulatay	Sülün
Çatalçeşme	Çobanlı	Ilıcalu	Çepni
Bayat	Bozöyük	Kuzluca	Çalışlar
Bostanlı	Sülümenli	Işıklar	Elpirek

Çakır	Salar	Sarık	Eyret
Deper	Belce	Döğer	Kal'acık
Karaaslan	Karaağaç	Feleli	Çorca
Kayaviran	Köprülü	İnaz	Ayazini
Akçin	Çıkrık	Arablı	Çukur
Osman	Karacaviran	Hayran Balı	Yukarı Tandırı
Dinar	İsmail	Doğanlar	Leğen
Halimuğru	Çorca-i sağır	Kal'acık	Çavdarlu
Ayvalu	Çarıklı		

2. İDARECİLER

2.1) ÜMERA (EHL-İ ÖRF)

2.1.1) *Mutasarrıf*

İncelediğimiz dönemde Karahisâr-ı Sâhib bir sancak merkezi olup mutasarrıflıkla idare edilmekteydi. Bu dönemde mutasarrıf olarak Dilaver Paşa görev yapmaktaydı. Osmanlı Eyalet idaresinde vali ile aynı yetkiye sahip olan mutasarrıfların çoğu farklı yerlerde otururlar ve yerlerine mütesellim tayin ederlerdi. Nitekim Dilaver Paşa'ya Karahisâr-ı Sâhib'in yanında Kütahya Sancağı mutasarrıflığı da tevcih edilmişti¹⁴. Bu münasebetle Dilaver Paşa yerine mütesellim olarak Hâcî 'Abdübâki-zâde' Osman Ağa'yı tayin etmiştir.

Mutasarrıflar Eyalet idaresinde vali ile aynı yetkiye sahiptiler. Mutasarrıfların bilgili, tecrübeli ve güvenilir kişilerden seçilmelerine özen gösterilmiş ve atanan mutasarrıflar da geniş yetkilerle donatılmışlardır. Atandıkları sancağın en yetkilisi olan mutasarrıflar, sancağın her türlü problemini çözmeyi bir görev bilip, idari, askeri, mali ve sosyal meselelere el atarak çözüm getirmeye çalışmışlardır. Mutasarrıflar çağırıldıkları vakit emrindeki kapı halkı ile savaşa gitmeye yükümlü oldukları gibi mukataaların denetimi ve iltizam işleriyle de doğrudan ilgilenmekteydiler. Bu görevlerden başka, gerektiğinde şehirde bulunan bazı dini ve sosyal yapıların tamir ettirilmesi, herhangi bir tabii afet anında, halkın ihtiyacı olan temel gıda maddelerinin temin edilmesi, sancak içinde ihtiyaç duyulan görevlilerin atanması veya merkezden atanmaları için 'takrir' yazılması, esnafın sattığı mallara narh verdirilmesi gibi çok değişik idari, askeri, ekonomik ve sosyal nitelikli işlerle uğraşmaktaydılar¹⁵.

2.1.2) *Mütesellim*

Mütesellimlik, 16.yüzyılın sonlarından Tanzimat dönemine kadar Osmanlı Devletinde mevcudiyetini devam ettirmiş olan bir kurumdur¹⁶. Lügat manası, teslim olunan şeyi alıp

¹⁴ 564 Numaralı Karahisâr-ı Sâhib Şer'iyeye Sicili, Vr.4b, belge10

¹⁵ Bakınız. Musa Çadırcı, Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapısı, Ankara 1997, s.14;Rifat Özdemir, XIX. Yüzyılın ilk yarısında Ankara, Ankara, 1998, s,147.

¹⁶ Bu konu ile ilgili geniş bilgi için bakınız. Yücel Özkaya, "XVIII. Yüzyılda Mütesellimlik Müessesesi", *DTCFD*, XXVIII/3-4, Ankara 1977, s.369-385; Musa Çadırcı, "II. Mahmut Döneminde Mütesellimlik Kurumu", *DTCFD*, XXVIII/3-4, Ankara 1977, s.287-296; Talat Mümtaz Yaman, "Mütesellimlik Müessesine Dair", *Türk Hukuk Dergisi*, C. 1(1941-1942), Ankara 1944.

kabul eden demek olan mütesellim, beylerbeyi, sancakbeyi olan şahısların görev bölgeleri olan sancaklara gitmedikleri veyahut da gidemedikleri zaman, yerlerine atadıkları kişidir. Bu kişi, beylerbeyi ve sancakbeyinin görevlerini bizzat kendisi vekil olarak yerine getirir ve bunlara ait gelirleri toplar ve sahiplerine gönderirlerdi¹⁷.

Beylerbeyi ve sancakbeyi, mütesellim olmasını istedikleri kimse ile ilgili arzlarını kapı kethüdası vasıtasıyla merkeze ulaştırırlar, tayin gerçekleşikten sonra kendi buyruvduları ile kadı, subaşı, kethüda yeri, gibi o bölgedeki görevlilere durumu bildirirlerdi. Mütesellimler genellikle bir yıl için tayin edilirdi. Fakat görevini layıkıyla yapamayanlar bu süre dolmadan da azledilebilmekteydi. Buna karşın bu görevi otuz-kırk yıl gibi bir ailenin devamlı olarak mütesellimliği elinde tuttuğu da da olmaktadır¹⁸.

Karahisâr-ı Sâhib Sancağı Mutasarrıfı Dilâver Paşa, kendisine mütesellim olarak herkesin güvenini kazanmış bir zat olan Hâcî ‘Abdulbâki-zâde’ Osman Ağa’yı Mütesellim olarak tayin etmiştir. Bu konu ile ilgili belgede Osman Ağa’dan mütesellimliği süresince kendisinden beklenen vazife şöyle ifade edilmektedir: “Sen dahî ber-vech-i meşrûh livâ-i mezkûrun mütesellimlik husûsâtına mütenevvi’ olan kâffe-i keyfiyyâtı muktezâ-yı fetânet ve hamîyyetin üzere hüsn-i idâre ve rü’yet ve tanzîm-i mehâmm-ı vâcibü’l-ihimâm-ı seniyye ve tahsîl ve tesbîl-i emvâl-i mukâta’a ve ta’lîm ve ta’allüm-i asâkir-i redîfe-i livâ ve siyânet ve muhâfaza-i ehâli ve fukarâ ve def’ ü ref’-i eshâb-ı mefsedet-peymâ maddelerine cümle ehâli ile bi’l-ittifâk gayret ve dikkat ve tekâsit-i mu’tedelesi mücebince dikkat ve zamâniyle emvâl-i mukâta’ayı yerlü yerinden bi’t-tahsîl mansûre hazînesinden tavsîle ihtimâm ve mübâderet ve mugâyir-i idâre-i seniyye zamm ve zamîme ve ta’addî ve rencide misillû harekât-ı nâ-becânın vukû’undan fevka’l-gâye mübâ’adet mücib-i felâh ve selâmet olacak hâlât-ı hasene ve muvassala-i müstahsinenin icrâsına kemâliyle gayret ve her hâlde câdde-i istikâmetden zerre kadar inhirâf itmeyerek muttasîfâne ve mu’tedilâne hüsn-i hareket-birle cümle ehâli ve fukarâdan taraf-ı müstecmi’-i eşref cenâb-ı mülûkâneye isticlâb-ı da’vât-ı hayriyye-i farîzasına mezîd a’sâr mübâderet ve

¹⁷ Bunun için bakınız. Ahmet Halaçoğlu, *Teke(Antalya) Mütesellimi Hacı Mehmed Ağa ve Faaliyetleri*, Isparta 2002, s.3.

¹⁸ Mehmet İpşirli, “Osmanlı Devlet Teşkilatı”, *Osmanlı Devlet ve Medeniyeti Tarihi I* (Editör: Ekmelettin İhsanoğlu), Feza Yayınları, İstanbul 1999, s.233.

lâzımı'l-inhâ husûsât ve keyfiyâtı peyder pey savb-ı muhibbânemize tahrîr ve iş'âra kemâliyle ihtimâm ve dikkat eylemek.”¹⁹

2.1.3) Muhassıl

Eyalet yöneticisi olarak Tanzimat'ın ilanından önce az da olsa muhassıllarla karşılaşmaktadır. Ancak Tanzimatla birlikte getirilen muhassıllık ile bunlar arasında sadece isim benzerliği bulunmaktadır. Muhassıl başlangıçta geliri doğrudan doğruya Padişah'a ait olan hasların yönetiminde görevli kimse iken sonraları tıpkı mutasarrıf gibi bir eyalet veya sancağın hem valiliğini yapan hem de hasılatını toplayan kimse olarak bilinmektedir²⁰.

Valiliğin yanı sıra mutasarrıflık ve muhassıllık da hemen hemen aynı görevi yüklenen en üst düzeyde birer yönetim kurumudur. Ancak gerek muhassıllık ve gerekse mutasarrıflık bu dönemde valilik gibi genel ve yaygın bir yönetim biçimi olmaktan uzak özel durumun ortaya çıkardığı geçici bir kurumdur²¹.

Sancak gelirlerini toplamak amacına yönelik görev yapan muhassıllar buldukları yerin vergi gelirlerini toplamak amacıyla çalışmalarında buldukları gibi aynı zamanda asayiş de sağlıyorlardı²².

Yine sicilde Dilaver Paşa için çeşitli belgelerde “*Hüdâvendigâr feriki ve Kütahya ve Karahisâr-ı Sâhib sancakları muhassılı*” unvanlarının kullanıldığı görülmektedir²³.

2.1.4) Voyvoda

Sicilin pek çok yerinde geçen voyvodalık, Osmanlı Devletinde yine taşra yönetimiyle ilgili bir terimdir. İslavca olan bu kelime “reis, subaşı, ağa” gibi farklı manalarda kullanılmıştır. 17.yüzyıldan itibaren varlığını gördüğümüz voyvodalar padişah, vezir veya ümerâya ait hasların senevî gelirlerini toplamakla görevliye verilen addır. Voyvodalar da aynı mütesellimler gibi 18. yüzyılda genellikle yerli hanedana mensup kişiler olup, has sâhibi tarafından tayin edilen görevlilerdir. Bunlar

¹⁹ 564 Numaralı Karahisâr-ı Sâhib Şer'iyeye Sicili, Vr.3b, belge 7

²⁰ Musa Çadırcı, “Türkiye’de Kaza Yönetimi”, *Belleten*, C.LI, s.201, Türk Tarih Kurumu Yayınları(TTK), Ankara 1989; Mehmet İpşirli, “Klasik Dönem Osmanlı Taşra Teşkilatı”, *Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi*, (Editör: Ekmeleddin İhsanoğlu) IRCICA Yay, İstanbul 1994, s.237.

²¹ Musa Çadırcı, “Tanzimat’ın İlanı Sıralarında Türkiye’de Yönetim”, *Belleten*, TTK., C.LI, S.201, s.1227.

²² Pakalın, a.g.e, C.II, s.569.

²³ 564 numaralı Karahisâr-ı Sâhib Şer'iyeye Sicili, Vr.36b, belge103

zamanla bölgelerinde güçlenerek ayan olmuşlar ve Osmanlı taşra idaresinde önemli rol oynamışlardır²⁴.

3-ULEMA (EHL-İ İLM)

3.1. Kadı ve Naibler

Osmanlı Devletinde hukuki anlaşmazlıklar İslam hukukuna göre mahkemelerde görüşülüp karara bağlanırdı. Mahkemenin başında da medreselerde İslam hukuku tahsili yapmış “kadılar” bulunurdu. Kadılar, insanlar arasındaki hukuki anlaşmazlıkları, öldürme, kaçırma, hırsızlık gibi suç fiillerini soruşturup karara bağlama, evlilik, nikah, miras paylaşımı, vas’i tayini yada azli, vakıfların hükümlerine göre yönetilmesine nezaret etme, reaya ile yöneticiler arasındaki anlaşmazlıkları giderme, merkezden gelen emirleri yerine getirme gibi önemli görevleri ifa ederlerdi. Bu önemli görevleri yerine getiren kadılık kurumunda devletin gerileme dönemine girmesiyle beraber bozulma başladığı görülür. Özellikle bir kısım şehirleri kadılıkların önde gelen ulemaya “aralık” olarak verilip, onlarında görev mahallerine gitmeyip, yerlerine “naib”lerini göndermeleri, üstelik bu naiblerinde çoğu zaman görevi ifa noktasında ehliyet ve liyakat hususlarında yetersiz olmaları halkın güvenini kaybetmesine sebep olmuştur.²⁵

Üst düzey ulemanın yerine “vekil” olarak gönderilen naiblerden başka bir de kadı’nın yanında bulunup gereğinde ona vekâlet eden, herhangi bir şer’i muameleye bakmak üzere köylere gönderilen görevlilere de naib denirdi²⁶.

İncelemesini yaptığımız 564 numaralı sicil’de pek çok belgede nâib kelimesi geçmektedir. Örnek olarak, Karahisâr-ı Sâhib Kazası Nâibi Mevlana Mustafa Asım Efendi verilebilir²⁷.

3.2 Müfti

Fetva makamı olan müftiler kazalarda şeyhülislamı temsil ederlerdi. Toplum yaşamında zaman zaman ortaya çıkan meselelerin İslam Dininin esaslarına göre

²⁴ Mehmet Zeki Pakalın, *a.g.e.*, III, s.598, Ahmet Halaçoğlu, *Teke(Antalya) Mütesseslimi....*, s.8.

²⁵ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *age.* s.117,Güneş,a.g.t., s.43.

²⁶ Mehmet Zeki Pakalın, *Tanzimat Maliye Nazırları*, C.II, İstanbul 1939, s.644. Halil İnalçık, “Osmanlı İdare, Sosyal ve Ekonomik Tarihiyle İlgili Belgeler”, *Belgeler*, C.XV, Ankara 1993, S.19 s.23.

²⁷ 564 numaralı Karahisâr-ı Sâhib Şer’iyye Sicili, Vr. 31b, belge 91

çözümlemesi gerekiyordu. Kazalarda müftiler, fetva makamı olarak meselelere, dini hükümlere uyararak karar verirlerdi. İdari bakımdan mütesellim veya naib kadar etkili değillerdi ancak sosyal hayattaki etkileri son derece büyüktür. Bu sebeple, sancak yöneticileri yürüttükleri bazı işlerde, şehirde baş gösteren sosyal huzursuzluklarda müftünün yardımını isterlerdi.²⁸

İncelemesini yaptığımız 564 numaralı sicilde Karahisâr Müftüsü olarak Ali el-Feyzi Efendi ismi geçmektedir²⁹.

3.3) Nakîb'ül-Eşraf Kâim-i Makâmı

Hazreti Peygamber'in evlâd ve ahfadı, amcazadesi ve damadı İmam Ali'nin zevcesi ve Cenab-ı Peygamberin kerimesi olan Fatımatü'z-zehra'nın soyundan gelmişlerdir. Bunlardan Hz. Hasan'dan gelen kola "Şerif" ve Hz. Hüseyin'den gelen kola da "Seyyid" denilmektedir. Osmanlı Devletinde halk, seyyidler ve şeriflere büyük saygı ve hürmet gösterir, devlette bir takım vergi ve yükümlülüklerden muaf tutar ve kendilerine "siyadet beratı" adıyla bir berat verirdi. Hz. Peygamberin soyundan gelen bu insanlara tanınan imtiyazları korumak amacıyla merkezde "nakîbü'l-eşraf", eyalet ve sancak merkezlerinde ise "Nakîbü'l-eşraf kâim-i makâmı" ünvanlı görevliler bulunmaktaydı. Taşradaki bu görevliler seyyid ve şeriflerin ikamet yerleri, görev ve durumları ile soy kütüklerinin yazıldığı, "şecere-i tayyibe" denilen bir defter tutarlardı.³⁰

Osmanlı Devletinde nakîbü'l-eşraf makamı 1400 yılında Yıldırım Bayezid zamanında tesis olunmuştur. Hazreti Peygamber soyuna olan bu saygıdan dolayı da çeşitli vergi ve rüsumlardan muaf tutulmuşlardır.

Padişahla beraber sefere giden nakibü'l-eşraf sancağ-ı şerif dibinde yürüyüp maiyeti olan şerif ve seyyidler ise tûğ-ı hümayûn dışında giderlerdi. Padişah sefere gitmeyecekse nakibü'l-eşraf ordu ile beraber sancağ-ı şerifin gidiş ve gelişindeki merasimlerde şerif ve seyyidlerle beraber istikbal ederlerdi³¹.

Seyyid ve Şeriflerin kanun ve adalete aykırı hareketleri vukua geldiği takdirde İstanbul'da ise nakibü'l-eşraf taşralarda ise nakibü'l-eşraf kaymakamları

²⁸ Özdemir, age, s.205

²⁹564 numaralı Karahisâr-ı Sâhib Şer'iyye Sicili, Vr. 7b, belge 17

³⁰ Güneş,a.g.t., s.60-61.

³¹ Uzunçarşılı, age. s 161-163.

tarafından cezaya çarptırıldı. İncelediğimiz belgelerde, Karahisâr-ı Sâhib ve Barçınlı(?) ve nevâhî-i Barçınlı ve Sübhanlı kazasında nakibü'l-eşraf kâ'im-makâmı olan es-Seyyid Ali Çelebi tekâsül ve uygunsuz hareketlerinden dolayı görevden alınmış yerine Hamza Efendi-zâde es-Seyyîd 'Abbâs Efendi getirilmiştir³².

³²564 numaralı Karahisâr-ı Sâhib Şer'îyye Sicili, Vr. 8b, belge 21

İKİNCİ BÖLÜM

SOSYAL VE İKTİSADİ DURUM

1. 564 NUMARALI KARAHİSAR-I SAHİP ŞER'İYYE SİCİLİNE GÖRE ŞAHİS İSİMLERİ, KULLANILAN LÂKAP VE CEMAAT İSİMLERİ

1.1. Kullanılan İsimler

İsim araştırmaları tarahimizin en eski devirlerinden başlatılarak günümüze kadar getirilmesiyle nesilden nesile aktararak gelen bir isim verme geleneğinin varlığı ortaya çıkmış olacaktır. Bugün bile kullanılan Ortaasya menşeli pekçok isim tesâdüfen verilmemiştir. Bu Türklerde isim verme geleneğinin bir sonucudur.

Hangi devirde olursa olsun, isim verme mutlaka bağlı bulunulan inancın veya kültürün bir göstergesi olarak karşımıza çıkar. Kişi inandığı dinin, peygamberinin veya din büyüklerinin, tanıdığı, hayran olduğu kişilerin, bazen de aile bağlarının kuvvetli olmasından dolayı atalarının isimlerini çocuklarına verirdi³³.

Biz de araştırmamızda böyle bir başlık vererek, 1830'lu yıllarda Afyonkarahisâr'da kullanılan isimleri çıkardık. Böylece hangi ismin daha çok kullanıldığı, halkın temayüllerinin, inançlarının ne yönde olduğu ortaya çıkarılabilecektir. Bu sayede de geçmişle gelecek arasında önemli bir köprü kurulmuş olacaktır.

Sicilde geçen isimlerin tespiti mahkemeye intikal etmiş olan olaylardan tespit edilmektedir. Ancak çalıştığımız tarihteki sicilde merkezden gelen belgelerin çokluğu ve tereke kayıtlarının az olması dolayısıyla tespit edilen isim sayısının az olmasına neden olmuştur.

³³ Ahmet Halaçoğlu, "1866-68 Yıllarında Harput'ta Kullanılan Şahıs İsimleri Üzerine Bir Deneme", *Türk Folkloru Araştırmaları*, 1988/2, Ankara 1988, s.71. vd.

Müslim isimleri (erkek)

	<i>adet</i>
Abbas	1
Abdi	1
Abdil	1
Abdulahid	1
Abdulkaki	2
Abdullah	3
Abdulahad	1
Ahmed	8
Ali	13
Ali Feyzi	1
Ali Rıza	1
Arif	4
Bekir	1
Beşir	1
Ebubekir	3
Gani	1
Halil	8
Hamza	1
Hasan	12
Hayyar	1
Hüseyin	3
İbrahim	4
İbrahim Ethem	1

İsmail	5
Kaya	1
Mahmud	3
Mehmed	14
Mehmed Nuri	1
Meryem	1
Muhammed	1
Murad	2
Musa	3
Mustafa	10
Mustafa Necib	1
Osman	5
Ömer	6
Sadi	1
Sadullah	1
Said	1
Satılmış	1
Süleyman	5
Şakir	1
Tahir	1
Tudun	1
Turgud	1
Veliyüddîn	1
Yusuf	1

Müslim isimleri(bayan)

	adet
Ayşe	3
Fatma	3
Gülsüm	1
Hatice	1
Kereme	1
Kesir	1
Kezban	1
Nazik	1
Nefise	1
Rukiye	1
Ümmühan	1
Zeliha	1

Gayr-i Müslim İsimleri

	adet
Akob	2
David	1
Deveciyan	1
Markar	1
Murât	1
Oseb	1
Petro	1
Serkiz	1

Yukarıdaki listede de görüleceği üzere, incelediğimiz sicilde toplam 74 farklı isim kullanılmıştır. Bunlardan 65'i müslim, 9'u ise gayr-i müslim ismidir. Müslim isimlerden toplam 147 erkek isminden en çok kullanılanı 14 tane ile Mehmet ismidir. Bu ismi 13 tane ile Ali, 12 tane Hasan, 10 tane Mustafa ve 8 tane Ahmet ismi takip etmektedir. Bunlardan da anlaşılacağı üzere, Karahisâr-ı Sâhib sancağında dinî nitelikli isimler çoğunluktadır. Ancak yine de Satılmış, Murat, Turgut, Tudun gibi eski Türk isimleri de kullanılmıştır. Müslim kadın isimlerinden en çok kullanılanı ise Ayşe ve Fatma isimleridir.

Gayr-i müslim ismi sicilde çok az geçmekteyse de, bu isimlerin arasında Murat isminin de bulunması, gayr-i Müslimlerin Türklerle kaynaşmış olmalarını göstermesi açısından ilginçtir.

1.2) Kullanılan Lakaplar

Unvan ve lakapların verilmesi kişinin bağlı bulunduğu sosyal sınıfa, esnaflık grubuna veya fizikî arâzına göre olurdu. Nitekim günümüzde olduğu gibi Karahisâr-ı Sâhib hakkında da insanları lakapları ile çağırmanın yaygın olduğu görülmüştür. Karahisâr-ı Sâhib halkının sosyal hayatına dair fikir vermesi bakımından incelediğimiz sicilde sıklıkla geçen lakaplar şunlardır:

Ağa, Aşık, Hacı, Derviş, Arapzade, Debbağzade, Saraç, Molla, Mevlana, Demirci, Şeyh, Seyyid, Pazarbaşı, Satılmış, Hallaç, Kara, Karakaş, Sarı, Köse, Katip, Dede, Pir, Eskişehirli, Lük, Ketli, Şelseman, Mumcu, Şişman.

Sicildeki lakapların mesleklere göre olanları, “demirci, debbağzade, saraç, katip, berber, çerçi, hamamcı, terzi, hallaç”, insanların fizik görünümüne göre ise “köse, kara, sarı, şişman”, doğdukları yerlere göre “Eskişehirli, Âsıtâneli”, soy ve sülale isimlerine göre “Boşnak, Arapzade, Lüköğlü, Şeyhzâde” ve dini yaşam biçimlerine göre de “pir, seyid, hacı, şeyh, molla, derviş, mevlana” olarak gruplandırabiliriz.

İncelenen sicilde gayr-i Müslimler arasında “Haçi, Keşişoğlu ve Açı ” gibi lakapların kullanıldığı görülür.

1.3) Cemaatler

Sicilde cemaatlerle ilgili bilgi oldukça azdır. Buna karşın birkaç cemaat ve aşiret adı belgelerde geçmektedir. Bunlar, Keteşoğlu, Sarı Keçili, Alişan-ı Kürdî cemaatleri, Cihanbeyli Aşireti, Muslucalı Aşireti ve Çemişgezek Hanedanı olarak karşımıza çıkmaktadır.

2. SOSYAL YAPILAR

Karahisâr-ı sâhib'in sosyal hayatında cami ve onun etrafında oluşan sosyal ve ticari müesseseler çok önemli yer tumaktadır. Şehirdeki cami, mescid, han, hamam, aşevi gibi müesseseler o dönemin insanının hayatında mühim rol oynayan yerlerdi. Şimdi bu müesseselere bakalım:

2.1. Cami ve Mescidler

Şehir bünyesinde yer alan camiler, bir ibadet yeri olmaları yanında Müslümanların işlerini gördükleri ve herhangi bir devlet emri veya kararının bildirildiği bir yer olarakta kullanılırdı. Osmanlı camileri, hemen her şehirde, hükümdar, hükümdar ailesi, yüksek devlet adamları, hayırsever halk tarafından yaptırılmıştır. Camiler dini fonksiyonlarının yanı sıra eğitim-öğretimde, kamu ve adalet hizmetlerinin yerine getirilmesinde önemli bir işlev görmüşlerdir. Sicilde adı geçen cami ve mescid isimleri şunlar olarak karşımıza çıkmaktadır:

Otpazarı Camii	Vr.23a, belge: 75
Nûreddin Camii	Vr.4a, belge: 9
Keçe Bazarı Camii	Vr. 16b, belge: 45
Kâhil Mahallesi Mescidi	Vr.16b, belge: 45

2.2. Vakıflar

Vakıf, bir malın kendisi ya da gelirinin hayrî bir hizmetin görülmesi için müebbeden tahsis edilmesidir. Vakıf kurmada esas gaye Allah'ın rızasını kazanmaktır. Vakıf tesis eden kişiye “Vâkîf”, vakfedilen mala da “Mevkûf” denir. Vakıf kuran kişinin amaçlarını, şartlarını ihtivâ eden, kurulacak vakfin nasıl yönetileceğine ilişkin esasları belirleyen ve mahkemece tescil edilen belgeye “Vakfiye” adı verilirdi. İncelediğimiz sicilde çeşitli vakıf kayıtlarına rastladık. Bu vakıfların isimleri şöyledir:

Süleyman Çavuş Evkâfi	Vr. 16b, belge: 45
Yaylacı Emre Sultan Vakfı	Vr.36b, belge 103
Sarıca Ova Mezra'ası Vakfı	Vr. 36b, belge 103

2.3. Hanlar ve Zaviyeler

Osmanlı şehirlerinde ticaret için eski kervansarayların eş değeri olan taş hanlar inşa edilmiştir. Zamanla bu hanlar kalıcı ticaret ve zanaat merkezi niteliğini kazanmıştır. Karahisâr-ı Sâhib ticari açıdan önemli bir kavşak noktasında yer aldığı için hanlar şehirde önemli bir yere sahipti³⁴. İncelediğimiz sicilde ismi geçen hanlar şunlardı:

Balıkhanı	Vr.16b, belge: 45
Sarrac Han	Vr.16b, belge: 45
Hacı İbrahim Hanı	Vr.16b, belge: 45
Kapan Hanı	Vr.16b, belge: 45

Zaviye, yerleşim merkezlerinde veya yollar-geçitler üzerinde kurulan, bir şeyhin yönetiminde, bir tarikata mensup dervişlerin yaşadıkları ve gelip geçen

³⁴ Y. Halaçoğlu, a.g.e. s 154 vd.

yolculara bedava yiyecek, içecek maddeleri ve yatacak yer verilen meskenin adıdır³⁵. İncelenen sicilde zaviye olarak sadece Emre Sultan Zaviyesi bulunmaktadır³⁶.

3. EKONOMİ VE ZİRAAT

Karahisâr-ı Sâhibin coğrafi konumu ve iklim yapısı onun ekonomik yapısının şekillenmesini sağlamıştır. Ticaret yolu üzerinde kurulu olması şehrin ekonomisinin canlı olmasını sağlamıştır. Bunun yanında tarım üretimi olarak ta buğday, arpa, afyon gibi ürünleri görmekteyiz. Özellikle buğday ve arpa üretimi kendi ihtiyacını karşıladığı gibi zaman zaman İstanbul şehrinin ve Asakir-i Mansure'nin zahire ihtiyacının karşılanmasına da katkı sağlamaktaydı. Bu amaçla İstanbul'dan zahire temini görevi ile mübayaacılar görevlendirilerek Karahisâr-ı sâhibe gönderilmekteydi. İncelenen defterde Memur Ali'nin Zahire Nazırı es-Seyyid el-Hac Veli Efendi tarafından Karahisâr-ı Sâhibde mübayaacı işi ile görevlendirildiği görülmektedir³⁷ Mübayaacılar zahireyi peşin olarak satın alarak belirli bir yerde toplamaktaydı. Daha sonra ücreti mukabilinde kiralanan deve, at ve eşeklere yüklenerek zahirenin Mudanya iskelesine, oradan da gemi yoluyla İstanbul'a sevk edildiği görülmektedir. İstanbul'a gelen zahire 'Anbar-ı Amire'ye kayd ve teslim edilmekteydi. Mübayaacı esnasında mübayaacıdan halka zulmetmemesi, zamanında satın alıp, teslim etmesi istenmekteydi³⁸.

H.1252/1837'de Karahisâr-ı Sâhib Sancağından Konya'daki Asâkir-i Muntazama-i şâhâne için talep edilen buğday ve arpanın hem Karahisâr-ı Sâhib'in merkezine ve hem de kazalarına isabet eden miktarları aşağıdaki tablodadır:

Kaza-i Karahisâr,	hınta kîle 2544	şa'ır kîle 2040
Kaza-i Sandıklı,	hınta kîle 2438	şa'ır kîle 1955
Kaza-i Şuhûd	hınta kîle 1484	şa'ır kîle 1190
Kaza-i Sincanlı	hınta kîle 1060	şa'ır kîle 850

³⁵ A. Yaşar Ocak, S. Faruki, "Zaviye", İA., C. 13, s. 468.

³⁶ 564 numaralı Karahisâr-ı Sâhib Şer'iyye Sicili, Vr. 36b, belge:103

³⁷ 564 numaralı Karahisâr-ı Sâhib Şer'iyye Sicili, Vr.7b, belge 18

³⁸ gös. yer

Kaza-i Çay	hınta kîle 636	şa'ır kîle 510
Kaza-i Karaman	hınta kîle 424	şa'ır kîle 340
Kaza-i Bolvadin	hınta kîle 530	şa'ır kîle 425
Kaza-i Han,	hınta kîle 530	şa'ır kîle 425
Kaza-i Çoğu(?),	hınta kîle 318	şa'ır kîle 255

Karahisâr-ı Sâhib'de buğday ve arpa ekiminden başka afyon' ekimi de onun ticaret hayatında önemli bir yer tutmaktaydı. Devletin bu konu üzerinde hassasiyetle durduğunu görmekteyiz. Afyon ekiminin nerelerde yapıldığı, ürünün nasıl ve kimlerle toplanacağı, halis saf afyon ve kozasının bedelinin ne olacağı belirlenmekte; bunun yanında tezkeresiz afyon ekimi yasaklanmakta ve ürünler toplandıktan sonra mahallerin kontrol edilerek kaçak afyon ekiminin önüne geçilmeye çalışılmaktaydı. Bu arada kaçak afyon ekenleri haber verenlere de ödül verileceğinin ilan edildiğini görmekteyiz³⁹.

Afyon'un toplanması ve gönderilmesi hususunda da görevlilere büyük sorumluluk yüklenmiştir. Afyonun telef edilmeden renk ve kıymeti yüksek olarak bir kazadan diğerine nakledilmesi, bu nakil sırasında ürünün zarar görmesinin engellenmesi istenmekteydi. Ürünün zayi olması ve kaçak afyona izin verilmesi veya gerekli incelemelerin yapılmaması durumunda bundan görevlilerin sorumlu olacakları ve cezalandırılacakları uyarılarında bulunulmuştur⁴⁰. 9 Mart 1837 tarihli bir belgede hâlis sâfi afyonun beher çekisi elli dört, koza cinsine ise yirmi dört guruş fiyat belirlendiği görülmektedir.⁴¹ Bu husus ile ilgili olarak afyon kaçırılmasına mani olmak üzere lüzumlu mevkilere "kolcu" adı verilen görevlilerin teftiş için gönderilmesi hususunda padişah fermanı sadır olmuştur⁴².

Osmanlı ordusunun ihtiyaç duyduğu barut imali için gerekli bir maden olan Güherçilenin Ankara, Kayseri, Aksaray, Konya, Akşehir, Iğın, Eskil, Kilisehisar, Karapınar, Aydın ve Atina gibi yerler yanında Karahisâr-ı Sâhib'de de

³⁹ 564 numaralı Karahisâr-ı Sâhib Şer'iyye Sicili, Vr. 7b, belge 16

⁴⁰ 564 numaralı Karahisâr-ı Sâhib Şer'iyye Sicili, Vr. 7a, belge 16

⁴¹ 564 numaralı Karahisâr-ı Sâhib Şer'iyye Sicili, Vr. 7b, belge 16

⁴² Gös. yer

çıkarılmaktaydı⁴³. Kimyasal olarak potasyum nitrat şeklinde formüle edilen güherçile, tabiatta toprakla karışık olarak ve nemli mağara ve duvarlarda çiçeklenme şeklinde de bulunabilmekteydi. Güherçilenin, çıkarıldığı maden ocaklarında saf ve temiz olarak elde edilmesi pek mümkün olmamaktadır. Saf ve temiz hale getirilmesi, 'Kalhane' denilen cevher işleme tesislerinde yapılan bir dizi işlem sonucu mümkün olmaktadır⁴⁴.

İmal edilen güherçilenin, devlete vaktinde teslim edilemediği oluyordu. Böyle durumlarda devlet, gönderdiği fermanlarda yöneticileri ve güherçilenin toplanmasından sorumlu olanları uyarıyor ve geciken güherçileleri genellikle o senenin güherçilesi ile birlikte talep ediyordu. İncelediğimiz sicilde Karahisâr-ı Sâhib'den senelik 15.000 vukiyeye güherçile talep edilmekteydi⁴⁵.

İncelediğimiz sicilde Karahisâr-ı sâhibde diğer bir önemli iktisadi unsur da *enfiyecilik*dir. Tütünün ince bir toz haline getirilip, insanların burun deliklerine çekerek kullandıkları tütün mamulü olan enfiye, yıllık olarak, belirli bir bedel üzerinden götürü usulüyle ve toptan olarak ihale olunmakta ve mevzuatı Duhan Gümrüğü tarafından belirlenmekteydi. Enfiyecilik görevine atanan kişinin dışında ve kanuna aykırı olarak enfiye alım-satımı yasaklanmıştır. Kanuna mugayir hareket edenler eğer Müslüman ise kaleben, ehl-i zimmet ise kürek cezalarına çarptırılacaklarına ilişkin ferman sadır olmuştur⁴⁶.

Karahisâr-ı sâhib'in ekonomisinde hayvancılığa bağlı olarak gelişen bir değerde 'yün'dür. Sicilde, Asakir-i Muntazama-i şahane askerinin elbisesi için Balıkesir'de imâl edilen aba için gerekli olan 20.000 kıyye kırkım yününün Karahisâr-ı Sâhib'den talep edildiği görülmektedir. Bu hususta görevliler uyarılarak Balıkesire gönderilecek yün ve yapağının zamanında tastamam tahsil edilmesi, bedelinin halka ödenmesi emredilmektedir⁴⁷.

3.1. Kullanılan Eşyalar ve Fiyatları

Sicildeki tereke kayıtlarında geçen eşya isimleri ve fiyatları aşağıda bir tablo olarak verilmiştir:

⁴³ Mübahat Kütükoğlu, "Baruthane-i Âmire", DİA, C.5, s 98

⁴⁴ Birol Çetin, Osmanlı İmparatorluğu'nda Barut Sanayi 1700 – 1900, Ankara 2001, s.46

⁴⁵ 564 numaralı Karahisâr-ı Sâhib Şer'iyye Sicili, Vr. 5b, belge11

⁴⁶ 564 numaralı Karahisâr-ı Sâhib Şer'iyye Sicili, Vr.11b, belge 30

⁴⁷ 564 numaralı Karahisâr-ı Sâhib Şer'iyye Sicili, Vr.12a, belge 31.

Abâ çember külâhı,
Ağaç enfiye kutusu
Altun halka
Altun toplu
Altun toplu üstü taşlı
Askı
Barut tabağı
Beyaz botur
Beyaz şitârî don
Bıçak
Demir bıçak
Demir seyf
Demir tabak
Diş fırçası
Dizlik
Don
Duhan
Düğme
Efrenc eğeri
Efrenc kitabı

Eldiven
Entari
Fırça
Firenk kabuğu
Gömlek
Helkiye
İğnelik
İhrâm
İp
İslâmbul altunu
Kağıd
Kâğıd vaz' olacak cüzdan
Kahve cezvesi
Kaput
Kara takım tabanca
Kemer palaska
Kılıç tenekeli
Kuşak ve abanı
Mahmûdiye
Meşin

Müşlah
Pirinç mühendis alâtı
Saç fırçası
Samsune(?) lülesi
Siyahlı şitârî don
Şal kuşak
Tabanca
Tarak
Tesbih
Torba

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

564 NUMARALI KARAHİSÂR-I SÂHİB ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN BELGE ÖZETLERİ

Vr1b-belge1: Karahisâr-ı Sâhib ve Kütahya sancakları uhdesine verilen Paşa Hazretlerinin, kendisinin Karahisâr-ı Sahip sancağına varıncaya değin kendisine vekâlet etmek üzere, herkesin üzerinde ittifak edeceği bir kişinin mütesellim olarak tayin edilmesi hususunda Karahisâr-ı Sahip naibine gönderdiği *buyruldu*.

Vr2a, belge 2: Beş vakit namazın cemaatle eda edilmesi hususunda sâdır olan *ferman*.

Vr2b, belge 3: Memalik-i mahrûsa'da bulunan menzil-hanelerin kiraya tahvili ile menzil-hanelerden bargîr kiralayan memurların kurallara uymadıklarının şikâyet konusu olduğu görülmüş bu konuda kurallara uyulması hususunu içeren muhtasar bir *emr-i âlî*.

Vr2b, belge 4: Kaza cizyedârlarının cizye bohçalarını Evâsıt-ı Zilhicce ayından önce teslim etmemeleri hususunda sâdır olan *emirnâme-i sâmi*.

Vr2b, belge 5: Anadolu'da bulunan ordunun ihtiyaç duyduğu zahirenin irsali hususunda, Sandıklı Kazası devecilerinin de içinde olduğu bir kısım sancakların, devecilerinin eksik teslimde buldukları anlaşılmış, Eksik teslim edilen zahirenin mahalli rayice göre bahalarının ve devecilere peşin verilmiş olan nakliye ücretlerinin tahsil edilerek Hazine-i Âmire'ye teslimi hususunda gönderilen *ferman*.

Vr 3a, belge 6: Sandıklı Kazası develeriyle Antalya anbarından ordu-yı hümâyûn ve Kütahya'ya nakl olunan pirinç ve şa'îrin mahallerine teslimlerini mübeyyin bedelinin ve devecilerin peşin aldıkları iki bin beş yüz guruş nakliye ücretinin tahsil edilerek gönderilmesi hakkında sâdır olan *pençe*.

Vr. 3b, belge 7: İki yüz elli iki senesi Mart'ı ibtidâsından Şubat ayı sonuna kadar Karahisâr-ı Sâhib sancağının mütesellimlik umûru ve Asâkir-i Redife-i Nizamnamesinin icrası görevinin Hâcı Abdalbâki-zâde Osman Ağa'ya verildiğini gösteren *buyuruldu*.

Vr. 3b, belge 8: Karahisâr-ı Sâhib'te bulunan kazaların ma'âş-ı me'mûrîn, ocaklık menzili, bedel-i mu'âfiyet Çakırcıyan malları ve bir misli zamm ile toplam beş bin iki yüz on beş guruş'un yerli yerinden toplanarak sarrâfin vasıtasıyla Hazine-i Amire'ye teslim olunmasını bildiren *emr-i âli*.

Vr. 4a, belge 9: Sandıklılı Hacı Musaoğlu'nun Eber Karyesinde vakfeyletiği Çatal Değirmene, Ayşe binti el-Hac İbrahim'in müteveli nasb ve tayin kılındığına dair *Hüccet*.

Vr. 4b-5a, belge 10: Asâkir-i Hâssa-i Şahane Ferikliği ve Kütahya ve Karahisâr-ı Sâhib Sancakları Muhassıllığının Dilâver Paşa'nın uhdesine verilmesi, idari ve askeri alanda yapılacak düzenlemeler, asker alımı, bunların eğitimi, maaş ve tayinat tahsisisi, bunların nasıl karşılanacağı ve bu hususta halkın mağdur edilmemesi hususlarında sâdır olan *fermân*.

Vr 5b, belge 11: Elli iki senesi Kasım Ayının başından Şevvâl Ayının onyedinci gününe gelinceye değin sâbık Karahisâr-ı Sâhib Sancağı Mutasarrıfı Sivas müşîri Devletlü Hâfız Paşa'nın mütesellimleri Ali Bey ma'rifetiyle vukû' bulan *masârîfât defteri*.

Vr. 6a, belge 12: 1252 senesi Kasım Ayından elli üç senesi rûz-ı Hızır'ına değin Karahisâr-ı Sâhib kazasından, şehir-emîni Murâd Efendi ma'rifetiyle sarf olunmuş *masârîf defteri*.

Vr. 6b, belge 13: Karahisâr-ı Sâhib sancağında vâki' kazaların elli iki senesi rûz-ı Kasım'ından Şevval ayının on yedinci gününe gelinceye kadarki masrafı üç yük seksen beş bin yüz on bir guruş olarak hesaplanmış, ricâl-i Devlet-i 'Aliyye'den Râ'if zîde gayr-ı ez harc-ı hassa-i te'lîf, ma'a harc-ı fermân bedellerini de sahh keşide ile toplam üç yük seksen sekiz bin altı yüz doksan dört guruş olarak hesaplanmış, belirtilen miktarın ödenmesi hakkında *tevzi defteri*.

Vr 7a, belge 14: Karahisâr-ı Sâhib kazâsının elli iki senesi rûz-ı Kasım'ından elli üç senesi rûz-ı Hızırına değin vukû' bulan tevzî' defteri yekûnu bir yük yirmi iki bin iki buçuk guruş olarak hesaplanmış, ricâl-i Devlet-i 'Aliyye'den Ali Râ'if zîde sahh keşide ile toplam bir yük yirmi üç bin ikiyüz yirmi iki buçuk guruş olarak hesaplanmış, belirtilen miktarın ödenmesi hakkındaki *tevzi defteri*.

Vr 7a, belge 15: Karahisâr-ı Sâhib Kazâsının Umûr-ı Niyâbet-i Şer'îyyesi ve Kısmet-i Askeriyyesinin 1253 senesi Saferü'l-hayrın guresinden itibaren Mehmed Emin Efendi'ye verildiğine dair *mürasele*.

Vr 7a-b, belge 16: 1252 senesi Afyon mahsulünün, halis sâfi afyonun çekisi elli dört ve koza cinsinin yirmi dört guruş hesabıyla alımına dair *Emirnâme*.

Vr 7b, belge 17: Karahisâr Müftüsü Ali el-Feyzi Efendi'nin *ibkâ Fermanı*.

Vr 7b-8a, belge 18: Karahisâr-ı Sâhib kazasından ma'a ondalık müretteb olan bin sekiz yüz kırk dokuz buçuk kîle hintayı bâlâda beyân olunan nizâm-ı müstahsene muktezâsı ve me'mûrünün iktizâsı üzere toplanarak Dersaadet'e gönderilmesi hakkında *emri âlî*.

Vr 8b, belge 19: 1252 senesi Rebî'ül-evvel guresinden itibaren Karahisâr-ı Sâhib, arpalık olarak Şeyh-zâde Mevlânâ es-Seyyid Mustafa Necîb Efendi'ye verildiğine dair *mürasele*.

Vr 8b, belge 20: Karahisâr-ı Sâhib sancağında vaki Harmanlı Çiftliği mültezim ve sipâhîlerine mine'l-kadîm virilmekte olan yüz yetmiş iki guruş bedel-i maktû'a temâmen virildikten sonra ziyâde nesne mütâlebesiyle bir gûne müdâhele vukû'a gelmemesi husûsunda gönderilen *buyuruldu*.

Vr 8b, belge 21: Karahisâr-ı Sâhib ve Barçınlı ve Nevâhî-i Barçınlı ve Sübhanlı Kazası Kâ'im-makâmı olarak 1253 senesi şehir-i Rebî'ül-âhir'inden itibaren Hamza Efendi-zâde es-Seyyid Abbâs Efendi'nin atandığına dair *mürasele*.

Vr 9a, belge 22: Limni Kocabaşısı Atnaş isimli zımmînin 'ihtilâl-i cezireyi müstelzim' harekete cesaret ettiğiinden dolayı Karahisâr-ı Sahip'e sürgün edildiğine dair *fermân*.

Vr 9a, belge 23: Karahisâr-ı Sâhib'te bulunan, Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn'a bağlı olan veya olmayan tüm vakıfların muhasebelerinin yapılması, vakıf şartlarının yerine getirildikten sonra fazla gelirlerinin vakıf hayratlarının tamirine sarf olunarak mühûr ve mümzâ defterleriyle Hazine-i Celîle-i Evkâf-ı Hümâyûn'a gönderilmesine dair *ferman*.

Vr 9b, belge 24: Karahisâr-ı Sâhib'te bulunan tüm vakıfların, Haremeyn Hazinesi usulünce mu'accelât, ferağ, intikâlât ve vakıf şartlarının Evkâf-ı Hümâyûn zimmeti defterlerine kaydedilerek gönderilmesine dair *lâyiha*.

Vr 10a, belge 25: Karahisâr-ı Sâhib'te, Haremeynü's-şerifeyn Nezaretine bağlı beş âlâ vakıf bulunduğu, bunların gelir ve masraflarının çıkartılması, bağ ve arazilerden fazla geliri var ise hayratlarının tamirine harcanmasına dair *emr-i âlî*.

Vr 10a, belge 26: Etmekçiye kayd olunan şahısların isimlerini gösteren hüccet.

Vr 10b-11a, belge 27: Bazı kadı, naib ve me'murlar i'lâm, berat ve harc gibi konularda haksızlık yaparak vakıfların ehil olmayanlara verildiğine dair şikâyet bildirilmiş olup, bu haksızlığın giderilmesi için Anadolu'nun orta ve sol kolu ile Rumeli'nin üç koluna gönderilmiş olan *ferman*.

Vr 11a, belge 28: 1252 senesi için gönderilen İstanbulî mîri mübâya'a hıntasının beher keyli on sekiz guruş bedelle alındığı ve kazalara dağıtılacak payı gösteren *tevzi defteri*.

Vr 11a-b, belge 29: 1252 senesi için beher keyli Karahisâr-ı Sâhib'den kırk beş guruştan alınan hıntanın, köy ve mahallelere dağıtılacak payını gösteren *tevzi defteri*.

Vr 11b, belge 30: Memâlik-i mahrûsa enfîye mukâta'ası mülhâkatından Karahisâr-ı Sâhib sancağına bağlı kazaların enfîye Kârhânelerinin; 1252 senesi Ağustos'u ibtidâsından Temmuz gâyetine kadar kiraya verildiği ve kendilerine zorluk çıkartılmamasına dair *emr-i âlî*.

Vr 12a, belge 31: Ordunun âba ihtiyacı için gerekli olan yirmi bin kıyye kırkım yününün 1253 senesi Ağustos'u ibtidâsından itibaren Balıkesir'e gönderilmesine dair *ferman*.

Vr 12b, belge 32: 1253 senesi için istenen kırkım yününün Karahisâr-ı Sâhib kaza, köy ve mahallelerine düşen tarh, taksim ve pusulalarına dair *tevzi defteri*.

Vr 12b, belge 33: Karahisâr-ı Sâhib Sancağı Emirdağ Kazasındaki Beyli Aşiretinden Alişân-ı Kürdî Cemâ'atinden Çalık Satılmış oğlu Mehmed vefat etmiş, varisi olmadığı için mirasının beytü'l-mâl Halil Ağa'ya teslim olunduğuna dair *tereke*.

Vr 12b, belge 34: Karahisâr-ı Sâhib esnafının dışardan gelen yemeni, mest, babuş ve çizmeyi pazarda sattırmak istememesi üzerine bunun yanlış olduğu ve herkesin malını istediği yerde satabileceğine dair *hüccet*.

Vr 12b, belge 35: 1252 senesinde Konya'da bulunan ordunun ihtiyacı için istenen on bin kile Karahisâri hınta ve sekiz bin kile şa'îr'in kazalara düşen payını gösteren *tevzi defteri*.

Vr 13a, belge 36: Eynar kazaklarından Petro veled-i Atnaş'ın, Müslüman olarak İbrahim Edhem ismini aldığına dair *ihida defteri*.

Vr 13a-b, belge 37: 1253 senesi rûz-ı Hızırından, rûz-ı Kasımına kadar Karahisâr-ı Sâhib mütesellimi Osman Ağa tarafından başka kazalara harcanan *masârîfât defteri*.

Vr 13b-14a, belge 38: 1253 senesi rûz-ı Hızırından rûz-ı Kasımına kadar şehremîni Hacı Murad Efendi tarafından yapılan *masârîfât defteri*.

Vr 14b, belge 39: Karahisâr-ı Sâhib kazasının 1253 senesi rûz-ı Hızırından rûz-ı Kasımına kadar vuku bulan bir yük yirmi sekiz bin beş yüz seksen yedi buçuk guruş masârîfâtın *tevzi defteri*.

Vr 14b, belge 40: Karahisâr-ı Sâhib sancağına bağlı kazaların 1253 senesi rûz-ı Hızırından rûz-ı Kasımına kadar vuku bulan üç yük seksen üç bin beş yüz otuz guruş masârîfâtın *tevzi defteri*.

Vr 15a, belge 41: Hüdavendigâr Ferikliği inzimâmıyla uhdesinde olan Kütahya ve Karahisâr-ı Sâhib sancakları yönetiminin 1253 senesi Mart'ı ibtidâsından Şubat'ı gâyetine kadar Osman Ağa'ya verildiğine dair *buyuruldu*.

Vr 15a-b, belge 42: Redif-i Hassa Eyalet-i Hüdavendigâr Ferikliği inzimâmıyla ber-vech-i muhassılık Kütahya ve Karahisâr-ı Sâhib sancakları uhdesinde bulunan Dilaver Paşa'nın ibkâ ve takrîrine dair *ferman*.

Vr 15b, belge 43: Karahisâr-ı Sâhib kurralarına taksim olunan bir kıt'a *emr-i âlişan*.

Vr 16a, belge 44: Anadolu'nun diğer kollarına Rumeli'nin üç koluna ve Erzurum ve Diyarbekir ve Trabzon ve Karahisâr-ı Şarkî'ye gönderilen emirde on iki on beş derecede sabî kaydıyla bulunan tımar erbabının yoklanmak üzere takım takım evvel baharda der-i âliyye'de mevcut olmaları ve mütekâid evladı ketm olunmaksızın, mülâzimliğa hâhişger olanların dahi birlikte gelmelerine dair *ferman*.

Vr 16b-17a, belge 45: Karahisâr-ı Sâhib'de el-Hâc Abdülbaki Ağa'nın sulbi oğlu fahrü'l-akran Abdullah Ağa'nın vakfettiği mallar ve vakıf şartlarının yer aldığı *vakfiyye*.

Vr 17b, belge 46: Medine-i Karahisâr-ı Sâhib'de el-Hâc Abdülbâkizâde Osman Ağa'nın vakfettiği mallar ve vakıf şartlarının yer aldığı *vakfiyyesi*.

Vr 18a, belge 47: Medîne-i Karahisâr-ı Sâhib Kazası Mahallâtından Sinanpaşa mahallesi sükkânından el-Hâc Abdi Ağa ibn-i Ali Ağa'nın vakfettiği mallar ve vakıf şartlarının yer aldığı *vakfiyyesi*

Vr 18b, belge 48: Medine-i Karahisâr-ı Sâhib mahallatından Sinan Paşa mahallesi sükkânından el-Hâce Abdülbâki-zâdeİbrahim Bey bin Osman Ağa'nın *vakfiyyesi*.

Vr 18b, belge 49: Karaman Mahallesinden Hatice bint-i Ahmed ile Osman bin Ömer'in 125 guruş mehir ile evlendiklerine dair *hüccet*.

Vr 18b, belge 50: Ensece karyesinden Fatıma bint-i Satılmış ile Hüseyin bin Musa'nın 83 guruş mehir ile evlendiğine dair *hüccet*.

Vr 18b, belge 51: Muslucalı Aşiretinden Emişe bint-i İbrahim ile Mustafa bin Mehmed'in 150 guruş ve Sinan Paşa karyesinden Gülsüm bint Mehmed ile Mustafa bin Mehmed'in 125 guruş mehir ile evlendiklerine dair *hüccet*.

Vr 18b, belge 52: Sinân Paşa karyesinden Gülsüm bint-i Mehmed ile Mustafa bin Mehmed'in yüz yirmi beş guruş mehir ile evlendiklerine dair *hüccet*.

Vr 18b-19a, belge 53: Karahisâr-ı Sâhib ve kazalarının ref-i menzil bedelinin yarısı taksit-i evvel olarak rûz-ı Hızır ayında ve diğer yarısı taksit-i sâni olarak rûz-ı Kasım ayında ödenecektir. 1253 senesi taksit-i evveli olan 9700 guruş ile her on guruş için bir guruş maaş bedeli olarak 975 guruş toplam 10725 guruş'un ödenmesine dair *ref-i menzil emri*.

Vr 19a, belge 54: Ref-i menzil bedelinin kazalara düşen payını gösteren *pusula sûreti*.

Vr 19b, belge 55: Hüdavendigâr Sancağı Aydıncık kazası kâinlerinden Kırk-oğlu İsmail, Pehlivan Molla Mehmed ve Said Hafız-oğlu Molla Hüseyin'in *nefy emri*.

Vr 19b, belge 56: Sandıklı kazasına tabi Akça Bedrik köyünden Kezban bint-i Ali ile Mahmud bin Veliyüddin 125 guruş mehir ile evlendiğine dair *hüccet*.

Vr 19b, belge 57: Sincanlı kazası Paşa köyünden Aişe bint-i Ömer ile Mahmud b. Abdullah 125 guruş mehir ile evlendiğine dair *hüccet*.

Vr 19b, belge 58: Küçükköyük karyesinden Kıymet bint-i Hacı Mehmed ile Ali b. İsmâil'in 125 guruş mehir ile evlendiğine dair *hüccet*.

Vr 19b, belge 59: Hamid Sancağı Karaağaç Kazası sakinlerinden Hazinedaroğlu ve Eşmeloğlu isimli şahıslar, ahali ve fukaraya isâl-bahş ve taaddî sebebiyle

Karahisâr-ı Sâhib'e *nefy emri* ve daha sonra 25 Cemâziye'l-âhir 1254 itibariyle affedildiklerine dair *ferman*.

Vr 20a, belge 60: Sincanlı Kazası Tutuşlar Köyü Kereme bint-i Süleyman ile Hasan bin Mahmud'un 125 guruş mehir ile evlendiğine dair *hüccet*.

Vr 20a, belge 61: Sincanlı Kazası Şeker Köyü Ümmühan bint-i Halil ile Hasan bin Halil'in 125 guruş mehir ile evlendiğine dair *hüccet*.

Vr 20a, belge 62: Medine-i Karahisâr-ı Sâhib'de vâki Ardıç mahallesi sâkinelerinden fevt olan Zeliha bint-i Halil nâm hatunun mirasının dağılımına dair *tereke kaydı*.

Vr 20a, belge 63: Taşlacık Köyünden Aişe bint-i Ebubekir ile Muhammed bin İsmail 125 guruş mehir ile evlendiğine dair *hüccet*.

Vr 20b, belge 64: Medine-i Karahisâr-ı Sâhib, Hacı Yahya mahallesi sakinlerinden Gedik-zade Hamamcı Mehmed Ağa ibn-i Mehmed ile İsmail Efendi arasındaki, Ardıç mahallesinde bulunan bir bâb vakf-ı menzil davasıdır. Dava sonucunda vakf-ı menzilin İsmail Efendi'de kalmasına karar verildiğine dair *ilam*.

Vr 20b, belge 65: İsmail Efendi, eşi Nazik'ten kendisine ve çocukları Ali ve Fatıma'ya kalan Ardıç mahallesinde Hacı Mehmed Efendi menzili ve İbrahim Çavuş menzili sınırında olan bir bab menzilini yedi bin guruş'a Osman Ağa'ya sattığına dair *bey hücceti*.

Vr 221a, belge 66: Hacı Abdülbaki Ağa-zâde Osman Ağa da aldığı bu bir bâb mülk menzili yedi bin guruş'a Heçi Murat veled-i Heçi Serkiz'e sattığına dair *bey hücceti*.

Vr 221a, belge 67: Her yıl alınmakta olan zahirenin, halktan toplanması sırasında memurların ahaliden dolu ölçek ile alarak Dersaâdete hafif ölçek ile teslim ettikleri, zahirenin içine şunu bunu kattıkları belirlenmiş, zahire alımının gönderilen damgalı kilelerle ve hakkaniyetle toplanması ayrıca halktan hiçbir ad altında para veya hediye alınmadan bu yılki zahirenin teslimine dair Kütahya, Sultanönü ve Karahisâr-ı Sâhib'e gönderilen *emr-i âli*.

Vr 21b, belge 68: Karahisâr-ı Sâhib'e sürgün gönderilmiş olan Muşlu Keşiş-oğlu Markar isimli zımmi'nin affedildiğine dair *ferman*.

Vr 21b, belge 69: Mudanya İskelesine merbût Kütahya, Sultanönü ve Karahisâr-ı Sâhib sancakları kazalarının 1253 senesi mahsûlünden ma'a ondalık mürettib olan otuz iki bin otuz dokuz buçuk kile hintanın gönderilmesine dair *emr-i âli*.

Vr 22a, belge 70: Nefs-i Karahisârın râdde-i kadîmeleri tanzîmi için Dilâver Paşa tarafından vürûd iden *buyuruldu*.

Vr 22a-b, belge 71: Baruthâne-i âmire lâzimesi için Karahisâr-ı Sâhib kazasından her sene müretteb olan on beş bin vukıyye güherçilenin kıyyesi üçer guruştan 1253 senesine mahsûben toplanmasına dair *emr-i âli*.

Vr 22b, belge 72: Düğünlerde cihâz arabası ve gelin hamamı düzenlenmesi âdetlerinin meşrû olmadığı, bir âdet-i kabîha olması nedeniyle yasaklandığına dair Dilâver Paşa tarafından gönderilen *buyuruldu*.

Vr 22b, belge 73: Çay'dan Meryem bint-i Abdullah ile Tahir bin Osman'ın 155 guruş mehir ile evlendiğine dair *hüccet*.

Vr 23a, belge 74: Bolu Sancağında kâ'in Hisarönü nâibi Süleyman Efendi'nin Karahisâr-ı Sahip'e nefy ve derkenarda onun tahliyesine dair *emr-i âli sureti*.

Vr 23a-24b, belge 75: 1253 senesi rûz-ı Kasımından 1254 senesi rûz-ı Hızırına gelince Karahisâr-ı Sâhib sancağı mutasarrıfı devletlü Dilaver Paşa hazretlerinin kâ'im-i makâmları 'atûfetlü Osman Ağa ve şehremîni Abdullah Efendi yed-i ma'rifetiyle sarf olunmuş *masârîfât defteri*.

Vr 24b, belge 76: üç yük kırk sekiz yüz seksen iki guruşun Karahisâr-ı Sâhib ve bağlı kazâlar ahâlisine ta'dil ve tesviye şürûtuna ri'âyet olunarak tevzî' ve taksîm ve yerlü yerinden cem' ve tahsîl ile mahallerine te'diye ve teslîme dikkat hususunda sadır olan *ferman*.

Vr 25a, belge 77: Karahisâr-ı Sâhib sancağında vâki' kazaların 1253 senesi rûz-ı Kasımından 1254 senesi rûz-ı Hızırına gelince vukû' bulan masârîfâtı sahh-ı keşîde ile üç yük kırk sekiz bin yüz seksen iki guruşun tahsiline dair *ferman*.

Vr 25b-26a, belge 78: Kütahya, Eskişehir, Karahisâr-ı Sâhib ve havalisinde bulunan vakıflar ile Evkâf Nezaretine mülhâk olmuş vakıfların Haremeyn Hazinesi usûlüne uygun olarak Evkaf-ı Hümayûn mülhakât zimmeti defterine kaydedilmesi hususunda yukarıda bahsedilen sancakların muaccelât müdürüne verilen *lâyiha*.

Vr 26a-b, belge 79: Evkâf-ı Hümayûn'a mülhâk ve evkâf-ı selâseyle irtibatlı mukataat vs. araziden olan tarla ve bahçeler hakkında irade gereğince şerait ve nizamata dair *layihâ*.

Vr 26b-27a-b, belge 80: Kütahya ve Karahisâr-ı Sâhib Sancaklarında kâin evkâf-ı selâseye ait vakıfların tahrirlerinin yapılması, ferağ ve intikalât kayıtlarının yapılarak gönderilmesi hakkındaki *ferman*.

Vr 27b-28a, belge 81: Kütahya ve Karahisâr-ı Sâhib sancakları kazalarının, 1247 senesinden 1252 senesine değin altı senelik kâffe-i Evkâf'ın muhasebeleri yapılarak; fazla gelirleri, beytü'l-mâl esmânı, ferâğ, intikalât ve mahlûlât rûsûmâtı gerekenlerden tahsil edilerek Hazine-i âmire'ye takdim olunmasına dair *buyuruldu*.

Vr 28a, belge 82: Karahisâr-ı Sâhib ve diğer yerlerde Nezaret-i Evkâf-ı Hümayûn'a bağlı veya bilâ-nezaret olan tüm vakıfların mu'accel nazırı memur ve tayin olunan Feyzullah Efendi yerine Salih zide mecduhu atanmıştır. Bu vakıfların muhasebelerinin yapılarak, fazla gelirleri ile beytü'l-mâl esmânın Hazine-i Evkâf-ı Hümayûn'a gönderilmesine dair *fermân*.

Vr 28b, belge 83: Asâkir-i Muntazama-i Şahane elbisesi için her sene Ağustos duhûlünde Karahisâr-ı Sâhib sancağından fiyat-ı sabıkası üzere 1254 senesine mahsuben istenen yirmi bin vukıyye kırkım yününün Balıkesir'e ulaştırılmasına dair *ferman*.

Vr 28b, belge 84: Efrenc taifesinden olup Konya'da mühendislik hıdmetiyle memur olup, Karahisâr-ı Sâhib'de Balık Hanında vefat eden şahsın mallarının *terekesi*.

Vr 29a, belge 85: Karahisâr-ı Sâhib sancağında vâki' kazaların enfiyecilikleri 1253 senesi Ağustos ibtidâsından Temmuz gâyetine gelince bir sene kâmilen zabt u rabt eylemek üzere nâm kimesneye verildiğine dair *ferman*.

Vr 29a, belge 86: Yalvaçlı Hâcı Hasan'ın Kayserili zimmîyle aralarında olan alacak verecek hususunda görülen dava sonucu Hacı Hasan efendiye geri verilecek meblağ hakkında i'lam

Vr 29b, belge 87: 1253 senesi Karahisâr-ı Sâhib Sancağından mirî mübâyaa hıntasının beher keyli İstanbulî on iki şer guruştan tevzî ve taksîmine ilişkin *tevzi defteri*.

Vr 29b-30b, belge 88: Karahisâr-ı Sâhib Sancağında vaki kazaların 1253 senesine ait yedi bin beş yüz elli sekiz keyl hıntanın, beher keyli on ikişer buçuk guruş ile bedeli olan toplam doksan bin altı yüz doksan altı guruşun sarrâf David oğlu Oseb tarafından 1254 senesi Şaban-ı Şerif'in on beşinci gününden itibaren teslimine dair *ferman*.

Vr 30b-31a, belge 89: Her kim olur ise olsun fevt olanların muhallefâtına cânib-i mîrîden müdâhale olunmaması hususunda *ferman*

Vr 31a, belge 90: Ankara Sancağı Ayaş kazasından Hasan Ağa'nın Karahisâr'daki sürgünden afv ve ıtlâkı hususna dair *ferman*.

Vr 31b, belge 91: Kastamonu sancağı dâhilinde kâ'in Kürretü'n-nehâsil kazası kadısı sâbık Hasan Sabri'nin afv ve ıtlâkına dair *ferman*.

Vr 31b-32a, belge 92: Anadolu'nun tüm kollarına ve Rumeli'nin üç koluna; mürûr tezkeresi olmayanların kesinlikte başka bir yere geçmemesi, tezkeresiz gidenlerin de yakalanarak memleketlerine geri gönderilmeleri ve buna göz yuman memurların da cezalandırılacağını bildiren *ferman*.

Vr 32b, belge 93: Dersa'âdet'de sâkin yazıcı esnâfından Amasyalı Mehmed Şâkir nâm şahıs Başvekâlet tarafından tastîr olunmuş olan bir kıt'a tavsiye mektûbunu Avrupa tüccârından Keşiş oğlu Abraham nâm tâcir ile Muratoğlu İsvador nâm zımmîden akça alarak bütün bütün fekk ile yerine ahar maslahat tahrîr ettiğiinden dolayı Karahisâr'a nefy hususunda *ferman*.

Vr 32b-33a, belge 94: Iskat-ı cenin için alınması gerekli önlemler hakkında *ferman*.

Vr 33b, belge 95: Sungurlu Voyvodası Emîn Bey'in Karahisâr-ı sâhib sancağına nefy ve icla olunması hakkında *ferman*.

Vr 33b-34a, belge 96: Taşralarda mu'accelât nâzırlarının idârelerinde olan evkâfın varidat ve mastafklarının muhasebesinin düzgün yapılmasına dair *ferman*.

Vr 34a-35a, belge 97: Nezâret-i Haremeyn-i şerîfeynde ve bi'l-âhir hazîneye râci' evkâfın mu'accelât nâzırına, haremeyn nezâreti tarafından virilen *lâyiha sûreti*.

Vr 35a, belge 98: Kütahya Sancağı ve havâlisinde vâki' evkâfın tahrîr ve taharrîsine bâ-irâde-i seniyye mu'accelât nâzırını me'mûr ve ta'yîn buyurulan Ali Ağa'nın yedine cânib-i nezâret-i haremeyn-i şerîfeynden virilen *lâyiha sureti*.

Vr 35a, belge 99: Karahisâr'da sürgünde bulunan Hüdavendigâr Sancağı Gönen Kazası sakinlerinden Alâ'iyeli Ahmed isimli şahsın ıtlâkı hususunda *ferman*.

Vr 35b, belge 100: Erzak fiyatlarında oynama yapılmaması ve râyic-i bedele sadık kalınması hususunda sâdır olan kâime.

Vr 36a, belge 101: Kütahya kazasında kâ'in bazar yerlerinde bey' ve şirâ olunan erzâk-ı mütenevvi'aya râyic-i beldeye tatbîkan vaz'-ı fiy'at olunarak beher mâh mümzâ ve mahtûm bir kıt'a defterinin Dersa'âdete ba'is ve takdîmi husûsuna sa'y ve gayret Asâkir-i nizâmiyenin ta'yinâtları masraflarının fesad karıştırılmadan rayic-i bedele sabık kalınarak defterlere kaydedilmesine dair El-Kadî Mekkî-zâde Mustafa Asım tarafından Kütahya Kazası naibine gönderilen *mektûb-ı sâmî*.

Vr 36b, belge 102: Karahisâr-ı sâhib'e rıza-yı hareketten dolayı nefy edilmiş olan İstanbuldaki yazıcı esnafından Amasyalı Mehmed Şakir'in affına ilişkin ferman.

Vr 36b-37a, belge 103: Mülhak Karahisâr-ı Sâhib'de Emre Sultan köyünde Yaylacı Emre Sultan zaviyesi vakfının mezra'adârlığı es-Seyyid Süleyman ibn-i Ali'nin vefatıyla oğlu es-Seyyid âli'ye veridiğine dair *berât*.

Vr 37a-b, belge 104: Yörüköğlü'nun menzil *vakfiyesi sureti*.

Vr 37b, belge 105: 1254 senesi itibarıyla Osman Ağa'nın Kütahya ve Karahisâr Sancakları mütesellimliğine ilişkin *buyruldu*.

Vr 38a, belge 106: Tımarlı sipahi tekaüdleri için sâdır olan *ferman*.

Vr 38b-39a, belge 107: 1254 senesi rûz-ı Hızırından rûz-ı Kasımına değin Medine-i Karahisâr-ı Sâhib kazasında matlûb buyurulan meham-ı seniyye ve mürûr masarîfî, sâire-i belde kethüdası Abdullah Efendi yediyle sarf olunmuş olan *masârîf defteri*.

Vr 39b-40a, belge 108: İki yüz elli beş senesine mahsûben rûz-ı Hızır i'tibâriyle iki taksît ile Karahisâr-ı Sâhib sancağından talep edilen i'âne-i cihâdiyenin ilk taksitinin *tevzi defteri*.

Vr 40a, belge 109: 1254 senesinde bâ-irâde-i seniyye Karahisâr-ı Sâhib sancağı kazâlarından tertîb buyurulub Konya ve İsmâ'ilî anbarlarına nakl ve tenzîl olunan zahîre harirî ve 1255 senesi rûz-ı Hızırına mahsûben olmak üzere asker-i bahriyye bedeli ve masârîf-ı sâ'irenin kazâlara tarh ve taksîmine ilişkin *tevzi defteri*.

Vr 40b, belge 110: Karahisâr-ı Sâhib’de sakin müfti-i sabık el-Hac Abdulvahid el-Buhari neşr-i ulûm ile meşgul olup medar-ı maaşî olmadığından dolayı kendisine yüz guruş maaş bağlanmasına ilişkin *ferman*.

Vr 41a, belge 111: Barut-hâne-i ‘âmire lâzimesî için Karahisâr-ı Sâhib kazâsından senevî müretteb olan on beş bin kıyye güherçilenin vakt-i zamnânıyla celb ve tahsîlinde ‘usret ve su’ûbet olduğundan beher kıyyesi dörder guruş bedele rabt olunarak îcâb iden altmış bin guruş bedelin gönderilmesi hususunda *ferman*.

Vr 41a, belge 112: Karahisâr-ı Sâhib kazasının 1254 senesi rûz-ı Kasımından 1255 senesi rûz-ı Hızırına kadar olan masârîfin tahsiline dair *ferman*

Vr 41b-42a, belge 113: 1254 senesi rûz-ı Kasımından 1255 senesi rûz-ı Hızırına kadar olan altı aylık sürede Karahisâr-ı Sâhib kazâsının tanzim olunan *masarîfat defteri*.

Vr 42b, belge 114: 1253 Senesi Zilhicce Ayında Çorcalı Karamustafaoğlunun vefatına dair *hüccet*.

SONUÇ

Hicrî 1252-54(M.1837-1839) yıllarına ait olan Karahisâ-ı Sâhib Şer'iyeye Sicili umûmiyetle vakıf, nefy, masârıf ve tevzi defteri, nasb ve tayin, evlenme, tereke, afyon ve enfiye mübâya'ası, ordu için zahire temini, mübâya'a, mürûr ve ubûr defteri gibi belgelerden oluşmaktadır. Sicilde toplam 114 belge bulunmakta olup, bunların çoğu merkezden gelen bilgilerdir. Belgelerin dağılımında vakıf kayıtları, nasb ve tayin, nefy ve evlenme gibi belgeler ilk sırada yer alır. Anlaşmazlık davaları, tereke gibi kayıtlar az yer tutmaktadır

Mahallî tarihimiz açısından önemi tartışılmaz olan bu defterlerden Afyon'da kullanılan eşya, silah, kullanılan dil, hukuk, gelenek, görenek gibi durumları öğrenmekteyiz. Sicildeki lakapları mesleklerden kaynaklanan, fizikî özelliklerinden dolayı verilen, soy büyüklerinden dolayı verilen, dini özelliklerinden dolayı verilenler olarak sınıflandırabiliriz. Ancak bu lakapları taşıyan kişilerin bu meslekleri icra edip etmediklerini ise kesin olarak söyleyemeyiz. Ancak ailenin tarihinde bu mesleğin icra edildiği düşünülebilir.

KAYNAKÇA

- AKGÜNDÜZ, Ahmet; ‘*İ’lâm*’, TDV İA, C.XXII
- ATALAR, Mühir; “Şer’iyye Mahkemelerine Dair Kısa Bir Tarihçe”, *A.Ü.İ.F, İslâm İlimleri Enstitüsü Dergisi*, Sayı 4, Ankara 1980
- ÇADIRCI, Musa; *Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapısı*, Ankara 1997.
- _____ ; “Türkiye’de Kaza Yönetimi”, *Belleten*, C.LI, Sayı 201, TTK yay, Ankara 1989.
- _____ ; “II. Mahmut Döneminde Mütessellimlik Kurumu”, *DTCFD*, XXVIII/3 – 4, Ankara 1977
- _____ ; “Tanzimat’ın İlanı Sıralarında Türkiye’de Yönetim”, *Belleten*, TTK yay. C.II, Sayı 201, Ankara.
- _____ ; “Tanzimatın İlanı Sırasında Osmanlı İmparatorluğunda Kadılık kurumu ve 1838 Tarihli Tarîk-i İlmiyye’ye Dair Cezâ Kanun-nâmesi”, *A.Ü., Tarih Araştırmaları Dergisi*, C.XIV, Ankara 1983
- ÇETİN, Birol, Osmanlı İmparatorluğu’nda Barut Sanayi 1700 – 1900, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 2001
- GÜNEŞ, Mehmet; *Tanzimat Dönemi Öncesinde Karahisâr-ı Sahip Sancağı, (67 no’lu Şer’iyye Siciline Göre)*, G.Ü. SBE. Tarih Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1995
- HALAÇOĞLU, Ahmet; “1866–68 Yıllarında Harput’ta Kullanılan Şahıs İsimleri Üzerine Bir Deneme”, *Türk Folkloru Araştırmaları*, 1988/2, Ankara 1988,
- _____ ; “1966–68 Tarihleri Arasında Harput Mahkemesine İntikal Eden Dava ve İdarî Uygulamalar”, *Fırat Üniversitesi Dergisi(Sosyal Bilimler)*, Sayı 2/2, Elazığ 1988
- _____ ; *Teke(Antalya) Mütessellimi Hacı Mehmed Ağa ve Faaliyetleri*, Isparta 2002.

HALAÇOĞLU Yusuf: ‘XIV. Ve XVII. Yüzyıllarda Devlet Teşkilatı Ve Sosyal Yapı,’ TTK Basımevi, Ankara, 1998

_____ : Osmanlılarda Ulaşım ve Haberleşme (Menziller), PTT Genel Müdürlüğü Yayın Evi, Ankara 2002

İNALCIK, Halil; “Osmanlı İdare, Sosyal ve Ekonomik Tarihiyle İlgili Belgeler”, *Belgeler*, C.XV, Sayı 19, Ankara.

İPŞİRLİ, Mehmet; “Klasik Dönem Osmanlı Taşra Teşkilatı”, *Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi*, (editör: Ekmeleddin İhsanoğlu) IRCICA yay, İstanbul 1994.

_____ ; “Osmanlı Devlet Teşkilatı ”, *Osmanlı Devlet Ve Medeniyeti Tarihi I*, Editör: Ekmeleddin İhsanoğlu, Feza Yayınları, İstanbul 1999.

KARAMÜRSEL, Ziya; *Osmanlı Mali Tarihi Hakkında Tetkikler*, TTK. Ankara 1989.

KURT, Yılmaz; *Osmanlıca Dersleri-II*, Ecdad Yayın, Ankara 1993.

KÜTÜKOĞLU, Mübahat; ‘Baruthane-i Âmire’, TDV İA, C.V

_____ ; ‘Ferman’, TDV İA, C. XII

_____ ; ‘Berat’, TDV İA, C.V, s. 472 – 473

_____ ; ‘Buyruldu’, TDV İA, C.VI, s. 478–480

OCAK, A. Yaşar ve Faruki S; ‘Zaviye’ İA. C.13

OĞUZ, Mustafa ve Akgündüz, Ahmet; ‘Hüccet’, TDV İA, C.XVIII

ONGAN, Halit; *Ankara’nın 1 Numaralı Şer’iyye Sicili*, Ankara 1958.

ÖZDEMİR, Rifat; *XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Ankara*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1986.

ÖZKAYA, Yücel; “XVIII. Yüzyılda Mütessellimlik Müessesesi”, *DTCFD*, XXVIII/3–4, Ankara 1977

ÖZTÜRK, Mustafa; “Harput ve Yöresi Vakfiyeleri”, *Fırat Havzası Yazma Eserler Sempozyumu*, Elâzığ

PAKALIN, Mehmet Zeki; *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, II - III, MEB. İstanbul 1983.

_____; *Tanzimat Maliye Nazırları*, c.II, Kanaat Kitapevi, İstanbul 1939.

SCHACT, Joseph; “Mahkeme Maddesi”, *İslâm Ansiklopedisi*, C.VII, İstanbul 1972

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı; *Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı*, TTK, Ankara, 1984.

VELİDEDEOĞLU, Veldet; “Kanunlaştırma Hareketleri ve Tanzimat”, *Tanzimat I*, Maarif Matbaası, İstanbul 1940.

YAMAN, Talat Mümtaz; “Mütesellimlik Müessesine Dair”, *Türk Hukuk Dergisi*, C.1 (1941 – 42), Ankara 194

564 NUMARALI KARAHİSÂR-I SÂHİB ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN TRANSKRİPSİYONU

Vr.1b, belge 1

Bismillahirrahmanirrahîm, yâ mu'în, yâ müste'an,

Şerî'ât-me'âb Karahisâr-ı Sâhib nâ'ibi fazîletlü efendi zîde fazlûhu ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân vücûh ve muhtarân ve sâ'ir iş erleri zîde kadrum inhâ olunur ki, hakk-ı hâlisânemizde olan zîr-i bi-rûz olan tîr-i teveccühât-ı seniyye iktizâsından nâşi mâh-ı Şa'bân-ı şerîfin yirmi beşinci günü afitâb-ı karîha-i ilhâm cesîme-i cenâb-ı vâlâ-yı mülûkânededen bu def'a Kütahya ve Karahisâr-ı Sâhib sancakları 'uhde-i hâlisânemize ihâle ve tevcîh ve ihsân-ı hümâyûn buyurulmuş ve bi-minnehi te'âla bizim ol-cânibe sür'at-i 'azîmetimiz muktezâ-yı irâde-i seniyye-i kiti-sitânîden bulunmuş ise de 'uhdemizde bulunub sarf ve tahvîl kılınan Rodos sancağı 'uhde-i devletlerine tevcîh buyurulmuş olan halefimiz devletlü paşa karındaşımız hazretlerinin cezîre-i merkûmeye vusûlü ve teslîm ve tesellüm kâ'idesinin icrâsına mütevakkıf olub paşa-yı müşârün-ileyh hazretlerinin dahî Dersa'âdet'den bugünlerde hareket-birle cezîre-i merkûmeye 'azîmet itmek üzere sefîneye irkâb buyurulduğı haberi zuhûr itmiş olmağla hemen müşârün-ileyh hazretlerinin vusûlüyle teslîm ve tesellüm usûlü icrâ olunarak bigâyetillâhi te'âla bizim dahî cezîre-i merkûmeden derhâl hareket ve ol-tarafa 'azîmete mübâderet ideceğimiz derkâr olan mevâddan bulunmuş ise de selefimiz devletlü velîyyü'n-ni'am paşa hazretlerinin ol-tarafda bırakmış olduğı vekîlinin müşârün-ileyh hazretlerine iş lüzûmu olarak ol-tarafda çokca tevkîf itdirilmemesi müşârün-ileyh hazretlerinin matlûbları olan mevâddan bulunmuş olmağla bizim ol-tarafa vusûlümüze değın Karahisâr-ı Sâhib sancağının umûrunu idâre itmek üzere tiz elden bir mütesellim nasb ve ta'yîn olunması lâzime-i maslahatdan olub tarafımız mütehayyizâtından birinin gönderilmesi lâzım gelse imtidâd eyyâmıyla vekîl-i müşârün-ileyh hazretlerinin çokca tevkîf eylemesi îcâb ideceğine mebnî vücûh-ı memleket ve hânedânından fukarâ birinin ol-tarafa vusûlümüze değın müsellemler ve ta'yîn olunması müstebân görülmüş olduğı siz ki muhâtabûn-ı mûma-ileyhimsiz. Keyfiyet ma'lûmunuz oldukda cümle muntehib ve mümtez her kim ise bi'l-ifrâz cümle ittifâkı ve ma'rifet-i şer'le mütesellim nasb

ve ta'yîn kılınması ve ânın re'y ve ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le bizim ol-tarafa vusûlümüze değin kemâ hüve hakkuha umûr-ı memleket ve redîf-i asâkir-i mansûre husûsâtı ve mukâta'ât vesâ'ire dâ'ir ekineden(?) ilke varıncaya değin merkez ve lâyıkinda rü'yet olunub asâkir-i redîf-i mansûre musâlihine vesâ'ire dâ'ir selefimiz hazretlerinin vekîli nezdinde her ne mikdâr evrâk var ise ahz olunub vekîl-i müşârün-ileyh ta'cîl iderek Sivas tarafına 'azîmete müsâra'at ider ise teslîm ve tesellüm usûlünde icrâsıyla sancak-ı mezbûrun 'uhdemize tevcîhi târihinden muhâsebesi rü'yet olunarak inşâallahu te'âla vusûlümüzde ta'yîn olunacak müsellemler tarafından ve taraf-ı şer'den her ne ki su'âl ider isem cevâbında ve gerek redîf asâkir-i mansûre musâlihinde ve asâyiş fukarâ mevâd mevâd mülteziminde rekâkın(?) 'adem-i zuhûruna ve ta'yîn olunacak olan mütesellim cümlelerin müntehib ve mümtâzı olarak kâffe-i husûsâtda müstakîmü'l-etvâr hareket ve 'ale'l-husûs rızâ-yı meyâmin hazret-i padişâhânemden ayrılmayarak cânib-i seniyyü'l-metâkıb hazret-i mülûkâneye dâ'imâ da'vât-ı cebriye isticlâbına bezl-i makderet olunub her bir husûsât şer'-i şerîfe ta'lîkan rü'yet ve vedî'atullah olan fukarâ emn ve rahatlarının istikmâline mezîd i'tinâ ve dikkat olunmak bâbında divân-ı Kütahya ve Karahisâr-ı Sâhib'den işbu buyruldu tahrîr ve ısdâr ve tatarımız Süleyman Ağa yediyle ba's ve tesyîr olunmuşdur. Bi-minnehi te'âla ber-mûceb-i buyruldu 'amel ve hareket ve hilâfından begâyet hazer ve mücânebet tevkî ve mübâ'adet eyleyesiz deyû. Fî, 25 N. Sene 52.

Vr 2a, belge 2

Namaz Fermanıdır

Düstûrûn-ı mükerremûn müşîrûn-ı müfehhemûn nizâmü'l-'âlem müdebbirü'l-umûrû'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mehâmü'l-enâm bi'r-re'yü's-sâ'ib mümehhid ü beyânü'd-devlet ve'l-ikbâl müşeyyid ü erkânü's-sa'âdet ve'l-eclâl el-mahfûfün bi-sunûf-ı 'avâtîfü'l-mülkü'l-a'lâ Üsküdar'dan Şam-ı Şerîfe varınca zikr-i âti mahallerde vâki' Redîf-i hassa ve mansûre-i hassa-i şahânem müşîrleri vüzerâ-yı 'azâm edamallahu te'âla iclâlehum ve i'âzîmü'l-ümerâ'i'l-i kirâm efâhimü'l-küberâ'i'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm ashâbü'l-'izz ve'l-ihtişâm bi-mezîd 'inâyetü'l-melikü'l-a'lâ ferîkler ve ümmet-i me'âlihîm ve efâzi-i kuzâtü'l-müslimîn-i ve ûlâ vülâtü'l-mü'ehhidîn ma'âdinü'l-fezâ'il ve'l-yakîn râfi'ün(?) i'lâmü'ş-şerî'at ve'd-dîn vârisü'l-'ulûmü'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhazz bî-mezîd-i inâyetü'l-

melikü'l-mu'în mevlânâ Şam-ı Şerîf kadısı zîde fezâ'iluhu ve mefâhirü'l-kuzzât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fezâ'il ve'l-keîâm Kocaili ve Kütahya ve Karahisâr-ı Sâhib ve Hamîd ve Teke ve 'Alâ'îye ve İç-il ve Sis ve Trablus sancaklarıyla Şam-ı şerîf ve Adana eyâlelerinde vâki' kazâların kuzât ve nüvvâbı zîde fazlühum ve mefâhirü'l-'ulemâ-i muhakkikîn vesâ'ir 'ulemâ ve ma'îyyetler ve e'imme ve hutabâ ve sulehâ zîde fazlühum ve mefâhirü'l- emâcid ve'l-'ayân-ı müslimîn zîde mecduhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân voyvodagân ve vücûh-ı memleket ve bi'l-cümle erleri zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki cümle müslimîne beyândan müstağnî olduğu vechle evkât-ı hamseyi kemâ-farzullah-ı te'âla edâya kıyâm ve muvâzebet husûsu 'ale'l-'umûm cevher-i îmân ve islâm ile mütehellî ve nûr-ı teveccüd ile kalbleri münevver ve mütecellî olan her bir mü'minîn ve müveccede farz-ı 'ayn olarak işbu salât-ı mefrûzayı târik olanlar haklarında zâhirce tahrîr-i şer'î iktizâ eylediği misillû her kangı bilâd ve mahâlde olur ise olsun o makûle ne-'e'uzubillahi te'âla min-kablî'r-rahman envâ'-ı mesâ'ib-i ilahiyyeye makbûr ve düçâr olageldikleri rehîn-i bidâhet ve hatta ba'zı mahallere ara ara müstevli olan misillû mesâ'ib ve afât mücerred ahâl-i islâmîdan kendüyü bilmezlerin gerek salât-ı mefrûzayı edâda derkâr olan 'adem-i mübâlât ve gerek günâ-gün menâhi ve münkerâtı irtikâb misillû nâ-meşrû' harekâtlarından neş'et ider bir mücâzât-ı ilahiyye kabîlinden olduğu erbâb-ı basîret gadrinde müstağnî-i beyân ve işâret ve halbuki dâ'imâ muhâfaza-i dîn ü devlet ve himâye-i mülk ve memleket ve icrâ-yı ahkâm-ı şerî'at kâffe-i zât-ı kalafat-me'âb ve vedî'a-ı cenâb-ı rabb-ı 'izzet ve bu maddelere 'ale'd-devâm takayyüd ve dikkat 'uhde-i me'âlîde şehriyârâneme mütehattim dikkat olmak hasebiyle o makûle mübâlât-ı dîniyyede kayıtsızlık vebâlini mürtekib ve târik salâtsızlıkta mekb olanlara rûy-ı müsâlihe gösterilmek ve 'ibâd-ı müslimînin emr-i ma'rûf ve nefy 'ani'l-münker ahkâmını icrâdan zerre kadar tekâsüllerine zâbitân taraflarından cevâz virilmek sûretlerine bir vechle ve hiçbir vakitte rızâ-yı mes'adet iktizâ-yı şehin-şâhânem olmadığı vâzih ve ... olmakdan nâşi bu def'a karîha-i ilhâm-sarîha-i cihândârânemde mevhibe-bahş-ı sünûh olan emr-i hümâyûn ve irâde-i isâbet... hayrîn makrûn-ı şâhânem muktezâ-yı münîfî emrinde bu tarafda lâzım gelenlere beyâz üzerine mü'ekkid fermânlar tastîriyle dârü's-saltanatü's-seniyyemde ve bilâd-ı selâsede sâkin ahâli-i islâmın salât-ı mefrûza-i cemâ'atle edâ ve emr-i ma'rûf nehy-i 'ani'l-münker ahkâmını kemâ-yenbağî icrâ

eyledikleri cümle tenbîh ve ihtâr ve bundan böyle dâ'ire ashâbı olan bendegân-ı devlet-i 'aliyyemden imâmı bulunmayanlara dâ'irelerine birer imâm alarak salât-ı hamse-i mefrûza-i dâ'irelerinde cemâ'atle edâ ve imâm almağa kudreti olmayan ve 'acezeden bulunanlar oldukları mahallerde o esnâf takımı döndüze?)-gânlarında ve gîce mahallerinde ezân-ı muhammediye kırâ'at olunduğu gibi işini biragub kurb ve civârında olan cevâmi' ve mesâcide bi'l-farîha gitmek salât-ı mefrûzayı cemâ'atle edâ eylemeleri ve'l-hâsıl 'azar-ı sahîh-i şer'îsi olmadıktan sonra bilâ-mûcib cemâ'atden i'râz ve salât-ı mefrûzayı edâda gaflet ve iğmâz ehl-i islâmdan ... dînlere bir vechle câ'iz olmadığından bu madde için taraf taraf ve mu'idlerin virilerek namâz vaktini olduğu gibi câmi'e gitmemiş âdem gördükleri hâlde sebebini su'âl ile bilâ-'azar târikde olduğu anlaşıldıkda derhâl zâbit tarafına gönderilüb ol-şahsı her kim olur ise olsun hakkında şer'an iktizâ iden ta'rîz her ne ise icrâ kılınması ve'l-hâsıl Allahü's-salâvât 'imâdeddîn mazmûn-ı şerîfi üzerinde salât-ı hamse erkân-ı celîle dîn-i Muhammedînin üssü'l-esâsı olmak mülâbesesiyle işbu edâda ilhâm ifâde-i mülûkânem lâyıkiyla icrâ me'âli maşaallahu te'âla te'sîs ve ilgâsı ve bir de bi-hamdihi sübhâne ve te'âla ve hüsn-i tevfiika cümlelerin meşhûd bâ-sırre-i basîreti olduğundan pîrâye-i zât-ı zılliyet âbân-ı mülûkânem olan cevher-cihân ârâ-yı mücerredîn-i vâlâ ve hisse-i hilâfet-i küberâ lâzimesince cânib-i celîlü'l-müte'âkîb-i cihân-dârânemden her tarafda bunca cevâmi' ve mesâcid ihyâ ve inşâsına ân-be-ân sarf olunmakda olan himmet-i muvaffakiyet vâcibü'l- muhammedet padişâhânem ancak ikâme-i salavat-ı cemâ'at-ı müslimîn ve 'ibâdet-i hazret-i rabbü'l-âlemîn kaziyeye-i hayriyyesinden 'ibâret ve bi'l-cümle ahâli-i îmân olanlara bunun şükrünü edâ-yı salavat-ı mefrûzaya devâm ve cemâ'ate ihtimâm yerleri cümle vâcibe-i 'uhde-i diyânet iken böyle 'aksini irtikâb itmek 'isminullah-ı te'ala beher-hâl mücâzât-ı ilahiyeye ve mesâ'ib-i ma'neviyeyi kendü kendüye da'vet ve icticlâb dimek olduğu bî-şek ve izn-yâb olduğu ecilden âna göre bu dakikalara dikkat ve ikdâm ve her bir memleketde cevâmi' ve mesâcid mevcûde ve ma'mûrenin 'ale'd-devâm tahâret ve nezâket üzere tutulmasına kâffe-i me'mûrları taraflarından takayyüd-i tâm olunması vesâyâ ve tenbîhâtı derc ve tedârik ve bu madde zımında Anadolu'nun orta ve sol kollarına Rumili'nin üç koluna vesâ'ir lâzım gelen mahallere diğerevâmîr-i şerîfe-i padişâhânem neşr ve tesyâr kılınmış olmağla siz ki müşîrlere ve vüzerâ-yı 'azâm ve ferîkler ve mevlânâ ve kuzât ve nüvvâb vesâ'ir mûma-ileyhimsiz. Siz dahî keyfiyeti

zîr-i hükûmet ve idârenizde kâ'in 'ibâd-ı müslimîn etrâfıyla i'lân ve işâ'at ve ta'bîrât-ı meşrûhayı ol-tarafda dahî kâmilen îfâ-birle emr-i ma'rûf ve nehy-i 'ani'l-münker ahkâm-ı şerîfesini kemâyenbagî livâyâ bi'l-ittifâk ihtimâm ve dikkat ve havfindan gâyetü'l-gâye tevakkî ve mübâ'adet eylemeniz fermânım olmağın tenbîhân ve te'kîden ve îzâhaten ve tehdîden ve mahsûsan işbu emr-i celîlü'l-gadrim ısdâr ve sadrı'azâm tatarlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân el-Hâc Mehmed zîde kadruhu ile ...(kesik) olunmuşdur. İmdi bu madde mevâdd-ı sâ'ireye mikyas(?) olmayub umûr-ı 'âliye-i dîniyyenin a'zimi olduğuna mebnî fimâ-ba'd emr-i münîfe lâyıkıyla dikkatle 'amme-i ehl-i îmân ururlarına farz olan salavat-ı hamseyi ezan-ı şerîf okunduğu gibi cevâmi' ve mesâcidde dâ'ire ashâbı konaklarında cemâ'atle edâyâ mu'âvenet ve huşû' ve husû'(silik ve kesik) seniyye-i hazret-i resûl-ı kibriyâ 'aliyye efazilü'l-salavat ve tesyîh ve tehlîl ve tertîb-i du'â-yı icâbet edâyâ kemâliyle ri'âyet ve mevâziyet eylemeleri ...(kesik) te'eddüb-i şehriyârânem olduğu ve bu taraflarda me'mûrunuza virileceği misillû taşralarda dahî bi'l-cümle müşîrân-ı 'izâm ve vüzerâ-yı kirâm ve mütesellimîn ve voyvodagân ve sâ'ir zâbitân-ı islâm taraflarından her bir mahallin ahvâli ve ...(silik ve kesik) itdirilerek bu bâbda iğmâz ve tesâhül ve ednâ derece tesâmüh ve tezâhül vukû'una cesâret eylemekde

Vr 2b

mes'ûl ve mu'âtib olmaları matlûb-ı kat'î-i şâhânem idüğü ma'lûmunuz oldukda ber-minvâl-i muharrer 'amel ve hareketle icrâ-yı ma'lûme-i(?) hamiyet-kârî ve diyâneten bi'l-ittihâd mezîd-i ikdâm ve gayret ve mugâyiri vaz'ı tecvîz ile dünya ve 'ukbâda düçâr-ı 'itâb ve mes'ûliyet olmakdan tehâşi ve mücânebet ve mübâşir-i mûmâ-ileyh beher kazâdan kırk ellişer guruş virilüb ziyâde bir akçe i'tâsından mübâ'adet eylemek bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'amel ve hareket eyleyesin. Şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfime i'timâd kılasın. Sene tahrîren fi'l-âhir-i şehr-i Şevvâl sene 1252.

Belge 3

Mantûk-ı emr-i ‘âlî bir kıt’a mektûb-ı sâmi-i hazret-i fetvâ-penâhî dahi sâdır ve kırâ’at olunmuşdur.

Memâlik-i mahrûsada vâki’ menzil-hânelerin kirâya tahvîli ile taraf-ı ra’iyyete bir gûne rencîde olunmak mugâyir-i rızâ-yı şâhânedan iken ba’zı me’mûrînin îfâ-yı kirada imtinâ ve bilâ-mûcib on sâ’at mesâfe olan mahalle üç sâ’atde vâsıl olarak ve üç yük hazîneyi iki bârgire tahmîl ile itlâf-ı hayvan eyledikleri tahkîk-i cenâb-ı padişâhî olub bundan sonra bu vechle ta’addiyâtın ‘adem-i vukû’uyla zât-ı kerâmet-semât-ı tâcdârîye isticlâb-ı da’vet da’vât-ı hayriyye-i fukarâ esbâbının istihsâli bâbında şeref-sudûr olan emr-i ‘âlinin ihtisâr kaydıdır.

Belge 4

Memâlik-i mahrûsada kâ’in kazalar cizyedârları cizye boğçalarını Muharrem’den iki mâh mukaddem küşâda ve taşralı olarak ticâretle Dersa’âdet’de bulunan re’âyâyâ hafiiyyeten virilmek için cizye evrâkı irsâliyle mansûre hazîne-i cesîmesine halel geleceğinden cizye boğçası evâsıt-ı Zi’l-hicce’ti’ş-şerîfe küşâd olunageldiğine binâen bundan sonra vakt-i mezkûrdan akdem cizye boğçalarını küşâd olunmamasını hâvi bir kıt’a mektûb-ı sâmi-i hazret-i vekâlet-penâhî sudûr ve cümle muvâcehesinde feth ve kırâ’at emir-nâme-i sâminin muhtasar sûret-i kaydıdır.

Belge 5

Sandıklı Devecilerinin Fermânı

Emîrû’l-ümerâ’i’l-kirâm kebîrû’l-küberâ’il-fihâm zü’l-kadri ve’l-ihdiram sâhibü’l-‘izz ve’l-ihşâm el-muhtass bi-mezîd-i ‘inâyeti’l-meliki’l-a’lâ Konya eyâleti ferîki Teke ve Hamîd sancakları muhassılı el-Hâc Osmân Paşa dâmet-i me’âliyehu ve mefâhirü’n-nüvvâbü’ş-şer’iyye Antalya ve Isparta ve Burdur ve Sandıklı kazaları nâ’ibleri zîde ‘ilmihum ve mefâhirü’l-emâsil ve’l-akrân a’yân ve zâbitân ve vücûh-ı ehâli ve iş erleri zîde kadruhum tevkî’-i refî’-i hümâyun vâsıl olucak ma’lûm ola ki mukeddemâ Anadolu Ordu-yı hümâyunum için Antalya’da mevcûd zehâ’irden Teke muhassılı sâbık Yûsuf Paşa dâme ikbâlehu ma’rifetiyle Teke ve Hamîd ve Alâ’iye sancakları devecileriyle ordu-yı mezkûre ve livâ’iye-i merkûme ve Sandıklı kazası Terkeş hassı kazalarından Keteş(?)’oğlu ve Sarı Keçili cemâ’atleri devecileriyle

Kütahya'ya bi'l-irsâl devecilerin noksan teslîm idüb bahâsı ücret-i nakliyelerine mahsûb kılınan zehâ'irden mâ'adâ üçbin dokuzyüz beş kantar beş kıyye peksimed ve otuz üç bin dört yüz otuz dört kile şa'îr ve beş bin dokuz yüz seksen kile üç vukiyye erz ve üç bin yirmi kıyye revgan-ı sâde mezkûr deveciler zimmetlerinde kaldığı ve zehâ'ir-i mersûle-i merkûmeden dört bin dörtyüz iki kile şa'îr altı buçuk vukiyye erz gerü gelüb Antalya anbarlarına teslîm olunduğu kuyûddan ve muhassılı sâbık paşa-yı mûmâ-ileyhin i'lâmı me'âlinden tebeyyün eylediğine binâen ber-vech-i tahrir gerü kalan ve teslîmâtı gösterilenden mâ'âda zehâ'irden teslîmini müş'ir zikr olunan deveciler yedlerinde ihticâc-ı sâlih senedât var ise Dersa'âdetime irsâl ve senedâtı olmayanlardan zimmetlerinde kalan zehâ'irin mahallî râyiciyle îcâb iden bahâ ve peşin virilen ücret-i naklieleri lâzım gelenlerden bi't-tahsîl Hazîne-i 'Âmireme irsâl olunmak bâbında sen ki paşa-yı müşârün-ileyhsin sana ve sâ'ire hitâben emr-i şerîfim ısdâr ve sûret-i defteriyle tesyâr olunmuş olduğu kuyûddan müstebân olub el-hâleti hâzihi tarafından vârid olan şukka me'âlinden zikr olunan zehâ'irin teslîmlerine müş'ir devecilerin yedlerinde ihticâc-ı sâlih senedi bulunmamış olduğundan akdemce 'Alâ'ye sancağından on beş bin beşyüz elli guruşun tahsîli ve irsâl kılınmış ücret-i nakliye kusûr kalan otuz üç bin sekizyüz yirmi dört ve Hamîd sancağıyla Terkeş Hassı kazalarından dahî 'ale'l-hesâb olarak onar bin guruşu cem'ân elli üç bin sekizyüz yirmi dört guruş bu def'a tahsîl ve Dersa'âdetime irsâl olunub kusûrlarının tahsîl ve teslîmi dahî der-dest bulunmuş idüğünden bahisle 'Alâ'ye sancağının tekmiyle livâ ve hass-ı mezbûr kazaları 'ale'l-hesâbları için ehâli yedlerine virilmek üzere lâzım gelen senedâtın irsâl husûsunu tahrîr ve inhâ ve ol-bâbda 'Alâ'ye nâ'ibinin verdiği i'lâmını ba's ve isrâ eylediğın ecilden emr-i şerîf kaydı

Vr 3a

ve 'Alâ'ye devecileri zimmetlerinden mukaddemâ bi't-tahsîl irsâl olunan on beş bin beşyüz bu kadar guruşun teslîmi hazîne-i 'âmirem kılınmış idüğünün keyfiyeti ba'de'l-ihrac iktizâsı su'âl olundukda mezkûr 'Alâ'ye devecilerinin gayr-ı ez teslîm kusûr zimmetleriyle livâ-i hâss-ı mezbûr kazaları devecileri zimmetleri olarak bu def'a gönderdiğin elli üç bin bu kadar guruşun senedâtları tanzîm ve tarafına gönderildiğinden mukaddem irsâl olunmuş olan sûret-i defter mantûkunca gayr-ı ez tahsîlât kusûr kalan zehâ'irin mahall-i râyiciyle bahâ ve peşin verilen ücret-i nakliyelerinin bi't-tahsîl hazîne-i 'âmireme isbâli bâbında emr-i şerîfim ısdârı husûsu

mevkûfâtdan der-kenâr olunub mûcebince te'kîd ve irsâli hâvî emr-i şerîfim ısdârı husûsuna evâmir-i mahalliyem ta'alluk itmekle bervech-i muharrer 'amel ve harekete bezl-i ma'delet eylemek fermânım olmağın te'kîden işbu emr-i 'âlişânım ısdâr ve irsâl olunmuşdur. İmdi vusûlünde keyfiyet irâde-i 'aliyyem-i mantûka emr-i şerîfimdenden ma'lûmun oldukda fermânım olduğu ve mukaddem tarafına gönderildiğinden emr-i şerîfim ve sûret-i defter müfâdî üzere gayr-ı ez tahsîlât kusûr kalan zehâ'irin teslîmlerine müş'ir yedlerinde ihticâc sâlih senedi olmayanlardan inzimâm-ı ma'rifetin ve ma'rifet-i şer' ve cümle ma'rifetleriyle mahall-i râyici üzere bahâ ve peşîn verilen ücret-i nakliyelerinin temâmen ve serî'ân bi't-tahsîl edâya evvel Dersa'âdetime irsâl ile hazîne-i 'âmireme teslîm olunması husûsuna sarf mâ-hâsıl kudret eylesin ve sen ki nüvvâb ve a'yân ve zâbitân vesâ'ir mûmâ-ileyhimsiz. Sen dahi mûcib-i emr-i şerîfimle 'amel ve hareket ve hilâf-ı rızâ ve mugâyir-i hareketden tevakkî ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuşdur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celîlü's-şân vâcibü'l-itbâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı münîfî-birle 'amel olasız. Şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren el-yevmü'l-hâmis. Şehr-i Zi'l-ka'de, sene isnâ ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf.

Belge 6

Devletlü, 'atûfetlü, mürüvvetlü, mehâsin-i şiyem efendim hazretleri,

Mukeddemâ vâkı'a-i sâbıkada Sandıklı kazası develeriyle Antalya anbarından ordu-yı hümâyûn ve Kütahya'ya nakl olunan pirinç ve şa'îrin mahallerine teslîmlerini mübeyyin deveciyân zimmetlerinde ihticâca sâlih senedleri olduğundan mahallî râyiciyle bahâsının ve peşînen aldıkları ücret-i nakliyelerinin tahsîli bâbında isti'câli hâvî sahîfe-i pîrâ-yı tastîr buyurulan emr-i 'âlînin bir kıt'a sûreti ihrâc olunarak bundan akdemce Karahisâr sancağı mutasarrıfı devletlü Hâfız Paşa Efendi hazretlerine irsâl olunarak keyfiyet bildirilmiş ve tahsîline himmet buyuracaklarını savb-ı muhibbânemize iş'âr eylemiş iseler de mu'ahharan livâ-i mezbûrdan infisâlleri vukû'una mebnî meblağ-ı mezbûrun tahassulü 'alâ-hâle kalmış ve bu def'a dahi isti'câli hâvi tekrâr bir kıt'a emr-i 'âlî-i şeref-bahşâ-yı vürûd itmiş olduklarından emr-i 'âlî-i mezkûrun bir kıt'a sûreti ihrâc-birle Antalya mahkemesi sicill-i

mahfûzundan şa'îrin mikdârı ve deveciyânın isim ve şöhretlerini mübeyyin bir kıt'a defteri tahrîr ve sûret-i emr-i 'âlî ile berâber leffen irsâl-i sûy-ı behiyeleri kılınmış olmağla mecbûl oldukları fetânet ve dirâyet-kârîleri üzere sûret-i emr-i 'âlî-i mezkûreden dahî irâde-i isâbet-'âde-i cenâb-ı cihân-dârî ma'lûm-ı 'atûfîleri buyurulacağı ve defter-i mersûle nâlık olduğu vechle zikr olunan şa'îrin mahallî râyiciyle bahâsı ve peşînen aldıkları iki bin beş yüz guruş ücret-i nakliyelerinin yerlü yerinden ve îcâb ve iktizâ idenlerden temâmen tahsîliyle savb-ı muhibbânemize irsâl ve tavsîli husûsuna himem-i behiyeleri masrûf buyurulmak mütemennâ-yı muhibbânemizdir. Fî, 3 Za sene 52. Pençe: el-Hâc Osman Paşa, livâ-yı Antalya mutasarıf.

Vr. 3b, belge 7

Buyuruldu.

Hâcî 'Abdulbâki-zâde'nin mütesellimlik buyruldusudur.

Şeri'at-şî'âr medîne-i Karahisâr'da mesned-nişîn şer'-i mübeyyin fazîletlü efendi zîde fazlûhu ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-'âyân medîne-i mezkûr hanedân-ı kadîminden olub Karahisâr-ı Sâhib sancağının umûr-ı mütesellimliği idâresi bu def'a tarafımızdan 'uhdesine ihâle olunmuş olan Hâcî Bâki-zâde 'atûfetlü Osman Ağa zîde mecduhu ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân vücûh-ı memleket ve bi'l-'umûm iş erleri zîdet makadirehum inhâ olunur ki. Cümleye ma'lûm ve âşikâr olduğu vechle işbu ikiyüz elli iki senesi Mart'ı ibtidâsından Şubat'ı gâyetine değin bi-tevfîka ta'ala yed-i vâhidden zabt ve idâre olunmak üzere Kütahya ve Karahisâr-ı Sâhib sancakları muhassıllığı 'avâtıf-ı 'aliyye şâmiletü'l-letâ'if-i cihân-bânîden 'uhde-i muhibbânemize tevcîh ve ihsân-ı hümâyûn buyurulmuş ve bu cihetle sene-i mezkûreye mahsûben Karahisâr-ı Sâhib sancağının mütesellimlik umûrunun ve asâkir-i redîfe-i nizâmât-ı hasenenin icrâsına muktedir dirâyet-kâr hakk-ı ehâli ve fukarâda insâf ve hakkaniyetle şöhret-şî'âr birinin 'uhdesine idâre-i ihâlesi îcâb-ı maslahatdan bulunmuş ve el-hâletü mûmâ-ileyh Osman Ağa evsâf-ı mezkûre ile muttasıf ve tanzîm-i masâlih-i seniyye ve tathîm-i umûr-ı 'askeriye ve sıyânet ve vikâyet-i ehâli ve fukarâ ve ...lerinin fâ'ikü'l-ımtisâl bir zât-ı pür-hayr(silik)-kâr ve muttasıf idüğü bilinmiş olmakdan nâşi bi-lutfihi te'ala sene-i merkûme Mart'ı ibtidâsından i'tibâren ittifâk-ı ârâ ve istihsân-ı asdakâ ile karargîr olan zamm-ı cedîd

ile ber-vech-i idâre livâ-i mezkûr mütesellimliği taraf-ı muhibbânemizden ağa-yı mûmâ-ileyhin ‘uhdesine ihâle ve tefvîz olunmuş ya’ni ta’rîfden müstağnî olduğu üzere bi’l-cümle menâfi’ ve vâridât iki nev’e münkasım olarak bir kısmı mahsûlât-ı arziyye kabîlinden olan a’şâr veyâhud mahsûlâta göre alınan rûsûmâtın envâ’i ve diğer kısmı dahi vâridât-ı meblağiyye nev’i ki tevzi’ât ve ba’zı mu’ayyen virgü ve rûsûm-ı ma’tû’adan ‘ibâret dimek olub evvelki nev’ menâfi’-i mahsûlâtın nemâ ve bereketine göre tezâyüd kabûl idüb bunda ehâli ve fukarâya ta’addî vâki’ olmaz ise de ikinci nev’ vâridât-ı mu’ayyene-i meblağiyyeye dokunacağı cihetle işte bu fukarâdan çıkacak me’hûzât ve menâfi’-i sâbıkanın üzerine bu sene-i mübâreke müceddiden vukû’ bulan zammıdan ehâli ve fukâranın üzerine nâm-ı âher ve ta’bîrât-ı diğer ile bir akçe ve bir habbe zamm olunmamasını muktezâ-yı irâde-i kâti’adan ve zamm-ı mezkûr mütesellim ve voyvodagânın temettu’ât ve menâfi’-i sâbıkasından olması mübteğâ-yı emr ü fermân-ı cenâb-ı mülûkâ(ne)den bulunmuş olduğu siz ki muhâtabûn-ı mûmâ-ileyhimsiz. Keyfiyet idâre-i seniyye ma’lûmunuz oldukda ağa-yı mûma-ileyhi taraf-ı hâlisânemizden nasb olunmuş livâ-i mezkûrede mütesellim bilüb şer’-i şerîf ve kânûn-ı münîfe mutâbık vâki’ olacak kâffe-i emr ve tehiyye-i kemâliyle inkıyâd ve mütâba’at ve rû’yet musâlih-i seniyye ve tahsîl-i emvâl-i mîriyye ve ta’lîm ve ta’allüm-i redîf-i hassa-i şâhâne maddelerinde ittifâkâne hüsn-i hareket ve zinhâr mugâyir-i irâde-i seniyye hareketle dünya ve ‘ukbâda mazhar ve muâheze ve ‘itâb olmakdan mübâ’adet eyleyesiz ve senki mütesellim-i mûmâ-ileyh ki sen dahî ber-vech-i meşrûh livâ-i mezkûrun mütesellimlik husûsâtına mütenevvi’ olan kâffe-i keyfiyâtı muktezâ-yı fetânet ve hamiyetin üzere hüsn-i idâre ve rû’yet ve tanzîm-i mehâmm-ı vâcibü’l-ihimâm seniyye ve tahsîl ve tesbîl-i emvâl-i mukâta’a ve ta’lîm ve ta’allüm-i asâkir-i redîfe-i livâ ve siyânet ve muhâfaza-i ehâli ve fukarâ ve def’ ü ref’ es’aben mefsedet-peymâ maddelerine cümle ehâli ile bi’l-ittifâk gayret ve dikkat ve tekâsit-i mu’tedelesi mücebince dikkat ve zamâniyle emvâl-i mukâta’ayı yerlü yerinden bi’t-tahsîl mansûre hazînesinden tavsîle ihtimâm ve mübâderet ve mugâyir-i idâre-i seniyye zamm ve zamîme ve ta’addî ve rencîde misillû harekât-ı nâ-becânın vukû’undan fevkü’l-gâye mübâ’adet mûcib-i felâh ve selâmet olacak hâlât-ı hasene ve muvassala-i müstahsinenin icrâsına kemâliyle gayret ve her hâlde câdde-i istikâmetden zerre kadar inhirâf itmeyerek muttasıfâne ve mu’tedilâne hüsn-i hareket-birle cümle ehâli ve fukarâdan taraf-ı müstecmi’-i eşref cenâb-ı mülûkâneye

isticlâb-ı da'vât-ı hayriyye-i farîzasına mezîd a'sâr mübâderet ve lâzımü'l-inhâ husûsât ve keyfiyâtı peyder pey savb-ı muhibbânemize tahrîr ve iş'âra kemâliyle ihtimâm ve dikkat eylemek hâvî ve mütesellimlik zabt ve me'mûriyetini muhtevî livâhâ-i Kütahya ve Karahisâr-ı Sâhib'den işbu buyuruldu tahrîr ve i'tâ ba'is ve tesyîr olunmuş bi-minneti te'ala vusûlünde gerekdir ki ber-mûceb-i buyuruldu 'amel ve hareket ve hilâfından bigâyet tehâşî ve mücânebet eylesin deyû. Fî, 11 Z. Sene 52.

Belge 8

'Avârız emr-i 'âlîsidir

Emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm kebîrû'l-küberâ'i'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm sâhibü'l-'izzi ve'l-ihtişâm el-muhtassu bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-a'lâ redîf 'asâkir-i hassam ferîkliği ve Karahisâr-ı Sâhib sancağı ilhâkıyla hâlâ 'asâkir-i hassam ferîklerinden Dilâver Paşa dâmen-i mu'âlla ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâ'il ve'l-keâm Karahisâr-ı Sâhib sancağında vâki' kazaların kadıları ve nâ'ibleri zîde-fazlühum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân ve zâbitân ve iş erleri zîde kadruhum tevki'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki red-i 'âlîşânımda ma'lûm olduğu üzere hazîne-i 'âmiremin fi'l-asl vâridâtı külliyetlü olub masârifât-ı vâkî'asına vâkî ise de ba'zı 'ârıza sebebiyle el-hâleti hâzihi ekser vâridâta hâlel ve tenâkus îrâs iderek masârifâtı şâyed(?) ve efvân ve bu cihetle vâridâtın hadd-ı lâyıkına iblâğıyla masârifinin hüsn-i ... îcâb-ı hâlden ve muktezâ-yı irâde-i cenâb-ı cihândârânemin olduğu bedîhi ve rev-nümûn olmakdan nâşi ol-bâbda ihrâc itdirilen kuyûdât mantûkunca zikr olunan vâridâtın 'avârız ve nüzl emvâli Memâlik-i Mahrûsa-i Şâhânemde vâki' bi'l-cümle eyâlât ve elviye ve kasabât ve nevâhîden hîn-i tahrîrde on nefer hâne-küş re'âyâyâ birer ve ba'zısından sekizer hane-küş re'âyâyâ kezâlik birer hâne i'tibârı ve yüz on akçesi bir gurus hesâbıyla beher hânedan senevî beşyüz akçe bedel-i 'avârız ve ellişer akçe tahsîldâriye ve kezâlik altışar yüz akçe bezl-i nüzl ve otuzar akçe tahsîldâriye alınmak üzere meşrût olduğundan hîn-i vaz'ındanberû bir habbe ve bir akçe zamm olunmayub vaz'-ı kadîminden başka nâm-ı âher ile nesne mütâlebe olunmamak üzere tahrîr-i kadîm ve nizâmı

Vr. 4a

vechle vakt ü zamâniyla bi't-tahsîl teslîm-i hazîne-i 'âmirem olunmak şartıyla eyâlât ve elviye mutasarrıflarının ve mütesellim ve voyvodaların sarrâfları taraflarından mu'ahharan taht-ı nizâm ve ta'ahhüde rabt olunarak lâzımü's-sudûr olan evâmir-i şerîfimin i'tâsiyla vakt-i mu'ayyenesinde ma'-harc ve kefillice tahsîl olunmakda olub fakat mukaddemce irâde-i şâhânemle hazîne-i 'âmirem emvâlinde onda bir gurus hesâbı üzere me'mûrî ma'âşı zammı sırasında hesâb-ı mezkûr üzere zamm olunmuş ve emvâl-i merkûme virgü-yi kadîmeden olarak keyfiyât-ı meşrûhasına nazaran üç beş hânenin sarılması(?) beher nüfûsa birer ve ikişer gurus düşerek fukarâyâ bir gûne haml-i sakîl olmayub hazîne-i merkûmun vâridât-ı 'atfakasında olmak mülâbesesiyle masârıf-ı vâkı'aya bir nev' i'âne ile nef'-i hazînem mücib görünmüş ise de ber-minvâl-i muharrer me'mûrî ma'âşı olarak onda bir gurus zamm olduğuna ve sâye-i şevket-vâye-i mülûkânemde fukarâyı ra'iyet ve zu'afâ-yı memleketin refâh-ı hâl veistirâhatleri matlûb-i merâhim ihtivâ-yı şâhânemde olduğuna binâ-en emvâl-i merkûmenin yalnız bir mislinin zammıyla bi-minneti te'âla iki yüz elli üç senesi Muharrem'inden i'tibâren ma'-zamm nizâmı üzere tahsîlîçün evâmir-i şerîfem ısdârı husûsuna irâde-i seniyye-i mülûkânem ta'alluk idüb ol-bâbda hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn-ı şâhânem şeref-rîz-i sudûr olarak mücebince bu tarafda müte'ahhidi bulunan sarrâfân taraflarından nizâm-ı sâbıkı üzere ta'ahhüde rabt itdirilerek mahâl-i sâ'ire içün evâmir-i şerîfem tasdîr ve tesyîr kılınmış ve senki paşa-yı mûma-ileyhsin. Derûn-ı emr-i şerîfime mevzû'ân irsâl olunan memhûr ve mûmzâ sûret-i defter nâtık olduğu üzere Karahisâr-ı Sâhib sancağında vâkı' kazaların ma'a-ma'âş-ı me'mûrî Ocaklık menzili ve bedel-i mu'âfiyet Çakırcıyan malları olan iki bin altı yüz yedi buçuk gurus bâ-irâde-i şâhânem bir za'fi(?) zamm ile cem'an beş bin iki yüz on beş gurus sarrâfin taraflarından vakit ve taksîtleri dühûlünde hazîne-i 'âmirem te'diye ve teslîmolunmak üzere mühûr-i deyn tahvîli ahz ve hıfz itdirilmiş olmağla meblağ-ı mezbûrun mahallinde inzimâm-ı ma'rifetin ve ma'rifet-i şer' ve cümle ma'rifetiyle yerlü yerinden temâmen ve serî'ân tahsîl ve sarrâfin tarafına irsâl ve tesbîl olunması bâbında sana vesâire hitâben (sarrâfin tarafından vakt-i taksît...bu kısmın üzeri çizilip, iptal edilmiş) işbu emr-i 'âlîşânım dahî ısdâr ve irsâl olunmuşdur. İmdi vusûlünde ber-minvâl-i muharrer keyfiyet irâde-i seniyye-i şâhânem mantûk emr-i

şerîfimden ma'lûmun oldukda fermânım olduğu ve sâdır olan hatt-ı hümâyûnum müfâdı üzere ber-mûceb-i sûret-i defter zikr olunan kazaların ma'a-ma'âş-ı me'mûrîn Ocaklık menzili ve bedel-i mu'âfiyet Çakırcıyan malları olan meblağ-ı mezbûr siyânet-i hazîne-i ferîkası gözedildiği misillû himâyet-i fukarâ kaziyyesine dahî ri'âyet olunarak bir misli zamm ile cem'ân beş bin iki yüz on beş guruşa iblâğ olunduğuna binâ-en ol-vechle meblağ-ı mezbûrun inzimâm-ı ma'rifetin ve ma'rifet-i şer' vechle ma'rifetle yerlü yerinden temâmen tahsîl ve sarrâfin tarafına teslîmi ve meblağ-ı mezbûrdan başka nâm-ı âher ile bir akçe ve bir habbe 'ilâve olunmaması husûslarına sarf-ı mâ-hâsıl-ı kudre eyleyesin ve siz ki kuzât ve nüvvâb-ı dâ'iyân ve zâbitân vesâ'ir mûma-ileyhim sizin dahi mûceb-i emr-i şerîfimle 'amel ve hareket eylemek bâbında fermânım sâdır olmuştur. Vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celîlü's-şân vacibü'l-itbâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı münîfi üzere 'âmel olasız. Şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfime i'timâd kulasız. Tahrîren fi'l-yevmü'l-hâmis 'ısrîn şehr-i Zi'l-ka'de sene isnâ ve hamsîn ve mi'e-teyn ve elf. Kostantiniyye.

Belge 9

Sandıklılı Hâcî Mûsa-oğlunun vakf eylediği değirmen hüccetidir.

Medîne-i Karahisâr-ı Sâhib sancağı kazalarından Sandıklı kazası sâkinelerinden 'Â'îşe binti el-Hâc İbrâhim nâm tarafından zikr-i âtî husûsî taleb da'vâya sulh-ı ibrâya vekîl-i müseccil-i şer'îsi Mehmed Nûri nâm kimesne meclis-i şer'-i şerîf-i lâzımü't-tevkîrde işbu bâ'isü'l-kitâb kaza-i mezbûr sâkinlerinden Kıtık-oğlu Mustafa ve Mûsa muvâcehesinde da'vâ idüb müvekkilem mezbûrenin ecdâdı müsakkafâtından kaza-i mezbûrda vâki' Eber karyesinde cebel-i fevklerde câri su üzerinde temâm sâl devrân iden Çatal Değirmen dimekle ma'rûf değirmenin tevliyyeti evlâdiyet-ı meşrûtiyet olup müvekkilem dahî esenn-i ekberinden olarak tevliyyet ve hakk-ı tasarruf müvekkilemin olmuş ise de işbu merkûmân hakk-ı tevliyyetbizimdir deyû müdâhaleleri men' olunmak matlûbumdur didikde gıbbe's-su'âl ve'l-istintâk cevâblarında bizler dahî evlâd-ı vakıfdan olup tevliyyet-i vakf-ı mezbûr bizlere râci'dir deyû istid'â itmişler ise de merkûmânın vakf-ı mezbûre hıyâneti zuhûrundan sonra ihticâca sâlih yedlerinde bir sened-i şer'î dahî bulunamadığından esbâb-ı mezbûr gallesinden beher sâl kasaba-i mezbûrede vâki'

câmi'-i kebîre on kıyye kebîr mum ve Nûreddin Câmi'-i şerîfesine dahî dört kıyye mum ve mütevellî olanlar için yevmî on akçe ve vâkıf-ı müşârün-ileyh rûhîçün ba'de salavatü's-sabah birer Yasin-i Şerîf kâri'ine beher yevm on akçe vazîfe virilüb bâki galle-i îcâr esbâb-ı mezkûr odada âmed-şüd iden misâfirâta harc ve sarf olunmak şartıyla kendi hakk-ı rızâlarıyla da'vâ-yı tevliyeden merkûm Mûsa ve Mustafa târih olub keff-i yed ve keff-i lisân eyledik didiklerinden sonra şart-ı vâkıf-ı müşârün-ileyh üzere hâif-i mezkûrûnu edâdan sonra bâki galle-i vakf odada harc ve sarf olunmasına ve evlâd-ı vâkıfdan mezbûre 'Â'îşe hâtun mütevellî nasb ve ta'yîn kılındığını ve ber-mûceb-i şart vâkıf-ı mezbûre 'Â'îşe hâtun hizmet-i tevliyeti edâya ta'ahhüd ve ilzâm itmeğin mâ-hüve'l-vaki' bi't-taleb ketb olundu. Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis 'ısrîn Zi'l-hiceti's-şerîfe li-sene isnâ ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf.

Şühûdü'l-hâl: Fazîletlü Müftü Ali er-Rızâ(?) Efendi, Kayağaçlı-zâde Hacı Ahmed Efendi, Sandıklı kazası müftüsü fazîletlü Hasan Efendi, Müderris Dâmat Hasan Efendi, Sâbık Sandık Emîni Osman Efendi, Hakanlı(?silik)-zâde Mehmed Ağa, Tudun(?)-zâde Ali Ağa, Hamza Efendi-zâde Ali Ağa, ve birâderi Abbâs Ağa, diğer birâderi Ebûbekir Ağa, Sandıklıdan berber Hasan Ağa, Sandıklıdan 'Âşık Halîl Ağa, Sandıklıdan Hacı Halîl-zâde İbrâhim Ağa, Âsîtâneli mübâşir el-Hâc Mustafa Ağa, hizmetkârı Ahmed Ağa, ve Halîl Ağa, Sâbık Journâl Kâtibi Ahmed Efendi, Mahzarbaşı Mehmed Ağa ve gayrîhum.

Vr.4b, belge 10

Dilâver Paşa'nın Kütahya ve Karahisâr sancaklarına tevcîh olduğu fermân sûreti

Emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm kebîrû'l-küberâ'i'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihirâm sâhibü'l-'izzi ve'l-ihtişâm el-muhtassu bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-a'lâ 'asâkir-i hassa-i şâhânem ferîkliği ve Kütahya ve Karahisâr-ı Sâhib sancakları muhassıllığı 'uhdesine tevcîh ve ihsân kılınan Dilâver Paşa dâmen-i mu'âllaya tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki beyândan müstağnî olduğu üzere cemî' zamanda mâdde-i 'askeriyye kıyâm-ı erkân-ı mülk ü millet ve devâm-ı bünyân-ı âsâyış memleketde üssü'l-esâsı hükmünde olduğu misillü teşeyyüd-i zavâbit kanûn ve nizâmât-ı cihâdiyye dahî madde-i 'askeriyyenin dahî mebnâ-yı akvâsı mesâbesinde olub Allah te'âla pîrâye-i zât-ı zılliyet-âyât-ı padişâhânem olan âsâr-ı tevkîfât-ı

rabbâniye ve envâr-ı teveccühât-ı kesîretü'l-berekât-ı kudsiyye semere-i celîlesiyle dâ'imâ murâd-ı hayriyye i'tibâr-ı mülûkânem ta'lîm-i fûnûn-ı 'âliyye-i cihâd ve tetemmüm(?) -i esbâb-ı âsâyiş-i memâlik ve bilâd-ı Devlet-i 'Aliyye-i ebedîyü'd-devâmının kemâyenbagî takviye-i bârû-yı meks ve tezyîd-i şân ve şevketi kaziiyesinden 'ibâret idüğü hû-bed'en(?) ve bi-hamdihi te'âla işbu emniyye-i hayriyye-i mülûkânem mukârin-i tevfik-i hazret-i vâhibü'l-'atâyâ olarak tanzîmine muvaffak olduğum muvaffak 'asâkir-i hassa ve mansûre-i şâhânemden başka Anadolu ve Rumili'de kâ'in eyâlât ve elviyeden redîf 'asâkir-i hassa ve mansûre ismi nusret-me'sûresiyle tahrîr olunan cünûd-ı muntazama-i redîf-i padişâhânem taburları zâbitân ve neferâtı tahkîk-gerde-i hümâyûnum olduğu üzere kemâl-i şeref ve hâhişîyle tahsîl ve usûl-ı ta'lîm ve ta'allüme devâm ve buldukları mahaller zâbitân ve vücûh ve erkânı dahî muktezâ-yı hamiyetleri üzere temşît-i mevâdd-ı mukteziyyelerine dikkat ve ihtimâm itmekde oldukları derkâr ise de işbu cünûd-ı nusret-mev'ûdunda ahsen-i üslûb ve ikmâl-i usûl mahâsin-i mashûb üzerinde bir kat dahî istihsâl-i esbâb hüsn-i nizâm ve intizâmıyla ân-be-ân tekebbür ve tevkîri ve bununla berâber zât-ı behmânem vedî'a-i hazret-i rabbü'l-'izzet olan memâlik-i mahrûsam ahâli ve sekenesinin sâye-i ihsân-vâye-i mülûkânem vücûhumla refâh ve rahatlarını müstelzim olmak üzere sâkin ve mütevattın oldukları memleketlerin umûr-ı mâliye ve mülkiyesinin hakk ve 'adle mefârik-i lâyıkında tesviye ve tensîfi husûslarının taht-ı râbîta-i haseneye idhâli nehbe-i efkâr hayret-âsâr-ı şâhânem olduğu zâhir ve el-hâleti hazîhi bu elviye ve kazalar başka başka me'mûrîn-i müte'addide idâre-i müteferrikasında bulunarak tesviye-i umûr-ı vâkı'ada çatallık olacağından başka işbu me'mûrîn'in kimisi umûr-ı 'askeriyeye güzel idâre ider ise de ba'zılarının nizâmât-ı 'askeriyede derece-i ma'lûmât ve ıtlâ'âtı kifâyet râddelerinde olmayacağından bu hâl üzere matlûb-ı aslî hâsıl olmayacağı emr-i bâhir olmakdan nâşi böyle olmakdan ise zikr olunan sancaklar ve kazalar takım takım doluşdurularak ve her takımda içinden bir münâsibi eyâlet ittihâdıyla emr-i idâre-i mâliye ve mülkiyet ve 'askeriyesi redîf-i hassa ve mansûre 'unvânıyla birer muktedir müşîrin zîr-i hükûmet ve nezâretine ihâle olunmak sûreti enseb ve müstahsin görünerek bunun üzerine geçenlerde derbâr-ı 'atûfet-karârında bulunan vüzerâ-yı 'azâm ile vükelâ-yı fihâm sıdk-ı ittisâmım beyninde bi'd-defa'ât 'akd olunan meclis-i müzâkerâtda husûs-ı mezkûrun her taraf gereği gibi mülâhaza ve mütâla'a olunarak

usûl-ı meşrûha cümle ‘îndinde tensîb ve istihân olunub şöyle ki bi-tevfik-i te’âla işbu nasb olunacak müşîrlerin zîr-i idâreleri dâhilllerinde îcâbına ferîk ve livâ ve alaylar tertîb ve ber-vech-i âtî usûl-ı nizâmîyeye tevîk kılınması ve müşîr-i müşârün-ileyhümâmın esâs me’mûriyetleri olduğu üzere zîr-i idârelerinde bulunacak elviyenin zabt u rabt ve hüsn-i idâresi ve fukarâ-yı da’înin himâyet ve sıyâneti ve ‘asâkir-i redîfenin ta’lîm ve ta’allümlerine istikmâl nizâmât-ı hayriyeleri husûsları bi’z-zât medd-i inzâr dikkat ve ‘asker-i mezkûrenin bi’l-cümle efrâd ve zâbitânı müşârün-ileyhümâmın idârelerine mütefevviz ve gerek kazalarda ve sancaklarda istihdâm idecekleri dahî kendü müntahibleri olacağı cihetle cümlesinin haklarında şükür ve şikâyetleri müsmir ve mü’esser ve gasl(?) ve nasbları müşârün-ileyhümâmın inhâlâlarıyla cârî olacak ise de müşârün-ileyhim dahî iktizâsına göre nasb ve ta’yîn olunacak zâbitânı ve me’mûrînin lâyıkıyla ehl ve erbâbında olması husûsuna ve ‘asâkir-i merkûmenin ta’lîm ve ta’allüm ve tertîb-i münâvebeleri ve her dürlü hüsn-i i’âmâl ve idârelerine ve karavel hizmetlerinde istihdâmlarına ve sâ’ir mevâdd-ı nizâmîyelerine dâ’ir husûsâta bezl-i bâdîtâkat ve nizâmât-ı ‘askerîyeye dâ’ir taraf-ı ‘askerîden verilecek nizâm-nâme vechle icrâ-yı levâzım hüsn-i hareketlerine muvakkat ve zikr olunan ferîk ve mîrlivâda ve mîralay ve binbaşı misillü büyük zâbitânın ‘azl ve nasbları maddesi ve sâ’ir vukû’ât-ı hâliye ve musâlih-i vâkı’a kemâkân taraflarından der-bâr-ı ‘atûfet-karârıma ve nizâmât-ı ‘askerîyeye dâ’ir mevâdd-ı mukteziyye dahî cânib-i ser-‘askerîyeye iktizâsına göre iş’âr ve işâretiyle sünûh ve sudûr idecek irâde-i seniyye mülûkânem vechle icrâ-yı iktizâlarına mübâderet eylemeleri ve el-hâleti hâzihi bin dört yüz neferden ve redîfden ‘ibâret olunan ‘asâkir-i redîfe-i şâhânem taburları bundan böyle ‘asâkir-i mansûre-i mülûkânem usûl-ı müstahsinesi üzere sekiz yüz bu kadar nefer olmak üzere üçer tabur olarak tanzîm ve zâbitânı dahi âna göre uydurulub sâ’ir mevâdd-ı nizâmîyeleri ol-usûlde ecr ve tathîm ve ber-vech-i muharrer birer taburun üçer tabura iblâğîçün ‘ilâvesi lâzım gelen bin nefer mikdârı tüfenk-endâz ve topçu ‘askeri mahallinin iktizâsına ve nüfûs-ı mevcûdesinin tahmîline göre müceddeden tahrîr ve taksîm ve livâ ve alay tertîbleri tensîb ve tasîm ve zâbitân dahî tıbk-ı mansûre olunmaya ve redîf nizâmındaki evsâf iktizâsınca intihâb ve büyük zâbitler istîzân olunarak nasb ve tathim ve tanzîm olunub fakat ma’aş ve mâhiyyeleri ve tertîb-i münâvebeleri ve sâ’ir mevâdd-ı nizâmîyeleri redîf-i mansûre nizâm-nâmesi muktezâsınca icrâ ve zikr

olunan ma'aş ve mâhiyye ve masârif-i sâ'ireleri bi-minneti te'âla hulûl idecek iki yüz elli iki senesi Mart'ından i'tibâren îfâ olunması ve müşîr-i müşârün-ileyhim taraflarından zikr olunan elviye-i mülhakanın umûr-ı mâliyyesi Mart'a kadar kemâkân hazînece idâre ve rü'yet olunmak îcâb idüb fakat umûr-ı mülkiyye ve 'askeriyelerinin cümlesine inzimâm-ı vukûf ve re'y ve nezâretleri îcâb-ı maslahatdan olduğundan meselâ zikr olunan elviye-i mülhaka mütesellim ve voyvodaları fukarâ yerdir ve ehl-i erbâb olub Mart'a kadar ve belki ândan sonra dahî ibkâsı ihâle ve fukarâyâ hayırlu takımdan olduğu hâlde bu misillûları ibkâ ve aksi bulunanların keyfiyetleri Dersa'âdet'ime inhâ olunarak îcâb ve iktizâları vechle hüsn-i idâre umûr-ı mülkiyesîçün müşârün-ileyhim taraflarından âhar münâsib ve mu'tedil ve müntehab kimesne ta'yînine müsâ'ade-i 'aliyyem erzân kılınacağı mukarrer olmağla âna göre icrâsı ve kaldı ki işbu usûl îcâbınca sancak-başından münâvebeye celb olunacak fukarânın her bir mahallin îcâb ve mevki'ine göre tertîb ve münâvebeye gelecekleri mikdârı ve yazılacak taburlarından takım takım celb husûsları müşârün-ileyhümâmın re'ylerine muhavvel olub neferât-ı merkûmenin ta'lîm ve ta'allüm ve mahall-i münâvebelerinde kararı hizmetlerinde istihdâmı ve sâ'ir mevâdd-ı nizâmiyeleri taraf-ı ser-'askerîden virilecek nizâm-nâme vechle icrâ 'asâkir-i mezkûrenin ma'aş ve mâhiyyeleri ber-mûceb-i nizâm mansûre-i hazîne-i celîlesinden i'tâ ve irsâl olunmakta olarak mahallerinde yerlü yerine teslîm ve i'tâsı ve hîn-i münâvebelerinde virilecek ziyâde mâhiyye ve nân-ı 'azîz ve katık bahâ ve ba'zı lâzım gelen elbiseleri masârif ba'dehu hazîne-i mezkûreden i'tâ olunmak üzere müşârün-ileyhim taraflarından ber-vech-i tasadduka rü'yet ve tesviyesine sarf-ı rü'yet ve i'tinâ kılınmasını ve işbu umûr-ı 'askeriyesi ihâle kılınacak sancak ve kazaların umûr-ı mâliyesi kezâlik iki yüz elli iki senesi Mart'ı ibtidâsından i'tibâren der'uhde ile her birinin

Vr 5a

mütesellimlik ve voyvodalıklarını taraflarından îcâbına iltizâmen ve emâneten mücerreb ve mu'tedil erbâbına ihâle yâhud münâsib gördükleri hâlde me'mûr-ı sâbıkalarını ibkâ iderek fazla temettu'âtı 'asâkir-i redîfe-i şâhânemin bi-'avnullahi te'âla işbu ittihâz olunan usûl-ı mehâsin-şümûl îcâbınca tekessür-i tezâ'id cihetle masârif-ı îcâbiyyesini dahî ânâ göre tezâ'id bulacak ve bu masârif için ehâli-i fukarâyâ yeniden hiçbir şey tahmîli kat'an tecvîz olunmayacak ve mansûre

hazînesinin dahî masârifât-ı mütenevvi'a-i lâyhâsı(?) cihetle cümlesinin hazîne-i mezkûrdan rü'yeti ... olduğundan hüsn-i tesviyesi bi't-te'emmül işbu nizâma dâhil eyâlet ve elviye ve kazalarda vâki' bi'l-cümle mukâta'ât ve iltizâmât-ı sâ'irenin el-hâlet-i hâzihi mansûre hazînesi ve hizâne-i sâ'ire-i şâhânem taraflarından istigâ olunmakta olan bedelât-ı kadîme ve semerât-ı mu'ayyenelerinden başka mutasarrıfeyn ve mütesellimeyn ve voyvodagânın kendülerine 'â'id fazla olan temenni'ât-ı vâki'aları ne mikdâr olduğu ferden-fedâ bi't-tahkîk der'uhde idenler için masârifât zarûriyelerini kifâyet mikdârı menfa'at-i mu'addele biragılıb ziyâdesi işbu 'asâkir-i redîf masârifına i'âne mansûre hazîne tahsîs olunub şu şartla ki çünkü bi'l-cümle menâfi ve vâridât iki nev'e münkasım olarak birisi mahsûlât-ı arziyye kabîlinden olan a'sâr yahud mahsûlâta göre alınan rüsûmâtın envâ'ı ve birisi dahî vâridât-ı meblağa nev'î olarak bunlar tevzi'ât ve ba'zı mu'ayyen virgü ve rüsûm-ı maktû'adan 'ibâret olarak evvelki nev' menâfi'-i mahsûlâtın nemâ ve bereketine tezâ'id kabûl idüb bunda ahâli-i fukarâyâ ta'addî olunmaz ise de ikinci nev' vâridât mu'ayyene-i meblağiyeye dokunacağı cihetle işte buu fukarâdan çıkacak me'hûzâta bir akçe zamm ve tahsiline kat'ân rızâ-yı ma'delet-iktizâ-yı şâhânem olmayacağı derkâr olduğundan bu madde re's-i mes'ele-i nizâm olmak üzere cümle tarafından dikkat ve ihtimâm ile zinhâr ve zinhâr bu vesîle ile hiçbir mahallin menâfi'-i sâbikasına bir akçe ve bir habbe tecâvüz ve tezâ'id kabûl olunmaması ve çünkü bi'l-cümle memâlik ve 'adâb-zât-ı mülûkânem vedî'a-i hazret-i ilahiyye olarak taraf-ı şeref-i şehriyârânemden dahî müşîr-i müşârün-ileyhime emânet-i celîle kabîlinden ve her vechle kemâl-i dikkat üzere gözedilmesi ferâ'iz-i hâliyeden olması cihetiyle gerek mukaddem 'uhdelerinde olan ve gerek mu'ahharan ilhâk olunan livâ ve kazalarîçün bi-minneti te'âla elli iki senesi Mart'ından i'tibâren gerek rütbe-i 'askeriye nizâmıyla ve gerek öylece intihâb ve istihdâm idicekleri kimesneler kimler oldukları hâl ve şânıyla ma'lûm-ı hümâyûnum olmak ve lede'l-hâce hesâb ve kitâb zımında isim ve şöretleri mahall-i me'mûriyetlerinin mensûb olduğu hazînelerde mukayyed olunmak üzere bunun isim ve şöret ve nasbları keyfiyâtı tasrîhiyle derbâr-ı şevket-karârıma inhâ olunub merâtib-i 'askeriyye dâ'ir yerleri olur ise o misillûlar cânib-i ser-'askeriyye ve o da'ire sancak ve kaziyâyâ müte'allik olan ciheti hızâ'in-i celîle-i şâhânem me'mûrlarına havâle ile ânların takarrüb ve i'lâmları inzımâmıyla taraf-ı eşref-i mülûkânemden istîzân olunarak öylece icrâ ve bu

maddelerde müşîr-i müşârün-ileyhim cânibinden dahî usûl-i hakkâniyet i'tinâ olunmasını maddeleri nizâmât-ı kavîyyeye rabt ve tensîk olunmak üzere ittifâk-ârâ ile tensîb ve istihsân olunmuş ve ol-vechle icrâlarına irâde-i seniyye-i şâhânem ta'alluk iderek muktezâ-yı münîfi üzere zikr olunan sancak ve kazalar semt ve münâsebet îcâbınca takım takım birleşdirilüb her birine vüzerâ-yı 'azâm ehliyet ittisâmımdan başka başka müşîrlere nasb ve ta'yîn ve ma'îyyet ve nezâretlerine ferîkler ilhâk olunmuş ve işbu usûl-ı mergûbenin bu vechle icrâsından asıl maksûd-ı hayriyyet-nümûd-ı padişahânem bi-tevfikullah-ı te'âla nizâmât-ı 'askeriyyenin ilerümesi ve ehâli ve fukarânın himâyet ve siyâneti kazîyyesi olarak işbu maddelere dikkat-i nezd-mekârim ve fer-cihândârânemde bâ'is-i kemâl-i mahzûziyet olacağı misillü ma'azallahu te'âla 'aksi hareket vukû'u mûris-i igbirâr-ı padişahânem olmak mülâbesesiyle bu maddelerde dil-hâh feyz-i iktinâh-ı şâhânem üzere güzelce dur dünya ve âhiretde selâmet hâli müstelzim olur hâlâtın istikmâline dikkat ve zîr-i idârelerinde bulunan mahallerden mürettib redîf mansûre taburlarının her biri usûl-ı muharrîre üzere 'asâkir-i mansûre taburlarına tatbîkan üçer tabur olmak lâzime-i tekemmülleri olan neferâtın gönderilen cerîde pusulası iktizâsınca 'ala-tarîkû'l-'adl tahrîr ve tekmîl ve sûret-i tanzîmâtını Dersa'âdet'ime inhâ ve işâretle ve dâ'imâ ve mütemirren ta'lîm ve ta'allümde kesb-i mahâret ve münâvebe vesâ'ir mevâdd-ı nizâmiyeden kânûn-nâme-i hümâyûnum mü'eddâsı üzere hareket eylemeleri esbâbının istihsâli ve ma'îyyet ve nezâretlerinde bulunacak ferîklerin 'uhdelerinde olan mahaller taburlarının dahi böylece tanzîm ve ikmâl husûslarına mübâderet eylemeleri vesâyâsı me'mûriyetlerini hâvî şeref-efzâ-yı sudûr olan evâmir-i şerîfimde derc ve tebeyyün olunmuş olup redîf hassa-i eyâlet-i Hüdâvendigâr ferîkleri ve ber-vech-i muhassıllık Kütahya ve Karahisâr sancakları mutasarrıfı iken bu def'a kendüsüne bâ-rütbe-i bâlâ-yı vezâret redîf 'asâkir-i mansûre eyâlet-i Sivas müşîrlîği 'unvânıyla Diyarbekir ve ber-vech-i muhassıllık Sivas eyâletleri ve Divriği sancağı ve Ma'âdin-i Hümâyûnum emâneti teveccüh ve ihsân olunan düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-'âlem vezîrim Hâfiz Mehmed Paşa adamallahu te'âla iclâlehunun yerine sen ki paşa-yı müşârün-ileyhsin muktezâ-yı irâde-i seniyye-i şâhânem üzere me'mûriyetini hâvî ger şeref-efzâ-yı sahîfe-i sudûr olan emr-i şerîfim mücebince sen intihâb ve ta'yîn kılınmış olmakla muktezâ-yı me'mûriyet ve sadâkatin üzere olduğun mahallden hareket ve Kütahya'ya lede'l-

vüsûl sâlifü'z-zikr me'mûriyet-i emr-i şerîfim infâz ve icrâsıyla umûr-ı 'askeriyeye ve tabur-ı vâlâ-yı nizâmâtına dâ'ir selefin müşârün-ileyhde olan ta'lîmât ve sâ'ir olarak her ne ise celb-birle husûsât-ı nizâmiyyenin anlara tatbîkan ve bâlâda beyân olunan vesâyâ ve tenbîhât-ı padişâhâneme tevfikân tanzîm ve tahsîninde hâlâ redîf 'asâkir-i hassa eyâlet-i Hüdâvendigâr müşîrlîği inzîmâmıyla bi'l-fi'il Kapûdân-ı Deryâ düstûr-ı mükerrrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-'âlem vezîrim Fevzi Ahmed Paşa adamallahu te'âla iclâlehunun re'y-i muvâfakat ve tarafına vâki' olacak tavsiyet ve tenbîhi vechle ve'l-hâsıl ferîkliğe müteferri' olan kâffe-i mehâm-ı vâcibetü'l-ihimâmın müşârün-ileyh bi'l-mürâca'a kemâ hiye hakkuhâ tesviye ve rü'yetine sarf-ı makderet eylemek fermânım olmağın mahsûsan işbu emr-i celîlü'l-kadrim ısdâr ile tesyâr olunmuşdur. İmdi keyfiyet ma'lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh 'amel ve hareketle hakkında tezâ'id teveccühât-ı seniyye-i pâdişâhânemi olur hidemât-ı memdûha vücûda getürmeğe bezl-i sa'y ve kudret ve hilâfından tevakkî ve mübâ'adet eylemek bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki vusûlünde bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-itbâ' ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı 'itâ'at-makrûnuyla 'amel ve hareket eylesin. Şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fi, evâhir-i şehri Şa'bânü'l-mu'azzam sene isnâ ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf.

Vr 5b, belge 11

İşbu elli iki senesi rûz-ı kasımından mâh-ı Şevvâli'l-mükerrreminin on yedinci gününe gelince Karahisâr-ı Sâhib sancağı mutasarrıfı sâbık ve hâlâ Sivas müşîri Devletlü Hâfız Paşa hazretlerinin mütesellimleri 'atûfetlü 'Ali Bey ma'rifetiyle vukû' bulan masârifâtın defteridir ki zikr olunur.

Guruş	
34655,5	Elli iki senesine mahsûban Karahisâr sancağından i'mâli tensîb buyurulan gühercileyi livâ-i mezbûr mütesellimi tarafından nâzırı ma'rifetiyle ücret-i nakliye ve teslîmi masârıfı
04000	Mîr-i mûma-ileyhin saray mefrûşâtı nâmıyla cânib-i

	memleketden aldığı
36000	Mûma-ileyhin virmiş olduğu hizmet-i mübâşiriyye ve masârıf-ı sâ'iresi
08500	Mîr-i mûma-ileyhin cebel-i Dürzî meşâyihinden Nu'mân Bey'e ihdâ eylediği Cemâziye'l-âhir ve Receb mâhiyyeleri
25500	Elli iki senesi Şa'bân'ından elli üç senesi Muharrem'ine gelince meşâyih-i mûma-ileyhe virilen altı mâhlık
108955,5	TOPLAM
002100	Meşâyih-i mûma-ileyhin iskân eylediği konak masârıfı ve ta'mîrâtı ve konak mâhiyyesi
034645	Saray ittisâlinde 'asâkir-i redîf için bir bölük 'askere ve ânı müceddeden i'mâl eylediği odaların masârıfı nâmıyla aldığı
005000	Âsîtâne'den me'mûren gelen Mîrî Alay (Mîralay) Bey'e mütesellim-i mûmâ-ileyhin virmiş olduğu hizmet
005137	'Asâkir-i redîf ta'lîmlerîçün Der-i 'Aliyye'den gelen mu'allimlere olan masârıfâtı
000725	Firârı taharrîsîçün ba'zı mahallere irsâl olunan Tatarân ve sürücülere harc-ı râh
156563	TOPLAM
000425	Konya'dan 'asâkir-i mansûre firârîsîçün gelen mülâzım ağalara iki def'ada hizmet

001238	Sancak mesâlihi için ba'zı mahallere irsâl olunan tatar ve sürücü harc-ı râhları
158226	TOPLAM

Bâlâda mezkûr Şevvâl-i şerîfin on sekizinci gününden işbu rûz-ı hızıra deĝin Karahisâr-ı sâhib sancaĝı mutasarrıfı devletlü Dilâver Paşa hazretlerinin mütesellimleri 'atûfetlü Osmân Aĝa ma'rifeti ve cümle ittifâkıyla vukû' bulan masârîfât-ı sancaktır ki,

Guruş	
00500	Evkât-ı hamsede cemâ'atle namaz edâ olunsun deydü emr-i 'âli getüren Tatar'a harc-ı râh
06278	Sancak masârıfı için ba'zı mahallerden istidâne olunan akçe güzeştesi
08000	Çöle ve nevâhî-i Barçın kazaları perîşân olub hisselerini te'diye idemediklerinden cümle ma'rifetiyle olacak i'âne
10375	Sancaĝa 'â'id vürûd iden mübâşirâna altı mâh zarfında Murâd Efendi yediyle virilen hizmet-i mübâşiriyye
03507	Derbend bekçilerinin altı mâhlık ücretleri ve kömür ve yağ akçesi
28660	TOPLAM
00150	Saray matbahı için Et Bazarı Câmi'-i şerîfine virilegelen îcâr

00200	Bâ-buyruldu gelen Tatar Ağasına hizmet
00280	Saray damcılarının bir senelik ücretleri
00500	Elli iki senesi ... hümâyûn ümenâsına virilen Murâd Efendi yediyle
29790	TOPLAM
02700	Murâd Efendi yediyle saray ta'mîrâtı
35000	Elli üç senesine mahsûben nısf kalyoncu bedeliyyesi ma'a hizmet-i mübârişiriyye taksît-i evveline mahsûben
10750	Elli üç senesine mahsûben nısf ref'-i menzilin kıst-ı evveli.
30000	Elli üç senesine mahsûben bedele kat' buyurulan on beş bin kıyye güherçilenin beher kıyyesi dörder kuruşdan iktizâ iden bedelinin nısfı
108240	TOPLAM
005500	Elli üç senesine mahsûben ağnam bedeliyesi
097500	Elli üç senesi rûz-ı hızır i'tibârıyla nısf i'âne-i cihâdiyye
008825	Ez-gayr-ı i'âne-i cihâdiye-i tahsildâriyye
007520	Ber-mûceb-i emr-i 'âlî gurusda birer paradan ez-gayr-ı i'âne-i cihâdiye harc-ı imzâ
158223	Mütesellim-i sâbık Ali Bey'in bâlâda mezkûr defter müfredâtının nakl-i yekûnudur.

385811	TOPLAM
002883	Gayr-ı ez hassa-i redîf harc-ı fermân
388394	TOPLAM

Kaza-i Karahisâr-ı sâhib, guruş 97176;

Kaza-i Sandıklı, guruş 93127;

Kaza-i Şühûd, guruş 56686;

Kaza-i Sincanlı, guruş 40490;

Kaza-i Çay, guruş 24294;

Kaza-i Karamık, guruş 16196;

Kaza-i Bolvadin, guruş 20245;

Kaza-i Çöle-âbâd, guruş 8098;

Kaza-i Han Barçın, guruş 20245;

Kaza-i Nevâhî-i Barçın, guruş 12147.

Vr. 6a, belge 12

İşbu ikiyüz elli iki senesi rûz-ı Kasım'ından işbu elli üç senesi rûz-ı Hızır'ına değin Karahisâr-ı Sâhib kazâsından matlûb hazret-i cihândârî buyurulan mürûr-'ubûr masârıfı vukû'-yâfte olan masârıf-ı beldenin şehir-emîni Murâd Efendi ma'rifetiyle sarf olunmuş olup cümle vücûh-ı eşref ve erbâb-ı sancak beldenin huzûr-ı şer'de ba'de'l-muhâsebe müfredâtını ikrâr ve i'tirâf eyledikleri masârıf-ı sahîhaları ber-mûceb-i şürût-ı müstahsine ruhsatı nâtik fermân-ı 'âlî-i sünûhu ısdârı husûs-ı pâye-i serîr-i a'lâya takdîm olunan kazâ-i mezbûrun müddet-i merkûmede masârıf-ı mu'tâdesi defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur.

Guruş	
00310	Ramazân-ı şerîfde ahşam ve sahurda ve 'ıyd-ı

	şerîfde top endahtı için topçuya barut bahâ
08699	Umûr-ı memleket için istidâne olunan evkâf ve eytâm akçesi güzeştesi
12403,5	‘Asâkir-i mansûrenin mürûr-‘ubûrlarında hânedânlara virildikten sonra hanlarda vesâ’ir mahallerde şehir-emîni ma’rifetiyle i’tâ olunan ta’yînât bedeli
08981	‘Asâkir-i mansûrenin mürûrlarında bâ-tezkere kiracıbaşının i’tâ eylediği bârgir kiraları
04000	Derbendât bekçilerinin altı mâhlık mâhiyyeleri ve yağ ve kömür akçesi
34393,5	TOPLAM
02100	‘Asâkir-i mansûre ...larına ‘azîmet ve tekâmîl müddetle Âsîtâne’ye ‘avdetlerinde kurâlardan râkib oldukları bârgirlerden esnâ-yı râhde telef-i (?) bârgir kıymetleri
10089	Bu def’a olacak tevzî’de hisselerini te’diye idemeyecek ba’zı perîşân kurâ ve mahallâta i’âne
04000	Elli üç senesine mahsûben Karahisâr’ın imdâd-ı hazeriyyesinin taksît-i evveli.
00720	Jurnal kâtibinin altı mâhlık ücreti
51302,5	TOPLAM
00300	Mürûr tezkeresinin altı mâhlık ücreti
00900	Nüfûs mukayyidi efendinin altı mâhlık ücreti

00500	Mahkeme kâtibi efendiye ber-mu'tâd kâtibiyye
01500	Şehr-emîni Murâd Efendinin altı mâhlık ücreti
54502,5	TOPLAM
18000	Ötedenberü valilerin matbah masârıfına medâr olmak üzere cânib-i vilâyetden virilmekte olub mansûre hazîne-i celîlesine vâridât kayd olunan
09500	Kezâlik valilere 'â'id olub hazîne-i merkûmeye nakl olunan tevzî' ikrâmiyyesi
15000	Kezâlik valilere 'â'id hazîne-i merkûmeye nakl olunan esb baha 7500 guruş, tahsildâriyye 7500 guruş.
10000	Sarraf ta'ahhüdiyyesi ve akçe güzeştesi
107002,5	TOPLAM
006000	Ber-mu'tâd verilegelen i'âniyye
002788	Ber-mûceb-i emr-i 'âlî guruşda birer paradan harc-ı imzâ
006212,5	Efendi-i mûmâ-ileyhin arpalık sâhibi efendi hazretlerine i'tâ eylediği mâhiyye ve harc-ı pâye medâr olmak için cümle ma'rifetiyle virilen
122002,5	TOPLAM
001220	Harc-ı fermân
123222,5	TOPLAM
10000	Karahisâr-ı sâhib sancağı mutasarrıfı devletlü

	Dilâver Paşa hazretlerinin emirleriyle sonradan idhâl olunan
133222	TOPLAM
097176	Bâ-pusula-i şer'iyeye sancak tevzî'den hisse
230398	TOPLAM

Mahalle-i Karaman, 9667 guruş;
 Mahalle-i Nasâra, 10523 guruş;
 Mahalle-i Câmi'-i Kebîr, 5486 guruş;
 Mahalle-i Tac Ahmed, 4156 guruş;
 Mahalle-i Akmescid, 4156 guruş;
 Mahalle-i Efecik, 1773 guruş;
 Mahalle-i Doğanç, 1773 guruş;
 Mahalle-i Yukarı Bazar, 1773 guruş;
 Mahalle-i Hâcî Evtal, 1773 guruş;
 Mahalle-i Gökçe, 2941 guruş;
 Mahalle-i Hâcî Nuh, 2941 guruş;
 Mahalle-i Hâcî Abdurrahman, 2941 guruş;
 Mahalle-i Nahılcı, 2412,5 guruş;
 Mahalle-i Hâcî Mustafa, 2412,5 guruş;
 Mahalle-i Karamanoğlu, 1611,5 guruş;
 Mahalle-i Hâcî Ali, 1339 guruş;
 Mahalle-i Gündoğmuş, 788,5 guruş;

Mahalle-i 'Arab Mescidi, 3989,5 guruş;
 Mahalle-i Hâcî Yahya, 3989,5 guruş;
 Mahalle-i Kâhil, 3989,5 guruş;
 Mahalle-i Ardıç, 3989,5 guruş;
 Mahalle-i Hâcî Mahmûd, 3192,5 guruş;
 Mahalle-i Ekeste, 1697 guruş;
 Mahalle-i Bedrik, 1697 guruş;
 Mahalle-i Kara Kâtib, 1697 guruş;
 Mahalle-i Hâcî İsmâ'il, 1142,5 guruş;
 Mahalle-i Sinan Paşa, 1142,5 guruş;
 Mahalle-i Marulcu, 2080 guruş;
 Mahalle-i Medli, 2080;
 Mahalle-i Cansız, 1381 guruş;
 Mahalle-i Nurcu, 2412,5 guruş;
 Mahalle-i Çavuşbâşı, 3192 guruş;
 Mahalle-i Mollâbahşî, 3192,5 guruş;
 Mahalle-i Fakih Paşa, 2161,5 guruş;

Mahalle-i Burmalı, 2161,5 guruş;

Mahalle-i Kubelü, 2161,5 guruş;

Mahalle-i Zâviye, 831 guruş;

Mahalle-i Hisarönü, 831 guruş;

Mahalle-i Sinân Halîfe, 558 guruş;

Mahalle-i Çavuşoğlu, 558 guruş.

Vr. 6b

Mahalle-i Hâcı Ca'fer, 2046 guruş;

Mahalle-i Kayadibi, 1896,5 guruş;

Mahalle-i Dâ'î Receb, 1568 guruş;

Mahalle-i Hâcı Nûh, 1568,5 guruş;

Mahalle-i Hâcı Eyüb, 1654 guruş;

Mahalle-i Voyvoda, 1654 guruş;

Karye-i Erkmen, 2104 guruş;

Karye-i Susuz, 2104 guruş;

Karye-i Çakır, 1203 guruş;

Karye-i Çorca-i Sağır, 1563 guruş;

Karye-i Yukarı Tandırı, 1563 guruş;

Karye-i Ayazini, 1984 guruş;

Karye-i Dinar, 1022 guruş;

Karye-i Bozöyük, 1864 guruş;

Karye-i Bostanlı, 842 guruş;

Karye-i Karacaviran, 2160 guruş;

Karye-i Karağaç, 2160 guruş;

Karye-i Çalışlar, 1142,5 guruş;

Karye-i Kumardaş, 1142,5 guruş;

Karye-i Aşağı Tandırı, 1142,5 guruş;

Karye-i Feleli, 1263 guruş;

Karye-i Belce, 1263 guruş;

Karye-i Sülemenli, 3187 guruş;

Karye-i Çavdarlu, 902 guruş;

Karye-i Işıklar;

Karye-i Ayvalu, 2705,5 guruş;

Karye-i Salar, 2705,5 guruş;

Karye-i Kal'acık-ı Kebîr, 6012,5 guruş;

Karye-i Kışlacık, 1503 guruş;

Karye-i İsmâil, 1503 guruş;

Karye-i Bayat, 601 guruş;

Karye-i Akviran, 1623,5 guruş;

Karye-i Bey, 1803,5 guruş;

Karye-i Hayranbali, 784,5 guruş;

Karye-i Döğer, 1864 guruş;

Karye-i İnaz, 721,5 guruş;

Karye-i Köprülü, 1743,5 guruş;

Karye-i Eyret, 4209 guruş;

Karye-i Osman, 1864 guruş;

Karye-i Hâcı Beyli, 1082;

Karye-i Kozluca, 1383 guruş;

Karye-i Çıkırık, 1405 guruş;

Karye-i Sipsin, 2345 guruş;	Karye-i Halimoğru, 1383 guruş;
Karye-i Çorca-i Kebîr, 2160 guruş;	Karye-i Sarık, 1683,5 guruş;
Karye-i İssizce, 8778,5 guruş;	Karye-i Deper, 1224 guruş;
Karye-i Çobanlar, 8597,5 guruş;	Karye-i Süğlün, 1444 guruş;
Karye-i Gebeceler, 1924 guruş;	Karye-i Kayavirân, 1444 guruş;
Karye-i Elpirek, 1924 guruş;	Karye-i Liğen, 601 guruş;
Karye-i Kal'acık-ı Sagîr, 1322,5 guruş;	Karye-i Doğanlar, 601 guruş;
Karye-i Kara Arslan, 2285 guruş;	Karye-i Çepni, 180 guruş;
Karye-i Mihâ'il, 3968,5 guruş;	Karye-i Anbanas, 2104,5 guruş;
	Karye-i Akcin, 661 guruş.

İcmâl-i Yekûn

Mahallât 118982 guruş

Kurâ 111339 guruş

230321 guruş

Belge 13

Sancak Tevzî'i Emridir,

Mefâhirü'l-kuzâti ve'l-hükkâm ma'âdinü'l-fezâ'ili ve'l-keâm Karahisâr-ı Sâhib nâ'ibiyle Karahisâr-ı Sâhib sancağında vâki' kazaların kuzât ve nüvvâbı zîde fazlühum ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-â'yân livâ-i mezbûr mütesellimi Ali Bey zîde mecduhu ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân voyvodagân ve 'â'yân ve vücûh-ı memleket ve bi'l-cümle iş erleri zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm olaki mukaddemâ sâdır olan emir-nâme-i 'âlîşânım mücebince bu def'a Karahisâr-ı Sâhib sancağında vâki' kazaların elli iki senesi rûz-ı Kasım'ından sene-i mezbûre Şevvâli'l-mükerremi olan yedinci gününe gelince vukû' bulan masârîfâtın Dersa'âdetime vürûd iden mûmzâ ve memhûr bir kıt'a tevzî' defteri yekûnu üç yük seksen beş bin yüz on bir guruşa bâliğ ve defter-i mezkûr ba'de'l-mütâla'a gayr-ı ez harc-ı hassa-i te'lîf(?silik) ma'a harc-ı fermân üç yük seksen sekiz bin altıyüz doksan dört guruşun tevzî'î irâde-i 'aliyyeme mütevakıf idüğü bu tarafda tedkîk ve defâtime

me'mûr olan ricâl-i Devlet-i 'Aliyyemden iftihârü'l-ekâbir ve'l-ekârim Râ'if zîde 'ulüvvuhu zîr-i deftere tahrîr ve temhîr itmiş ve defter-i mezkûr bâlâsına sahh keşîde olunarak i'âde ve irsâl kılınmış olmağla siz ki kuzât ve nüvvâb ve mütesellim ve sâ'ir mûma-ileyhimsiz. Vusûl-ı emr-i şerîfimde sâlifü'z-zikr üç yük seksen sekiz bin altıyüz doksan dört guruşu ma'rifetiniz ve cümle ma'rifetiyle livâ-i mezbûrede kâ'in kazalar ehâlisine ta'dîl ve tesviye-i şürûtuna ri'âyet olunarak tevzî' ve taksîm ve yerlü yerinden cem' ve tahsîl ile mahallerine te'diye ve teslîme dikkat ve meblağ-ı mezbûrun hîn-i tevzî'inde defter-i mezkûre bir akçe zamm ve 'ilâve olunmak veyâhud tahsildâriyye nâmıyla ziyâde ahz ve tahsîl kılınmak lâzım gelür ise bi't-tahkîk mütecâsir olanların haklarından gelineceği muhakkak ve mukarrer olduğuna binâ-en anâ göre 'amel ve harekete mezîd ihtimâm ve dikkat eylemeniz fermânım olmağın mahsûsan işbu emr-i celîlü'l-kadrim ısdâr ve tesyâr olunmuştur. İmdi keyfiyet ma'lûmunuz oldukda ber-minvâl-i muharrer 'amel ve harekete ziyâde ikdâm ve gayret ve meblağ-ı mezbûrun sûret-i tevzî'î ve tahsîli bu tarafda dahî ma'lûm olmak için lâzım gelen i'lâmın Dersa'âdetime irsâl ve takdîmine müsâra'at ve mugâyiri vaz'a irâ'et-i ruhsat ile nefisinizi mühlikeye ilgâdan tevakkî ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân vâcibü'l-itbâ' ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'amel ve hareket eyliyesiz. Şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren, evâ'il-i şehri Saferü'l-hayr, li-sene selâse ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf.

Vr 7a, belge 14

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteserri'n Karahisâr-ı Sâhib nâ'ibi mevlânâ zîde 'ilmuhu ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân ve vücûh-ı memleket ve bi'l-cümle iş erleri zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm olaki mukaddemâ sâdır olan fermân-ı 'âlîşânım mücebince Karahisâr-ı Sâhib kazâsının elli iki senesi rûz-ı Kasım'ından elli üç senesi rûz-ı hızırına değin vukû' bulan masârifâtın Dersa'âdet'ime vürûd iden mûmzâ ve memhûr bir kıt'a tevzî' defteri yekûnu bir yük yirmi iki bin iki buçuk guruşa bâliğ olmuş ve defter-i mezkûr ba'de'l-mütâla'a ma'a-harc-ı fermân bir yük yirmi üç bin ikiyüz yirmi iki buçuk guruşun tevzî'î irâde-i 'aliyyeme mütevakîf idüğünü bu tarafda tedkîk-i defâtire me'mûr olan ricâl-i Devlet-i 'Aliyyemden iftihârü'l-ekâbir ve'l-ekârim Ali Râ'if zîde 'ulüvvuhu zîr-i

deftere tahrîr ve temhîr itmiş ve defter-i mezkûr bâlâsına sahh keşîde olunarak i'âde ve irsâl kılınmış olmağla siz ki nâ'ib ve a'yân ve sâ'ir mûma-ileyhimsiz. Vusûl-ı emr-i şerîfimde sâlifü'z-zikr bir yük yirmi üç bin ikiyüz yirmi iki buçuk guruşu ma'rifetiniz ve cümle ma'rifetleriyle kaza-i mezbûr ehâlisine ta'dîl ve tesviye şürûtuna ri'âyet olunarak tevzî' ve taksîm ve yerlü yerinden cem' ve tahsîl ile mahallerine te'diye ve teslîme dikkat ve meblağ-ı mezbûrun hîn-i tevzî'inde defter-i mezkûre bir akçe zamm ve 'ilâve olunmak veyâhud tahsildâriyye nâmıyla ziyâde ahz ve tahsîl kılınmak lâzım gelür ise bi't-tahkîk mütecâsir olanların haklarından gelineceği muhakkak ve mukarrer olduğuna binâ-en anâ göre 'amel ve harekete ihtimâm ve dikkat eylemeniz fermânım olmağın mahsûsan işbu emr-i celîlü'l-kadrim ısdâr ve tesyâr olunmuşdur. İmdi keyfiyet ma'lûmunuz oldukda ber-minvâl-i muharrer 'amel ve harekete ziyâde ikdâm ve gayret ve meblağ-ı mezbûrun sûret-i tevzî'î ve tahsîli bu tarafda dahî ma'lûm olmak için lâzım gelen i'lâmın Dersa'âdetime irsâl ve takdîmine müsâra'at ve mugâyiri vaz'a irâ'et-i ruhsat ile nefisinizi mühlikeye ilgâdan tevakki ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân vâcibü'l-itbâ' ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'amel ve hareket eyliyesiz. Şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren, evâ'il-i şehri Saferü'l-hayr, li-sene selâse ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf.

Belge 15

Tevekkeltü 'Ala'llah

'İzzet-me'âb, şeri'at-nisâb mevlânâ nâibimiz Mehmed Emîn Efendi kâmyâb ba'de't-tehiyyetü'l-vâfiye inhâ olunur ki, ber-vech-i arpalık 'uhde-i tasarrufunuzda olan Karahisâr-ı Sâhib kazâsının umûr-ı niyâbet-i şer'iyyesi ve kısmet-i 'askeriyesi işbu sene selâse ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf Saferü'l-hayr guresinden cenâbınıza kemâfi's-sâbık ibkâ olunmuşdur. Gerekdir ki kazâ-i mezbûr sene-i merkûme Saferü'l-hayr guresinden kemâkân mutasarrıf olub beyne'l-ahâli icrâ-yı ahkâm-ı

şer'iyye sa'y-ı cemîl ve vâki' olan muhalledfât-ı 'askeriyeyi tahrîr ve terkîm ve beyne'l-verese bi'l-farîzatü'ş-şer'iyye tevzî' ve taksîm idüb cadde-i şerî'ât-ı mustavîden (?) ber-minvâl-hurâfe cevâz göstermeyüb muvaffak-ı bi'l-hayr olasız.

El-Kadi Meserret-zâde Abdurrahman

Bâ-pâye-i sadr-ı Rum ili

Belge 16

Afyon Emri

Emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm kebîrû'l-küberâ'i'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm sâhibü'l-'izz ve'l-ihtişâm el-muhtassu bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-a'lâ redîf-i hasa eyâlet-i Hüdâvend(igâr) ferikliği inzimâmıyla Kütahya ve Karahisâr-ı sâhib sancakları muhassılı Dilâver Paşa dâmet- me'âliyehu ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'âdinü'l-fezâ'il ve'l-keâm Karahisâr-ı Sâhib sancağında afyon husûle gelen kazaların kuzât ve nüvvâbı zîde fazlühum ve mefâhirü'l-emâsil vel-akrân voyvodegân ve a'yân ve vücûh-ı memleket ve bi'lcümle iş erleri zîde kadrum tevki'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm olaki, Memâlik-i mahrûsada husûle gelen afyonun yed-i vâhid usûlünce cânib-i mîrîçün mübâya'ası irâde-i seniyye-i mülûkânemle mü'essis olan nizâmı îcâbından olduğuna ve el-hâleti hâzihi elli iki senesi mahsûlünün vakt-i ikrâk takarrüb iderek şimdiden mikdâr-ı vâfi sermâye akçesiyle iktizâ iden me'mûrların mahallerine sevk ve irsâli lâzım (gelen-çizilmiş) geldiğine binâ-en hâcegân-ı dîvân Divân-ı Hümâyûnumdan hâlâ Afyon müdürü kıdvetü'l-emâcîd ve'l-a'yân Mîr Mustafa Fehmi zîde mecduhu tarafından gönderilen me'mûr ve kumpanya tüccârı ma'rifetleriyle hâlis afyonun ikiyüz elli dirhemden 'ibâret olan beher çekisinin gayr-ı ez bedel-i 'öşrünü maktû'-ı sâbıkı üzere elli dörder ve hâlis afyonun arkası alındıktan sonra başkaca gönderilmesi mu'tâd olan me'mûrlar ma'rifetiyle zerdalü ve sâ'ir şey ile mahlût olmayub oldukça işe yarar koza ta'bîr olunur aşâğı cinsinden yirmi dörder guruş bahâ ile mansûre hazîne-i celîlesîçün mahallinden mübâya'a ve celbi zımnında vesâyâ-yı muktaziyyeyi hâvî evâmîr-i şerîfem sudûrunu müdür-i mûmâ-ileyh bâ-takrîr istid'â itmiş ve usûl-i nizâmına tevfikân Dîvân-ı Hümâyûnumdan evâmîr-i 'aliyyem ısdâr ve baş muhâsebeye ve mansûre zimmeti defterlerine 'ilm ü haberleri tîsbâr olunmasını husûsu hâlâ 'asâkir-i mansûre defterdârı düstûr-ı mûkerrem müşîr-i mufahham

nizâm-ı ‘âlem müşîr-i sadâkat-semîr es-Seyyid Abdurrahman Nâfiz Efendi edâmallahu te’âla iclâlehu tarafından telhis ve ibnâ olunarak mücebince diğery afyon hâsıl olan mahallere başka başka evâmîr-i şerîfem tasdîr ve zikr olunan ‘ilm ü haberler tasdîr kılınmış olmağla siz ki ferîk-i müşâr ve kuzât ve nüvvâb vesâ’ir mûma-ileyhimsiz. Ber-minvâl-i muharrer derûnuna bir şey karışmamış ve cihet-i âher ile renk ve kuvveti zâ’îl olmamış olan hâlis sâfi afyonun beher çekisi elli dörder ve bâlâda mezkûr ve koza cinsinin yirmi dörder guruş hesâbıyla iktizâ iden akçesi me’mûru ve afyon tüccârı tarafından ber-vech-i peşîn ashâbına virilerek mebâniğ- birle Dersa’âdet’ime nakl olunmasını ve afyon mahsûlü sâ’ir mahsûlâta benzemeyüb nâzik ve zî-kıymet olarak renk ve kuvvetine bir gûne nakize ‘ârız veyahud bir dirhemine telef ve zâyi’ olsa tertîb idecek zarar ve hasâret cânib-i millete ihâle-i müslimîne râci’ olacağı rehîn(silik) olmakdan nâşi bulunduğu mahallerde lâyıkıyla muhâfaza kılınarak ba’de’l-idhâl lâzım

Vr. 7b

gelen ücret-i mu’tedileleri mârû’z-zikr me’mûr ve tüccârları taraflarından virilmek üzere iktizâ iden deve ve katır ve bargîr cümle ma’rifetiyle hemen tedârik-birle tahmîl ve esnâ-yı râhde hanlara ve han olmayan yerlerde me’mûn ve mahfûz mahallere tenzîl ile hazîne misillû emnen ve sâlimen kazâ-be-kazâ sür’at-i nakl ve tavsîli husûslarına dikkat ve kayırılmak üzere tezkeresiz tutulan hâlis afyonu haber virenlere beher sepetinde ikişer bin guruş bahşîş i’tâ afyon taharrîsine i’tinâ eylemek üzere müdür-i mûma-ileyh tarafından İzmir ve sâ’ir lâzım gelen mahallere irsâl olduğu misillû Karahisâr-ı Sâhib sancağına dahi me’mûr gönderilmiş olduğundan me’mûr-ı merkûmun mazanne-i ihfâ olan penbe ve boya ve eşyâ-yı sâ’irelerini açub bakmasına ve iskelede(?) ve mümerr ve ma’berlerde kolcular gezdirmesine ve bir mahallde mektûm afyon haber alınur ise girüb aramasına bir vechle mümâna’at olunmayarak bi’l-vücûh lâzım gelen mu’âvenetin icrâsına cümle tarafından dikkat ve el-hâsıl afyon ashâbı mevcûdumuz diyerek ibrâz eyledikleri afyonlarını me’mûr ve tüccâr-ı merkûmeye teslim eylediklerinden sonra kasabât ve kurâ muhtarları me’mûr-ı merkûm ile berâber afyon ashâbının hâne ve sâ’ir mazanne-i ihfâ olan mahallerini hafî ve celî taharrî ve teccüs iderek her kimde ne mikdâr afyon bulunur ise bu sûret dahî kaçırılmış demek olacağından haber virenlere nizâmı vechle bahşîş virilüb cânib-i mîrîçün zabt olunmak üzere bi’l-i’lâm Dersa’âdetime irsâl ve afyon-ı

mezkûrun ketm ve ihfâsına mütecâsir olanların icrâ-yı te'dîbleri zımında ism ve şöhretlerini iş'âra müsâra'at ve bu makûle kurâ ve kasaba muhtarları bu bâbda hatır ve gönüle ri'âyet veyahud tama' ve irtikâba meyl ve rağbetle mektûm afyonun zâhire ihrâcı emrinde kendüleri igmâz-ı rehâvet iderek ahar kimesne gerek ihbârlarıyla ele girdiği sûretde bu misillü mürtekb muhtarların te'dîbât-ı lâyıkalı icrâsına ibtidâr kılınacağından mâ'âdâ andan sonra orada afyon zer'i bi'l-küllîye men' kılınacağı mukarrer olmağla anâ göre keyfiyeti lâzım gelenlere etrâfiyla ifâde ve tefhîm-birle icrâ-yı irâde-i seniyyeme bi'l-ittifâk ihtimâm ve dikkat eylemeniz fermânım olmağın tenbîhan ve ikdâmen Dîvân-ı Hümâyûnumdan mahsûsan iş bu emr-i celîlü'l-kadrim ısdâr ve tesyâr olunmuşdur. İmdi iş bu afyon bey' u şîrâsı maslahatı umûr-ı olmağla bâlâda beyân olunan usûlün kâmilen icrâsı emrine bi'l-ittihâd kemâl-i ihtimâm ve dikkat eylemeniz irâde-i kâti'a-i mülûkânem muktezâsından idüğü bu bâbda igmâz ve rehâvetle me'mûr-ı merkûmun usûl-i meşrûhe üzere kaçsa afyon taharrîsine ve muktezâ olan mevki'lerde kolcular gezdirmesine bir gûne mûmâna'at olunmak ve tezkeresine mahâl-i ahar ise bir dirhem afyon kaçırılmak ihtimâli olur ise bu keyfiyete cesâret iden ve ruhsat virenler hakkında müstelzim 'inâyet ve mes'ûliyet olacağından şübhe olmadığı ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh 'amel ve hareketle infâz-ı emr ve irâde-i seniyye-i mülûkâneme mezîd 'iğtinâ ve dikkat ve hilâfî vaz' ve hâlet vukû'a gelmemesine sarf-ı rü'yet eylemeniz bâbında fermânım 'âlişânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki vusûlünde bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-itbâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'amel ve hareket eyleyesiz. Şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız. Tahrîren fî, evâhir-i şehri Zi'l-hiceti's-şerîfe sene isnâ ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf.

Kostantiniyye

Belge 17

Karahisâr Müftüsü Ali el-Feyzi Efendinin İbkâsı

'İzzet-me'âb Karahisâr-ı Sâhib kazasında me'zûn-ı bi'l-iftâ Ali el-Feyzi Efendi ba'de's-selâm inhâ olunur ki. Kazâ-i mezbûrda hidmet-i celîle-i fetvâya kemâkân me'zûniyetin istid'â olunduğuna mebnî kemâfi's-sâbık kazâ-i mezkûrda hidmet-i celîle-i fetvâya tarafımızdan sana izin virilmiştir. Gerekdir ki lede'l-istiftâ esahh-ı

akvâl-ı e'imme-i hanefiyye 'aleyhim rahmeti rabbü'l-berriyye ile iftâ idüb kütüb-i mu'tebereden nakl-i sarîh ve imzâların Karahisâr-ı Sâhib müftüsü deyû tasrîh eylesin. Tahrîren fi's-sâbi' ve el-'ısrîn min Muharremi'l-harâm li-sene selâse ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf.

El-Kadi-i Mekkî-zâde Mustafa 'Âsım

'afâ 'anhümâ

Belge 18

Mübâya'a Emri

Kıdvetü'l-kuzâti ve'l-hükkâm ma'deni'l-fezâ'il ve'l-keâm mevlânâ Karahisâr-ı Sâhib kadısı zîde fazlühu ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Mudanya iskelesine Karahisâr-ı Sâhib sancağında vâki' kazalardan kabz-ı zahîreye me'mûr Ali zîde mecduhu ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân zâbitân ve vücûh iş erleri zîde kadrum tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsil olacak ma'lûm olaki memâlik-i mahrûsatü'l-memâlik-i şâhânemde Anadolu ve Rum ili'de kâ'in kazaların beher sene müretteb olan zehâiri tahsîl vesîlesiyle me'mûrları taraflarından vedî'a-i cenâb-ı kibriyâ olan ahâli ve fukarâ o 'acze-i re'âyâ ve berâyâyâ bir gûne cevîr ve ezâ vukû'a gelmemek ve ondalık nâmıyla aldıkları ... fâhiş zahîreden ve dolayı dahî ta'addîlerinin önü kesdirilmek üzere zehâir mertebe ondılığı bundan mukaddem asıl tertîbâne zamm ile mukâbilinde kendülere tahsîlât-ı vâki'alarından ba'idiyet ve kurbiyyet mevki' ve masraflarına göre beher kîlede yirmi beşer ve ba'zen on beşer para ma'âş tahsîs olduğundan başka hîn-i muhâsebede masârif-ı sahîhaları dahî kabûl ve ...(silik) olunmakda olduğuna binâ-en sâye-i merâhim-vâye-i mülûkânemde her biri irtikâba ihtiyâcdan vâreste olarak cümlesi sıdk ve istikâmet üzere hareket ve bir gûne uygunsuzluktan mücânebet eylemeleri lâzımeden iken yine ba'zıları tama' ve irtikâb ile ehâli-i bilâd ve 'acze 'abâde zulm ve i'tisâfa ictirâ eyledikleri mes'û'a olub zamân-ı 'adâlet-iktirân-ı padişahânemde herkes müsterîh ve ersûde ve semtimden emîn olmak iktizâ-yı murâd hayriyyet-i mu'tâd tâcdârü'l-fihâm olmakdan nâşi fîmâ-ba'd mübâya'ata me'mûr olacaklar mu'temed ve perhizkâr ve emselîme ile şöreti derkâr olanlardan intihâb ve mu'ayyin-birle mahallerinde her vechle munsîfâne hareket ve mahsûs olan ma'âşlarına kanâ'at ile irtikâba saymayub Dersa'âdet'imden virilecek damgalı kîleler ile me'mur oldukları yerlerde kîleçiler tutub memleketden

tarafından me'mûr olacak adamlarıyla ber-vech-i hakkâniyet herkesde hisse pusulasını ölçdürerek ma'a-ondalık mürettib olan zehâ'iri bir kîlesi

Vr. 8a

bakâya kalmamak üzere kâmilen kabz ve fazla nâmıyla kendülere bir şey alıkomayub aldıkları gibi sefâ'ine tahmîl ve anbâr-ı 'âmirem(e) irsâl ve tavsîle dikkat ve ol- tarafda bir akçe ve bir habbe ticâret ve intifâ' dâ'iyyesine düşmeyerek masârif-ı sahîhaları Dersâ'adet'imden virileceği cihetle 'avâid ve hediye ve tuzluk nâmı vechle sâ'ire ile bir şey istemeyüb tabî'atiyle virilse bile 'adem-i kabûl ile red iderek mutezâ-yı sıdk ve hakkâniyeti icrâya hazer-i rü'yet eylemek 'ale'l-husûs zahîre hazînesinden hintasına yüzer ve şa'îre ellişer paradan i'tâ olunan fiy'atın bir akçesini ketm itmeyerek ehâli-i fukarâya temâmen virmek ve tekmi'l mübâya'a ile Dersâ'adet'ime gelüb muhâsebelerini rü'yet idecekleri hâlde tahsîl eyledikleri zehâirin fiy'at-ı merkûmesini fukarâya bi't-temâm virdiğini zahîre nâzırı bulunanlar 'indinde ve tahakkuk itmedikçe hesâbları gördürülmemek ve bunların hâl ve hareketini nâzır olanlar dâ'imâ taharrî ve tecessüs iderek icâblarından uygunsuzluğu zuhûr ider ider olur ise hatır ve gönüle bakmayub hemen takrîr ve ifâde ile emsâline 'ibret olacak sûretde iktizâ-yı te'dîblerini icrâ itdirmek ve sevâhile ziyâdece ba'id bulunarak veyâhud edâsına mahsûlleri olmayarak zarûrî bedel ile uydurmağa mecbûr olan ba'zı kazalar hakkında bedel sûretine eğerce mesâga olub ancak bu bâbda mübâya'a me'mûrlarının dürlü fesâdları anlaşılmiş olduğuna mebnî fîmâ-ba'd o makûleler zinhâr ve zinhâr karışmayub kekleket tarafından Dersâ'adet'ime birer mu'temed adam irsâliyle bu tarafda iştirâ ve 'aynen teslîm-i anbâr eyledikden sonra kaç guruşu ile mübâya'a olunur ise ... kalemine kayd itdirilerek sûreti defteriyle mahalline bildirmek husûsu bundan akdem 'inâyet-efzâ-yı sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn-ı şâhânemle nizâm-ı rabtı tevsîk olunmuş olmağla senki me'mûr-ı mûma-ileyhsin. Senden sıdk ve istikâmet me'mûlüyle şu nizâm-ı müstahsin üzere hareket idecek melhûz olmak hasebiyle iskele-i züyûr(=zîver) merbût Karahisâr-ı Sâhib sancağında vâki' kazalardan olarak elli üç senesi içinde vâki' ikiyüz elli iki mahsûlünden ma'a ondalık müretteb olan yedi bin beş yüz elli sekiz kîle hintanın cem'e ve kabz ve anbâr-ı 'âmirem(e) irsâl ve tavsîli husûsunun 'uhdene Devlet-i 'Aliyyemden hâlâ zahîre nâzırı iftihârü'l-ekâbir ve'l-ekârim es-Seyyid el-Hâc Veli zîde 'ulvehu bu def'a bâ-takrîr ifâde idüb ol-bâbda ifâde-i

seniyye-i padişahâneme müte'allik olmağın me'mûriyetini hâvî işbu emr-i celflü'l-kadrim ısdâr ve irsâl olunmuştur. İmdi keyfiyet me'mûriyetin mantûk-ı emr-i 'âlişânımdan ma'lûmun oldukda mevzû'ân irsâl olunan memhûr ve mûmzâ sûret-i defter nâtik olduğu üzere iki yüz elli iki senesine mahsûben Karahisâr-ı Sâhib kazasından ma'a ondalık müretteb olan bin sekizyüz kırk dokuz buçuk kîle hıntayı bâlâda beyân olunan nizâm-ı müstahsin muktezâsı ve me'mûrînin iktizâsı üzere ma'rifet-i şer' ve ma'rifetin ve ittihâdıyla ehâli tarafından ta'yîn olunan adamlar mevcûd oldukları hâlde Dersâ'adetimden virilen sahîhü'l-'abâd timurlu ve damgalu kîleler ile hakk ve 'adl üzere herd-i(?) kîle itdirderek bir kîlesini bakâyâ bırakılmaksızın temâmen iskeleye tenzîl ahz u kabz ve fiy'at-ı merkûmesini bi't-temâm ehâli yedine i'tâ ve teslim-birle olduğu(nun) gibi sefâine tahmîlen Dersâ'adet'ime irsâl ve tesyîr ve anbâr-ı 'âmirem(e) tavsîli emrine kemâl-i a'şâr oldukda ve beyândan müstagnî olduğu üzere mübâyâ'aya koymanın hıntası 'asâkir-i mansûre-i şâhânemin nân-ı 'azîz ta'yînâtına ve şa'îri piyâde zâbitân ve süvâri binekleriyle bargirleri me'kûlâtına müretteb ve mahsûs olarak bir kîlesinin bakâyâ bıragılması mu'ayyene-i merkûmenin nakîsesini mûcib olacağı mugâyir-i nizâm-ı müstahsin olunmak takrîbiyle cümlesinin kâmilen hizmet-i berâtdan tahassulüyle bir kîle ve bir habbesi geriye kalmayarak senesi içinde üzerini alub bu bâbda lâzım kâr ve sadâkate dikkat ve nizâm-ı mezkûre menâfi ve rızâ-yı 'âlişânımın hilâfi hareketden ictinâb eyliyesiz ve siz ki kadı ve sâ'ir mûmâ-ileyhimsiz. Mazmûn-ı emr-i şerîfim sizin dahî ma'lûmunuz oldukda tenfîz husûsuna bi'l-ittifâk ikdâm ve gayret ve mübâyâ'a-i mezkûre zahîresini vakt-i kâmilen tahsîl ve anbâr-ı 'âmirem(e) irsâl bakâyâ bıragılmak lâzım gelür ise mu'ayyen-i(?) mezkûrenin gerü nakisesine sebep olanlar ... ve 'akâbe müstehak olacaklarını bilüb ânâ göre 'akel ve harakete mübâderet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuştur. Buyurdum ki, hükm-i şerîfle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i 'âlişânımın mazmûn-ı münîfi ile 'âmil olasız. Şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfime i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis şehri-i Muharrem sene selase ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf.

Vr. 8b, belge 19

Yâ Meftâhü'l-ebvâb, yâ Fettâh, yâ Rezzâk,

‘İzzet-me’âb şerî’at-nisâb ‘umdetü’n-nüvvâb Amasyavî Şeyh-zâde Mevlânâ es-Seyyid Mustafa Necîb Efendi kâmyâb ba’de’t-tehiyyetü’l-vâfiye inhâ olunur ki, Ber-vech-i arpalık ‘uhde-i tasarrufunuzda olan Karahisâr-ı Sâhib kazasının umûr-ı niyâbet-i şer’iyyesi kısmet-i ‘askeriyesiyle ma’ân işbu sene-i selâse ve hamsîn ve mi’eteyn ve elf Rebî’ü’l-ülâ guresinden cenâbınıza tefvîz ve ihâle olunmuşdur ki kazâ-yı mezbûre gurre-i şehri merkûmdan mutasarrıf olub ve beyn-i ehâli icrâ-yı ahkâm-ı şer’iyyeye sa’y-ı cemîl idüb vâki’ olan mevnâ-yı ‘askeriye muhallefâtını dahî tahrîr ve terkîm ve beyne’l-verese ‘ala-mâ-farzullah-ı te’âla tevzî’ ve taksîm idüb câdde-i şerî’at-ı mustafvîden ser-mû inhirâfa meyl ve cevâz göstermeyüb muvaffak-ı bi’l-hayr olası ve’s-selâm.

el-Kadi Meserret-zâde ‘Abdurrahman

Bâ pây-e-i sadr-ı Rum ili.

Belge 20,

Kıdvetü’l-emâcid ve’l-a’yân hâlâ Karahisâr-ı Sâhib sancağı mütesellimimiz sa’âdetlü Osman Ağa zîde mecduhu ve şerî’at şî’âr Karahisâr nâ’ibi semâhatlü efendi zîde fazlûhu inhâ olunur ki, Karahisâr-ı Sâhib sancağında vâki’ Harmanlı çiftliği el-hâleti hâzihi Burusa’dan ânâ pîrâ-yı ikâmet üzere olan ‘atûfetlü İbrahim Paşa hazretlerinin ‘uhdelerinde bulunarak çiftlik-i mezbûrun kadîmü’l-eyyâmından berû arazisi boz hâli kaldığından makeddemâ sipâhileri ve mültezimleri taraflarından bi’t-terâzi yüz yetmiş iki guruşa maktû’a rabt ve bend olunmuş ve müddet-i vâfirenden berû ve ol-vechle alınub verilegelmiş olduğu hüccet-i şer’iyye ve senedât-ı mezkûre ve bu bâbda islâfımız tarafından virilen buyurlduyât me’allerinden nümâyân ise de mültezim ve sipâhini merkûmân maktû’una mezkûrelik almaklığından imtinâ’-birle sızıldı itmekde olduklarını paşa-yı mûmâ-ileyh bâ-tahrîrât savb-ı muhibbânemizde inhâ ve ref’ ve nizâ’ olunmuş iltimâs ve istid’â itmiş olduğu siz ki muhâtabûn-ı mûma-ileyhimsiz. Ma’lûmunuz oldukda mârû’l-beyân hüccet-i şer’iyye ve senedât ve buyurlduyât-ı mu’tebere mücebince çiftlik-i mezbûr mültezim ve sipâhilerine mine’l-kadîm virilmekte olan yüz yetmiş iki guruş bedel-i maktû’a temâmen virildikten sonra ziyâde nesne mütâlebesiyle bir gûne müdâhele vukû’a gelmemesi

husûsuna mezîd i'tinâ ve dikkat eylemeniz bâbında dîvân-ı eyâlet Kütahya ve Karahisâr-ı Sâhib'den işbu buyruldu ısdâr ve i'tâ tesyâr olmuştur. Gerekdir ki bermûceb-i buyruldu 'amel ve hareket ve hilâfindan bigâyet hazer ve mücânebet eylesiz deyû. Fî, 17 Ra. sene 253.

Belge 21

Kıdvetü's-sâdâtü'l-kirâm Hamza Efendi-zâde es-Seyyid 'Abbâs Efendi dâme şeref-sabâvete gıbbe't-tehiyyetü'l-vâfiye inhâ olunur ki, Karahisâr-ı Sâhib ve Barçınlı ve nevâhî-i Barçınlı ve Sincanlı kazasında kâ'im-makâmımız olan es-Seyyid Ali Çelebi me'mûr olduğu hizmet-i mezkûrede tekâsül ve uygunsuz harekete ibtidâr etmiş ve cenâbınız hizmet-i celîleye ehl ve ve müstakîmü'l-etvâr bulunmuş olmanızdan yerine kâ'im-makâm nasb ve ta'yîniniz bâ-i'lâm ve inhâ ve istid'â olunduğuna binâ-en merkûm es-Seyyid Ali Çelebi işbu bin ikiyüz elli üç senesi şehri Rebî'ü'l-âhir'inde senden 'azl ve kazahâyı mezbûrünün kâ'im-makâm-ı nekâbet-eşrâf hizmet-i şerîfesi gurre-i merkûmeden cenâbınıza tevcîh ve ihâle olunmuştur. Gerekdir ki sâdât-ı kirâma tevkîr ve ihtirâm idüb ve kuzât ve kâ'im-makâm senedleriyle teseyyüd ve 'alâmet-i hazırâ izhâr idenleri men' ve def' ve siz dahi kimesneye 'alâmet-i hazırâ vaz'ından haşiyet ve edâ-yı neseb sabâdet idenleri tarafınıza havâleye mübâderet ile işbu emânet-i küberâda 'iffet ve 'ismet ve istikâmet eyleyüb sâdât-ı kirâmdan tevcîhiyye ve 'arûsiyye ve muhaddesât-ı sâ'ire nâ-marziye nâmıyla almayub ve aldurmayub siyânet-i 'ırz ve mallarında sa'y ve ikdâm ve zımnında şevketlü, mehâbetlü, kudretlü, kerâmetlü pâdişâh-ı 'âlem-penâh efendimiz hazretlerine isticlâb-ı da'vât-ı hayriyye ihtimâm ve her bir emirde şer'-i şerîfe imtisâl-i tâm eyleyerek tathîr-i şefâ'at-ı hazret-i seyyidü'l-enâm-ı 'aliyye efazilü't-tehiyye ve's-selâm olasız.

el-Kadı Selîm Monlâ-zâde Abdurrahîm Yahya

en-Nasb 'ale'l-eşrâf

Vr. 9a, belge 22

Limni Kocabaşısının Nefy Emridir

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în Karahisâr-ı Sâhib kazası nâ'ibi Mevlânâ zîde 'ilmuhu ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-'âyân Limni voyvodası Tâhir Bey zîde mecduhu

tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm olaki Limni kocabaşısı sâbık Atnaş(?) nâm zımmî ihtilâl-i cezîreyi müstelzim harekât-ı nâ-marziyeye ictisâr eylediğine mebnî mersûmun li-ecli't-te'dîb bir mahalle nefy ve iclâsı husûsu senki voyvoda-i mûma-ileyhsin. Bu def'a tarafından ifâde ve beyân olunmakdan nâşi mersûmun kavâs mübâşeretiyle Karahisâr-ı sâhibe neyf ve iclâsı fermânım olmağın imdi vusûl-ı emr-i şerîfimde mersûmu ma'rifetinle ahz ve sadrazam kavâslarından mübâşir ta'yîn olunan ikinci Mehmed kavâsa terfikan Karahisâr-ı Sâhib'e nefy ve irsâle müsâra'at eyliyesin ve senki Karahisâr-ı Sâhib nâ'ibi mûma-ileyhsin. Vusûlünde mersûmu ol-tarafda mütekayy(id)den meks ve ikâmet itdirüb bilâ-fermân itlâfından mücânebet ve hatve-i vahide mahall-i ahara salıverilmesi lâzım gelür ise mes'ûl ve mu'âtib olacağını bilüb ânâ göre muhâfazasına takayyüd ve dikkat ve vusûlünü mübâşiri kavâs-ı merkûm ile Dersa'âdet'ime i'lân-ı mübâderet eylemek bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'âmil olasız. Şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kilasız. Tahrîren fi'l-evâsıt-ı şehr-i Rebî'ü'l-âhir, li-sene selase ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf.

Kad vasale ileynâ: fî, 27 R. Sene 253.

Belge 23

Evkâfın Fermânıdır

Emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm kebîrû'l-küberâ'i'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm sâhibü'l-'izz ve'l-ihtişâm el-muhtassu bi-mezîd-i 'inâyeti'-meliki'l-a'lâ mülhâkatıyla hâlâ Kütahya sancağı muhassılı asâkir-i hassa-i şâhânem ferîklerinden Dilâver Paşa dâmet me'âliyehu ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Kütahya'da evkâf-ı hümâyunum mu'accelât nâzırı olub Karahisâr sancağında dâhilinde kâ'in evkâf-ı şerîfe mu'accelât nezâreti dahî 'ilâve-i me'mûr(iye)ti olmak üzere 'uhdesine ihâle kılınan Feyzullah zîde mecduhu ve kıdvetü'n-nüvvâb el-müteşerri'în Karahisâr-ı Sâhib nâ'ibi mevlânâ zîde 'ilmuhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm olaki nezâret-i evkâf-ı hümâyûnumla mülhak ve bilâ-nezâret olan taşrada bulunan bi'l-cümle evkâf-ı şerîfinin sâye-i ihsân-vâye-i mülûkânemde hayratları keyfiyeti ve îrâd ve masârîfât-ı seneviyyelerinin mikdâr ve kemiyeti bi't-tahkîk zâhire ihrâc ve mütevakkıflarının

lâzım gelen muhâsebeleri ber-vech-i vakt rü'yet ve şerâ'it-i evkâfın icrâsına i'tinâ ve dikkat olunarak zuhûr iden fazla beytü'l-mâl esmânı muktezî-i ta'mîr olan hayratlarına sarf ile i'mâr ve ehîbbâ' olmak üzere mühûr ve mûmzâ defterleriyle hazîne-i celîle evkâf-ı hümâyûnumla tesyâr ve keyfiyetleri 'ala vechü'l-îzâh i'lâm ve iş'âr kılınmak üzere bilâd-ı emr-i 'aliyyem cânib-i nezâretten mu'accelât nâzırı 'ünvânıyla me'mûrlar ta'yîn ve isdâr ve ol-vechle iktizâları icrâ olunmakta olunmuş ve Karahisâr-ı Sâhib sancağı dâhilinde gerek nezâret-i evkâf-ı hümâyûnuma mülhak ve gerek bilâ-nezâret olan haylice e(v)kâf-ı şerîf olub vâridâtları şunun bunun yedinde rehîn telef ve seref olmakda olduğundan bunların dahî nizâm ve emsâllerine tevfikân ve cânib-i nezâretten virilemeyen nizâmı lâyihasına tatbîkân iktizâlarının icrâsı lâzım gelmiş ve senki mûma-ileyh Feyzullah zîde mecdulusun. Senin vilâyet ve istikâmetin ve umûr-ı me'mûrunda gayret ve sadâkatin nümûdâr ve Karahisâr-ı Sâhib sancağı dahî Kütahya'ya civâr olan livâ-i mezkûrda bulunan evkâf-ı müstakîl me'mûr ta'yîni gayr-ı münhall olduğu bedîdâr(?) olmak mülâbesesiyle mahall-i mezkûr mu'accelât nezâretinin dahî 'ilâve-i me'mûrünün olmak üzere 'uhdene ihâlesi münâsib görünmüş olduğu beyânıyla ol-vechle tesviyesi muvâfık irâde-i seniyyesi olduğu hâlde mücebince kalemine kayd olunarak me'mûriyetini hâvî sûret-i defteri ile emr-i şerîfim isdârı ve zimmeti defterlerine 'ilm ü haberi i'tâsıyla tanzimi husûsu mütehayyizân ricâl-i Devlet-i 'Aliyyemden hâlâ evkâf-ı hümâyûnum nâzırı iftihârü'l-ekâbiri ve'l-ekârim Mûsa Safvetî zîde 'uluvvehu bâ-takrîr ifâde ve ifhâm etmekden nâşî mücebince tanzimi husûsuna irâde-i seniyyem ta'alluk idüb öyle cümle(?) keyfiyet kalem-i mezbûre kayd ve imlâ ve mülhakât zimmeti ve defterlerine 'ilm ü haberi tahrîr ve i'tâ itdirilmiş olmağla ber-minvâl-i muharrer 'amel ve hareket mübâderet eylemek fermân olmağın ihrâc itdirilen memhûr ve mûmzâ sûret-i defteriyle me'mûriyetini hâvî işbu emr-i 'âlîşânım isdâr ve ırsâl olunmuşdur. İmdi vusûlünde keyfiyet irâde-i seniyyem mantûk-ı emr-i şerîfimden ma'lûmun oldukda fermânım olduğu ve bâlâda beyân ve sûret-i defteri mezkûrda tasrîh ve 'ayân kılındığı vechle livâ-i mezkûr dâhilinde nezâret-i evkâf-ı hümâyûnuma mülhak olan ve bilâ-nezâret bulunan evkâf-ı şerîfenin nizâm ve emsâllerine tevfikân ve nizâm-ı lâyihasına tatbîkân hayratları keyfiyeti ve îrât(d) ve masârîfât-ı seneviyyelerinin mikdâr ve kemiyeti paşa-yı müşârün-ileyhin inzimâm-ı ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le bi't-tahkîk zâhire ihrâc velerinin lâzım gelen muhâsebelelerini ber-vech-i dikkat

rü'yet ve şerâ'it-i evkâfın icrâsına i'tinâ ve dikkat iderek zuhûr iden fazla ve beytü'l-mâl esmânının muktezî-i ta'mîr olan hayratlarının sarf olunmak üzere memhûr ve mûmzâ defteriyle hazîne-i celîle evkâf-ı hümâyûnuma tesyâr ve keyfiyetleri 'alâ-vechü'l-îzâh i'lâm ve iş'âr olunması emrine sa'y (ve) vüfûr gayret ve dikkat eyle(ye)sin ve sizki muhassıl-ı müşâr ve ve nâ'ib-i mûma-ileyhsiz. Siz dahi mûcib-i emr-i şerîfimle 'amel ve hareket iderek husûs-ı mezbûr zimmetinde(?) nâzır-ı mûmâ-ileyh lâzım gelen mu'âvenet ve mezâhiretin icrâsı husûsuna sarf ve hasl-ı kudret ve mezîd-i iğtinâ ve dikkat eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan iş bu emr-i şerîfü's-şân vâcibü'l-itba' lâzımü'l-emsâlimin mazmûn-ı münîfi-birle 'âmil olasız. Şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfime i'timâd kılasız. Fi'l-yevmi'l-hâdi 'işrîn şehr-i Saferü'l-hayr. Sene selase ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf.

Kad vasale ileyna

Vr. 9b, belge 24

Evkâf Lâyihasıdır.

Nezâret-i Evkâf-ı hümâyûn-ı mülukâneye mülhak evkâfın müsakkafât arazisinden vukû' bulan mahlûlâtı emsâlleri vechle mu'accelât müdürü ma'rifetiyle Haremeyn hazînesi usûlüne tatbîkan hâvi(?) ma'rifetiyle bi'l-müzâyede fûrûht olunarak alınan mu'acceden rüsûmât ve harc-ı istifâ ve dellâliye ve ihbâr bedelâtı(silik) zırde gösterildiği vechle müdürü ma'rifetiyle fûru-nihâde olunarak bâki kalan mu'accelâtları evkâf-ı hümâyûn hazînesine mûmzâ defteriyle takdîmi vukû' bulan ferâğ ve intikâlât harc temessükâtı ve mahlûl mu'accelâtı rüsûmâtından alınan mebâliğin nisfi mütevellî ve hademe-i vakf virilmek üzere ba'de'l-ihrac bâki kalan mebâliğin dahî nisfi müdüre tahsîs kılınarak nisf-ı diğeri dahî hazîne-i mezkûreye 'â'id olarak teslîmi nizâmından olduğuna ve meşrûta olan vakıfların müsakkafâtından vukû' bulan mahlûlâtı mu'accelâtından ve rüsûmâtı ba'de'l-ihrac bâkisi hazîne-i mezkûreye 'â'id olduğuna binâ-en gayr-ı ez rüsûmât bi'l-cümle mu'accelâtın mûmzâ defteri başka ve harc-ı ferâğ ve intikâl-i rüsûmâtın gayr-ı ez hisse-i hademe-i vakf bâki kalan harcın mûmzâ defterini başka olarak mâh be-mâh irsâl ve hazîne-i mezkûreye teslîmi ve bi'l-cümle evkâfın beher sene lâzım gelen muhâsebelerini mahallinde ehl-i hürmetden ve hademe-i vakf hâzır oldukları hâlde

vakfiyyesi şürûtunu tatbîkan ma'rifet-i şer'le rü'yet ve emsâl ve nizâmı mûcebince îcâb iden ma'aş muharrir ve harc muhâsebeleri idhâl olunarak memhûr ve mûmzâ muhâsebelerini cânib-i nezâret evkâf-ı hümâyûna bi'l-irsâl mûcebince cânib-i nezâretten dahî sûret-i muhâsebeleri tanzîm olunarak mütevellîleri yedlerine virilmek üzere müdür-i mûmâ-ileyh tarafına irsâli nizâmından idüğü.

Bir mâhda kaç para mahlûl olur ise yedine bir kıt'a defter olunarak hâkim efendiye imzâ itdirerek takdîm olunması

Nezâret-i mezkûreye mülhak evkâfdan vukû' bulan mu'acceden emsâli vechle onda bir guruşa mütevellî ve hademe-i vakfa ve harc-ı istîfânın nısfî taraf-ı şer'e diğeri mu'accelât müdürü tarafına ve yüz kırk iki guruş dellâliye münâdîsine ve bir guruş ihbâriyesi muhtariyete zikr-i âti mu'accele-i mezkûreden fûrû-nihâde olunarak bâkîsi hazîne-i evkâf-ı hümâyûna teslîmi

Guruş	
500	
050	Rüsûmât-ı 'âdet
450	
025	Harc-ı istîfâ 12,5 Taraf-ı şer'e 12,5 Mu'accelât müdürü tarafına 25 guruş
425	
010	Dellâliye
415	
005	İhbâret
410	

Bir mâh kaç kalem mu'accelât rüsûmâtı ve ferâg-ı işgâl harcları olur ise başka başka vakıfları gösterilerek zincir(?) vechle bir kıt'a mûmzâ defterinin takdîmi

Yine nezâret-i mezkûreye mülhak evkâfın ferâğ ve intikâlâtı vukû'unda emsâli vechle harc temessükâtından ve mahlûl mu'accelâtı rüsûmâtından alınan mebâliğin nısfı mütevellî veademe-i vakfa virilmek üzere ba'de'l-ihrac bâki her kaç guruş kalur ise ber-mûceb-i nizâm nısfı müdürü tarafına ve nısf-ı diğeri evkâf-ı hümâyûn hazînesine teslîm olunmak lâzım geldiği

Gayr-ı ez hisse-i hademe karz olunan mektûb hasılât

Guruş

1000

0500 Mu'accelât müdürü tarafına tahsîs

0500 Hazîne-i mezkûreye 'â'id olan

Bu makûle şürût olub fazla galleleri dahî mütevellîlere şürût olan vakıfların şürûtlarına nazaran fi'l-hakîka gallesi şürût olduğu hâlde kendüye terk olunmak üzere ma'rifet-i şer'le hesâbları rü'yet olunarak vakfın vâidâtına göre kırk yedi tertîb ve mütevellîlerine tevliyetleri tevcihi târihinden bi'l-i'tibâr lâzım gelen harc muhâsebeleriyle ma'ân mûmzâ defterlerinin cânib-i mefâret evkâf-ı hümâyûna irsâli lâzım gelmekle şerh virildi.

Fazla gallâtı mütevellî ve evlâda şürût olan vakıfların vâidât-ı mu'ayyenelerinde gayr-ı ez masârıf-ı bâki kalan galle-i vakf-ı sâbıkları ve sulbe mütevellî ve evlâd-ı vakfa terk olunmak ve vukû' bulan mahlûlât mu'accelâtı vakfın zuhûrât-ı vâidâtı demek olduğuna binâ-en gayr- ez rüsûmât bâkisi ber-mûceb-i nizâm mûmzâ defteriyle evkâf-ı hümâyûn hazînesine teslîmi emsâlinden olduğu

Mütevellîleri veyâhud taraflarından mühân(?) -makâmları bulunmayub derr-i 'aliyyede bulunduğu halde vukû' bulan ferâğ ve iştigâl temessükü üzerine geçecek adamın ismi takdîm olunarak mütevellîsine temhîr itdirilerek yine i'âde olunmak üzere temessük-i mezbûr alınan harcın tafsîl ma'ân cânib-i nezârete irsâl ve inhâ olunmak lâzım gelmekle şerh virildi.

Mütevellîleri mahallinde bulunan vakıfların ferâğ ve intikâlât vukû'unda temessükâtı mütevellîleri ba'de't-temhîr cânib-i nezârete irsâliyle ..(silik) 'âlî keşîde kılınmak iktizâ itmediğine binâ-en mu'accelât müdürü bulunan taraflarında mevcûd mu'accelât mühürüyle temhîri lâzım geldiği

Nezâret-i evkâf-ı hümâyûn-ı mülûkâneye mülhak bi'l-cümle evkâfın haremeyn hazînesi usûlüne tatbîkan Karahisâr-ı Sâhib sancağında kâ'in bi'l-cümle evkâfın bâlâda zikr olunduğu ve emsâli vechle vukû' bulan mu'accelât ve ferâğ ve intikâlât ve şürût vakıfların ve temhîr kılınacak temessükâtın keyfiyetleri ber-minvâl-i muharrer icrâ olunmak üzere evkâf-ı hümâyûn mülhakât zimmeti defterlerine kayd olunarak ...(silik) mezbûr mu'accelât müdürü tarafına işbu sûret-i lâyiha virildi.

Vr. 10a, belge 25

Evkâf Emridir

Emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm kebîrû'l-küberâ'i'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm sâhibü'l-'izz ve'l-ihtişâm el-muhtassu bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-a'lâ ma'a mülhâkat Kütahya sancağı muhassılı asâkir-i hassa-i şâhânem ferîklerinden Dilâver Paşa dâmen ma'âliye ve mefâhirü'n-nüvvâbü'l-müteşerri'în Kütahya ve Karahisâr-ı Sâhib nâ'ibleri zîde 'ilmuhum ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân bu def'a cânib-i hâmin-i muhteremînden zikr-i âtî evkâfa mu'accelât nâzırı ta'yîn kılınan Feyzullah zîde kadruhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm olaki haremeynü'ş-şerîfeyn nezâretine mülhak âfâkdan taşralarda bulunan evkâf-ı şerîfenin nizâm-ı müstahsine tevfikân hüsn-i idâre ve rü'yeti zımnında teksîri olan mahallere birer mu'accelât nâzırı nasb ve ta'yîn olunmuş ve Kütahya ve Karahisâr-ı Sâhib ve havâlisinde beş 'alâ vakıf olub bunların dahî emsâli vechle taharrîsi lâzım gelmiş olduğundan evkâf-ı şerîfe-i mezkûrenin kâffe-i vâridât ve masârîfâtlarını hafî ve celî erbâb-ı vukûfdan taharrî ve tahkîk ve zâhire ihrâc ve me'keliyetden istihlâs ve müşfikât ve arâzi ve bâgât vesâ'irelerden mahlûlât var ise bi'l-müzâyede fîrûht ile mu'acceleleri lede'l-hâce hayratları ta'mirâtına sarf olunmak üzere haremeyn hazînesine irsâl ve arâzi ve tarlalarına mehâkim tarafından hüccet ve mültezimîn tarafından sened verilmiş ise de ashâb yedlerinden ahz ile cânib-i nezâretten müceddeden temessükât i'tâ ve ged-gânı olmayanlarına ged-gân-ı nizâm-ı mü'essisi mücebince ged-gân temessükâtı virilerek hayrât ve mebrât-ı(?) şerîfelerin 'ale'd-devâm i'mârını vesâ'ili istihsâl ve

hademelerin bilâ-kusûr edâ-yı hizmet itmelerine mezîd ihtimâm ve sene-be-sene lâzım gelen muhâsebelerinin rü'yetle mümzâ sûret-i muhâsibeleri cânib-i nezârete irsâl üzere evkâf-ı mezkûreye sen ki mûma-ileyh Feyzullah zîde kadruhu ki mu'accelât nâzırı nasb ve ta'yîn kılınman muvâfık re'y-i idâre-i seniyyesi olduğu hâlde evkâf muhâsebesine kaydı ile me'mûriyetini hâvî işbu emr-i şerîfim ısdâr ve zimmet defterlerine kayd ve 'ilm ü haberi i'tâsıyla tesviyesi husûsuna haremeyn-i şerîfeyn evkâf nâzırı mu'teberân-ı ricâl-i Devlet-i 'Aliyye'den iftihârü'l-ümerâi'l-ekâbir es-Seyyid el-Hâc İbrahîm Edhem dâme 'uluvvehu bâ-takrîr inhâ itmeğın mûcebince tanzîmi husûsuna irâde-i 'aliyyem ta'alluk idüb ol-vechle keyfiyet kalemine kayd itdirilüb hazîne-i merkûme zimmetini defterlerine 'ilm ü haberi verilmekle vech-i meşrûh üzere 'amel ve harekete mübâderet olunmak fermânım olmağın me'mûriyetini hâvî işbu emr-i 'âlîşânım ısdâr ve irsâl olunmuşdur. İmdi vusûlünde keyfiyet irâde-i 'aliyyem mantûk-ı emr-i şerîfimde ma'lûmun oldukda fermânım olduğu vechle zıkr olunan evkâfın bi'l-cümle vâridât ve masârifât paşa-i müşârün-ileyhin inzimâm ma'rifeti ve ma'rifetiniz ve ma'rifet-i şer'le hafî ve celî erbâb-ı vukûfdan temhîri ve tahkîk ile zâhire ihrâc olunub müşfikât ve arâzi ve bâğât vesâ'irelerden mahlûlâtı var ise bi'l-müzâyede fûrûht olunub lede'l-îcâb hayratları ta'mîrine sarf olunmak üzere mu'accelerinin haremeyn-i muhteremeyn hazînesine irsâl ve tesellümü ve arâzi ve tarlaları abâdîsi elinde hüccet ve senedât ahz ve nez' ile cânib-i nezâretten müceddeden temessükât i'tâ kılınarak ve ged-gânı olmayanlarına ged-gân-ı nizâm-ı mü'essisi mûcebince ged-gân temessükü virilerek hayrât ve mebrât-ı(?) şerîflerinin i'mârını hademelerinin bilâ-kusûr edâ-yı hizmet eylemeleri vesâ'ilinin istihsâli ve sene-be-sene lâzım gelen muhâsebelerinin cânib-i nezârete takdîm ve esbâbı husûslarına sa'y ve gayret ve dikkat ve mugâyir-i emr-i 'âlîşânım me'mûriyeti hareketini tecvîz ile mes'ûl ve me'âtib-i hazer ve mücânebet eyleyesin ve sen ki paşa-yı müşâr ve nâ'ibler mûma-ileyhimsiz. Siz dahi mûceb ve muktezâ emr-i şerîfimle 'amel ve hareket sarf ve hasl-ı kudret ve mezîd i'tinâ ve dikkat eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlîşân vâcibü'l-etbâ' ve lâzımü'l-emsâlimin mazmûn-ı münîfi birle 'âmil olasız. Şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız.

Fi'l-yevmi's-sâdis 'aşara şehri Zi'l-ka'de sene isnâ ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf.

Vasale ileynâ: fî, 3 Ca. Sene 53.

Belge 26

Etmekciye kayd olunan kimesnelerin esâmileri beyân. Fî, 29 Ca. Sene 53.

Etmekci-başı Suclu(?) -oğlu Hasan

Re'âyâdan Kesîr,

Etmekci Ahmed oğlu Mehmed

Etmekci Mustafa

Vr. 10b, belge 27

Evkâf Hakkında İ'lâmdan Harc Alınmak Bâbında

Düstûrûn-ı mükerremûn müşîrûn-ı mufahhamûn nizâmü'l-'âlem vezîrûn umûrû'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmimü efhâmü'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib ta'ahhüdden bünyânü'd-devlet ve'l-ikbâl müşîr ve erkânü'l-kuzât ve'l-iclâlü'l-mahfûkûn bi-sunûf-ı 'avâtüfû'l-melikü'l-a'la Üsküdar'dan Adana'ya varıncaya zikr-i âfî mahallerde vâki' vüzerâ-yı 'azâm edâmallahu te'âla iclâlehu ve i'âzîmü'l-ahrâü'l-kirâm efâhimü'l-kebîrû'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm ashâbü'l-'izz ve'l-ihtişâm el-muhtasûn-ı bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-a'lâ ferîkler ... me'âlihîm ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm Kocaili ve Kütahya ve Karahisâr-ı Sâhib ve Hamîd ve Teke ve 'Alâ'îye ve il sancaklarında vâki' kazâların kuzât ve nüvvâbı zîde fazlûhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimîn ve voyvo(da)gân ve vücûh-ı memleket ve bi'l-cümle iş erleri zîde kadrum tevki'-i refî'-i hümâyûn vâsil olucak ma'lûm ola ki beyândan müstağnî olduğu üzere bi-lütfuhu sübhâne ve te'âla zât-ı hilâfet-semât-ı mülûkânem bâ'is-i selâmet-dârinimiz olan şerî'at-ı mutahhara-i hazret-i nebeviyyenin hâdime ve hâbisi olarak ahkâm-ı şerîfesinin kâffe-i memâlik-i mahrûsatü'l-mesâlik pâdişâhânemde kemâhî ... icrâsı zimmet ve ilâ-töhmet-i pâdişâhânem mütehakka ve müterettib ve bâ-husûs nezd-i şehr-i yârânemde akdem amâl ve olduğu derkâr ve bu dakîkalara dikkat ve her hâlde usûl-ı hakkâniyete ri'âyetle kâffe-i usûl ve musâlihi ... şer'î kadîme tatbîkan tesviye ve rü'yet iderek taraf-ı eşref-i şâhânem için cümleden da'vât-ı hayriyye isticlâbına sa'y ve dikkat eylemeleri şer'-i şerîf me'mûrları olan bi'l-cümle kuzât ve nüvvâbe ferîkine 'uhde-i me'mûriyet iken bir müddetden berü o makûle hükûmet-i şer'iyyemde bulunan kadı ve nâ'ibler 'adem-i mübâlât ve dikkat ve tama'-ı hâma

tabi'iyet ile taşra ehâlisinden ve me'mûriyetden ba'zı kimesneler hakkında şeker ve sikâyet ma'rifetde şahs-ı vâhidin hem 'aleyhine ve hem lehine ve ba'zı halef selefın inhâsını tekzîben yekdiğerin verdiği i'lâmın hilâfına mebâliğ almak için i'lâm i'tâsıyla hakkı ibtâl ve emr-i savâbı ketm ve ihlâl itmek ve bundan başka hitâbet ve imâmet ve tevliyet ve cihât-ı sâ'ire mutasarrıflarından biri fevt oldukda cihât-ı meclûlenin müteveffânın evlâdı var ise evlâdına ve bilâ-veled ise ehl ve erbâbına tevcîhi usûl-i kadîmine mer'iyyesinden iken bu usûla dahi 'adem-i ri'âyetle nâ-ehl makûlelerinden minneti fâhişe harc ahzıyla i'lâm virüb bilâ-mûcib ashâb-ı hukûku ihtirâra cesâret eylemek ve hatta o misillû kasabât ve kurâda zuhûr iden cihât-ı mahlûleyi fi'l-asl taşra ehâlisinden olub tahsîl-i 'ulûm-ı 'aliyye zımında Dersa'âdet'imde medârisde sâkin bulunan veyâhud mahallinden gelen talebe-i 'ulûm vesâ'ir kisânın öyle aşuru harc virmeğe 'adem-i kudretleri cihetiyle i'lâm almayarak cihet-i mutasarrıfı müteveffânın bilâ-veled irtihâlini yalnız 'arzuhâl takdîmiyle ifâde ve istid'â ve ba'zılarına müsâ'ade olunarak tevcîh ve berâtı i'tâ olunmakda olanlardan ekserinin mahallinde evlâdları bulunub mu'ahharan vukû'a gelen istid'â veistirhâma mebnî cihât-ı mezkûre tekrâr ref'-i asıl mutasarrıfı evlâdına virilerek bu tarikile dahî tarafeyni mübtelâ-yı zarar ve ziyân itmekde ve'l-hâsıl gerek de'âvî-i vâkı'a ve gerek zâ'îf ve cihât-ı mahlûle zımında virile gelen i'lâmâtta hakkâniyet ve istihkâk ve ehliyet aranmayarak hemen külliyyetlü harc i'tâsına veyâhud vücûh ve zâbitânı vilâyetin nasihat ve iltimâsına münhasır olduğu tahkîk olunub bu sûret ve ... mazarr ve bi'l-vücûh rızâ-yı meyâmin irtizâ-yı şehriyârâneme mugâyir bir keyfiyet olmakdan nâşi husûs-ı mezkûrun bir sûret-i haseneye rabt ve tevsîkiyle şu uygunsuzluğun men' ve def'i ve vâcibâtıdan ve ekser elviye ve eyâlâtta evkâf-ı hümâyûn-ı mülûkânem nezâreti cânibinden mu'accelât me'mûrları me'mûr ve ikâme olunub bunların evkâf husûsâtında vukûf ve ma'lûmâtları vâzihâtdan olduğuna mebnî fimâ-ba'd cihât-ı vezâîf mahlûlâtının tevcîhi istid'âsına dâ'ir olan i'lâmâtı musaddık nezâr(et)-i mûma-ileyhim taraflarından dahi başkaca memhûr 'arz (ve) takdîm olunmak ve mu'accelât nâzırı bulunmayan mahallerde dahi voyvoda ve mütesellimler câniblerinden hasbîce inhâ ve bu bahâne ile ashâb-ı musâlihden harc i'lâm nâmı ve nâm-ı âhar ile kalan rızâ-yı şahânem bir akçe ve bir habbe taleb ve ahza her kim cesâret ve bir madde için malları birbirine câbir(?) i'tâsına cür'et ider ise emsâlinin terhîb ve tergîbi zımında o makûlelerin tarîklerimin ve te'diyât-ı

lâyıkaları icrâ kılınmak üzere vesâyâ-yı lâzimesi hâvî Anadolu ve Rumili'ye fermânlar neşri husûsu nezâret-i de'âvî Divân-ı Hümâyûnum tarafından bâ-takrîr ifâde olunub ol-vechle evâmir-i 'aliyyem sudûrunu bi'l-fi'il Şeyhü'l-islâm ve müftüyü'l-enâm olan Mekkî-zâde a'lemü'l-'ulemâi'l-mütebahhirîn efdali'l-fuzalâ'i'l-münevver uluvvehu mevlânâ Mustafa Ağa edamallahu te'âla kuzâtla işâret itmeleriyle işâretleri mücebince evâmir-i 'aliyyem ısdârıyla 'ilm ü haberleri i'tâsına irâde-i 'aliyyem ta'alluk itmiş ve bu madde zımında Anadolu'nun orta ve sol kollarıyla Rumili'nin uc koluna başka başka evâmir-i celîle-i mülûkânem tasdîr ve mevlânâ-yı müşârün-ileyh taraflarından bi'l-cümle hükkâm ve cânib-i nezâret evkâf-ı hümâyûnumdan mu'accelât nâzırları mûma-ileyhime tenbîh-nâmeler tastîr kılınmış olmağla siz ki vüzerâ-yı müşâr ve ferîkler ve kuzât ve nüvvâb vesâ'ir mûma-ileyhimsiz vusûl vusûl-i emr-i şerîfimde keyfiyeti lâzım gelenlere ifâde ve tefhîm-birle ba'dezîn musâlih-i vâkı'ada bu madde için muhâlifü'l-mazmûn tarafeyne i'lâm virilmemesi ve zâif ve cihât-ı mahlûlenin mutasarrıfı evlâd ve sahîhan sulbiyesi var ise usûl-ı mer'iyyesi üzere evlâdına ve bilâ-veled mahlûl olanların şart-ı vakfa bi'r-re'âyâ zinhâr hâtıra ve gönüle bakılıb da nâ-ehl yedlerine i'lâm (i'lam) ve 'arz virilmeyüb bi't-tahkîk ehl ve erbâbına tevcîhi bâ-ilâm ve tahrîrât der-bâr-ı şevket-karârıma inhâ-birle bunun için zinhâr ve zinhâr kuzât ve nüvvâb ve nezâr(et)-i mûma-ileyhim taraflarından harc i'lâm ve 'arza ashâb-ı musâlihden bir akçe ve bir habbe alınmaması ve bunun hilâfında bulunan hükkâm min-ba'd bir işde istihdâm olunmamak şartıyla 'ibretü's-sâ'irîn tarîki mekk ve nefy ve tagrîb olunacağı misillü o makûle hilâf-ı rızâ harekete mütecâsir olan mütesellimîn ve voyvodagânın dahi haklarında te'dibât-ı şedîde icrâ olunacağından ânâ göre harekete mübâderet kılınması emr-i ehemmin bi'l-ittikâ ve

Vr. 11a

ziyâde ihtimâm ve sarf-ı makderet eylemeniz fermânım olmağın Dîvân-ı Hümâyûnumdan mahsûsan işbu emr-i celîlü'l-kadrim ısdâr ve sadriazam çukadarlarından kıvetü'l-emâsil ve'l-akrân el-Hâc Süleyman zîde kadruhu ile tesyâr olunmuşdur. İmdi bu husûs husûs-ı sâ'ireye mukîm olmayub bigâyet ihtimâm olunacak umûr-ı şer'iyyeden olduğuna mebnî bâlâda beyân olunan vesâyâ tenbîhât-ı

padişâhânemin her bir mahallde ‘ale’ d-devâm icrâsı irâde-i ‘aliyyem muktezâsından idüğü ve bu bâbda igmâz ve tesâmuh ile hilâfî vaz’ ve hareket-vârîde müstelzim peşimânî ve nedâmet olacağı ma’lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh ‘amel ve harekete bi’l-ittihâd mezîd ikdâm ve gayret ve hilâfından gâyetü’l-gâye temâşa(?) ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlîşânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü’l-etbâ’ ve lâzımü’l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ’at-makrûnuyla ‘amel ve hareket eylesiz. Şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerîfe i’timâd kılasız. Tahrîren evâsıt-ı şehr-i Rebî’ü’l-âhir li-sene selâse ve hamsîn ve mi’eteyn ve elf.

Belge 28

İşbu ikiyüz elli iki senesine mahsûben ber-mu’tâd Karahisâr-ı Sâhib sancağından bâ-fermân-ı hâlî matlûb hazret-i tâcdârî buyurulan ma’lûmü’l-mikyâl İstanbulî mîrî mübâyâ’a hıntasının nakl ve irsâl ve mahall-i me’mûresine def’ ve tesliminde meserret ve su’ûbet olub masârîf kesîreye düçâr olduğu bedîdâr olduğuna binâ-en bedele kat’ buyurulması niyâzıyla müsâ’ade-i ‘aliyye erzânıyla rahamatü’l-fukarâ ve hıyânetü’r-re’âyâ hınta-i mertebe-i ma’lûmenin beher keyl-i İstanbulîsi on sekizer guruş bedele kat’ olunarak bedeliyye-i mezbûre ma’rifet-şer’ ve livâ-i mezbûre mütesellimi Hâcî Bâkî Ağa-zâde ‘atûfetlü Osman Ağa re’y-i ma’rifeti ve cümle ma’rifetleriyle livâ-i mezbûre kazalarına tarh ve tevzî’ olunan bedeliyye-i ma’lûmedir ki ber-vech-i âti zikr olunur. Tahrîren fi’l-yevmi’s-sâlis ‘ısrîn şehr-i Cemâziye’l-ûlâ li-sene selâse ve hamsîn ve mi’eteyn ve elf.

Kaza-i Karahisâr-ı Sâhib, guruş 33291

Kaza-i Sandıklı, guruş 31878

Kaza-i Şuhûd, guruş 20412

Kaza-i Sincanlı, guruş 14940

Kaza-i Çay, guruş 8077

Kaza-i Karamık, guruş 4662

Kaza-i Çöle-âbâd, guruş 4671

Kaza-i Bolvadin, guruş 6552

Kaza-i Han Barçın, guruş 6561

Kaza-i Nevâhi-i Barçın, guruş 5607

Belge 29

Sene-i mezbûre mahsûben nefsi Karahisâr-ı Sâhib kazasına isâbet iden hinta-i mertebe-i ma'lûmenin beher keyli Karahisârî kırk beşer guruşdan bedeliyye-i mezbûre ma'rifet-i şer'-i şerîf ve livâ-i mezbûre mütesellimi 'atûfetlü Osman Ağa re'y-i ma'rifeti vechle infâkıyla kaza-i mezbûrede vâki' kurâ ve mahallâta tevzi' ve taksîm olunan bedeliyye-i mezbûredir ki ber-vech-i âtf zikr olunur. Tahrîren fi, 13 Ca. Sene 253.

Mahalle-i Câmî'-i Kebîr, guruş 787,5

Mahalle-i Tâc Ahmed, guruş 596

Mahalle-i Ak Mescid, guruş 596

Mahalle-i Ardiç, guruş 551, para 10

Mahalle-i Arab Mescidi, guruş 551,
para 10

Mahalle-i Kâhil, guruş 551, para 10

Mahalle-i Hâcı Yahya, guruş 551, para
10

Mahalle-i Hâcı Mahmûd, guruş 450

Mahalle-i Kubelü, guruş 270

Mahalle-i Efecik, guruş 225

Mahalle-i Doğancı, guruş 225

Mahalle-i Yukarı Bazar, guruş 225

Mahalle-i Hâcı Evtal, guruş 225

Mahalle-i Ekeste, guruş 225

Mahalle-i Bedrik, guruş 225

Mahalle-i Kara Kâtib, guruş 225

Mahalle-i Mollâ Bahşî, guruş 461,
para 10

Mahalle-i Çavuşbaşı, guruş 461, para
10

Mahalle-i Fakih Paşa, guruş 270

Mahalle-i Burmalı, guruş 270

Mahalle-i Hâcı İsmâ'il, guruş 152

Mahalle-i Sinan Paşa, guruş 152

Mahalle-i Zâviye, guruş 123,5

Mahalle-i Çavuşoğlu, guruş 123,5

Mahalle-i Hisarönü, guruş 123,5

Mahalle-i Sinan Halife, guruş 146

Mahalle-i Gökçe, guruş 450

Mahalle-i Hâcı Nasûh, guruş 450

Mahalle-i Hâcı 'Abdurrahman, guruş
450

Mahalle-i Nahılcı, guruş 315

Mahalle-i Hâcı Mustafa, guruş 315

Mahalle-i Nurcu, gurus 337,5

Mahalle-i Medli, gurus 270

Mahalle-i Marulcu, gurus 292

Vr. 11b

Mahalle-i Kayadibi, gurus 292,5

Mahalle-i Hâcı Ca'fer, gurus 191,5

Mahalle-i Hâcı Eyüb, gurus 225

Mahalle-i Voyvoda, gurus 225

Mahalle-i Karamanoğlu, gurus 225

Mahalle-i Dâ'î Receb, gurus 281

Mahalle-i Hâcı Nuh, gurus 225

Mahalle-i Cansız, gurus 202,5

Mahalle-i Karaman, gurus 1327,5

Mahalle-i Hâcı Ali, gurus 202,5

Mahalle-i Gündoğmuş, gurus 146

Mahalle-i Nasara, gurus 1777,5

Karye-i Kal'acık-ı Sağır, gurus 146

Karye-i Halimoğru, gurus 146

Karye-i Kışlacık, gurus 112,5

Karye-i Işıklar, gurus 315

Karye-i Anbanas, gurus 315

Karye-i İsmâ'il, gurus 292

Karye-i Çıkrık, gurus 292,5

Karye-i Sarık, gurus 225

Karye-i Gebeceler, gurus 225

Karye-i Dinar, gurus 202,5

Karye-i Bey, gurus 202,5

Karye-i Hayran Balı, gurus 101, para 10

Karye-i Çobanlar, gurus 1192,5

Karye-i İssizce, gurus 1192,5

Karye-i Kal'acık-ı Kebîr, gurus 990

Karye-i Mihâil, gurus 787,5

Karye-i Çorca-i Kebîr, gurus 405

Karye-i Ayvalu, gurus 405

Karye-i Karaağaç, gurus 405

Karye-i Eyret, gurus 405

Karye-i Akviran, gurus 101, para 10

Karye-i Akçin, gurus 101, para 10

Karye-i Aşağı Tandırı, gurus 101, para 10

Karye-i Belce, gurus 101, para 10

Karye-i Yukarı Tandırı, gurus 101, para 10

Karye-i Köprülü, gurus 101, para 10

Karye-i Feleli, gurus 2022,5

Karye-i Kozluca, gurus 282,5

Karye-i Bozöyük, gurus 292,5

Karye-i Çavdarlu, gurus 225

Karye-i Sipsin, gurus 225

Karye-i Salar, gurus 697,5

Karye-i Sülümenli, guruş 585	Karye-i Liğen, guruş 101, para 10
Karye-i Döğer, guruş 585	Karye-i İnaz, guruş 51,5
Karye-i Susuz, guruş 337,5	Karye-i Çepni, guruş 51
Karye-i Bostanlı, guruş 101, para 10	Karye-i Bayat, guruş 51
Karye-i Kayaviran, guruş 202,5	Karye-i Osman, guruş 157,5
Karye-i Karaarslan, guruş 202,5	Karye-i Erkmen, guruş 405
Karye-i Elpirek, guruş 292,5	Karye-i Çakır, guruş 405
Karye-i Süğlün, guruş 292,5	Karye-i Karacaviran, guruş 315
Karye-i Ayazini, guruş 292,5	Karye-i Doğanlar, guruş 51
Karye-i Deper, guruş 292,5	Karye-i Çorca-i Sağır, guruş 231
Karye-i Kumardaş, guruş 146	Karye-i Hâcibeyli, guruş 180
Karye-i Çalışlar, guruş 101, para 10	

Belge 30

Enfiye Emri Sûretidir

Emîrû'l-ümerâ'î'l-kirâm kebîrû'l-küberâ'il-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihiram sâhibü'l-'izz ve'l-ihtîşâm el-muhtassu bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-a'lâ mülhâkatıyla hâlâ Kütahya Sancağı muhassılı asâkir-i hassa-i şahânem ferîklerinden Dilâver Paşa dâmet meâliyehu ve mefâhirü'l-kuzâti ve'l-hükkâm ma'âdinü'l-fezâ'ili ve'l-keîâm zikri âti kazaların kadıları ve nâ'ibleri zîde fazlühum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân ve zâbitân ve iş erleri zîde kadrum tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki bâ-hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn-ı şahânem mansûre hazînesi tarafından zabt ve idâre olunmakda olan mukâta'âtdan İstanbul dühân gümrüğüne rabt ile idâresi ber-vech-i emânet 'uhdesine ihâle ve tefvîz kılınan memâlik-i mahrûsam enfiye mukâta'ası mülhâkatından Karahisâr-ı Sâhib sancağında vâki' kazâların enfiye çeltikleri bin iki yüz elli senesi Ağustos'u ibtidâsından Temmuz'u gâyetine gelince bir sene kâmilen zabt eylemek üzere (boş) nâm kimesneye ber-vech-i emânet ihâle olunmak şurûtu mücebince bir kıt'a emr-i şerîfim sudûrunca hâcegân-ı dîvân-ı hümâyûnumdan hâlâ İstanbul dühân gümrüğü emîni

kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Mustafa Kânî zîde mecduhu ba-takrîr inhâ eylemekden nâşi hazîne-i 'âmiremde mahfûz baş muhâsebe defterlerine nazar olundukda zamân-ı zabtı Ağustos ibtidâsından olan memâlik-i mahrûsam enfiye mukâta'ası mülhâkatından İstanbul ve Yanya'da vâki' enfiye kârhânelerini idâreye me'mûr-ı emîn olanların zikr olunan kârhânelerde enfiye i'mâl ve diledikleri mahallerde serbest üzere bey' ve fûrûhtu kendülere ve taraflarından ta'yîn olunan adamlarına mahsûs olub ahara enfiye i'mâl ve fûrûht eylememek ve enfiye husûsuna vûzerâ-yı 'azâm ve mîr-i mîrân-ı kirâmım ve evkâf mütevellîleri

Vr. 12a

ve kurâ zâbitleri ve havâss-ı hümâyûn voyvoda ve mütesellim vesâ'ir ehl-i 'örf tâ'ifesi taraflarından vechen mine'l-vücûh dahl ü ta'arruz olunmamak ve enfiye kârhânelerinden mâ'adâ mukaddem ve mu'ahhar ihdâs olunan kârhâneler her ne mahallde bulunur ise sedd (ü) bend ve yoklama enfiyeleri emîni ve adamları ma'rifetleriyle cânib-i hazîne-i 'âmirem için zabt ve girift olunub mugâyir-i şürût hareket idenleri olur ise li-eclü't-te'dîb ehl-i islâmından ise zabtı ma'rifetiyle ahz ve kal'a-bend ve ehl-i zimmet re'âyâdan ise vaz'-ı kürek olunmak için Dersa'âdet'ime 'arz ve i'lâm olunmak ve müste'min tâ'ifesi yedlerinde bulunan enfiyeleri cânib-i hazîne için zabt u rabt olunub elçileri ma'rifetiyle te'dîb olunmak ve enfiye i'mâl ve fûrûht idenlerin kârhâneleri sedd ü bend olunmak iktizâ eyledikde hükkâm ve zâbitân taraflarından hilâfet-i nizâm-ı mahkeme derci ve 'â'idât-ı mutâlebesi vesâ'ir bahâneleri ile ta'tîl-i maslahata bâ'is olunacak hâlâtdan mücânebet olunmak ve a'yân ve zâbitân ve hilâf-ı nizâm enfiye emînlerine işbu mahall ve takdir veyâhud mukâta'adır deyû muhâlefet itdirilmemek ve hilâfet-i nizâm enfiye i'mâl ve fûrûht idenlerin enfiyeleri zabtında da'vâya tasaddî ideri olur ise mahallinde istimâ olunmayub Dersa'âdet'ime havâle olunmak ve sırran götürenleri esnâ-yı râhde derbend bekçileri ahz eylediklerinde mevcûd olan enfiyeleri cânib-i hazînem için zabt olunmak mukâta'a-i mezbûrun düstûr-ü'l-'amel tutulan şürût-ı nizâm mer'iyyesinden idüğü ba'de'l-ihrac ber-mûceb-i şürût emr-i şerîfim ısdârı husûsuna irâde-i 'aliyyem ta'alluk itmekle ol-vechle 'amel ve hareket olunmak fermânım olmağın merkûmun zabtını hâvî işbu emr-i 'âlîşânım ısdâr ve i'tâ olunmuştur. İmdi

siz ki muhassıl-ı müşâr ve kuzât ve nüvvâb ve a'yân ve zâbitân ve iş erleri mûmâ-ileyhimsiz. Keyfiyet irâde-i 'aliyyem ve şürût-ı muharrere mantûk emr-i şerîfimde ma'lûmun oldukda fermânım olduğu ve bâlâda best ve beyân kılındığı vechle mukâta'a-i mezbûr mülhâkatından Karahisâr-ı Sâhib sancağında vâki' kazâların enfiye çeltiklerinin ber-mûceb-i şürût sene-i merkûmeye mahsûben merkûme zabt u rabt itdirilerek taraf-ı âhardan müdâhele ve ta'aruz olunmaması husûsuna sarf-ı mâhasıl-ı kudret ve ziyâde sa'y ü gayret eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuşdur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i 'âlişânımın mazmûn-ı münîfi-birle 'âmil olasız. Şöyle bilesiz, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis, şehri Saferi'l-hayr, li-sene selase ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf.

Belge 31

Yün Emridir.

Emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm kebîrû'l-küberâ'il-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihitiram sâhibü'l-'izz ve'l-ihitşâm el-muhtassu bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-a'lâ mülhâkatıyla hâlâ Hüdâvendigâr eyâleti ferîki Dilâver Paşa dâmet meâliyehu ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'âdinü'l-fezâ'il ve'l-keâm Karahisâr-ı Sâhib sancağında vâki' kazâların kadıları ve nâ'ibleri zîde fazlûhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân âtiyyü'l-beyân yapağının mübâya'a ve nakli amâdesine masârifât hazînesi cânibinden mübâşir ta'yîn olunan 'Ârif ve voyvodagân ve vücûh-ı memleket ve iş erleri zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olıcak ma'lûm olaki sunûf-ı 'asâkir-i muntazama-i şahânem elbisesîçün Balikesrî'de senevî i'mâli mürettib olan ma'lûmü'l-mikdâr tob 'abâ lâzimesinden olarak beher sene Ağustos ibtidâsından Karahisâr-ı Sâhib sancağından fiy'at-ı sâbıkası üzere yirmi bin kıyye kırkım yünü bi't-terfîb mübâya'a bulunugelmiş ve ol-vechle işbu iki yüz elli üç senesine mahsûben dahî ol-mikdâr yünün mübâya'ası îcâb itmiş olduğuna binâ-en sene-i merkûmeye mahsûben livâ-i mezbûreden mürettib mezkûrû'l-mikdâr vakiyye yünün bir kıyyesi girüye kalmayarak îcâb iden bahâsı sâbıkları vechle masârifât hazînesi sergisinden ashâbına temâmen te'diye olunmak üzere sür'at-i mübâya'a ve mahalline irsâl ve teslîmi bâbında ve sen ki ferîk-i müşârün-ileyhsin. Sana ve sâire hitâben mübâşirli emr-i şerîfim sudûrunu ricâl-i devlet-i 'aliyyemden hâlâ masârifât nâzırı

iftihârü'l-ümerâ'i'l-kirâm Mîr Sâlih dâme 'uluvvehu bâ-takrîr inhâ itmiş ve tertîb-i sâbıkına kayden muvâfık bulunduğundan mücebince emr-i şerîfim ısdârı husûsuna irâde-i 'aliyyem ta'alluk eylemiş olmağla vusûl-ı emr-i şerîfimde sene-i merkûmeye mahsûben livâ-i mezbûrdan müretteb olan mârû'z-zikr yirmi bin vukıyye kırkım yününün ber-minvâl-i muharrer îcâb iden bahâsı sâbıkları vechle hazîne-i mezkûre sergisinden ashâbına kâmilten virilmek üzere inzimâm-ı ma'rifetin ve ma'rifet-i şer' ve cümle ittifâkı ve mübâşir-i merkûm ma'rifetiyle temâmen ve serî'ân bi'l-mübâyâ'a Balıkesirî'ye sevk ve irsâli vesâ'ilinin istihsâline bezl ve sa'y-i makderet eylemek fermânım olmağınmahsûsan işbu emr-i 'âlişânım ısdâr ve mübâşir-i merkûm ile tesyâr olunmuştur. İmdi vusûlünde keyfiyet irâde-i seniyye-i mantûk emr-i şerîfimden ma'lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh 'amel ve hareket ve yapağı-i mertebe-i mezkûre 'asâkir-i muntazama-i şahânemin 'abâları lâzimesinden olarak sür'at ve irsâli matlûb ve mültezim ve bu bâbda te'hîrûn dahi vukû'u sebep olanların haklarında mes'ûliyeti müstelzim olacağı vâreste kayd-ı rakam olduğundan işte ânâ göre lâzime-i mehâm-ı şinâsının icrâsıyla her hâlde infâz-ı emr-i 'âlişânıma sarf-ı kell-i miknet eyleyesin ve siz ki kuzât ve nüvvâb ve voyvodagân vesâ'ir iş erlerisiz. Siz dahi müceb ve muktezâ-yı emr-i şerîfime imtisâl ve zâyî'at ve felâhdan tevakkî ve mübâ'adet eyleyesiz ve sen ki mübâşir-i merkûmsun. Sen dahî muktezâ-yı me'mûriyetin üzere mahalline varub mezkûrû'l-mikdâr vukıyye yünün ferîk-i müşârün-ileyhin inzimâm-ı ma'rifeti ve ma'rifet-i şer' ve cümle ittifâkı ve ma'rifetinle temâmen ve serî'ân bi'l-mübâyâ'abir gün evvel mahalline irsâl ve teslîmiyle ikmâl-i emr-i me'mûriyete sa'y (ve) vüfûr gayret ve dikkat ve hilâfî hareketle mes'ûl ve mu'âtib olmakdan tevakkî ve mübâ'adet eylemek fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i 'âlişânımın mazmûn-ı münîfi-birle 'âmil olasız. Şöyle bilesiz, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahîren fi'l-yevmi'l-hâmis, min-şehr-i Rebî'ü'l-âhir, li-sene selâse ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf.

Vr. 12b, belge 32

İşbu ikiyüz elli üç senesine mahsûben Ağustos ibtidâsı i'tibâriyle Balıkesirî'ye nakl olunmak üzere bâ-fermân-ı 'âlî Karahisâr-ı Sâhib sancağından müretteb ve matlûb-ı 'âli buyurulan ma'lûmü'l-mikdâr kırkım yününü ma'rifet-i şer' ve cümle ittifâkıyla livâ-i mezbûre kazalarına tarh ve taksîm ve nefsi Karahisâr kazası

hissesine isâbet iden ma'lûmü'l-mikdâr yünü dahi cümle ittifâkıyla sâbıkı misillû kaza-i mezbûrede kâ'in kurâ ve mahallâta tarh ve taksîm ve pusulaları ihrâc olduğunu müş'ir bu mahalle şerh virildi.

Belge 33

Medîne-i Karahisâr-ı Sâhib sancağı dâhilinde Emirdağı'nda iskân-ı 'aşâ'irden Cihanbeyli 'aşîretinden 'Âlişân-ı Kürdî cemâ'atinden Çalık Satılmış oğlu Mehmed fevt olub zâhirde vâris-i ma'rûfu olmayub emîn-i beytü'l-mâl ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le terekesi emîn-i beytü'l-mâl Halîl Ağa'ya teslîm olunan işbu ma'rifet-i şer'le fûrûht olunan defteridir ki zikr olunur. Tahîren fi'l-yevmi'l-hâmis-i 'aşara min şehr-i Cemâziye'l-evvel, li-sene selâse ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf.

Müsta'mel entari, guruş 17,5

Don, guruş 8,5

Kemer palaska, guruş 5,5

Tesbih bıçak, guruş 10

Kılıç tenekeli, guruş 21

Kara takım tabanca çift, guruş 35

Müsta'mel kaput, guruş 71

Müsta'mel Şal kuşak, guruş 9,5

'Abâ çember külâhı, guruş 10

Esb, guruş 100

Nakd-i mevcûd 54

Yekûn, guruş 341,5

Techîz-i tekfîn, guruş 55

Nısf-ı resm-i Beytü'l-mâl, guruş 17

Nısf-ı resm-i mahkeme, guruş 17

Masârif-ı lâzime, guruş 7

Yekûn guruş 245,5

Müteveffâ-yı merkûmun verese-i temâmı(?) tarafından vekîli olduğu Mollâ Mehmed ve Mehmed nâm kimesneler şehâdetleriyle vekâleti müsbet cemâ'at-i mezbûreden Torun oğlu Hasan'a esb ve kılıc 'aynen ve bâki yüz dört buçuk guruş nakden teslîm olunduğu bu mahalle kayd-şod

Belge 34

Sa'âdetlü Hamiyyetkârım Ağa,

Karahisâr'da olan dikici esnâflarının efkâr-ı fâsideleri taşradan gelen yemeni ve mest ve babuş ve çizme emtiası bazarda satılmayub mücerred bizim i'mâl itdiklerimiz yemeni ve mest ve babuş satulsun istid'âyı mutazammın tarafımızdan dahî ruhsat talebiyle gönderdiğin mürâsele ve tahrîrâtın me'âli ma'lûmumuz olmuş ve bu keyfiyet nizâmât-ı mülkiyyenin mugâyiri görünmüş olduğundan tecvîz ve ruhsatdan sarf-ı nazar olunmuş ise de Tavşanlı kasabası esnâflarının dahî bu def'a 'arzuâlleri ve musaddık i'lâm-ı şer'î vürûd eylemiş olmağla ya'ni bunların mest ve yemeni vesâ'ir emti'aları ol-tarafda satılmadıkça kendülerine gadr olunacağından ve min'el-kadîm Tavşanlı'dan çıkan dikici emti'ası beher bazar günlerinde ol-tarafda fûrûht oluna gelmiş idüğünden Karahisâr esnâflarının muhâlefet ve 'inâd eylemeleri hilâf-ı rızâ-yı 'âlî idüğü aşikâr olmağla ve hatta Kütahya'da keçeci ve sarrâc ve dikici ve her bir esnâfin cümlesi mevcûd iken Karahisâr'dan gelen keçecilerin ve kemlerin ve sarrâc takımlarının Kütahya esnâfları satdırmayız dedikleri olmayub herkes diledikleri gibi bazarda yapuşub satdıkları cümlemin ma'lûmudur. Bu takdîrce gerek tarafınızdan ve gerek Karahisâr'ın esnâfindan taşradan gelen ve Tavşanlı'dan zuhûr iden emti'alarının fûrûhtu maddesinde bir gûne müdâhale ve ta'arruz itmemek ve itdirmemek hass-ı maksûdumuz idüğünü ifhâmen ve tenbihân mahsûsan şikka-i hücceti tahrîr ve tesyîr olunmuşdur. Bi-minnehi te'âla vusûlünde ber-minvâl-i muharrer harekete mesâberetleri me'mûldür. Fî, 3 C. 53.

Belge 35

İkiyüz elli iki senesi mahsûlünden Konya'da mevcûd asâkir-i muntazama-i hazret-i şahâne ta'yînâtları için fiyât râyiciyle Karahisâr-ı Sâhib sancağından bâ-

irâde-i seniyye matlûb buyurulan on bin kîle Karahisârî hınta ve sekiz bin kîle kezâlik şa'îr livâ-i mezbûr mütesellimi 'atûfetlû Osman Ağa ma'rifeti ve cümle ma'rifetleriyle livâ-i mezbûr kazalarına tarh ve taksîm olunan zahîredir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Fî, 7 R. Sene 53.

Kaza-i Karahisâr, hınta kîle 2544, şa'îr kîle 2040

Kaza-i Sandıklı, hınta kîle 2438, şa'îr kîle 1955

Kaza-i Şuhûd, hınta kîle 1484, şa'îr kîle 1190

Kaza-i Sincanlı, hınta kîle 1060, şa'îr kîle 850

Kaza-i Çay, hınta kîle 636, şa'îr kîle 510

Kaza-i Karamık, hınta kîle 424, şa'îr kîle 340

Kaza-i Bolvadin, hınta kîle 530, şa'îr kîle 425

Kaza-i Han, hınta kîle 530, şa'îr kîle 425

Kaza-i Çoğu(?), hınta kîle 318, şa'îr kîle 255

Vr. 13a, belge 36

Fi'l-asl Eynar(?) kazaklarından olub birkaç seneden berü çobanlık iden Petro veled-i Atnaş dîn-i bâtıldan ibâ' ve dîn-i islâmı kabûl iderek kelime-i şehâdet takrîr itmekle ismine İbrâhim Edhem tesmiye kılındığı bu mahalle şerh virildi. Fî, 21 S. sene 253.

Belge 37

İşbu elli üç senesi rûz-ı Hızırından sene-i mezbûre rûz-ı Kasımına gelince Karahisâr-ı Sâhib sancağı mutasarrıfı devletlû Dilâver Paşa hazretlerinin mütesellimleri 'atûfetlû Osman Ağa ma'rifeti ve ma'rifet-i şer' ve cümle ma'rifetleriyle masârıf-ı vilâyetden başka livâ-i mezbûre kazalarına derc ve tevzî' olunan masârıfât-ı sancakdır. Ber-vech-i âtî zikr olunur. Tarîren fi'l-yevmi's-sâlis min-şehr-i Recebi'l-ferd, li-sene selase ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf.

Guruş	
5650	Cebel-i Dürzi meşâyihden Osman Bey Selânik'e

	‘azîmetlerinde virilen harcırah ve tahsîs kılınan mâhiyyesi bakâyâsı ve Selânik’e kadar terfîk kılınan kavvâs harc-ı râhı
1750	Mîr-i mûma-ileyhin sâkin olduğu konak ta’mîri ve kereste şehir-emîni Murâd Efendi ma’rifetiyle mim.
3000	İnşâ olunan ta’lîm-hâne bekcisine ve kapuları yapmasına ve pencereler tahta ile kapatmasına masârıf-ı aylık, merkûm yediyle
0950	Dürre-i(?) hümâyûn azâsına verilen 500 guruş yüzbaşı Nûri Ağa mecrûh oldukda musâlihiyye masârıfı ve cerrâh ücreti 450 guruş
32000	Han ve Çoğu ve Çöle kazalarına rûz-ı Hızır tevzî’inde cümle ma’rifetleriyle olan i’âne
43350	Toplam
03460	Ta’lîmcilere ve mansûre neferâtına ‘aynî 750 guruş ta’limci Hâfız Ağa iki def’a Kütahya ve ba’dehu Asitâne’ye ‘azîmetlerinde virilen harc-ı râh 2650 guruş
00150	Mürûr-‘ubûr iden asâkir-i mansûre (ta)’âmiyyesîcün pirinç celbine Akşehir’e irsâl olunan adama harc-ı râh
09850	Altı mâh zarfında hazîne ve gerek maslahata(?) Asitâne’ye irsâl olunan Tatar’a harc-ı râh
00250	Fazîletlü Şerîf Efendi tatarına harc-ı râh
57060	Toplam

02500	Hâcegân-ı Divân-ı Hümâyundan ‘atûfetlü Dâniş Efendi teşrîflerinde esb behâ ve dâ’iresine esliha kıymetleri 2250 guruş mütesellim-i sâbık Ali Bey adamına harc-ı râh 250 guruş.
02150	Binbaşı Süleyman Ağa’ya bu tarafda verilen harc-ı râh ve Asitâne’ye giderken harc-ı râh
01450	Hâfız Paşa hazretlerinin bakâyâsîçün gelen tarara harc-ı râh 1000 guruş Hasan Efendi hizmet 450 guruş
01700	Evkâf-ı hümâyûn nâzırı uşağına hizmet 200 guruş mütesellim-i sâbık Ali Bey harcı verâsetden gönderildikde Sivas’a kadar terfik kılınan kuvvetler harc-ı râh 1500 guruş
64860	Toplam
01500	Def’a devletlü Hâfız Paşa bakâyâsîçün gelen ağaya hidmet
00450	Devletlü ‘İzzet Paşa bakayâsîçün gelen ağaya hizmet
11280	Aşağı saray ta’mîrine ve güherçilenin mükerrer hânesine kereste ve taş ve eğserî ve üstâdiye ve ‘amele ücretleri şehr-emîni ma’rifetiyle
05200	Mürûr-‘ubûr iden süvâri asâkir-i mansûre esblerine yem şa’îr kîle 200, guruş 3200, elli üç senesi yün mübâşiri hidmeti guruş 2000
83290	Toplam

02150	Dört def'a mürûr iden mansûre neferâtının müdürleri imam ağaya verilen
01000	Mâhiyelü süvâri asâkir-i mansûre Miralayı Ali Bey Konya'dan Asitâne'ye mürûrunda esb behâ
02500	Konya'dan Der-i 'aliyye'ye ve Der-i 'aliyye'den Konya'ya mürûr iden asâkir-i mansûre müdürlerinin virdiği ta'yînâtdan başka iktizâ iden masrûfları
02100	Defter-i nâzır 'atûfetlü Mehmed Ağa'nın masârıfına medâr olmak üzere virilecek altı mâhda mâhiyye bâ-emr-i 'âlî üç yüz elli gurus masârıfına
98540	Toplam
08230	Altı mâhdan berü Âsitâne'de ve mahall-i sâ'ireden Bandırma'ya vürûd iden 'ulemâ ve ehl-i haremeyn ve meşâyihe virilen bâ-defter müfredât
09100	Asâkir-i redîfin elbise ve tüfenklerini komak için debboy ta'bîr olunur mahallin inşâsına masârıf şeh-emîni ma'rifetiyle
02375	Tranpetecilerin ve düdükcülerin ve mu'allim İbrânim Ağa'nın ta'yînât masârıfları ve mâhiyyeleri
10000	Karahisâr-ı Sâhib sancağından müretteb redîf-i mansûrenin büyük ta'lîmlerinde Karahisâr'da olmuş ve bundan sonra olacak masârıfları
128245	Toplam

002000	Binbaşı Süleyman Ağa'nın ve yanında çend nefer mu'allimlerin Cemâziye'l-âhir'de olan masârifleri ve odaları mefrûşâtı bâ-defter müfredât
003899	Konya'dan ve Alanya'dan ve İçil'den mürûr iden asâkir-i mansûreye hasır ve desti masârifî ve masârif-ı sâ'ire
002950	Dersa'âdet'den Afyon üzerine gelen Tosun Ağa'ya 2750 guruş mübâya'acı ağa uşağına 200 guruş
000900	Asâkir-i mansûre taharrîsîcün Konya'dan gelen binbaşı ağaya 750 guruş yüzbaşı ağaya 150 guruş
137994	Toplam
97500	İki yüz elli üç senesine mahsûben bâ-nısf nısf i'âne-i cihâdiye
30000	Sene-i mezbûre mahsûben nısf güherçile bedeliyyesi
11325	Ber-mu'tâd tahsildâriye 8825 guruş sene-i mezbûre mahsûben kalyoncu bedeliyyesinin nısf hizmet-i mübâşiriyyesi 2500 guruş
10075	Sene-i mezbûre mahsûben nısf ref'-i menzil
286894	Toplam
035000	Sene-i mezbûre mahsûben nısf kalyoncu bedeliyyesi
039000	Mansûre hazînesine 'â'id nısf mütesellimlik mâhiyyesi

000210	Nüfus ve jurnal defterlerine kâğıd ve mücellid masârıfı
001210	Sancak musâlihi için ba'zen Dersa'âdet'e irsâl olunan mesâ'î ve sürücülere harc-ı râh
362314	Toplam
009750	Altı mâh zarfında sancağa 'â'id vürûd iden mübâşirâta hizmet-i mübâşiriyye şehr-emîni ma'rifetiyle
013200	Sancak masârıfı için ba'zı mahallden istidâne olunan akçe güzeştesi şehr-emîni ma'rifetiyle
007261	Ez-gayr i'âne-i cihâdiyye gurusda birer paradan
392526	Toplam
012526	Tenzîl
380000	Toplam
003530	Gayr-ı ez hisse redîf harc-ı fermân
383530	Toplam

Vr. 13b

Kaza-i Karahisâr, 100080 guruş

Kaza-i Karamık, 16680 guruş

Kaza-i Sandıklı, 95910 guruş

Kaza-i Çöle, guruş 8340 ğunuş

Kaza-i Şuhûd, 58380 guruş,

Kaza-i Çoğu, 8340 guruş

Kaza-i Sincanlı, 41700 guruş

Kaza-i Bolvadin, 20850 guruş

Kaza-i Çay, 25020 guruş

Kaza-i Han. 20850 guruş

Belge 38

İşbu iki yüz elli üç senesi rûz-ı hızırından sene-i mezbûre rûz-ı kasımına gelince Karahisâr-ı Sâhib kazâsından matlûb-ı ‘âlî buyurulan mürûr ‘ubûr masârıfı ve vukû’-yâfte olan masârıf-ı beldenin şehr-emîni Hâcî Murâd Efendi ma’rifetiyle sarf olunmuş olan cümle ma’rifeti ve erbâb-ı müstahsin beldenin huzûr-ı şer’de ba’de’l-muhâsebe fermân-ı ‘âlî ikrâr ü i’tirâf eyledikleri masârıf-ı sahîhaları ber-mûceb-i şurût müstahsin ruhsatı nâlık bir kademedede masârıf-ı mu’tâdesi defteridir ki zikr olunur.

Guruş	
0400	İmâmet ve hitâbet ve cihât-ı sâ’ire nâ-ehl virilmesün deyû emr-i ‘âlî ile gelen ağaya hidmet
4000	Kaza-i mezbûrun mahkemesi ta’mîrine bâ-defter-i müfredât masârıfı
6780	Altı mâhdan berü mürûr ‘ubûr iden asâkir-i mansûre hânedanlara virildikten sonra hânlarda ve yevmiyecilerde yatak masârıfı ve han kirası
6583	Kiracıbaşının mürûr ‘ubûr iden asâkir-i mansûreye bâ-tezkere virdiği bârgir kiralrı ve i’âne
0150	Saray matbahı için Atbazarı câmi’-i şerîfi mütevellîsine virilen îcâr
17913	Toplam
05900	Mahalleler tathîri ve münhedim olan kaldırımlara taş nakli için alınan öküz ve araba 10 guruş araba çekenlere mâhiyye ve öküzlere yem

07850	Kaldırımlar için taş kesen adamlara 650 guruş ve kaldırımlarda aşınan (?) ve köprülerde usta ve ‘amele üç mâhda virilen
09950	Eslâfından(?) dûn olarak perişân kurâ ve mahallâta olacak i’âne
00650	Ber-mu’tâd nakibü’l-eşrâf efendiye tevzî’-i tahsildâriyyesi
42263	Toplam
05000	Ber-mu’tâd ‘atûfetlü mütesellim Ağa’ya tevzî’-i tahsildâriyyesi
01220	Altı mâhda jurnal kâtibiyesi 720 guruş altı mâhda mürûr tezkeresi kâtibiyesi 500 guruş.
01500	Altı mâhda şeh-r-emîni Hâcî Murâd ücreti
04000	Altı mâhda derbend bekcileri mâhiyyesi ve bağ ve kömür
53983	Toplam
04000	Karahisâr’ın sene-i mezbûre mahsûb taksît-i evveli
20000	Rûz-ı kasıma tahsîs kılınan hazîne-i mansûreye ‘â’id i’âne-i masârıf
07000	Mansûre hazînesine ‘â’id tahsildâriye
03000	Kezâlik hazîne-i merkûmeye ‘â’id i’lâniye
87983	Toplam

06000	Kezâlik hazîne-i merkûmeye ‘â’id i’âniye
07500	Kezâlik hazîne-i merkûmeye ‘â’id esb bahâ
09500	Kezâlik hazîne-i merkûmeye ‘â’id tevzî’ ikrâmiyesi
18000	Kezâlik hazîne-i merkûmeye ‘â’id i’âne-i matbah
128983	Toplam
003216	Guruşda birer paradan hâkim efendiye harc-ı imzâ
005784	Efendî-i mûmâ-ileyhin arpalık sâhibi efendi hazretlerine i’tâ eylediği mâhiye ve harc-ı pâye medâr olmak için cümle ma’rifetiyle virilegelen
137983	Toplam
010983	Tenzîl
127000	
01587,5	Harc-ı fermân
128587,5	
100000	Sancak tevzî’inden kalan
228667,5	Toplam

Ma’rifet-i şer’ ve cümle ittifâkıyla tenzîl olunan mahallât

Mahalle-i Yukarı Bazar, guruş 1758, tenzîl 0258, toplam 1500

Mahalle-i Akmescid, guruş 4121,5, tenzîl 1121,5, toplam 3000

Mahalle-i Cansız, guruş 1370, tenzîl 0270, toplam 1100

Mahalle-i Hâcî Mustafa, guruş 2392,5, 1000, toplam 1392,5

Mahalle-i Marulcu, guruş 2063, 0663, toplam 1400

Hâcî ‘Abdurrahmân, guruş 2916, 416, toplam 2500

Mahalle-i Karamanoğlu, guruş 1598, 298, toplam 1300

Mahalle-i Hâcî Eyüb, guruş 1640, 0240, toplam 1400

Vr. 14a

Mahalle-i Hâcî Ca’fer, guruş 2029, 0529, toplam 1500

Mahalle-i Dâ’î Receb, guruş 1555,5, 0155,5, toplam 1400

Mahalle-i Karaman, guruş 9587,5, 1587,5, toplam 8000

Mahalle-i Nasara, guruş 10436, 00736, toplam 9700

Mahalle-i Burmalı, guruş 2143,5, 0243,5, toplam 1900

Mahalle-i Voyvoda, guruş 1940, 0140, 1500

Mahalle-i Hâcî Yahya, guruş 3956, 0250, toplam 3706

Mahalle-i Çavuşbaşı, guruş 3166, 0300, toplam 2866

Mahalle-i Câmi’-i kebîr, guruş 5440, 0300, toplam 5140

Halleri hoş olur, zam olunan mahallât

Mahalle-i Bedrik, guruş 1683, zam 400, toplam 2083

Mahalle-i Sinan Paşa, guruş 1133, zam 600, toplam 1733

Mahalle-i Çavuşoğlu, guruş 551, zam 1000, toplam 1551

Mahalle-i Hisarönü, guruş 824, zam 600, toplam 1424

Mahalle-i Zâviye, guruş 824, zam 450, toplam 1274

Mahalle-i Hâcî İsmail, guruş 1133, zam 0500, toplam 1633

Mahalle-i Arab Mescidi, guruş 3956, zam 200, toplam 4156

Mahalle-i Efecik, guruş 1758, zam 0700, toplam 2458

Mahalle-i Kayadibi, guruş 1880,5, zam 500, toplam 2380,5
Mahalle-i Gökçe, guruş 2916, zam 200, toplam 3116
Mahalle-i Hâcı Nasuh, guruş 2916, zam 0200, toplam 3116
Mahalle-i Hâcı Evtal, guruş 1758, zam 300, toplam 2058
Mahalle-i Ekeste, guruş 1683, zam 0317, toplam 2000
Mahalle-i Mollâ Bahşi, guruş 3166, zam 0200, toplam 3366
Mahalle-i Kâhil, guruş 3956, zam 0100, toplam 4056
Mahalle-i Sinan Halîfe, guruş 551, zam 250, toplam 801
Mahalle-i Doğancı, guruş, 1758, zam 0300, toplam 2058
Mahalle-i Ardıç, guruş 3956, zam 0600, toplam 4556
Mahalle-i Kubelü, guruş 2143,5, zam 0200, toplam 2343,5
Mahalle-i Fakih Paşa, guruş 2143,5, zam 0150, toplam 2293,5
Mahalle-i Nahılcı, guruş 2392, zam 0100, toplam 2492
Mahalle-i Gündoğmuş, guruş 782, zam 050, toplam 832
Mahalle-i Hâcı Alioğlu, guruş 1328, zam 0100, toplam 1428
Mahalle-i Hâcı Mahmûd, guruş 3166, zam 0100, toplam 3266
Mahalle-i Hâcı Nuh, guruş 1555,5, zam 0050, toplam 1605,5
Mahalle-i Tâc Ahmed, guruş 4121,5
Mahalle-i Kara Kâtib, guruş 1683
Mahalle-i Medli, guruş 2063
Mahalle-i Nurcu, guruş 2392,5
Mahalle-i Çingâneler, guruş 200
Derûn-ı Kal'a, guruş 150
İcmâl-i yekûn mahallât 117980
Kurâ 110600

Vr. 14b, belge 39

Tevzî' Fermânıdır

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'ın Karahisâr-ı Sâhib kazası nâ'ibi mevlânâ zîde 'ilmuhu ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân ve vücûh-ı memleket ve bi'l-cümle iş erleri zîde kadrum tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki makeddemâ sâdır olan fermân-ı 'âlişânım mücebince bu def'a Karahisâr-ı Sâhib kazasının elli üç senesi rûz-ı hızırından sene-i mezbûre rûz-ı kasımına gelince vukû' bulan masârifâtın Dersa'âdetime vürûd iden mûmza ve memhûr bir kıt'a tevzî' defteri yekûnu bir yük otuz bir bin yüz seksen üç guruşa bâliğ olmuş ve defter-i mezkûr bi't-tedkîk her on bin dokuz yüz seksen yedi buçuk guruşun tevzî'i irâde-i 'aliyyeme mütevakkıf idüğü bu tarafda tedkîk defâtire me'mûr olan ricâl devlet-i 'aliyyemden iftihârü'l-ekâbir ve'l-ekârim Ali Râif zîde 'uluvvuhu zîr-i deftere tahrîr ve temhîr itmiş ve defter-i mezkûr bâlâsına sahh keşîde olunarak i'âde ve irsâl kılınmış olmağla siz ki nâ'ib vesâ'ir mûma-ileyhimsiz. Vusûl-i emr-i şerîfimde sâlifü'z-zikr bir yük yirmi sekiz bin beş yüz seksen yedi buçuk guruşa ma'rifetiniz ve cümle ma'rifetiyle kaza-i mezbûr ahâlisine ta'dîl ve tesviye şürûtuna ri'âyet olunarak tevzî' ve taksîm ve yerlü yerinden cem' ve tahsîl ile mahallerine te'diye ve teslîme dikkat ve meblağ-ı mezbûrun hîn-i tevzî'inde defter-i mezkûre bir akçe zam ve ilâve olunmak veyahud tahsildâriye nâmıyla ziyâde akçe ahz ve tahsîl kılınmak lâzım gelür ise bi't-tahkîk mütecâsir olanların haklarından gelineceği muhakkak ve mukarrer olduğuna binâ-en anâ göre 'amel ve hakerete mezîd ihtimâm ve dikkat eylemeniz fermânım olmağın mahsûsan işbu emr-i celîlü'l-kadrim ısdâr ve tesyâr olunmuşdur. İmdi keyfiyet ma'lumunuz oldukda ber-minvâl-i muharrer 'amel ve harekete ziyâde ikdâm ve gayret ve meblağ-ı mezbûrun sûret-i tevzî'i ve tahsîli bu tarafda dahi ma'lûm olmak için lâzım gelen i'lâmın Dersa'âdetime irsâl ve takdîme müsâra'at ve mugâyiri vaz'a arâset-i ruhsat ile nefsinizi mühlikeye ilkâdan tevakkî ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-etbâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'amel ve hareket eyleyesiz. Şöyle bilesiz,

‘alâmet-i şerîfe i’timâd kılasız. Tahrîren evâhir-i Şa’bânü’l-mu’azzam sene selase ve hamsîn ve mi’eteyn ve elf.

Belge 40

Mefâhirü’l-kuzât ve’l-hükkâm ma’âdinü’l-fezâ’il ve’l-keâm Karahisâr-ı Sâhib sancağında vâki’ sâ’ir kazaların kuzât ve nüvvâbı zîde fazluhum ve mefâhirü’l-emâsil ve’l-akrân voyvodagân ve a’yân ve vücûh-ı memleket ve bi’l-cümle iş erleri zîde kadruhum tevkî’-i refî’-i hamâyûn vâsıl olucak ma’lûm olaki makeddemâ sâdir olan fermân-ı alişânım mücebince bu def’a Karahisâr-ı Sâhib sancağında vâki’ kazaların elli üç senesi rûz-ı hızırından sene-i mezbûre rûz-ı kasımına gelince vukû’ bulan masârîfâtın Dersa’adetime vürûd iden mümza ve memhûr bir kıt’a tevzî’ defteri yekûnu üç yük doksan iki bin beş yüz yirmi altı guruşa bâliğ olmuş ve defter-i mezkûr bi’t-tedkîk on iki bin beş yüz yirmi altı guruşunu tenzîl ile gayr-ı ez harc-ı ... redîf ma’-harc-ı fermân sahhü’l-bâki üç yük seksen üç bin beşyüz otuz guruşun tevzî’î irâde-i ‘aliyyeme mütevakkıf idüğünü bu tarafda tedkîk defâtire me’mûr olan ricâl-i devlet-i ‘aliyyemden iftihârü’l-ekâbir ve’l-ekârim Ali Râ’if zîde ‘uluvvehu zîr-i defter tahrîr ve temhîr itmiş ve defter-i mezkûr bilâ sene sahh keşîde olunarak i’âde ve irsâl kılınmış olmağın siz ki kuzât ve nüvvâb vesâ’ir mûma-ileyhimsiz. Vusûl-i emr-i şerîfimde sâlifü’z-zikr üç yük seksen üç bin beşyüz otuz guruş ma’rifetiniz ve cümle ma’rifetiyle livâ-i mezbûrda kâ’in kazalar ehâlisine takdîr ve tesviye şürûtuna ri’âyet olunarak tevzî’ ve taksîm ve yerlü yerinden cem’ ve tahsîl ile mahallerine te’diye ve teslîme dikkat ve meblağ-ı mezbûrun hîn-i tevzî’inde defter-i mezkûre bir akçe zam ve ilâve olunmak veyâhud tahsildâriye nâmıyla ziyâde akçe ahz ve tahsîl kılınmak lâzım gelür ise bi’t-tahkîk mütecâsir olanların haklarından gelineceği muhakkak ve mukarrer olduğuna binâ-en anâ göre ‘amel ve harekete mezîd ihtimâm ve dikkat eylemeniz fermânım olmağın mahsûsan işbu emr-i celîlü’l-kadrim ısdâr ve tesyâr olunmuşdur. İmdi keyfiyet ma’lûmunuz oldukda ber-minvâl-i muharrer ‘amel ve harekete ziyâde ikdâm ve gayret ve meblağ-ı mezbûrun sûret-i tevzî’ ve tahsîli bu tarafda dahi ma’lûm olmak için lâzım gelen i’lâmın Dersa’adetime irsâl ve takdîme müsâra’at eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlişânım sâdir olmuşdur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü’l-etbâ’ ve lâzımü’l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ’at-makrûnuyla ‘âmil olasız. Şöyle bilesiz,

alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren evâhir-i şehr-i Şa'bân, li-sene selase ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf.

Vr. 15a, belge 41

Şeri'at-şi'âr Karahisâr-ı Sâhib sancağının hâvi olduğu kazaların nâ'ibleri fazîletlü efendiler zîde fazlühum ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân livâ-i mezkûrun hâlâ kâ'im-makâmımız olan sa'âdetlü Osman Ağa zîde mecduhu ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân vovodagân-ı zâbitân 'izzetlü ağalar ve vücûh-ı memleket ve iş erleri zîde makâdirehum inhâ olunur ki eyâlet-i Hüdâvendigâr ferikliği inzimâmıyla 'uhde-i 'acizânemizde olan Kütahya ve Karahisâr-ı Sâhib sancakları işbu bin ikiyüz elli üç senesi Mart'ı ibtidâsından Şubat'ı gâyetine değin yed ve ahz şürûtu mücebince zabt ve idâre olunmak üzere bu def'a vukû' bulan tevcîhât mukassemü'l-berekât-ı hümâyunumda 'avâtıf-ı şâmiletü'l-'avârif hazret-i padişâhîden 'uhde-i 'acizânemizde kemâkân ibkâ ve takrîr buyurulmuş ve ol-bâbda tevcîh ve me'mûriyetimizin evâmir-i 'aliyyeleri şerefrîz-i sudûr ve vürûd olmuş olduğu misillü tarafımızdan dahî sene-i mezkûrun Martından Şubatı gâyetine değin bir sene kâmile zabt ve idâre itmek üzere livâ-i mezkûrun ka'im-makâmı ağa-yı mûma-ileyhin'uhdesinde kemâkân ibkâ ve takrîr kılınmış olduğu siz ki muhâtıbûn-ı mûmâ-ileyhimsiz. Keyfiyet sizin dahî ma'lûmunuz olarak ağa-yı mûma-ileyhi livâ-i mezkûrda ka'im-makâmımız bilüb şer'-i şerîf ve kânûn-ı münîfden mutâbık-ı zâtiyye-i mütâba'at ve musâlih-i me'mûresinin hüsn-i idâresi teshîline mu'âvenet ve 'â'idât ve tayyarâtı öteden berü olageldiği vechle tarafından ahz u kabz itdirilmesine mübâderet ve 'ale'l-husûs merkûmun 'uyûn-ı ... olan asâkir-i muntazama-i şahânenin her bir husûsât-ı vâkı'alarının maddesinin hüsn-i tesviyesi icrâsına mezîd i'tinâ ve dikkat ve bâ-evâmir-i 'aliyye olan mehâmm-ı seniyye ve tertibât-ı sâ'ireyi ma'rifet-i şer' ve kâ'im-makâmımız ağa-yı mûma-ileyh ma'rifeti ve bi'l-cümle ittifâk ve ittihâdıyla yerlü yerinden sür'at-i tahsîl ve dikkat ve mahâl-i mertebelerine te'diye olunmak üzere tarafımıza irsâl ve tevsîle gayret ve sen ki ka'im-makâmımız ağa-yı mûma-ileyhsin. Sen dahi her bir umûrunu şer'-i şerîfe ve kânûn-ı münîfe tatbîkan idâre ve rü'yet ve zabt u rabt-ı memleket ve def'-i erbâb-ı şürûr ve müfsidet ve cümlemize vedî'a-i cenâb-ı Rabb 'izzet ve emânet-i hazret-i padişâh-ı ma'delet-i haslet olan fukarâyı ra'iiyeti mezâlim ve ta'ddiyâtdan himâyet siyânet ve bir kat dahi milliyet ve rihlet olmaları esbâbı vesâ'ilinin istihsâliyle zât-ı şevket-menâb-ı cenâb-ı

memâlik-perverî için herkesden isticlâb ve ‘avât-ı hayriyyeye mübâseret ve lâzımü’l-inhâ husûsâtı dahi peyderpey bi’l-i’lâm ve tahrîrât tarafımıza ifâdeye i’tinâ ve dikkat eylemek bâbında zabt ve me’zûniyetini hâvi Divân-ı livâ-i Kütahya ve Karahisâr-ı Sâhib’den işbu buyruldu tahrîr ve i’tâ ve tesyîr olunmuşdur. Bi-minneti te’âla vusûlünde gerekdir ki ber-mûceb-i buyruldu ‘amel ve hareket ve hilâfindan hazer eyleyesiz.

Belge 42

Emîrû’l-ümerâ’i’l-kirâm kebîrû’l-fihâm zü’l-kadri ve’l-ihtirâm sâhibü’l-‘izz ve’l-ihtişâm el-muhattasu bi-mezîd-i ‘inâyeti’l-meliki’l-a’lâ asâkir-i mansûre-i şâhâne ferîklerinden Redîf-i Hassa eyâlet-i Hüdâvendigâr ferikliği inzimâmıyla ber-vech-i muhassıllık Kütahya ve Karahisâr-ı Sâhib sancakları mutasarrıfı olub kemâkân ‘uhdesinde ibkâ ve takrîr kılınan Dilâver Paşa dâmet me’âliye hu tevki’-i refî’-i hümâyun vâsıl olıcak ma’lûm ola ki, sen ki paşa-yı müşârün-ileyhsin rüşd-i(?) rü’yete vekâlet-güzârı ve dirâyetiyle muttasıf bendegâne sadâkat-nişân-ı saltanat-ı seniyyemden evvelden şimdiye değin me’mûr ve müstahdem olduğunuz hidemât-ı Devlet-i Aliyyemde vukû’a gelen hüsn-i hizmet ve istikâmetin nezd-i me’âli mülûkânemde ma’lûm ve bundan böyle dahî senden dîn-i mübîn ve Devlet-i ‘Aliyye-ebed rahîme lâıyk ve mizâc-ı mekârim imtizâc-ı padişâhâneme muvâfık ve îcâb-ı dikkat ve ihâle mutâbık hidemât-ı mergûbe zuhûru me’mûr ve meczûmum olduğuna binâ-en bu def’a vâki’ olan tevcihât-ı hümâyun-ı devlet makrûn-ı mülûkânemden avâtıf-ı ‘aliyye-i şâhânemden ‘inâyet-rîz-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn-ı şehriyârânem mûcebince redîf-i hassa eyâlet-i Hüdâvendigâr ferikliği inzimâmıyla ber-vech-i muhassıllık Kütahya ve Karahisâr-ı Sâhib sancakları ‘uhdende ibkâ ve takrîr kılınmağla mecbûl olduğunuz kâr-ı güzârı ve dirâyet muktezâsı ve me’mûriyetin iktizâ üzere kemâkân zabt ü rabt-ı memleket ve hıyânet-i ehâlî ve ra’iyyet husûslarına dikkat ve her hâlde ...münîr-i şerî’at mazhara cenâb-ı peygamberîmiz tevessül ve temessük iderek ve cümle üzerine best-i cenâh ... şefkat ve ‘adâlet iderek ve taraf-ı eşref-i padişâhânem için herkesden da’vât-ı cüz’iyye isticlâbına mezîd sa’y ve gayret ve zîr-i irâdende kâffe-i mahaller redîf-i hassa-i şâhânem taburlarının mukaddemâ şeref-efzâ-yı sahîfe-i sudûr olan emr-i şerîfimde tafsîl ve beyân olan vesâyâ ve tenbîhat-ı şâhâneme tatbîkan tanzîm ve hüsn-i idâre emr-i ehemmiyetde hâlâ asâkir-i hassa-i şâhânemle Anadolu tarafı redîf-i hassa ve

mansûre-i padişâhânem ser-askeri damâd-ı nâfi şehriyârenem düstûr-ı mûkerrem müşîr-i mufahham nizâm-ı ‘âlem vezîrim Mehemmed Sa’îd Paşa edammallahu te’âla iclâlehu bi’l-mürâca’a re’y ve tenbîhi ve cümle hareket ve’l-hâsıl mevkûl ‘uhde-i rû’yetin kılınan ve ferikliğe teferru’ ibsân(?) kâffe-i mehâm vâcibü’l-ihimâmın kemâ hiye hakk-hâ tesviye ve rû’yetine ve livâ’în-i mezkûrîn muhassıllık emvâlinin dikkat ve zamânıyla mahalline îsâl ve tesbiline sarf-ı makderet eylemek fermânım

Vr. 15b

olmağın i’lânen ve te’kîden me’mûriyetini ifhâmen işbu emr-i celîlü’l-kadrim ısdâr ve ibkâ ...(kesik) hükm-i münîfe hutûba(?) ile tesyâr olunmuşdur. İmdi keyfiyet ma’lûmun oldukda ber-minvâl-i muharrer uhde....(kesik) senden me’mûr ve muntazır-ı padişahânem olan gayret ve dirâyet-i levâzımın ibrâz ve izhâr ve ol-vechle hakkında tezâyüd teveccühât-ı mehâsin âyât-ı mülûkânemi mûcib oldu. Hidemât-ı memdûh vücûda getürmeğe sarf ve sa’y-ı pîşmâr bâbında fermân-ı ‘âlişânım sâdir olmuşdur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan vâcibü’l-itbâ’ ve lâzımü’l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ’at-makrûnuyla ‘amel ve hareket eylesiniz. Şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerîfe i’timâd kılasız. Fî, gurre L. Sene 1253.

Belge 43

Bu siyâkda bir kıt’a emr-i ‘âlişân dahî vârid olduğu bu mahalle işâret olundu.

Karye-i Erkmén, guruş 2296, menzil 41

Karye-i Susuz, guruş 2016, menzil 36

Karye-i Mihail, guruş 3528, menzil 63

Karye-i Kışlacık, guruş 1120, menzil 20

Karye-i Akviran, guruş 1680, menzil 30

Karye-i Anbanas, guruş 1848, menzil 33

Karye-i Ayvalu, guruş 2800, menzil 50

Karye-i Çorca-i sagir, guruş 1288, menzil 23

Karye-i Halimoğru, guruş 1288, menzil 23

Karye-i Çavdarlu, guruş 1120, menzil 20
Karye-i Liğen, guruş 616, menzil 11
Karye-i Kal'acık-ı sagîr, guruş 1120, menzil 20
Karye-i Doğanlar, guruş 896, menzil 16
Karye-i İsmâil, guruş 1568, menzil 28
Karye-i Dinar, guruş 1736, menzil 31
Karye-i Yukarı Tandırı, guruş 840, menzil 15
Karye-i Osman, guruş 1400, menzil 25
Karye-i Karacaviran, guruş 1400, menzil 25
Karye-i Hayran Bali, guruş 840, menzil 15
Karye-i Çarıklı, guruş 560, menzil 15, İhrâc şüd
Karye-i Çukur, guruş 168, menzil 3
Karye-i Çıkrık, guruş 2408, menzil 43
Karye-i Akcin, guruş 504(?), menzil 9
Karye-i Ayazini, guruş 1736, menzil 31
Karye-i İnaz, guruş 616, menzil 11
Karye-i Köprülü, guruş 1624, menzil 29
Karye-i Kayaviran, guruş 1960, menzil 35
Karye-i Çorca-i Kebîr, guruş 2184, menzil 39
Karye-i Feleli, guruş 1456, menzil 26
Karye-i Karaağaç, guruş 2408, menzil 43
Karye-i Karaarslan, guruş 2352, menzil 42
Karye-i Kal'acık-ı kebîr, guruş 6776, menzil 621
Karye-i Döğer, guruş 3920, menzil 70
Karye-i Belce, guruş 1568, menzil 28

Karye-i Deper, guruş 1680, menzil 30
Karye-i Eyret, guruş 4032, menzil 72
Karye-i Sarık, guruş 1232, menzil 22
Karye-i Salar, guruş 3080, menzil 55
Karye-i Çakır, guruş 1400, menzil 25
Karye-i Elpirek, guruş 1008, menzil 18
Karye-i Işıklar, guruş 5096, menzil 91
Karye-i Sülümenli, guruş 2408, menzil 43
Karye-i Bostanlı, guruş 672, menzil 12
Karye-i Çalışlar, guruş 952, menzil 17
Karye-i Kozluca, guruş 840, menzil 15
Karye-i Bozöyük, guruş 1456, menzil 26
Karye-i Bayat, guruş 448, menzil 8
Karye-i Çepni, guruş 168, menzil 3
Karye-i Ilıcalu, guruş 672, menzil 12
Karye-i Çobanlı, guruş 672, menzil 12
Karye-i Çatalçeşme, guruş 672, menzil 12-08(şüd menzil)=04
Karye-i Süğlün, guruş 1344, menzil 24
Karye-i Kulatay, guruş 280, menzil 5
Karye-i Çobanlar, guruş 6160, menzil 110
Karye-i Bey, guruş 1344, menzil 24
Karye-i Kumardaş, guruş 728, menzil 13
Karye-i Hacı Beyli, guruş 952, menzil 17
Karye-i Aşağı Tandırı, guruş 840, menzil 15
Karye-i Gebeceler, guruş 2912, menzil 52-02(menzil-i şüd)=50

Karye-i Sipsin, guruş 1960, menzil 35

Azlî(?) menzil 3

Karye-i İssizce, guruş 7952, menzil 142

Yekûn-ı menzil 1975

Yekûn-ı guruş 110600

Vr. 16a, belge 44

Sipâhîlerin Fermânıdır

Düstûrûn-ı mükerremûn müşîrûn-ı müfehhemûn nizâmü'l-âlem müdebbirûn-ı umûrû'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmimûn-ı efhâmü'l-enâm bi'r-re'yi's-sâ'ib mümehtid ü ebniyânü'd-devlete ve'l-ikbâl müşeyyid-i ve'l-erkânü's-sa'âdet ve'l-iclâlü'l-mahfûfün bi-sunûf-ı 'avâtüfû'l-melikü'l-a'lâ Anadolu'nun sağ kolu yemin ve yesârıyla nihâyetine varınca vâki' Redîf-i hassa ve mansûre-i hassa-i şahânem müşîrleri vüzerâ-yı 'izâm edamallahu te'âla iclâlehum ve e'âzımü'l-ümerâ'i'l-kirâm efâhimü'l-küberâ'i'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm ashâbü'l-'izz ve'l-ihtişâm bi-mezîd 'inâyeti'l-melikü'l-a'lâ ferîkler ve mîr-i mîrânü'l-kirâm ve ümmet-i me'âlihîm ve efâzi-i kuzâtü'l-müslimîn-i ve evlâ vülâtü'l-müvahhidîn ma'âdinü'l-fezâ'il ve'l-yakîn râfi'ûn(?) i'lâmü'ş-şerî'at ve'd-dîn vârisü'l-'ulûmü'l-enbiyâ ve'l-mürselîn el-muhazz bî-mezîd-i inâyetü'l-melikü'l-mu'în mevlânâ fihâm zîdet-fezâ'iluhum ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'âdinü'l-fezâ'il ve'l-keâm kuzât ve nüvvâb zîdet-fazlühum ve mefâhirü'l- akrân mütesellimîn ve voyvodagân ve a'yân ve vücûh-ı memleket ve bi'l-cümle iş erleri zîdet-kadrum tevki'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki cümleye beyândan müstağni olduğu üzere asker maddesi erkân-ı dîn ü devlet kavî-şevketimin iş esâsı mesâbesinde olarak bi-tevfike sübhâne te'âla hemîşe-i ezkâr-ı hayriyyet-âsâr-ı mülûkânem kaza(?) behânın teşyîr-i revâbit hüsn-i istikmâli kazıyye-i hayriyyesine masrûf olub binâ-birînsüvâri asâkiri mansûre ve humbaracı ve lağımçı timârât mahlûlesinin ba'dezîn mansûre hazîne-i celîlesinden zabt olunmayarak tevcihât yürüdülmesi idâre-i cihan-dârânem muktezâsından ve ittifâk-ı ârâ ile karargâr olan usûl nizâmı icâbından olmak mülâbesesiyle husûs-ı mezkûr bâb-ı ser-askerîde meclis-i dâr-ı şûrâda bi'l-müzâkere tanzîm kılınan ve lâyhada gösterildiği üzere asâkir-i mansûre süvârisine ilhak olunan eyâlet ve elviye

timarlusundan makeddemâ alaylara yazılıb mütekâ'id olmuş veyahud hiç alaya yazılmaksızın mütekâ'idlerin tevcîh olunmuş veya kadîm cebelü ile mütekâ'idlerin ve cümle kalmış olunanların bu def'a asâkir-i mansûreye ilhâk olunan hamîre-hâne-i 'âmirem ve lağımcı müteka'idlerinden Rumili ve Anadolu'da ne mikdâr var ise tüvânâ oğulları olduğu hâlde ketm ve ihfâ itdirilmeyerek o makûle tüvânâ oğullarını ve askerîliğe sezâ olub mahallinde redîf veyahud mansûre yazılmış olmayan akraba ve karındaşlarından müceddeden mülâzimlik vechle timara tâlib ve süvâri olmaklığa hâhişgîr ve râğib olanları bi'l-istishâb on iki on beş yaşına varmış ne mikdâr sabî kaydıyla timar mutasarrıfları var ise anlar dahi berâber olduk. Bir neferi gerüye kalmaksızın bi-minnehi te'âla evvel bahârda dârü'l-hilâfetü'l-'aliyyemde cümlesi mevcûd bulunarak firâd-ı efrâdı yoklanmaları tesyîr ve istihsân olunmuş ve ol-vechle icrâsına irâde-i seniyye-i mülûkânem ta'lîkiyle ol-bâbda şeref-efzâ-yı sahîfe-i sudûr olan Hatt-ı Hümâyûn-ı şevket-makrûn padişâhânem muktezâyı münîfi üzere Anadolu'nun diğerkollarına Rumili'nin üç koluna ve Erzurum ve Diyarbekir ve Trabzon ve Karahisâr-ı Şarkî taraflarına başka başka evâmir-i 'aliyyem takrîr ve tesyîr kılınmış olmağla siz ki müşîrlere ve vüzerâ-yı azâm ve ferîkler ve mîrimirân ve mevâlî ve kuzât ve nüvvâb ve mûma-ileyhimsiz. Keyfiyeti lâzım gelenlere ifâde ve tefhîm-birle zîr-i idârenizde olan eyâlet ve elviyede kâ'in o makûle mütekâ'idlerin sinnleri on iki on beş derecede sabî kaydıyla bulunan timar ashâbının yoklanmak üzere takım takım bi-binnehi te'âla evvel bahârda derr-i 'aliyyemde mevcûd olmaları ve tüvânâ mütekâ'id evlâdı ketm olunmaksızın o misillü mülâzimliğe hâhişger olanlar zinhâr gerü bıragılmaksızın ânların dahi berâber bulunmaları esbâb-ı vesâ'ilini bezl-i cell miknet eylemeniz fermânım olmağın i'lânen ve tenbîhen mahsûsan Dîvânı Hümâyûnumdan işbu emr-i celîlü'l-kadrim ısdâr ve asâkir-i mansûre-i ser-askerî ve dâmâd-ı evvel şehriyârânem Halîl Rıf'at Paşa edamallahu ta'âlanın tatarları Mustafa ile tesyâr olunmuşdur. İmdi keyfiyet ma'lûmunuz oldukda ber-minvâl-i muharrer ve harekete ikdâm ve dikkat ve bunlardan bir neferi girüye kalmak yahud mütekâ'idînden tüvânâ oğlu olub da ketm ve ihfâ olunmak lâzım gelür ise o makûlelerin timarı ref' ile ahar müstahakına tevcîh olunacağı cümleye i'lân ve işâ'at ânâ göre infâz-ı emr ü fermân-ı mülûkâneme bi'l-ittifâk ihtimâm ve gayret ve hilâfından tehâşi ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişân sâdir olmuşdur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan

fermân-ı vâcibü'l-itbâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'amel ve hareket eylesiniz. Şöyle bilesiz, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Fî, 29 Şa'bân sene 1253. el-Mahrûsa-i Kastantiniyye.

Vr. 16b, belge 45

Bismillahirrahmanirrahim

El hamd-ü lilahillezi ceale'l-hasenâ ti mühibetisseyyi'at ve ceales-sadakati müdfieten li'l-hatiet. Nufessilüt-ta'ât ve ecvedü'l-hayrât. Ve veceale du'ai'l-ahyâi hedaya'l-embât vassalatü vessalamu alâ eizzil-mümkinât ve eşrafü'l- hulukât şefii'l-ümmeti'l-âhiyât yevme'l-ferti'l-hâletiş-şefaati'l Kübra ve'l-mucizâti'l-bâhira ve alâ-alihi ve eshabihi eshâbi'l-hayrât ve'd-delai'l-l-hasenât hem nücümül hüda ve akmarü'l- milleti ecmeatiihim hücce vahtilafihim rahme. Kalallahü' tebareke ve Teala elem ya'lem ennellahe hüve yakbilü't-tevbete an ibadihi ve ya'fu-anhüs-seyyiati ve ye'huzü sadakâti "innellahe hüvet-tevvabür-rahîm" ve kale nebiyyün aleyhisselatü ves-selâm kâle Ebu Hureyre radı-Allahu anhu iza ahsene ahadiküm islamehu ve külle hasenatin ya'lemuhâ bi aşr-i emsaliha ila-seb'a miti da'fin sadaka rasulallah Ebu Hureyre radı-allahu anhu iza maatet-insanu inkata'al illa an selasetin min sadakatin cariyetin el-ilmun yüntefahu feubihi ev veledün salihun yedûle sadaka rasulallah emma ba'du işbu kitabus-sıhhat nesâr ve ibreti nikabın tahrir ve tasdirine ba'is ve badi ve sebebi badiyi dai budur ki Medine-i karahisâr-ı sâhib hane-Allahu Teala el-mesâbetu mahallatından Sinanpaşa sükkânından sâhibül hayrat vel hasenat salikü'l mesalükü'l-ub'udiyye ve't-talibü ves-sadakat el-müberrat zair-i beyti harem sâi rüknü ve'l-makam aynü'l-ayâni ve'l-memleket el-Hac Abdülbaki ağa ibn-i el-mağf'ur el-râci ila rahmeti rabbihi'l-gafûr el hac Abdi Ağa edamellahu Teala umrehu ve afa anhü ve zere nam kimse meclis-i şer'i nebevi ve mahfeli dini mustafi'de vakf-ı câ'fü'z-zikre li-eclü't-tescîl ve't-tekmîl mütevelli nasb ve ta'yîn olunub mûma-ileyh el-Hâc Abdülbâkî Ağa'nın sulbî oğlu fahrü'l-akrân Abdullah Ağa mahzarında ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î idüb niyyet-i hâlise ve taviyyet-i sâfiye etyab-i mâl ve ihlas-ı(?) misâlden nefsi Karahisâr-ı Sâhib'de vâki' merhûm ve mağfûrun leh pederim el-Hâc Abdi Ağa'nın binâ eylediği câmi'-i cedîdin havlusunda tarafeyni câmi'-i cedîdin havlusuna ve tarafeyni tarîk-i 'âmm ile mahdûd 'arsası pederim el-Hâc 'Abdi Ağa'nın evkâfının olub kendim mütevelli olduğum hasebiyle

mu'accesin edâ ve etyab-i mâldan üzerine binâ eylediğim yedi bâb mülk dükkânlarını ve yine medîne-i mezbûrede vâki' 'Avretler Pazarında tarafeyni kabre ve bir taraftan 'Abdullah Efendi'nin vakf eylediği dükkâna ve taraf-ı râbi'i tarîk-i 'âmm ile mahdûd dokuz bâb mülk ve dükkânlarımı ve yine medîne-i mezbûrda vâki' Otpazar câmi'-i şerîfi kurbunda bir taraftan Sa'di-zâde mülküne ve bir taraftan Boşnak Hâcî Mustafa mülküne ve bir taraftan Balık Hanına ve taraf-ı râbi'i tarîk-i 'âmm ile mahdûd iki bâb mülk dükkânımı ve yine medîne-i mezbûrda Yemişçiler sûku kurbuna ve ba'zen Çerçi Turgud kabrine ve ba'zen Voyvoda-zâde mülküne ve bir taraftan Sarrac hânına ve bir taraftan ba'zen Süleyman Çavuş evkâfına ve ba'zen el-hâc Hasan mülküne ve Eskiçi dükkânlarına ve taraf-ı râ'bi'i tarîk-i 'âmm ile mahdûd yirmi bâb mülk dükkânlarımı ve yine medîne-i mezbûrda Hinta Bazarı kurbunda bir taraftan ba'zen debbâğ-hâne odasına ve Hâcî İbrâhim hânına ve Başçı-zâde mahzenine ve taraf-ı selasesi tarîk-i 'âmm ile mahdûd mülk mûtaf-hânemi ve yine medîne-i mezbûrda bazar-ı merkûm kurbunda bir taraftan Hâcî Yûsuf mülküne ve etrâf-ı selasesi tarîk-i 'âmm ile mahdûd yirmi üç bâb debbâğ-hâne dükkânımı ve yine medîne-i mezbûrda aşâğı bedestan kurbunda vâki' bir taraftan ba'zen Şişman-zâde Ağa mülküne ve Hâcî Hasan mülküne ve Büyüczâr oğlu mülküne ve Hâcî Ömer mülküne ve İbrâhim mülküne ve Otbazarı vakfına ve bir taraftan Berber Ali mülküne ve bir taraftan kabre ve taraf-ı râbi'i tarîk-i 'âmm ile mahdûd bir bâb kasab dükkânımı ve bir bâb tahmîs dükkânımı ve yine medîne-i mezbûrda vâki' Keçeciler sûkunda bir taraftan Hüseyin mülküne ve bir taraftan hânına ve bir taraftan ba'zen Keçe Bazarı câmi'-i şerîfi vakfına ve Sa'di-zâde mülküne ve taraf-ı râbi'i tarîk-i 'âmm ile mahdûd üç bâb mülk dükkânımı ve bir bâb mûtaf-hânemi ve yine medîne-i mezbûrda Otbazar câmi'-i şerîfi kurbunda ba'zen Hâcî Mustafa mu'allim hânesine ve Ali Beşe dükkânına ve 'Â'işe kadın dükkânına ve Kâhil mahallesi mescidi vakfına ve Boyalı-zâde Hâcî mülküne ve Hâcî Süleyman mülküne ve Mumcu Hâcî Ahmed mülküne ve Hâcî Ali dükkânlarına ve bir taraftan ba'zen Hayyar Efendi-zâde mu'allimhânesine ve ba'zen Hâcî İbrâhim menziline ve tarafeyni tarîk-i 'âmm ile mahdûd üç 'aded mahzen ve bir mikdâr havlu ve içinde şark ve garb taraflarında mâ'i cârîsiyle mülk-i mahdûdularımı Kapan Hanı dimekle ma'rûf hanın kapusu kurbunda vâki' Hâcî Ganî'den iştirâ olunan dükkândan rub'

hissemi ihrâz ve kemâl-i imtiyâz ile mümtâz idüb hâhü'l-vechü'l-lahü'l-kerîm(?) ve talebü'l-merdân(?) rabbü'r-rahîm vakf-ı sahîh-i şer'î

Vr. 17a

ve habs-i sarîh-i müdde'î ile vakf ve habs eyledim. Şöyle ki şart eyledim ki vakf-ı merkûma ebnâmdan ve ebnâ-i ebnâmdan siyyanen ekber olan mütevellî olub müttetikân-ı merkûme-i ahîr misliyle millî ve diyânet ve salâh-birle ma'rûf olan kimesnelere îcâb idüb mahallelerinden hâsıl olandan evvelâ Mekke-i mükerreme-i şerefhâ Allah-ı te'âlada merhûm pederim hayrât eylediği zorka(?) ve karındaşım merhûm ve mağfûrun leh el-Hâc Ebûbekir Ağa'nın hayrât eylediği zorka ve kendimiz hayrât eylediğimiz zorka bu mezkûr olanların her birine mütevellî merkûm yediyle ikişer altın irsâl oluna ve Medîne-i Münevvere ... Allah-ı te'âlada resûl-i kâ'inât ve müfehhir-i mevcûdât 'aliyye efdalü's-salavât ve ekmelü't-tehiyyât hazretlerinin ravza-i mutahharasının bâbü's-selâmı önünde sâkin olan fukarâ-i bâb-ı Allah'a senevî bin akçe mütevellî merkûm yediyle irsâl oluna ve dahî merhûm pederim binâ eylediği câmi'-i şerîfin ta'mîr ve termîmine ve dekâkîn-i merkûmûnun ta'mîr ve termîmine ve pederim binâ eylediği câmi'-i cedîd havlusunda binâ ve vakf eylediğim mu'allim hânenin iktizâ iden ta'mîr ve termîmine ve inhidâmı vukû'unda müceddeden bilâ-isrâf ve lâ-takayyür harc ve sarf oluna bâkisinden yevmî on akçe vazîfe ile mütevellî merkûm mutasarrıf ola ve mekteb-i merkûma bir mu'allim nasb olunub mu'allim-i merkûm mücevvidînden salâh ve takvâ ile edâsına ola ba'de tulû'ü'ş-şems sûre-i Yasin-i şerîf tilâvet idüb sultanü'l-enbiyâ ve resûl-i kibriyâ ve ... ve murtaza ve müctebî hazret-i Muhammed bi'l-Mustafa sallallahu te'âla 'aleyhi vesellem hazretlerinin mübârek rûh-ı mücevvidînden ve salâh-ı takva ola bu vechle yevmiye iki akçe vazîfeye mutasarrıf ola ve pederim binâ eylediği câmi'-i şerîfe bir imâm-ı sâni ve mühimm olmağın imâm-ı sâni nasb olunub imâm-ı sâni mücevvidinden olub ehl-i veri' ve sâhib-i takvâ ve 'âlem-i bi'l-mes'ele olub ba'de salavatü'l-fecr sûre-i Yasin-i şerîf ve ba'de salavatü'z-zuhr bir 'aşr-ı şerîf ve ba'de salavatü'l-'asr sûre-i Nebe'-i şerîf ve ba'de salavatü'l-işâ' sûre-i Bakara'nın ahîrini tilâvet eyleye bu vechle yevmiye altı akçeye mutasarrıf ola ol-şartla ki imâm-ı evvelden ve imâm-ı sâni'den nevbetleri olmadığı eyyâmlarda gelüb mütevellî merkûm hânesinde imâmet eyleyeler ve câmi'-i şerîfde iki Cum'a mü'ezzini nasb olunub ezâneyn kırâ'at idüb bu vechle her biri birer akçe vazîfeye mutasarrıf ola ve

câmi'-i şerîfde ba'de'd-duha bir müderris nasb olunub müderris-i merkûm 'ulûm-ı ile arasata ve fûnûn-ı mütenevvi'a ile berâsete ve ehl-i salah ve takvâ ola bu vechle yevmiye on akçe vazîfeye mutasarrıf ola ve bundan mâ'adâ ba'de tulû'ü'ş-şems ve ba'de fi'z-zevâl ve ba'de salavatü'l-'asr mücevvidinden bir kimesne câmi'-i şerîf havlusunda vâki' makâbiri üzerinde sûre-i Yasin-i şerîf tilâvet idüb sevâbını ihdâ eyleyüb bu vechle yevmî dört akçe vazîfeye mutasarrıf ola zikr olunan ta'mîr ve termîm ve vezâ'ifden izdiyâdına ebnâmdan ve ebsâr ve eytâmdan batnen ba'de batnin fer'an-... (?) asıl mutasarrıf olalar 'ıyâzen bi'llahi te'âla eytâm munkarız olur ise evlâd-ı inâs ve evlâd-ı evlâd-ı inâs batnen ba'de batnin mutasarrıf olalar 'ıyâzen bi'llahi te'âla inkırâz vâki' olur ise ekâribem batnen ba'de batnin mutasarrıf olalar şöyle ta'yîn ve şart eylediğim vezâ'ifden mademki vakıfda müsâ'ade ola aslâ ketm ve noksan gösterilmeye ve ta'yîn ve tasrîh eylediğimden ziyâde aslâ vezâ'if ihdâs olunmaya bâlâda mestûr olan ehl-i cihâtın 'azl ve nasbı ve mahlûl olan cihâtın müstahakına tevcîhi mütevellî yedinde ola bir tarîkle yedlerinde berât ibrâz iderler ise ma'mûl olmaya ve dahî hâlâ sâkin ola ve gamm-ı dâhiliyye ve hâriciyye büyü-t-'adîdeyi müştemil mülk-i menzîlim bi-cümletü't-tevâbi' ve'l-levâhık ve kâffetü'l-hudûd ve'l-muvâfık ve hakk-ı sahîh-i mü'eyyid ve hiss-i sarîh-i mühellid ile dikkat eyledim. Şöyle şart eyledim ki ebnâmdan ve ebnâ-i ebnâmdan sâkin olalar 'ıyâzen bi'llahi te'âla inkırâz vâki' olur ise evlâd-ı inâs ve evlâd-ı evlâd-ı inâs sâkine olalar 'ıyâzen bi'llahi te'âla inkırâz vâki' olur ise ekâribem sâkin olalar mezkûr-ı'l-esâmi olan dekâkinleri bi-cümleti't-tevâbi' ve'l-levâhık ve'l-hudûd ve'l-muvâfık bundan akdem fârigîn-i 'anhü's-sevâ'il mütevellî-i mezbûra teslîm ol-dahî tesellüm ve kabûl idüb sâ'ir mütevellîler evkâfda tasarruf eyledikleri gibi mutasarrıf ola dedikde gıbbe't-tasdîkü'ş-şer'î mûma-ileyh el-Hâc Abdalbâki Ağa mütevellî-i merkûm mahzarında takrîr-i da'va idüb vakf-ı merkûm İmâm-ı A'zam ve hümâm-ı akdem hazret-i ta'ala sâbit-i sarrâcü'l-e'imme hazretleri katında takdîr-i sahîh ise dahî lâzım olmamağla vakf-ı merkûmdan rücû' eyledim. Dekâkin-i mersûm ve menzil-i merkûm bi-cümletü't-tevâbi' mütevellî-i merkûmdan istirdâd iderim. Su'âl olunsun didekde gıbbe's-su'âl mütevellî-i merkûm cevâb-ı bâ-sevâba mütesaddî olub imâmeyn-i hümâmîn rahimallah katında vakf-ı merkûm sahîh ve lâzım olduğu emr-i mukarrer deyr(?) ve yurddan abâ ve imtinâ' idüb tevkî'-i refî'-i züyûr sadr-ı kitâb-ı 'azîz ... olan hâkim-i hâsım-ı 'âlîcenâb hâdim-i şer' metîn-i câlis seccâde-i resûl-ı

emîn huzûr-ı şerîflerinde murâfa'a imâmeyn-i hümâmîn rahimullah-ı te'âla kulları üzere lüzûm-ı vakf-ı merkûma hükm-i şer'î ve kaza-i kazâ-i mîrim mer'iyye tâlib ve râgıb olduklarında hâkim-i mesfûrû'n-nu'ût hazretleri maktu'-i kelâm cânibinde te'emmül ve tefekkür eyleyüb temhîd-i kavâ'id hayrât-ı ihsân ve teşyîd-i erkân-ı berr ve ihsânı emniyet ve ûlâ ve alîk(?) ve ahrâ görüb 'ala-kavlü'l-imâmeynü'l-hümâmînü'l-müftüye vakf-ı merkûmun sıhhat ve lüzûmuna hükm-i sahîh-i şer'î ve kazâ-i sarîh-i mer'î ile hükm ve kazâ idüb vakf-ı mezkûrû'l-evsâf bilâ-nizâ' ve'l-ihlâf vakf-ı sahîh lâzım olub naks ve makzî mecâl ve mahâl ve ibtâli mümteni'ü'l-ihtimâl oldu.

Vr. 17b, belge 46

Elhamdüli'l-lâhil vâki'-i ala külli'-l münezze'-i anit-tağyîr-i ve'z-zevâli ve'l - killeti ve's- selâmu 'alâ muhammedi'-l ma'sûfi bî- mekârimi'-l ahlakî ve mehâsini'-l hısâlî ve 'alâ âlihi ashabihi'-l ârifîn ilâ meârici'-l kemîli emmâ ba'dü iş bu vakfiyyenin tahrîrine bâ'di ve tasdîrine mübâdi oldur ki hâlâ Karahisâr-ı Sâhib mütesellimi iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim kıdvetü'l-ümerâi'-l- a'zamü'l-Hâcî Abdülbakiağazâde Osman Ağa ala'l-lâhi te'âla şânuhû ...bin Mustafa Ağa hazretleri..ve ribat köhne eyvân ...bâtıla mefhûmu üzre ma'ber-i fenâ ve nişîn-i ribh olub irtihâl ve küll-i ni'mel imhâl-i zâyil -i müeddâsınca ni'met-i cend-i rûza dünya misâl-i zâ'il rehîn-i izmihlâl olduğunu mülâhaza itdürüb es-sadaka ...olduğundan ma'adâ ve mâ- tekaddemü'l- enfüsekümin hayri teceddüde indellahi hüve hayr...a'zâm ecirren nass-ı şerîfi ma-indeküm ...mefhûm-ı müstağni kemâl-i sıhhat-ı fikri's-sâib ile tefekkür buyurub ashab-ı hayrât ve erbâb-ı müteberât silkine mütesellik olmağa rağbet buyrub telehhüz-i şer'î şerîf şânuhü'l-imâd ve dîn-i münîf-i vakf-ı câ'iz -i zikre li-ecli't-tescîl mütevellî nasb ve ta'yîn eylediği Medine-i mezbûrda me'zûn-ı bi'l-ifta faziletli Ali Feyzi Efendi ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i re'y idüb Medine-i mezbûre civarında bir tarafı Pilavî Kanlı Mezarı ve etrafı selâsesi tarîk-i âmm bu hudud ile mahdûd kendi malımdan bina eylediğim selhhânemi ...teâla mülkümden ihrâc ve vakf-ı sahîh ile vakf ve habs eyledim ve şöyle şart eyledim ki selhhâne-i mezbûre ecr-i misil ile i'câr olunub hâsıl olan ribhinden cedd-i a'lâm mağfurun leh el-Hac Abdi Ağa'nın binâ eylediği câmî-i şerîfden hatib ve vâiz olan kimesneye vazife-i kadîmesi senevî otuz guruşun üzerine selhhâne-i mezbûre icârından otuz guruş dahi zamm olunub hatib ve vâiz i'tâ oluna

ve yine icâr-ı mezbûrdan elli guruş dahî câmî-i mezkûrda imâm-ı evvel olan kimesneye virile ve yine selhâne-i mezbûre gallesinden câmî-i mezkûrda meşrût olan iki aded mü'ezzinlere senevî yirmişer guruş virile ve yine câmî-i mezkûrda iki 'aded cum'a müezzinlerine senevî onar guruş i'tâ oluna mu'arref olan senede on guruş i'tâ oluna ve yine galle-i mezbûrdan senede onar guruş dahi iki aded devirhanlara virile ve yine câmî-i mezkûrda bâd-ı salâtü'z-zuhr bir sûre-i mülk tilâvet etmek için meşrûta olan kimesneye on guruş virile ve yine selhâne-i mezbûre gallesinden senevî elli guruş dahi kayyum ve ferraş ...hane olan kimesneye verile ve yine galle-i mezbûrdan yirmidört guruş dahi ceddîm mağfurun leh el-Hâcî Abdülbaki Ağa'nın bina eylediği mektebde muallim-i sıbyan olan kimesneye virile ve yine onbeş guruş dahi mekteb-i mezbûrda halife olan kimesneye virile ve yine kırk guruş senede câmî'de imâm-ı sâni olanlara virile ve yine senevî elli guruş câmî-i şerîf-i mezkûrda ulûm-u dîniyyeden bir ders okudan müderrise virile ve yine senede yirmidört guruş ecdâd-ı izâmın kabrine külle yevmin ba'de tulûü'ş-şems ve ba'de fi'z-zevâl ve bade'l-asr bir Yâsîn-i şerîf tilâvet eyleyen kimesneye virile ve yine galle-i mezbûrdan senevî yüz doksan guruş câmî-i şerîfin havlusunda cereyan iden şadrevânın yollarına ve kendü dairem karşusunda müceddeden bina eylediğim sebîlin yollarına hıdmet eyleye su yolcuya virile ve selhâne-i mezbûrenin tevliyeti ecdâdım evkâfına her kim mütevellî olursa ana meşrûta olub hıdmet-i tevliyyet mukâbelesinde senevi yirmi yedi guruş ahz eyleye ve hıdmet-i mezkûre mütevellî olan tezkeresiyle mutasarrıf oluna deyü....kelam idüb selhâne-i mezbûreyi mütevellî-i mûma ileyhe teslîm ol dahi tesellüm idüb emr-i vakf- ı pişkîn vâkıf-ı müşârü'n-ileyh küllen min sıhhat → âhire sârıf-ı vakf-ı akâr imâm-ı a'zâm indinde sahîh olub lâkin gayr-ı lâzım olmağla kâbil-i rucû' olmağın vakf-ı mezbûrdan rucû' eyledim kell-i evvel mülkûme istirdâd iderim dedik de mütevellî-i mûmâ ileyh cevâba mütasaddî olub eğerçi hala ...minvâl üzerinedir ancak vakf-ı akar İmam Muhammed hazretleri indinde teslîm-i ile'l-mütevellî bulunmağla İmâm-ı Ebu Yusuf hazretleri katında mücerred vakf demekle sahîh olduğu emr-i mukarrerdir deyü reddinden imtinâ idüb sıhhat ve lüzûm-u vakfa hükm-i şer'î taleb eyledikde hakîm-i mevki-i sadr-ı kitâb tûba-leh hüsn-ü me'âb efendi hazretleri cânib-i vakfa nazâr ve kavâ'id-i hayri men'den hazer idüb âlimen bi'l-hilâf alâ rey-i men yerâhu mine'l- e'immete'l-eşrâf evvelen vakf-ı mezkûrun sıhhatine ve sâniyen lüzûmuna hükm-ü sahîh-i şer'î ve kazâ-i sarîh-i mer'î

idüb vakf-ı mezbûr bi'l-ittifak sahîh ve lâzım ve devam ve te'bîd-i müstelzîm fî mâ bâ'd naks u naksına mecâl ve mahâl ve ibtâl ve ta'tîl –i mümşe'ü'l-hammâl oldu. Mine'l yevmi'l-hâmis min şehr-i Zilka'deti'ş-şerîf lî sene selâse ve hamsîn ve mieteyn ve elf.

Vr.18a, belge 47

Bismillahirrahmanirrahim

Elhamdüli'llâhillezi ce'âle'l-hasenât-ı mühibbeti's-seyyi'ât ve ce'ale'l- hasenât-i mutfieten li'l-hatî'et. Efdalü'l-ta'ât ve ecvedü'l-hayrât ve ce'ale du'âi'l-ahyâ-i hedâyâ'l-i emvât ve's-salavât-ü ve's-selâm 'alâ e'izzi'l-mümkinât ve eşrefü'l-mahlûkât şeffi'l-ümmeti'l-âhiyyât yevme'l- arâsât lehü'ş- şefâ'ati'l- kübrâ ve'l-mu'cizâti'l - bâhirât ve 'alâ - âlihi ve eshâbihi eshâbi'l-hayrât ve delâ'ilü'l-hasenât hem nücümü'l- hüdâ ve akmârü'l- millet-i icmâihim hüccet-i ve ihtilâfihim rahme. Kal-Allâhu tebâreke elem ya'lem ennallahe hüve yakbilü't-tevbete an ibâdihi ve ya'fü-anhü's-seyyi'âti ve ye'huzü's-sadâkât-i innellâhe hüve't-tevvâbü'r-rahîm ve kâle nebiyyün aleyhi's-selâm Kâle Ebu Hureyre radiallahû tealâ anhu “*izâ ahsene ahadiküm islâmehu fe külle hasenetin ya'lemuhâ teketteb bî aşrî emsâlihâ ilâ seb'amiti da'fim*” Ebu Hureyre radiallahû anhu “*izâ mâate'l-insân-u inkata' amelehu illâ an selâsetin min sadakati'n câriyeti'n ev-ilmun yüntefâhû bihi ev-veledü'n-sâlihu'n –yed'üle*”. Kâle Osman radiallahu anhu “*men benâ mescîden yebtegu dîn illâ benî Allah u misl-i fi'l- cenneti*” emmâ bâ'd işbu kitâbu's-sıhhât-ı nisâb ve ibret-i nikâbm tahrîr ve tastîrine bâ'is ve bâdî budur ki sâhibü'l- hayrât ve'l-hasenât sâlikü'l-mesâlükü'l-ubûdiyye ve't-ta'ât-ı Medîne-i Karahisâr-ı Sâhib Kazası Mahallâtından Sinanpaşa mahallesi sükkânından 'ayn-ı a'yânü'l- memleke el-Hâcî Abdi Ağa ibn-i Ali Ağa nâm kimesne meclis-i şer'-i nebevî ve mahfel-i dîni mustafî'de vakf-ı câ'üz-zikre li-ecli't-tescîl ve't-tekmîl mütevellî nasb ve ta'yîn olunub mûmâ-ileyh el-Hâc Abdi Ağa'nın sulbî oğlu fâhrü'l-akrân Abdülbâki Ağa huzurunda ikrâr-ı sarîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î idüb niyyet-i hâlise ve taviyyet-i sâfiyye ile atîb-i mâl ve ihlâs-ı memârinden nefsi Karahisâr-ı Sâhib'de vâki' üç tarafı tarîk-i âmm ve taraf-ı râbî'i ba'zen Mustafa Bey Menziline ve ba'zen Çerçizâde Hacı Halil mülküne ve ba'zen Vahid Hasan nâm kimesne mülküne muttasıl silk-i mülkümde münselik Acem Hanı dimekle ma'rûf mülkhânemi ve yine

nefs-i Karahisârda vâki' tarafeynî tarîk-i âmm ve bir tarafî sûk-ı nühâsine ve bir tarafî sûk-ı haffâfîne müntehî Kapan Hanı dimekle ma'rûf mülkhânemi hudûd-u merkûme dâhilinde olan mahzen ve odalar ve iki kıt'a dükkan ve cemî-i tevâbiyle ifrâz ve kemâl-i imtiyaz ile mümtâz idüb taleben lî-mezâtillâhi Teala vakf-ı sahîh -i şer'î ve habs-ı sarîh -i şer'î ile vakf ve habs itdüm ve şöyle şart eyledim ki vakf-ı merkûme ebnâmdan ve ebnâ-i ebnâmdan sinnen ekber olan mütevellî olub musakkafât-ı merkûmeyi ecr-i misilleriyle melî ve diyânet ve salâh ile ma'rûf olan kimesneler icâr idüb gallelerinden hâsıl olandan evvelen nefsi Karahisâr-ı Sâhibde müceddeden bina vakf itdiğim câmi'-i cedîdin iktizâ iden ta'mîr ve termîmine bilâ...velâ tagayyür harc ve sarf oluna bâkisinden yevm-i on akçe vazîfeye mütevellî-i merkûm mutasarrıf ola ve câmi'-i merkûme bir hatîb nasb olunub hatîb-i merkûm ser mahfil olub ve yevm-i cum'ada ba'de's-salâti'l-cum'â vâz-u nasîhat idüb bu üç hıdmet birbirine meşrûta olub ol vechle hatîb-i merkûm yevm-i on akçe vazîfeye mutasarrıf ola şöyle ki hatîb-i merkûm mücevvîdinden ve ehl-i salâh ve takvâ ola ve câmi'-i merkûme yevmî altı akçe vazîfe ile bir imam mücevvîd ve sâlih ve müteveyyin nasb oluna imam -ı merkûm ba'de's-salâtü'z-zuhr bir aşr-ı şerîf ve ba'de's-salâtü'l-asr sûre-i binâ ve ba'de's-salâtü'l- işâ sûre-i bakarânın âhirini ve ba'des'-salâti'l-fecr yâsin-i şerîf tilâvet ide ve iki vakit mü'ezzini nasb olub her biri yevmî üçer akçe vazîfeye mutasarrıf olalar ol müezzinler her vakitte cema'ât-ı müslimîni salavât-ı şerîfeye rağbet ideler bu mukâbelede dahi yevmiye birer akçe vazîfeye mutasarrıf olalar müezzinlerin meşrûtaları ola ve yevmî birer akçe ile iki cum'a mü'ezzini nasb oluna ve yevmî bir akçe ile bir muarraf nasb oluna ve yevmiye birer akçe vazîfe ile dört devirhan nasb olunub ikisinin cum'a müezzinlerine meşrûta ola şöyle ki zikr olunan hıdemât-ı erbâb-ı mücevvîdîn ve ehl-i salâh ve takvâ olalar ve yevmî bir akçe ile ba'de's-salâti'l- zuhr bir mücevvîd ve ehl-i salâh ve takva sûre-i mülk okuya ve yevmî üç akçe vazife ile bir kayyum ve yevmî bir akçe vazîfe ile bir ferrâş ve yevmî beş akçe vazîfe ile âb-ı rîz-i edebhane nasb olunub bu iki hıdmet kayyuma meşrût ola zikr olunan ta'mîr ve termîm ve vezâyifden izdiyâdına ebnâ'-i ebnâ'-i ebnâm batnen ba'dı batnin fer'an gıbbe aslin mutasarrıf olalar iyâzen billahi teâla ebnâ münkariz olurlar ise evlad-ı inâs ve evlâd-ı evlâd-ı inâs batnen ba'de batnin mutasarrıf olalar iyâzen billahi teala inkırâz vâki' olur ise ekarîm-i batnen bade batnin mutasarrıf olalar şöyle şart itdim ki ta'yîn ve

tasrîh itdügüm vezâyifden mâadam ki vakıfda müsâade ola aslen ketm ve noksan gösterilmeye ve ta'yîn ve tasrîh itdiğimden ziyâde asla vezâyif ihdâs olunmaya ve câmî'-i şerîfin hüddâmının azl ve nasbı ve mahlûl olan cihâdın müstehakkına tevcihi mütevellî yedinde ola deyü mezkûrû'l-ismeyn olan ...mücmeleri'l-tevâbi' ve'l-hakâyik kâffetü'l-hukûk ve ... bundan akdem fariğın-i aniş-şevagil mütevellî -i mezbûra teslîm ol dahi tesellüm ve kabz ve kabûl idüb sâ'ir mütevellîler evkâfda tasarruf ide geldikleri gibi mutasarrıf ola dedik de gıbbe't-tasdîki'ş-şer'î mûmâ ileyh el-Hacı Abdi Ağa mütevellî -i merkûm mahzarında takrîr-i da'vâ idüb vakf-ı merkûm İmâm-ı a'zâm hazretlerinin katında ne kadar sahîh ise dahi lazım olmamağla vakf-ı merkûmdan rücû' eyledim hânîn-i mersûmeyn cümleti't- tevâbi' mütevellî -i merkûmdan istirdâd iderim su'al olunsun dedikde gıbbe's-sual mütevellî-i merkûm cevâb-ı ba-sevâba mutasaddi olub imâmeyn-i himâmeyn rahimehimullah katında vakf-ı merkûm sahîh ve lâzım olduğu emr-i mukarrerdir deyü reddetme ibâ ve imtinâ' tevkî'i refî'i zebûr -ı sadr-ı kitâb-ı amber-i südde-i nikâb olan hâkim-i ehâkim cenâb-ı huzûr-ı şerîfinde murâfa'a olub imâmeyn-i himâmeyn -i rahimehumullah kavilleri üzere lüzûm -ı vakf-ı merkûma hükm-i mûhkem-i şer'î ...mer'iyye tâlib ve râgıb olduklarında hâkim-i masfûru'n-nûr hazretleri makta'-ı kelâm-ı cânîbinde te'emmül ve tefekkür eyleyüb temhîdi kavâ'id-i hayrât-ı hasenât ve teşyîd-i erkân-ı ber ve ihsânı evlâ ve elyâk ve âhra görüb alâ kavle'l- imâmeyn ... vakf-ı merkûmun sıhhat ve lüzûmuna hükm-i sahîh-i şer'î ve kazâ'-i sarîh-i mer'î ile hükm ve kazâ idüb vakf-ı mezkûrû'l- evsâf bilâ-nizâ ve'l-hilâf vakf-ı sahîh lazım olub naks ve naksına mecâl-i mahâl ve ibtâl-i mümteni hü'l hâl olundu. Fe men beddelehû ba'demâ semâhû ve fe innema ismuhû ale'd-dîn yübeddilînûhe innellâhe semî'ul-alîm ve ecrü'l-vâkıfû'l-muhsîn ale'l- ...cevârû'l-kerîm innehû yeczi'l-muhsînîn velâ yudî'u ecrü'l-âmilin.

Vr. 18b, belge 48

Elhamdülillâhillezi eazze-havâs-ı ibâdihi ve yu'arrıfu emvâlihîm ilâ envâi'l-hayrât ve's-salavât-ü ve's-selâmu 'alâ- rasûlihi ve nebîyyihi Muhammedin hayru'l-beriyât ve 'alâ âlihi ashâbihi ilâ yevm-i yestazillü ilâ tahti's-sadakât emmâ ba'd işbu hâmiş-i vakfiyyenin tahrîrine bâdî oldur ki Medine-i Karahisâr-ı Sâhib mahallâtından

Sinanpaşa mahallesi sükkânından el-Hac Abdülbakizâde Necâbetlü İbrahim Bey bin Osman Ağa eazzellahu teâla şânuhu ve şânuhû amma şânuhu hazretleri bu gülşen-i dünyanın firâk-ı ve sebzezârının meclîs-i fâni' olmağla eşcâr-ı na-pâyidâr ve esmân-i bî-karar olduğunu mûlahaza kılub bülbül-ü hazân dîde-i rûh-u nefsinde tîrân...ve riyâz-ı cinânda aşiyân tutmada ... taht-ı sadakata mefhûm-ı şerîfine alem olub eşcâr-ı hayrâtın semerâtı dâ'ima ve bahar-ı hasenâtın izhâr-ı bâkıyye olmağla hulûs-ı niyet-i hâlisâ ile meclîs-i şerîf-i ahmedî ve mahfel-i dîn-i münîf –i Muhammedi sallallahu te'âla aleyhi vesellem vakf-ı âti'l-beyânı li-ecli't-tescîl mütevellî nasb eylediği zînet-i erbâbü'l- kalem ve umdet-i eshâbü't- tastîr ve'r-rakâm Börekzâde Ali Efendi mahzarında ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î idüb Medine-i mezbûrda Buğdaybazarı kurbunda ecdâd-ı izâmım evkâfî arsası üzerine mebnî'i bir tarafı Debbağhane ve bir tarafı Sâ'nîzâde Emin Ağa'nın Leblebici dükkanına ve tarafeyn-i tarîk-i âmma müntehî sekiz bâb dükkanlarımı taleben nizatillâhi teala ve ibtigâen li vechillâhil a'lâ vakf-ı sahîh-i müebbed ve habs- sarîh-i muhalled ile vakf ve habs eyledim şöyle şart eyledim ki dükkân-ı mezkûrlar ecr-i mislî ile îcâr olunub hâsıl olan gallesi ecdâdım bina eylediği medrese-i münîfde her kim müderris olur ise vazîfe-i kadîmesi olan yüzsekiz guruşa dükkan-ı mezbûrlar gallesinden ikiyüz elli iki guruş virile eğer fazla kalur ise vakf-ı mezbûra mütevellî olanlar ahz ehleye ve tevliyyet husûsu ecdâdım vakfına her kim mütevellî olur ise âna dahi mütevellî ola deyü hatm-i kelâm idüb dekâkîn-i mezbûrları mütevellî-i mûmâ ileyhe teslîm eyledikten sonra vâkîf-ı mûmâ ileyh kelâmın ketm-i âhira ta'arrif olub vakf-ı akâr-ı egerçi İmam-ı a'zâm 'indeinde sahîh ve mezk gayr-i lâzım olmağın kâbil-i rücû' olub yine mülkiyyete istirdâd iderim dedikde mütevellî mûmâ ileyh cevâb-ı bâ sevâba mütesaddi olub eğerçi hal böyle ancak İmam Yusuf ve Muhammed indlerinde vakf-ı mezbûr sahîh ve lâzım olub ve dûn-ı imtinâ' idicek hâkim-i hâkim –i mevki'i sadr-ı kitâb tuba lehu ve hüsn ü me'âb hazretleri cânîb-i vakfa nazaran ve kavâ'idi alâ-re'y-i menyerâhu hükm-i sahîh-i şer'î ve kazâ'-i sarîh –i mer'î idüb vakf-ı mezbûr-ı sahîh ve lâzım olub nakz ve nakzine mecâl ve muhâl ve tebdîl ve tağyîri mümteniü'l- ihtimâl oldu. Fe men beddelehû ba'demâ semmâhu fe innemâ ismihû ale'd-dîn seydidü'l-evvelîn innellahe semû'l- alîm.

Fî 5 Zilka'de Sene 1253

Belge 49

Karaman mahallesinden Hadîce bint-i Ahmed nâm bîkr-i bâliğa kendi hüsn-i rızâsıyla sahhü'l-bâki yüz yirmi beş guruş mehriyle nefsinin tezvîcliğe helâllîğe tâlibi Osman bin Ömer'e tezvîc idüb ol-dahî tezvîc ve kabûl itmekle bu mahalle şerh. Fî, 5 Z. Sene 253.

Belge 50

İssizce karyesi sâkinelerinden Fâtıma binti Satılmış nâm bâkire nefsinin sahhü'l-bâki seksen üç guruş mehir ile Hüseyin bin Mûsa'ya tezvîcliğe helâllîğe tezvîc idüb ol-dahî tezvîc ve kabûl eylediği bu mahalle kayd-şod. Fî, 21 Z. Sene 253.

Belge 51

Muslucalı aşîretinden Emîşe binti İbrâhim nâm bîkr-i bâliğa yüz elli guruş mehir ile nefsinin Mustafa bin Mehmed rızâsıyla tezvîc idüb ol-dahî tezvîc ve kabûl eylediği kayd-şod.

Belge 52

Sinânpaşa karyesinden Gülsüm binti Mehmed nâm bîkr-i bâliğa hüsn-i rızâsıyla sahhü'l-bâki yüz yirmi beş guruş mehir ile nefsinin talibi Mustafa bin Mehmed'e tezvîc idüb ol-dahî tezvîc ve kabûl ve meclis-i şer' de 'akd olunduğu kayd-şod. Fî, 13 C. sene 54.

Belge 53

Ref'-i Menzil Emridir

Emîrû'l-ümerâ'il-kirâm kebîrû'l-küberâ'i'l-fihâm Zü'l-kadri ve'l-ihtirâm sâhibü'l-'izz ve'l-ihtişâm el-mahazz bi-mezîd-i 'inâyeti'l-a'lâ mülhakatıyla Kütahya sancağı muhassılı ve Hüdâvendigâr eyâleti ferîki Dilâver Paşa dâmet me'âliyehu ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'âdinü'l-fezâ'il ve'l-keâm Karahisâr-ı Sâhib sancağında vâki' kazaların kadıları ve nâ'ibleri zîde fazlühum ve mefâhirü'l-emâsil vel-akrân a'yân ve zâbitân vesâ'ir iş erleri zîde kadruhum tevkî'-i refi'-i hümâyûn vâsil olıcak ma'lûm ola ki ... hâl fukarâ-yı ra'iyet zımnında memâlik-i mahrûsa-i memâlik-i şahânemde vâki' kâffe menâzil ref' ve kiraya tahvîl-birle fakat umûr-ı mühime ile amed (ü) şüd iden hademe-i Devlet-i 'Aliyyemin bârgir kiralarna kâfi

hadd-i ...(silik) olarak bi'l-cümle eyâlet ve elviyeden tertîb olunan ma'lûmü'l-mikdâr ref'-i menzil bedelinin nısfı taksît-i evvel olmak üzere rûz-ı Hızır ve nısf-ı diğeri taksît-i sâni olarak rûz-ı kasım duhûllerinde tahsîl ve teslîm hazîne-i 'âmirem olunmak bâ-hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum karargâr olan nizâmı muktezâsından olduğuna ve işbu ikiyüz elli dört senesinde vâki' elli üç senesi rûz-ı Hızırı dahî takarrüb iderek sene-i merkûme taksît-i evvel akçesinin vakt-i tahsîli hulûl eylediğine

Vr. 19a

ve mukaddemce 'inâyet-efzâ-yı sudûr olan Hatt-ı Hümâyûn-ı şevket-makrûn-ı mülûkânemle bedelât-ı merkûmenin beher on guruşuna bir guruş me'mûrî ma'aş olarak zamm kılındığına binâ-en zikr olunan taksît-i evvel akçesinin ol-vechle ma'a-zamm tahsîli bâbında evâmir-i şerîfem ısdâr ve tesyâr kılınmış ve nizâmı vechle vakt-i mezkûr dühûlünde mahallinden vürûd itmez ise teslîm-i hazîne-i 'âmirem itmek üzere bu tarafda kapu-kethüdâları ve sarrafları taraflarından ta'ahhüd itdirerek senedâtı ahz ve hıfz itdirilmiş olmağla imdi sen ki muhassıl-ı müşârün-ileyhsin. 'Uhdende olan Karahisâr-ı Sâhib sancağında vâki' kazalardan müretteb sene-i merkûme taksît-i evvel akçesi olan dokuz bin yedi yüz elli guruş ile ma'aş tertîbi olarak beher on guruşda bir guruşdan dokuz yüz yetmiş beş guruş ki cem'an on bin yediyüz yirmi beş guruşun yerlü yerinden ve îcâb ve iktizâ idenlerden inzimâm ve ma'rifetin ve ma'rifet-i şer' ve cümle ittifâkiyle temâmen ve serî'ân tahsîl ve Dersa'âdetime irsâl ile hazîne-i 'âmireme teslîm olunması husûsuna bezl ü sa'y makderet eylemek fermânım olmağın hâsseten işbu emr-i celîlü'l-kadrim ısdâr ve irsâl olunmuşdur. İmdi meblağ-ı bedeliye-i mezkûrun bedelât-ı sâ'ireye makîse olmayub beher hâl vakt ve ziyânla tahsîl ve teslîmi muktezâ-yı irâde-i seniyyemden idüğü mantûk-ı emr-i şerîfemden ma'lûmun oldukda fermânım olduğu vechle livâ-i mezbûr kazâlarından sene-i merkûme taksît-i ûlâ olarak ma'a-tertîb ma'aş müretteb olan meblağ-ı bedeliyye-i mezbûr on bin yediyüz yirmi beş guruşun yerlü yerinden ve îcâb ve iktizâ idenlerden inzimâm-ı ma'rifetin ve ma'rifet-i şer' ve cümle ma'rifetiyle tamâmen ve serî'ân tahsîl ve hazîne-i 'âmirem(e) teslîm olunmak evvel-be-evvel Dersa'âdetime irsâli husûsuna sarf-ı mâ-hasl-ı kudret eyleyesiz ve sen ki kuzât ve nüvvâb ve a'yân ve zâbitân-ı mûma-ileyhimsiz. Siz dahi mûceb-i emr-i şerîfimle 'amel ve hareket iderek taksît-i evvel akçesi olan meblağ-ı mezbûrun sür'at-i tahsîl ve îsâline bi'l-ittifâk mezîd sa'y ve gayret ve hilâfından tehâşi ve

mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlîşânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki hükmi-i şerîfime vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emri-i şerîf-i celilü’ş-şân vâcib’l-itbâ’ ve lâzımü’l-ımtisâlimin mazmûn-ı münîfi üzere ‘âmil olasız. Şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerîfe i’timâd kılasız. Tahrîren fi’l-yevmi’l-‘âşir. Şehr-i Zi’l-ka’de-i şerîf. Li-sene selase ve hamsîn ve mi’eteyn ve elf.

Belge 54

Karahisâr-ı Sâhib sancağında tertîb buyurulan ma’lûmü’l-mikdâr ref’-i menzil bedelinin nısf-ı evveli rûz-ı Hızır ve nısf-ı sânisî rûz-ı Kasımda olmak üzere iki yüz elli dört senesinde vâki’ elli üç senesi rûz-ı Hızırı dahî takarrüb iderek nısf-ı bedeliyye-i mezbûr rûz-ı Hızırının taksît-i evveli i’tibâriyle sâbıkı vechle livâ-i mezbûr kazalarına tevzî’ ve taksîm olundukda her bir kazânın râdde-i kadîmiyyesi beher kazaya ihrâc olunan memhûr pusulaların sûretidir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Tahrîren fi, 3 M. Sene 254.

Kazâ-i Karahisâr-ı Sâhib, guruş 2683	Kaza-i Karamık, guruş 446
Kaza-i Sandıklı, guruş 2570,5	Kaza-i Bolvadin, guruş 557,5
Kaza-i Şuhûd, guruş 1566	Kaza-i Han, guruş 557,5
Kaza-i Sincanlı, guruş 1118	Kaza-i Çoğu, guruş 334,5
Kaza-i Çay, guruş 669	Kaza-i Çöle-âbâd, guruş 223

Vr. 19b, belge 55

Aydıncık Kazasından Gelen Üç Nefer Adamın Nefy Emridir.

İftihârü’l-emâcid ve’l-ekârim câmi’ü’l-mehâmid ve’l-mekârim el-muhtassu bi-mezîd-i ‘inâyeti’l-meliki’d-dâ’im dergâh-ı mu’allam kapucubaşlarından Hüdâvendigâr sancağı mütesellimi el-Hâc Mustafa dâme mecduhu ve kıdvetü’n-nüvvâbü’l-müteşarri’în Karahisâr-ı Sâhib nâ’ibi Mevlânâ zîde ‘ilmuhu tevkî’-i refi’-i hümâyûn vâsıl olıcak ma’lûm ola ki Hüdâvendigân sancağında kâ’in Aydıncık kazası sükkânından Kırk-oğlu İsmâ’il ve Pehlivan Mollâ Mehmed ve Sa’îd Hâfız oğlu Mollâ Hüseyin nâm şahıslar şîrâze-i nizâm-ı memleketâmı inhilâlini mûcib ... nâ-marziyyeye ibtidâr üzere oldukları beyânıyla merkûmların bir mahalle nefy ve

iclâları husûsunu kaza-i mezbûr tarafından i'lâm ve mahzar takdîmiyle niyâz ve istid'â kılındığı sen ki mütesillim-i mûma-ileyhsin. Bu def'a tarafından bâ-ma'rûzât inhâ olmakdan nâşi merkûmların li-eclü't-te'dîb kavâs(?) mübâşeretiyle Karahisâr-ı Sâhib'e nefy ve tagrîbleri fermânım olmağın imdi merkûmûn ma'rifetinle ahz ve nezâret-i dâhiliye kavâslarından mübâşir ta'yîn olunan kıdvetü'l-akrân Ahmed Kavas'a terfikan Karahisâr'a nefy ve irsâle müsâra'at eylesesin ve sen ki nâ'ib-i mûma-ileyhsin. Vusûllerinde merkûmları ol-tarafda ... meks ve ikâmet itdirüb bilâ-fermân itlâklarından mücânebet ve hatve-i vâhide mahal-i âhire saliverilmeleri lâzım gelür ise mes'ûl ve mu'âteb olacağını bilüb anâ göre muhâfazaları esbâbını istihsâle takayyüd ve dikkat ve vusûllerini kavas-ı merkûm ile bu tarafa i'lâma mübâderet eylemek bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-itbâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'amel ve hareket eylesesiz. Şöyle bilesiz, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılarsız. Tahrîren evâsıt-ı şehr-i Muharremü'l-harâm li-sene erba'a ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf.

İşbu ikiyüz elli dört senesi Şa'bân-ı şerîf evâsıtında işbu derûn-ı emr-i 'âlîde mestûrû'l-ism kimesnelerin sebîlleri tahliye olunub kayd-ı nefyden terkîn olunduğu sâdır olan emr-i 'âlinin icmâli sûretidir. Fî, gurre N. Sene 45.

Belge 56

Sandıklı kazâsına tâbi' iken (?) kuralarından Akça Bedrik karyesi sâkinelerinden Kezban bint-i Ali nâm bîkr-i bâliğa meclis-i şer'de işbu tâlibi Mahmûd b. Velîyüddîn'e 125 guruş mehr-i mü'eccelesiyle nefsinî tezvîc idüb ol-dahî tezevvüc ve kabûl eylediği kayd-şod. Fî, 15 S. sene 254.

Belge 57

Sincanlı kazâsına tâbi' olan Paşa karyesi sâkinelerinden 'Â'îşe bint-i Ömer sahhü'l-bâkî yüz yirmi beş guruş mehriyle nefsinî tâlibi Mahmûd b. Abdullah'a tezvîc idüb ol-dahî tezevvüc ve kabûl ve 'akd-i nikâh olunduğu kaşd-ı şüdd. Fî, 23 S. sene 254.

Belge 58

Küçüköyük karyesinden Kıymet bint-i Hacı Mehmed nâm bîkr-i bâliğa Allahu ‘azîmü’ş-şân’ın emriyle Peygamber ‘aleyhi’s-selâm’ın şer’iyle tâlibi Ali b. İsmâil 125 guruş mehriyle sahhü’l-bâkî nefsinin tezviciğe tezvîc idüb ol dahi tezevvüc ve kabûl eylediği kayd-şod. Fî gurre-i Ra. sene 254

Belge 59

Hamîd Sancağında Hazinedâr-oğlu ve Eşmeli-oğlunun Nefy Emridir.

Emîrû’l-ümerâ’il-kirâm kebîrû’l-küberâ’il-fihâm zü’l-kadri ve’l-ihtirâm ashâbü’l-‘izz ve’l-ihtîşâm el-muhtassu bi-mezîd-i ‘inâyeti’l-meliki’l-a’lâ redîf-i mansûre eyâlet-i Konya ferîkliği inzimâmıyla ber-vech-i muhassıllık Teke ve Hamîd sancakları mutasarrıfı Necîb Paşa dâmet meâliyehü ve kıdvetü’n-nüvvâbü’l-müteşerri’in Karahisâr-ı Sâhib nâ’ibi Mevlâna zîde ‘ilmuhu tevkî’-i refî’-i hümâyûn vâsıl olıcak ma’lûm olaki Hamîd sancağı dâhilinde kâ’in Karaağaç kazası sâkinlerinden Hazinedâr-oğlu ve Eşmeli-oğlu nâm şahıslar ba’zı kisâna istinâden ahâli ve fukaraya îsâl ve bahş ve ta’addî misillû hilâf-ı rızâ-yı şâhânem harekâta ibtidâr üzere oldukları sen ki paşa-yı müşârün-ileyhsin. Bu def’a tarafından derbâr-ı şevket-karârda tahrîr ve inhâ olunub bu makûle semt-kârânın(?) icrâ-yı te’dîbleriyle emsâlinin terhîbi lâzımeden olmakdan nâşi celâdet-rîz-i sünûh ve sudûr olan emr-i hümâyûn-ı mehâbet-makrûn-ı padişâhânem muktezâ-yı münîfi üzre merkûmânın kavas mübâşeretiyle li-eclü’t-te’dîb Karahisâr-ı Sâhib’e nefy ve iclâ olunmaları fermânım olmağın imdi vusûl-ı emr-i şerîfimde ...(silik) ahze ve nezâret-i umûr-ı dâhiliye kavaslarından mübâşir ta’yîn kılınan Hâcî Halil kavasa terfîkan Karahisâr-ı Sâhib’e nefy ve irsâle müsâra’at eylesin ve sen ki nâ’ib-i mûma-ileyhsin. Vusûllerinde ol-tarafda nefiyyen meks ve ikâmet itdirüb bilâ-fermân itlâflarından mücânebet ve hatve-i vâhide mahall-i âhara salıverilmeleri lâzım gelür ise mes’ûl ve mu’âteb olacağını bilüb ânâ göre muhâfaza emrine takayyüd ve dikkat ve vusûllerini kavâs-ı merkûm ma’rifetiyle Dersa’âdetime i’lân-ı mübâderet eylemek bâbında fermân-ı ‘âlişânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü’l-itbâ ve lâzımü’l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ’at-makrûnuyla ‘amel ve hareket eylesiz. Şöyle bilesiz, ‘alâmet-i

şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren evâsıt-ı şehr-i Saferü'l-hayr. Li-sene erba'a ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf.

Hamîd Sancağında kâ'in Karaağaç kazası sâkinlerinden bundan akdem ... Karahisâr-ı Sâhibe vürûd iden Eşmeli-oğlu ve Hazinedâr-oğlunun işbu elli dört senesi Cemâziye'l-âhir evâsıtı tarihiyle müverrah ahlâk olunub sebîllerinin tahliyesi bâbında sâdır olan bir kıt'a emr-i 'âlî mücebince sebîlleri tahliyesine olunub küşâd virildiği fermânın icmâl sûretidir. Fî, 25 Cemâziye'l-âhir sene 54.

Vr. 20a, belge 60

Sincanlı kazasına tâbi' Tutuşlar karyesinde sâkine Kerime bint-i Süleymân nâm bîkr-i bâliga Allah-ı 'azîmü's-şânın emriyle Peygamber 'aleyhü's-selâmın şer'iyle tâlibi Hasan bin Mahmûd'a nefsi tezvîçliğe helâllığe 125 guruş sahhü'l-bâki mehriyle tezvîç idüb ol-dahî tezevvüc ve kabûl eylediği ve 'akd-i nikâh olunduğu kayd-şüdd. Fî, 13 Ra. sene 54.

Belge 61

Sincanlı kazasından Senir karyesinden Ümmühan bint-i Halîl nâm bîkr-i bâliğa huzûr-ı şer'de tâlibi Hasan bin Halîl'e bi'r-rızâ nefsinin 125 guruş sahhü'l-bâki mehriyle tezvîç idüb ol-dahî tezevvüc ve 'akd-i nikâh olunduğu kayd-şod. Fî, 15 Ra. sene 54.

Belge 62

Medîne-i Karahisâr-ı Sâhib'de vâki' Ardıç mahallesi sâkinelerinden iken bundan akdem fevt olan Zelîha bint-i Halîl nâm hatunun verâseti sadriyye-i kebîre kızı Nâzik nâm hatun ile er karındaşı oğlu Halîl ve er karındaşı kızı Rukiye'ye inhisârından sonra merkûm Halîl ve Rukiye mu'âkaben fevt olub verâsetleri vâlideleri Fâtıma binti Osman nâm hatun ile li-üm er karındaşı Ahmed ve 'ammi-zâdeleri İbrahim ve Ahmed'e münhasıra olub mezbûre Nâzik dahî fevt olub verâseti zevci İsmâ'il Efendi ile sadri sagîr oğlu Ali ve sagîre kızı Fâtıma'ya münhasıra olduğu 'inde't-tahkikü's-şer'î zâhir ve nümâyân oldukdan sonra verese-i ümmü'l-mezbûre Fâtıma hatun tarafından zîkr-i âtî husûsu taleb da'vâya vekîl-i sâbitü'l-vekâlesi Terzi Seyyid İsmâ'il Ağa vekâleten ve merkûm İbrâhim ve Ahmed verâseten meclis-i şer'-i şerîf-i enverde işbu bâ'isü'l-kitâb tereke-i mezbûre vâzi'ü'l-yed olan zevcü'l-merkûm

İsmâ'il Efendi muvâcehesinde her birerleri bi'l-vekâle veyâ verâse üzerine da'va ve takrîr-i kelâm idüb müvekkilem mezbûre Fâtıma hatunun sadrî oğlu Halîl ve kızı Fâtıma'ya bundan akdem fevt olan hâlitaları Zelîha hatundan isâbet ve intikâl iden hakk-ı irsiyyelerini kable'l-edâ birbirini mu'âkaben fevt olub verâsetleri müvekkilem mezbûre ile li-üm er karındaşları Ahmed ve işbu hâzır-ı bi'l-meclis 'ammî-zâdeleri İbrâhim ve Ahmed'e münhasıra olub tereke-i müteveffıye-i mezbûreye işbu mûma-ileyh İsmâ'il Efendi vâzi'ü'l-yed olub fuzûlü zabt itmekle su'âl olunub tereke-i merkûm ma'rifet-i şer'le tahrîr ve beyne'l-verese bi'l-farîzatü's-şer'iyye tevzî' ve taksîm olunmak bi'l-verâse ve bi'l-vekâle matlûbumuzdur didiklerinde mûma-ileyh İsmâ'il Efendi cevâbında müteveffıye-i mezbûre Zelîha hatunun mahalle-i mezbûrede vâki' tahdîd ve tavsîfden müstagnî bir bâb menzilin nısfına mâlike ise de kerîmesi zevcem Nâzik hatuna iki sâl-i hayâtında ve kemâl-i 'akl sıhhatinde iki bin guruşa bey' ve temlîk idüb semeni olan meblağ-ı mezbûru deynine takas ve mahsûb idüb ve nısfü'l-harî dahi zevci müteveffânın aliyyü'l-vefât mülk olub ve ba'de'l-vefât zevcesiyle kerîmesi mezbûreye mevrûs olub menzil-i mezbûreden semen hissesiyle lâbis olduğu köhne libâsından ma'âdâ eşyâ-i mevcûdesi kerîmesi mezbûreye hibe-i sahîha-i şer'iyye ile hibe idüb ol-dahî hibe-i mezbûru ittihâb ve kabûl idüb zevcem mezbûre dahî fevt sadrî sagîr oğlu Ali ve sagîre kızı Fâtıma'ya 'alâka ve medhali olmayub bi-hakkın zabt iderim didikde müdde'iyûn-ı merkûmûn hibe-i mezbûru inkâr eylediklerinde mûma-ileyh İsmâ'il Efendiden ref'-i meşrûhunu mübeyyin bir nehc-i şer'î-i beyyine taleb olundukda 'udûl-i ahrâr-ı ricâl-i selîminden kitâbçı Himmet Çelebi ve Çavuş İbrâhim Ağa li-eclî's-şehâde meclis-i şer'e hâzırân olub istîşhâd olundukdacevâblarında fi'l-hakîka müteveffıye-i mezbûre Zelîha hatun mutasarrıf olduğu nısf menzilin bizim yanımızda akdemce kerîmesi Nâzik hatuna iki bin guruşa bey' ve temlîk idüb semen-i mezkûresini deynine mahsûb eylediğinden sonra zevci Hâcî Ali Efendiden menzil-i mezbûrun nısf-ı aharından isâbet iden semen hissesiyle eşyâ-yı ma'lûmesini dahî bâki deyni mukâbili kerîmesi Nâzik hatuna hibe-i sahîha-i şer'iyye ile hibe olduğu ittihâb ve kabûl idüb gerek menzil-i mezbûrede aslâ 'alâka kalmamağla bizler bu husûsa bu vechle şâhidleriz ve şehâdet dahî ideriz deyû her biri edâ-i şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde ba'de ri'âyet şerâitü's-şer'iyye şehâdetleri hayyiz-i kabûlde olub müdde'iyûn-ı merkûmûn da'vâ-yı mezkûreleriyle bî-vech-i şer'î mu'ârazadan men' ve menzil-i mezbûr ile eşyâ-yı

ma'lûmenin merkûm İsmâ'il Efendinin zabt-ı tasarrufuna tenbîh-i şer'î olduğu mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Tahîren fî'l-yevmi'l-hâmis min-şehr-i Rebî'ü'l-evvel sene erba'a ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf.

Belge 63

Kışlacık karyesi sâkinelerinden 'Â'îşe binti Ebûbekir nâm bîkr-i bâliga sahhü'l-bâki yüz yirmi beş gurus mehriyle nefsinî tâlibi Muhammed bin İsmâ'ile'e tezvîç idüb ol-dahî tezevvüc ve kabûl ve 'akd-i nikâh olundu. Fî, 25 R. Sene 254.

Vr. 20b, belge 64

Medîne-i Karahisâr-ı Sâhib'de vâki' Hâcî Yahya mahallesi sâkinlerinden Gedikzâde Hamamcı Mehmed Ağa ibn-i Mehmed meclis-i şer'-i şerîf-i enverde işbu bâ'isü'l-kitâb kuzât-ı kirâmdan fazîletlü İsmâ'il Efendi muvâcehesinde üzerine da'vâ(-yî) ve takrîr-i kelâm idüb ashâb-ı hayrâtdan ecdâd-ı 'azamımın vakf eylediği evkâfî müstakilâtından Ardıç mahallesinde vâki' tahdîd ve tavsîfden müstagnî bir bâb vakf-ı menzile icâbetden müdâhele îcâb itmez iken işbu efendi-i mûma-ileyh mugâyir-i şer'-i şerîf menzil-i mezbûru mülkiyetde zabt ve tasarruf murâd itmekle su'âl olunub müdâhalesi men' olunmak matlûbumdur didikde gibbe's-su'âl ve'l-istintâk efendî-i mûmâ-ileyh cevâbında menzil-i mezbûre zevcem Nâzik hatunun babası Hâcî Ali Efendi ile'l-vefât mülkiyet üzere mutasarrıf olub ve ba'de'l-vefât zevcem kerîmesi Nâzik hatun ile verese-i sâ'iresine mevrûs olub müddet-i vâfire tasarruflarından sonra zevcem mezbûre dahî fevt olub verâseti benim ile sadrî sagîr oğlu Ali ve sagîre kızı Fâtıma inhisâr-birle mevrûs olub sâl-i kesîreden berû iblâ-i nizâ'-i mülkiyet üzere zabt ve tasarruf olunub vakf olduğu ma'lûmum değildir didikde menzil-i mezbûrun ecdâdı vakfi olduğunu mübeyyin merkûm Mehmed Ağa'dan bî-'anhü(?) taleb olundukda vakıfdır deyû sîmâ'ile(?) isbât itmişler ise de şürût-ı vakıfda tescîl-i şer'î teslîm-i ile'l-mütevellî olduğuna müstenid-i şer'î dahî olmadığından bir vakfin mütevellîsi Zeyd Ömer'in be-tarîkü'ş-şirâ' mülkü olmak üzere tasarrufunda olan mülk menzil için vakf-ı mezbûrun müstakilâtından deyû da'vâ ve 'ömr-i mülkumdür deyû inkâr etdikde Bekir ve Beşir Zeyd'in müdde'âsına sîmâ'ile şehâdet eyleseler Ömer'in tasarrufu vech-i muharrer üzere sebab-i mülk-i şer'îye müstefid olıcak mezbûrların şehâdetleri makbûle olur mu olmaz deyû fetvâ-yı şerîfenin cevâb-ı bâ-sevâbı mücebince sîmâ'ile şehâdet makbûl olunamayub

vakfiyetine dâ'ir vakıf-nâmesi olmadığından müdde'î-i merkûm da'vâ-yı mezkûresiyle bî-vech-i şer'î mu'ârazadan men' ve menzil-i mezbûru efendî-i mûma-ileyh sığâr-ı merkûm ile ber-vech-i iştirâk mülkiyet üzere zabt ve tasarruflarına kibel-i şer'-i enverden tenbîh olunduğu mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Tahriren fi'l-yevmi's-sâbi' min şehr-i Rebî'ü'l-evvel, sene erba'a ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf.

Belge 65

Fi'l-asl 'Alâ'ie kazalarından İbra Ada kazası ehâlisinden olub medîne-i Karahisâr-ı Sâhib'de mütehhilen sâkin olub kuzât-ı kirâmdan zevi'l-ihirâmdan fazîletlü İsmâ'il Efendi meclis-i şer'-i şerîf-i enverde Hâcî Abdülbâki Ağa-zâde işbu bâ'isü'l-kitâb devletlü Osman Ağa muvâcehesinde bi'l-isâle ve bi'l-velâye ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb mevrûsem zevcem Nâzik bint-i Hâcî Ali Efendi nâm hatunun ile'l-vefât mülk ve hakkı olub ve ba'de'l-vefât benim ile sadrî sagîr oğlu Ali ve sadriye-i sagîre kızı Fâtıma'ya mevrûs Ardıç mahallesinde vâki' bir taraftan Hâcî Mehmed Efendi menzili ve bir taraftan İbrâhim Çavuş menzili ve taraf-ı selasesi tarîk-i 'âma müntehî ve büyût-ı 'adîdeye müştamil bir bâb menzil ben velâyetim tarafına 'azîmet üzere olub menzil-i mezbûr hâlî kalmağla ta'mîr ve termîmine bakılamayacağı timur ...vechle harâbe müşerref olacağı âşikâr olub bey' ve fûrûht olunmasını sığâr-ı merkûmân haklarında enfa' ve ûlâ olduğu zâhir ve nümâyân olduktan sonra mübâya'aya cânib-i şer'at-ı garrâdan me'zûn olarak menzil-i mezbûru bey'e 'arz olunub ba'de'l-müzâyede rağbât-ı nâs inkitâ'ından sonra yedi bin guruşda karar-dâde olub ve ziyâdeye dahî tâlib ... olmağla semen-i misli ve kıymet-i 'adlî olduğu incâr olunarak tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvî ve şürût-ı müfside ve muvâza'adan 'ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'î işbu mûma-ileyh Osman Ağa'ya yedi bin guruşa bey' ve temlîk ve teslîm eylediğimde ol-dahî vech-i muharrer iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabûl eylediğinden sonra semen olan meblağ-ı mezbûr yedi bin guruşu bi'l-velâye ve bi'l-verâse temâmen ahz u kabz eyledim. Fîmâ-ba'd menzil-i mezkûr mahdûde de benim ve gerek sagîr-i merkûmânın aslâ ve kat'â 'alâka ve medhalleri kalmayub ağa-yı mûma-ileyhin mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfi olmuşdur. Keyfe mâ-yeşâ' ve tacdâr mutasarrıf olsun didekde gıbbe't-tasdîkü's-şer'î mâ-hüve'l-bâki' ketb olundu. Tahriren fi'l-yevmi's-sâbi' 'ışrîn, min-şehr-i Saferi'l-hayr sene erba' ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdü'l-hâl:

‘Atûfetlü Turunç-zâde Ali Bey Efendi,

‘Atûfetlü Mollâ-zâde ‘Abdîl Ağa,

‘Înâyetlü ‘Ârif Ağa-zâde Mehmed Ağa,

Gebecelerli el-Hâc Hasan Ağa,

Şişmân-zâde Mustafa Ağa,

Lük-zâde Hâcî Ömer Ağa

Dostum-zâde Hâcî Süleyman Ağa,

Keneli-zâde Hâcî ‘Ârif Ağa,

Toma-oğlu Hâce Sirbet(?) bezirgân

Tüter(?)-oğlu Açı Akob bezirgân,

Ve gayruhum.

Vr. 21a, belge 66

Medîne-i Karahisâr-ı Sâhib’de vâki’ Sinan Paşa mahallesi sâkinlerinden akdem hânedân-ı Hâcî Abdülbâkî Ağa-zâde devletlü Osman Ağa meclis-i şer’-i şerîf-i enverde sarraflık hizmetlerinde olan işbu bâ’isü’l-sefer Hacı Murât veled-i Hacı Serkiz bezirgân muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüb bey’-i câ’izü’z-zikrin sudûruna deġin yedimde mülk ve hakkım olub Ardıç mahallesinde vâki’ bir taraftan İmâm Hacı Mehmed Efendi menzili ve bir taraftan İbrâhim Çavuş menzili ve taraf-ı selasesi tarîk-i ‘âma muntehî hâriciye ve dâhiliye büyût-i ‘adîdeye müştemil mülk menzilimi bi’l-cümleten mâişetimle tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvî ve şurût-ı müfside ve muvâza’adan ‘ârî bey’-i bât-ı sahîh-i şer’î işbu Murât bazergâna yedi bin guruşa bey’ ve temlîk ve teslîm eylediğimde ol-dahî ber-vech-i muharrer iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabûl eylediğinden sonra semeni olan meblağ-ı mezbûr yedi bin guruşu müşterî-i mefsûr Murat bezirgân yedinden temâmen ve kâmilan ahz u kabz eyledim. Fî-mâ-ba’d menzil-i mezkûr mahdûdede benim aslâ ve kat’â ‘alâka ve medhalim kalmayub müşterî-i mefsûrun mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfi olmuşdur. Keyfe-mâ-yeşâ ve yehtâr(?) mutasarraf olsun didikde gibbe’t-tasdîkü’ş-şerî mâ-hüve’l-vâki’ bi’t-taleb ketb olundu. Tahrîren fî’l-

yevmü's-sâbi' ve'l-'ışrîn min şehr-i Rebî'ü'l-evvel sene erba' ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf.

Şühûdü'l-hâl:

'Atûfetlü ...-zâde Ali Bey Efendi,
'Atûfetlü Mollâ-zâde 'Abdulahâd Ağa,
'Înâyetlü 'Ârif Ağa-zâde Mehmed Ağa,
Gebecelerli el-Hâc Hasan Ağa,
Şismân-zâde Mustafa Ağa,
Dostum-zâde Hâcî Süleyman Ağa,
Lük-zâde Hâcî Ömer Ağa
Keneli-zâde Hâcî 'Ârif Ağa,
Toma-oğlu Açı Sirbet(?) bezirgân
Tüter(?)-oğlu Açı Akob bezirgân,
Ve gayruhum.

Belge 67

Mübâya'a Emri Sûretidir

Emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm kebîrû'l-küberâ'il-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihiram sâhibü'l-'izz ve'l-ihtîşâm el-muhtassu bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-a'lâ Kütahya ve Sultanönü ve Karahisâr-ı Sâhib sancaklarının hâvi oldukları kazaların kadıları ve nâ'ibleri zîde fazlühum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân vücûh-ı memleket ve sâ'ir iş erleri zîdet kadruhum tevki'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki piyâde ve süvâri vücûh mütekallime-i(?) şâhânemin nân-ı 'azîz ta'yinât ve süvârîlerin hayvanâtı me'kûlâtı ve bi-tahsîs Dersaadetime sekenâsı yevmiye edevâtı zımında beher sene memâlikü'l-mesâlik-i şahânemden Anadolu ve Rumili'de kâ'in kazâlardan harîs olan mübâya'a-i kadîm zehâ'irini tahsîl vesîlesiyle me'mûrları taraflarından vedî'a-i cenâb-ı kibriyâ olan ehâli-i memleket ve fukarâ-yı ra'yyet haklarında bir gûne cevr ve ezâ vukû'a gelmemek ve ondalık nâmıyla da aldıkları ... fâhişe zahîrden dolayı dahî ta'addîlerinin önü kesdirilmek üzere zehâ'ir-i mertebenin

olduğu mukaddemâ asıl tertîbâta zam ile mukâbilinde kendülere tahsîlât-ı vâkî'alarında ba'd-bin(?) karîben mevki' ve masraflarına göre beher kîle de yirmi beşer ve ba'zen on beşer para ma'aş tahsîs olunmuş ve bundan başka hîn-i muhâsebede masârif-ı sahîhaları dahî kabûl ve i'tâ ola gelmiş olduğuna binâ-en sâye-i merhamet-vâye-i mülûkânemdenme'mûrîn-i merkûmûnun her biri irtikâba ihtiyâcdan vâreste olarak cümlesi sıdk ve istikâmet üzere hareket ve gün uygunsuzluktan mücânebet eylemeleri lâzımeden iken yine ekserîsi tama' ve irtikâblarından nâşî tahsîl idecekleri zehâiri ehâlî ve fukarâdan dolu ve sıkı ölçek ve Dersa'âdetime hafifçe ölçdürerek ve eyüsünü mahallinde satub ve hırâsetin içine şunu bunu katarak ve müşevviş ve cîl(?) göndermek misillû zahîre hazînesine ve fukarâya mazarr envâ'-i mezâlîme ve irtikâbe ictirâ eyledikleri bu def'a tahkîkinizde cihandârânem olub cemî' vakitte ve bâ-husûs zamân-ı 'adâlet iktirân-ı padişahânemde işbu mübâya'a maddesinde dahî fukarâ-yı ra'ıyyet mübremim amûde vücûd-ı sitemden emîn olmak iktizâ-yı murâd-ı hayriyyet mu'tâd-ı tâcdârânem bulunmak mülâbesesiyle bi't-te'ehhül kâffe-i mübâya'ât-ı kadîme müretteb olan mahallere Dersa'âdetimden mahsûs me'mûrlar irsâl olunmakdan ise münâsib mahall ve mevâki' cihetiyle mahallerini vüzerâ-yı 'azâm ve mutasarrıf-ı kirâm mütesellime voyvodagâna 'uhdelerine ihâlesi takrîrinde bunları sâye-i şahânemde hâ'iz ve nâ'il(?) oldukları münâsib me'mûriyetlerinden mütemenni' oldukları ve bu cihetle mübâya'a husûsunun başkaca intifâ' sûretine saymıyacıkları ecilden bunun üzerine hâlâ umûr-ı Mâliye Nâzırı düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmü'l-'âlem müşîr-i sadâkat-semîrim es-Seyyid Abdurrahman Nâfiz Paşa edamallah-ı te'âla iclâlehüm 'arz eylediği takrîrini mübeyyin müte'allik olan irâde-i seniyye-i şahânem mücibince ba'dezîn zehâ'ir medîne-i mezkûre vaktiyle begâyet pâk ve temîz olarak mübâya'a ve tahsîl ve içine bir şey karışdırmak ve ehâlî ve fukarâdan ... sıkı almak misillû hareket vukû'u tecvîz olmayarak ber-vech-i hakkâniyet-i tekmîl ile alındığı gibi temâm ve temîz anbâr-ı 'âmireme tesyîl olunmak ya'ni Dersa'âdetimden gönderilecek damgalı kîleler ile mahallinde kîleçiler tutulub tarafından me'mûr olacak adamlar ber-vech-i

Vr. 21b

hakkâniyet herkesin hisse-i mübâya'asını tamâmca ölçdürerek ma'a ondalık mürettib zehâ'iri bir kîlesi bakâyâ kalmaması ve ziyâde pâk ve münakkah olmak üzere

kâmilten kabz ve tahsîl ve fazla tâmıyla kendülere bir şey alıkomayub aldığı gibi sefâ'ine tahmîlen anbâr-ı 'âmireme irsâli ve tavsi'le dikkat ve ol-tarafda bir akçe vech-i ticâret-i dâ'yyesine düşmeyerek îcâbına göre ma'âş ve masârif-ı sahîhaları bu tarafda virileceğinden bu bâbda fukarâdan 'avâne ve hedâye nâmı ve cihât-ı sâ'ire ile nesne isticlâb tabî'iyetle virseler bile 'adem-i kabûl ile red olunarak muktezâ-yı sarf ve hakkâniyetin icrâsına sarf-ı rü'yet kılınmak ve 'ale'l-husûs zahîre hazînesinden i'tâ olunan fiy'at maktû'a-i ma'lûmenin bir akçesi ketm olunmayub temâmen ehâli ve fukarâya virilmek ve tekmîl mübâya'âtdan sonra rü'yet muhâsebelerinde tahsîl olunan zehâ'irin fiy'at-ı maktû'ası fukarâya bi't-tamam virildiği sahîhan tebeyyün eyledikçe ve sened-i mu'teberesi îbrâz olunmadıkça hesâbları görülmemek ve ... tahrîr ve bahs olunarak îcâblarında uygunsuzluğu ider olur ise hâtır ve gönüle bakılmayub emsâline tahrîr olunacak sûretde iktizâ-yı te'dîbleri.

Belge 68

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în Karahisâr-ı Sâhib nâ'ibi Mevlânâ zîde 'ilmuhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, Muşlu Keşiş-oğlu Markar nâm zimmî hilâf-ı rızâ harekete ibtidâr eylediğine mebnî sâdır olan emr-i şerîfim mücebince Karahisâr-ı Sâhib'e nefy ve iclâl olunmuş ise de mersûm mütekâsında(?) karîn-i terbiye olarak şâyân-ı merhamet olduğundan bahisle 'afv ve itlâfî husûsuna müsâ'ade-i 'aliyyem erzân kılınmasını mersûm bu def'a bâ-'arzuhâl niyâz ve istirhâm itmekden nâşi fîmâ-ba'd mugâyir-i rızâ hareketde bulunmamak üzere merhameten afv ve itlâkı fermânım olmağın imdi mersûmun ol-vechle 'afv ve itlâkına müsâ'ade-i 'aliyyem erzân kılındığı senki nâ'ib-i mûma-ileyhsin. Ma'lûmun oldukda şarta itlâkını gûş-ı hûşuna gereği gibi tefessühüm-birle kayd-ı nefyden tahliye-i sebîline mübâderet eylemek bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-etibbâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'amel ve hareket eylesin. Şöyle bilesin 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren evâhir-i şehri Rebî'ü'l-evvel sene erba'a ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf.

Belge 69

İcrâ olunmak ... ziyâdece ba'îd olarak veyâhud ol sene mahsûlleri olmayarak zararı bedel ile uydurmağa olarak ba'zı kazâlar hakkında eğerçi mesâga olub şöyle ki

o makûlelere zinhâr ve zinhâr mübâya'a me'mûrları ve sâ'iri karışmayub memleketden cânibinden bu tarafa birer mu'temed adam irsâliyle burda iştirâ 'aynen teslîm-i anbâr-ı amîrem eyledikten sonra kaç guruş fi ile mübâya'a olunur ise nevl kalemine kayd itdirerek sûret defteriyle mahalline bildirmek husûsları bu def'a müceddeden inzâm-ı müstahsineye rabt ve tavsîl olunmak ve binâbirîn mahâl-ı sâ'ire mübâya'ât maddesinin ber-mûceb-i nizâm müstahsine-i mezbûr mahalleri vülât ve mutasarrıfne ve mütesellim ve voyvodagâna ihâleleri icrâ kılındığı misillû senki ferîk-i müşârün-ileyhsin. Derûn-ı emr-i şerîfime mevzû'an irsâl olunan memhûr ve mümzâ sûret-i defteri mantûkunca Mudanya iskelesine merbût Kütahya ve Sultanönü ve Karahisâr-ı Sâhib sancakları kazalarının ikiyüz elli üç senesi mahsûlünden ma'a ondalık mübâya'ası mürettib olan otuz iki bin otuz dokuç buçuk kîle hintanın temâmen tahsîl ve kabz-ı anbâr irsâl râddesi 'uhdene ihâle kılınmış olmağla vusûl-i emr-i şerîfimde ber-mantûk-ı sûret defter-i mezkûr her kazânın mübâya'a-i kadîmesi olan hinta nizâm-ı müstahsine-i mezkûr ve me'mûriyetin iktizâsı üzere inzimâm-ı ma'rifetin ve ma'rifet-i şer' ve cümle ittifâkıyla gâyet pâk ve münakkah olarak mübâya'a ve tahsîl ve ehâli tarafından ta'yîn olunan adamlar mevcûd oldukları hâlde Dersa'âdetimden virilen sahîhü'l-'ayâr demürlü damgalu kîleler ile hakk ve 'adl üzere devr ve tekmîl ile bir kîlesi bakâyâ bırakılmaksızın iskeleye tenzîl olunarak temâmen ahz u kabz ve fiy'at-ı maktû'ası bi't-tamâm ehâli yedlerine i'tâ ve teslîm-birle alındığı gibi sefâ'ine tahmîlen Dersa'âdetime irsâl ve anbâr-ı amîreme tavsîl ve teslîmi vesâ'ilinin istihsâline bezl ve sa'y-ı makderet ve nizâm-ı müstahsine ... (silik) kâmilen icrâsında ehâli ve fukarâ ve re'âyâ ve berâyâ işbu mübâya'ât maddesinde kadr u gadrndan biri olmuş ve bu cihetle himâye olunmuş olacaklarına herkes hisse-i mübâya'alarını bir kıyye bakâyâ olunmayarak bigâyet pâk ve münakkah olarak te'diye eylemeleri farîza-i hâletden bulunduğundan işte ânâ göre hareket ve ol-vechle zehâ'ir mertebe-i merkûmesi bir kîle ve bir habbesi girüye bırakılmayarak senesi içinde tamamca ordu iltimâsı ve bu husûs için bu tarafda 'avânid(?) nâmi ve nâm-ı ahar ile hiç kimesne tarafından bir akçe alınmadığından ol-tarafda dahî o makûle akçe ve sâ'ir nesne iltimâsına ve nizâm-ı mezkûre ve menâfi-i rızâ-yı 'âlîşânımın hilâfi hareket vukû'a gelmemesi esbâbının istikmâline sarf mâ-hasl-ı kudret eylemek fermânım olmağın me'mûriyetini hâvî mahsûsan işbu emr-i celîlü's-şânım ısdâr ve tesyâr olunmuşdur. İmdi vusûlünde bâlâda tafsîl ve beyân olduğu

Vr. 22a

üzere keyfiyet irâde-i seniyye-i şâhânem geçen nizâm-ı müstahsin fermân-ı âlî ‘unvânımdan ma’lûm oldukda vech-i meşrûh üzere ‘amel ve hareket-birle her hâlde infâz-ı emr-i ‘âlîşânım bezl ve say’ ve makderet eylesesiz. Senki kuzât ve nüvvâb vücûh-ı memleket mûma-ileyhim emr-i şerîfim sizin dahî meczûmunuz olarak tenkîz icrâsına bi’l-ittifâk ikdâm ve gayret ve hilâf ve hilâf-ı hareket vukû’u tarafınıza vusûleti da’vet olacağını bilüb ânâ göre ‘amel ve hareket kemâl-i sa’y ve gayret eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlîşânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü’l-itbâ’ ve lâzımü’l-ımtisâlimin mazmûn-ı münîfi üzere ‘amel eylesesiz. Şöyle bilesiz ‘alâmet-i şerîfe i’timâd kılasız. Ber-mantûk-ı emr-i şerîf müşârün-ileyh hazretlerinin bir kıt’a buyruldu-i sâmilere dahî vârid olmuştur.

Zehâ’ire-i mertebe-i mezkûreden nefsi-i Karahisâr kazâsının sâbıkı vechle tevzî’ ve taksîm olunub pusulaları ihrâc olunmuştur.

Belge 70

Nefsi-i Karahisârın Râdde-i Kadîmeleri Tanzîmi İçün Dilâver Paşa Tarafından Vürûd İden Buyuruldu.

Şerî’at şî’âr medîne-i Karahisâr’da mesned-i re’y şerî’at garrâ fazîletlü efendi zîde fazlûhu ve kıdvetü’l-emâcid ve’l-‘âyân livâ-i mezkûrda mütesellimimiz sa’âdetlü Osman Ağa zîde mecduhu ve mefâhirü’l-emâsil ve’l-akrân vücûh-ı memleket ve bi’l-‘umûm iş erleri ve söz sâhibleri zîde makâdirehum inhâ olunur ki nefsi-i Karahisâr otuz iki mahalle ve on dört aralık i’tibâriyle vukû’-yâfte olan mehâm-ı saltanat-ı seniyye senede iki def’a kurâ ve mahallâta tevzî’ olunmak şürût-ı mer’iyyeden ise de mürûr-ı eyyâm ile ba’zı mahalle ma’mûrca ve ba’zı mahallenin râdde-i kadîmesi çokca olub ehâlisi dahî perîşân olarak hisse-i musîbelerini edâya tâb-âver olamadıkları ve Carhacı(?) Paşa zamanında üç senede bir kere yoklanmak üzere kurâ menâzili ta’dâd olunub tahrîr olunmuş ise de şart-ı mezbûre ‘adem-i ri’âyet-birle tahrîrinden bu âna gelince yoklanmayub tevzî’ ve taksîm olunmakda ise de ba’zı kurânın menâzilleri tezâyüd ve ba’zısı min-tarafullah tenâkus iderek hadd-i i’tidâlden hurûc itmiş ve el-cihetiyle ehâli kurâ ve mahallâtdan ekserîsi refâh bulmakda ise de ba’zısına gadr-ı küllî olmakda olduğu bu def’a vârid olan bir kıt’a

i'lâm-ı şer'iyye ve mahzar-ı ehâli me'âlinden müstebân olmuş işbu tekâlif-i şahâne husûsunda sahîfe-i berây-ı şeref-sudûr ile Memâlik-i Mahrûsatü'l-mesâlik-i şahâneye tebşîr(?) olan evâmîr-i şerîfelerde cümle siyyân tutulsun hiçbir tarafa gadr olmasun deyû cümleye tenbîh ve i'lân olmakdan maksûd kurâ ve kasabâtdan ba'zı mahaller bi'l-istishâb muhâfaza olunub ve ba'zı mahaller dahî bîkes oldukları cihetiyle tekâlifde küllî hisse tarhiyla gadr olmakda olduğundan bu makûle ta'addi olmaması için olmağla imdi sizki muhâtıbun-ı mûma-ileyhimsiz. Keyfiyet ma'lûmunuz oldukda i'tidâl kaziyyesine ri'âyet cümle me'mûrîne vâriyetde(?) mûcib-i selâmet olacağı dahî meczûmunuz oldukda vedî'atullah olub sâye-mend-i hazret-i hilâfet-penâhî olan fukarâ ve ra'iyeti her vechle gadrden himâyeye ve hiçbir tarafa tesâhübden vikâyeye olunarak hadd ve i'tidâle idhâli esbâbının istihsâline kemâliyle vakt ve ol-vechle fukarâdan cânib-i saltanat-ı seniyye için da'vât-ı hayriyye isticlâbına sarf-ı rü'yet ve mugâyir-i rızâ harekâtı ictisâr ile vâriyetde mes'ûl ve mu'âtib olmakdan begâyet hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında dîvân-ı livâ'in-i Kütahya ve Karahisâr-ı Sâhib'den işbu buyruldu tahrîr ve irsâl ile tesyîr olundu. Bi-minneti te'âla vusûlünde gerekdir ki ber-mûceb-i buyruldu 'amel ve hareket ve hilâfindan begâyet tehâşi ve mücânebet eyleyesiz deyû. Fî, 5 R. Sene 254.

Belge 71

Güherçilenin Bedele Kat' Emridir.

Emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm kebîrû'l-küberâ'i'l-fehâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm sâhib-i 'izz ve'l-ihtişâm el-muhtassu bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-a'lâ redîf 'asâkiri eyâlet-i Hüdâvendigâr ferîki ve Kütahya muhassılı Dilâver Paşa dâmet-ma'âliyehu ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'âdinü'l-fezâ'il ve'l-keâm Karahisâr-ı Sâhib sancağında vâki' kazâların kadıları ve nâ'ibleri zîde fazlühum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân ve zâbitân ve vücûh-ı memleket vesâ'ir iş erleri zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olıcak ma'lûm olaki barut-hâne-i 'âmirem lâzimesiçün Karahisâr-ı Sâhib kazâsından beher sene müretteb olan on beş bin vukiyye güherçilenin iki yüz elli üç senesine mahsûben dahî nizâmı vesâiki vechle irsâli bâbında senki ferîk-i müşârün-ileyhsin. Sana vesâ'ire hitâben bundan akdem emr-i şerîfim ısdâr.

Vr. 22b

ve tesyâr olunmuş ise de İstanbul barut-hâne-i ‘âmirende inşâ olunmakta olan ebniyyenin henüz arkası alınamaması hasebiyle ebniyye-i merkûme masârıfı mahsûsâtın istiksârı güherçile güherçile-i mertebenin şimdilik ‘aynen cânib ve istihzârından ehemm ve elzem olduğu ecilden mu’teberân-ı ricâl-i Devlet-i ‘Aliyyemden hâlâ mühimmât Harbiye Nâzırı iftihârü’l-emâcid ve’l-ekâbir Ali Necîb dâme mecduhununbu bâbda vâki’ olan inhâsı ve ânın üzerine umûr-ı Mâliye Nâzırı düstûr-ı mükerrrem müşîr-i mufahham nizâm-ı ‘âlem Abdurrahman Nâfiz Paşa edamallahu te’âla iclâlehinun ‘arz eylediği takrîri mü’eddâsı üzere kazâ-i mezbûrda sene-i merkûmaya mahsûban müretteb olan ... merkûmeye emr-i şerîfem-i şahânem sûret-i defterde muharrer ve murakkam olduğu üzere fakat bu senelik olmak ve fîmâ-ba’d îcâb etmedikçe emsâl tutulmamak şartıyla beher kıyyesinin üçer guruşdan îcâb iden bedeli mu’âf (ve) gayr-ı mu’âf ve havâss-ı cümlesi siyyân tutulmak üzere sancakca bi’t-ta’dîl ve’s-seviye tevzî’ ve taksîm kılınarak masârıf-ı merkûmeye tahsîsan istihsâl ve irsâl olunmak bâbında emr-i şerîfim ısdârı husûsuna irâde-i seniyye-i şahânem müte’allik olmuş olmağla imdi derûn-ı emr-i şerîfime mevzû’ân irsâl olunan memhûr ve mûmzâ sûret-i defterde muharrer ve murakkam olduğu üzere kaza-i mezbûrun sene-i merkûme tertîbi olan mezkûrû’l-mikdâr vukıyye güherçilenin gayr-ı ez fiy’ât-ı maktû’a beher kıyyesinin üçer guruşdan lâzım gelen bedelini sâ’ir kazalar tarafınlarından kazâ-i mezbûre bu def’alık i’âne olmak ve mu’âf ve gayr-ı mu’âf ve havâss-ı cümlesi dâhil olmak vechle livâ-i mezkûr dâhilinde kâ’in bi’l-cümle kazâlara inzimâm-ı ma’rifetin ve ma’rifet-i şer’ cümle ma’rifetiyle ta’dîl ve tesviye şürûtuna ri’âyet ile hâl ve tahammüllerine göre tevzî’ ve taksîm kılınarak temâmen ve kâmilen ve serî’ân yerlü yerinden tahsîl ve masârıf-ı merkûmeye tahsîsan barut-hâne-i ‘âmirelerim hazînesine irsâl ve tavsîl olunması husûsuna bezl ve sa’ ve makderet eylemek fermânım olmağın husûsan işbu emr-i ‘âlîşânım ısdâr ve tesyâr olunmuşdur. Vusûlünde keyfiyet irâde-i seniyye-i şahânem mantûk-ı emr-i şerîfimden ma’lûmun oldukda fermûde-i hümayûnum üzere ber-minvâl-i meşrûh ‘amel ve ve hareketin icrâsıyla her hâlde infâz-ı emr-i ‘âlîşânıma sarf-ı meknet eylesin ve sizki kuzât ve nüvvâb ve a’yân ve zâbitân ve vücûh-ı memleket-i mûma-ileyhimsiz vesâ’irlersiz. Siz dahî mûcib ve muktezâ-yı emr-i münîfimde ‘amel ve harekete bi’l-ittihât mezîd-i i’tinâ ve dikkat ve hilâf-ı gûne hareketi tecvîz ile

mes'ül olmakdan begâyet hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdir olmuşdur. Buyurdum ki hükm-i şerîfime vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celîlü's-şân vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı münîfi üzere 'âmil olasız. Şöyle bilesiz, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîr, fi'l-yevmi'l-'ısrîn Şehr-i Rebî'ü'l-evvel, li-sene erba'a ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf. El-mahrûsa-i Kostantiniyye.

Belge 72

Düğün Husûsîçün Dilâver Paşa Tarafından Gelen Buyruldu.

Şerâyi'-şi'âr Karahisâr-ı Sâhib nâ'ibi fazîletlü efendi zîde fazlûhu ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-'âyân livâ-i mezbûrede kalem-i hâfız(silik) bulunan atûfetlü Osman Ağa zîde mecduhu ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân voyvoda-i memleket ve muhtarân-ı sâ'ire zîde kadruhum inhâ olunurki Karahisâr ehâlisinden bir şahs te'ehhül ideceği vakitte 'âdet-i belde hükmüne konulmuş olan cihâz arabası tanzîmi ve gelin hamamı tehiyye ve tertîbi maddeleri bir 'âdet-i kabîha ve tarafeyne beyhûde bir takım masârifât-ı kesîreyi mûcib ve bu keyfiyet fukarâdan bulunanların hasârâtını müstevcib ve herkes bu maddeye 'ahd-kâr olamayub resm-i mezbûrun icrâ olunmadıkça te'ehhül idecek adamların işbu da'vâdan tekevünlerine ve çok kimesneleri 'azillerine bâdî ve bâ'is olmakda olduğu tarafımıza ihbâr olunmuş ve işbu 'âdet meşrû' olmayub men' ve def'i tasvîb görülmüş olduğu siz ki muhâtıbûn-ı vesâ'ir mûma-ileyhimsiz. Sizin dahî ma'lûmunuz olarak şer'in hilâfı olan işbu 'âdet-i kabîhayı fîmâ-ba'd Karahisâr ehâlisinden bir kimesneye yapıdırmayub ve ideri olur ise ma'rifet-i şer' ve ma'rifetiniz ve cümle ittîfâkıyla men' ve def' eylemek husûsuna mübâderet ve hâtır ve gönüle ri'âyeten ba'zılarına ruhsat virmeniz ihsâs olunur ise her birerlerinizin mes'ûliyetlerinizi mûcib olacağını ifhâm için tahzîri hâvi mahsûsan işbu buyuruldu tahrîr ve tasdîr olunmuşdur. Bi-minneti te'âla vusûlünde mûcib-i buyuruldu 'amel ve hareket ve hilâfından begâyet tevakkî ve mübâ'adet eyleyesiz deyû. Fî, 11 R. Sene 254.

Belge 73

Çay'dan Meryem(?) bint-i Abdullah bîkr-i baliğa kendi hüsn-i rızâsıyla tâlibi olan Tâhir b. Osman'a 155 guruş sahhü'l-bâkî mehriyle nefsinin tezvîc idüb ol-dahî tezevvüc ve kabûl eylediği kayd-şüd. Fî, 3 Ca. Sene 254.

Vr. 23a, belge 74

Bolu Sancağından Gelen Menfî Süleyman Efendi'nin Emridir.

İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'ü'l-mehâmid ve'l-mekârim el-muhattassu bi-mezîdi 'inâyeti'l-meliki'd-dâ'im dergâh-ı mu'allâm kapucubaşlarından Bolu sancağı mütesellimi İsmâ'il Bey dâme mecduhu ve kıdvetü'n-nüvvâbü'l-müteşerri'ın Karahisâr-ı Sâhib nâ'ibi mevlânâ zîde 'ilmuhu tevkî'-i refî-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Bolu sancağında vâki' Hisarönü kazâsı nâ'ibi Süleyman birbirine muhâlif i'lâm i'tâsına cür'et ve ihtilâl-i beldeyi mûcib-i harekât nâberecâyâ cesâret itmiş olduğundan bundan akdem Karahisâr-ı Sâhib'e nefy ve iclâsı bâbında emr-i şerîfim sâdır olmuş ise de merkûm ol-esnâda ihtifâ iderek ele geçmeyüb bir müddet mürûrunda henüz 'afv ve itlâk olmaksızın ismine ba'zı mahlas(?silik) 'ilâvesiyle bir takrîb yine sâlifü'z-zikr Hisarönü kazası niyâbetini tahsîl ile olduğuna kaza-i mezbûr niyâbetinde olduğu tahkîk olunmağla makeddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mûcebince menfâsı olan Karahisâr-ı Sâhib kazasına gönderilmesi bâbında emr-i şerîfim sudûrunu bi'l-fi'il şeyhü'l-islâm Mustafa 'Âsım edâmallahu te'âla fezâ'ilehu işâret etmeleriyle işâretleri mûcebince ber-minvâl-i muharrer merkûmun menfâsı olan Karahisâr-ı Sâhib'e irsâl ve tagrîbi fermânım olmağın imdi senki mütesellim-i mûma-ileyhsin. Vusûl-i emr-i şerîfimde merkûmu ma'rifetinle ahz ve divân da'va çavuşlarından mübâşir ta'yîn olunan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Arabgirî Mehmed Çavuş zîde kadruhuya terfikan Karahisâr-ı Sâhib'e irsâle müsâra'at eylesin ve senki nâ'ib-i mûma-ileyhsin. Vusûlünde merkûmu ol-tarafda münfayâ meks ve ikâmet etdirüb bilâ-fermân itlâfından mûcânebet ve hatve-i vâhide mahall-i âhire saydırılması lâzım gelür ise mes'ûl ve mu'âtib olacağı bilüb ânâ göre muhâfazası emrine dikkat ve vusûlünü mübâşiri çavuş-ı merkûm mu'âvedetiyle Dersaadetime i'lân-ı mübâderet eylemek bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı 'itâ'at-makrûnuyla 'amel ve hareket eylesiniz. Şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren evâ'il-i şehri Rebî'ü'l-âhir. Sene erba'a ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf. Fî, 21 R. Sene 54.

İşbu derûn-ı emr-i 'âlîde mestûrû'l-ism sâbıka Bolu Sancağında kâ'in Hisarönü nâ'ibi Süleyman Efendi'nin hâl-i perîşânisine merhamete kayd-ı nefyden itlâfi husûsu

işbu ikiyüz elli beş senesi Rebî'ü'l-âhir târihiyle müverrih bir kıt'a itlâf-ı emr-i alîsi sudûr idüb mûcib-i emr-i 'âlî efendî-i mâma-ileyhin mâh-ı mezbûr selhinde ... tahliye olunub küşâd virildiği kayd-şüd. Fî, selh-i R. Sene 55.

Belge 75

İşbu ikiyüz elli üç senesi rûz-ı kasımından işbu elli dört senesi rûz-ı hızırına gelince Karahisâr-ı sâhib sancağı mutasarrıfı devletlü Dilâver Paşa hazretlerinin kâ'im-makâmları 'atûfetlü Osman Ağa ma'rifeti ve ma'rifet-i şer' ve şehir-emîni 'Abdullah Efendi yed-i ma'rifetiyle sarf olunmuş olan vilâyetden başka sancağa 'â'id masârîfât mu'âvin-i sâbıkı misillû livâ-i mezbûr kazâlarına tarh ve tevzî' olunan masârîfât-ı mu'tâde-i livâ-i mezbûredir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Fî, 27 M. Sene 254.

Guruş	
35000	Ellidört senesi rûz-ı hızır i'tibâriyle nısf kalyoncu bedeliyyesinin taksît-i ûlâ ma'a-hizmet
10725	Sene-i mezbûre mahsûben nısfref'-i menzilin taksit-i ûlâ
30000	Bedele kat' buyurulan on beş bin kıyye güherçilenin beher kıyyesi dört guruşdan iktizâ iden bedelinin nısfî ûlâ
05500	Sene-i mezbûre mahsûben ağnâm bedeliyyesi
39000	Mansûre hazîne-i celîlesine 'â'id nısf mütesellimlik mâhiyyesi
120225	
097500	Sene-i mezbûre mahsûben nısf i'âne-i cihâdiye
008825	Medîne-i celîleye merbût tahsildâriye

031600	İkiyüz elli üç senesine mahsûben Karahisâr sancağından müretteb güherçile mükerreri ve kazgan ta'mîri ve ücret-i nakliyesi ve teslimine me'mûr bir ... ve keçe masârîfi
258150	
007600	Perâkende iltizâmâtın vukû' bulan zararı
000500	Ber-mu'tâd sahra-i hümâyûn ümenâsı
006950	Sarayın ba'zı ta'mîre muhtâc olan mahallerini şehir kethüdâsı ma'rifetiyle ta'mîrât masârîfi
001100	Saray çeşmesinin su yolları ta'mîrine masârîf şehir kethüdâsı ma'rifetiyle
274300	
005800	Konya'ya matlûb olan hinta ve şa'irin nefsi-i Karahisâr'a celbinden anbâr kirası ve hammâliye ve ölçücü ücretleri
003227	Der-i mahalliyeden ve mahall-i sâ'ireye irsâl olunan tatarân ve sürücülere vesâ'ir harcırâh
000900	Sipâhî takâ'üdlerinin emr-i 'âlisini götüreren tatarâ hidmet
000150	Saray matbahı icarı için Atbazarı cami'-i şerîfi mütevellîsine icâr
284377	
000600	Ta'lîmciler Dersa'âdet'e giderken yanlarına terfîk kılınan kavasa harcırâh

003500	Bâ-emr-i ‘âlî yük mübâşiri ağaya hizmet
010329	Tahrîr-i nüfûsa me’mûr Hâcî Feyzullah Efendi’nin ta’yînât masârıfı ve ketebe ücreti
002100	Bâ-emr-i ‘âlî nüfûs defteri efendinin altı mâhlık ücreti
300906	
008380	Ahâlisi perişân olub i’âneye muhtâc olan Şuhûd kazasına i’âne
017500	Kezâlik nevâhî-i Barçın(?) kazasına i’âne ve mîri mübâya’asını dahî edâ idemediklerinden bâkî kalan
005000	Kezâlik Han Barçın kazasına i’âne
010300	Kezâlik Çöle-âbâd kazâsına i’âne ve mübâya’a bedelinden ez-gayr-ı teslimât bâkî
342086	

Vr. 23bve 24a’da herhangi bir kayıt bulunmamaktadır.

Vr. 24b

Karye-i Kayaviran, guruş 1813

Karye-i Döğer, guruş 3626

Karye-i Çorca-i Kebîr, guruş 2020

Karye-i Belce, guruş 1450,5

Karye-i Feleli, guruş 1347

Karye-i Deper, guruş 1554

Karye-i Karaağaç, guruş 2227,5

Karye-i Eyret, guruş 3730

Karye-i Karaarslan, guruş 2175,5

Karye-i Işıklar, guruş 3714

Karye-i Kal’acık-ı Kebîr, guruş

Karye-i Sülümenli, guruş 2220,5

6268

Karye-i Sarık, guruş 1140

Karye-i Salar, guruş 2849	Karye-i Süğlün, guruş 1243
Karye-i Çakır, guruş 1295	Karye-i Kulatay, guruş 259
Karye-i Elpirek, guruş 932,5	Karye-i Çobanlar, guruş 5698
Karye-i Bostanlı, guruş 622	Karye-i Bey, guruş 1243
Karye-i Çalışlar, guruş 880,5	Karye-i Kumardaş guruş,673,5
Karye-i Kozluca, guruş 775	Karye-i Hacıbeyli, guruş 880,5
Karye-i Bozöyük, guruş 1347	Karye-i Aşağı Tandırı, guruş 777
Karye-i Bayat, guruş 414,5	Karye-i Gebeceler, guruş 2693
Karye-i Çepni, guruş 167	Karye-i Sipsin, guruş 1813
Karye-i Ilıcalu, guruş 622	Karye-i İssizce, guruş 7355,5
Karye-i Çobanlı, guruş 622	Karye-i Anbanas, guruş 1710
Karye-i Çatalçeşme, guruş 622	

İcmâl-i Yekûn, guruş 102313

Defter-i mezkûr Asıtâne'den vürûdundan bir mâh mukaddem mebâliğ-i mezbûr taksîm olundukdan iki bin bu kadar guruş sefâmeti olduğu bu mahalle kayd-şod.

Belge 76

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'âdinü'l-fezâ'il ve'l-keâm Karahisâr-ı Sâhib sancağında vâki' sâ'ir kazâların kuzât ve nüvvâbı zîde fazlühum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân voyvodagân ve a'yân ve vücûh-ı memleket ve bi'l-cümle iş erleri zîde kadrum tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsil olıcak ma'lûm ola ki makedde(mâ) sâdir olan fermân-ı celîlü's-şânım mûcibince bu def'a Karahisâr-ı Sâhib sancağında vâki' kazâların elli üç senesi rûz-ı kasımından elli dört senesi rûz-ı hızırına gelince vukû' bulan masârifâtın Dersa'âdetime vürûd iden müzmâ bir kıt'a tevzi' defteri yekûnu üç yük kırk sekiz bin ikiyüz guruşa bâliğ olmuş ve defter-i mezkûr bi't-tedkîk iki kalem dokuz bin beş yüz otuz iki guruşa tenzîl ile gayr-ı ez harchassa-i redîf ma'a harc fermân-ı sahhü'l-bâkî üç yük kırk bir bin sekiz yüz seksen iki guruşun tevzi'i irâde-i 'aliyyeme mütevakıf idüğü me'mûru tarafından zîr-i deftere

tahrîr ve işâret ve defter-i mezkûre bâlâsına sahh-ı keşîde olunarak i'âde ve irsâl kılınmış olmağla siz ki kuzât ve nüvvâb vesâ'ir mûmâ-ileyhimsiz. Vusûl-i emr-i şerîfimde sâlifü'z-zikr üç yük kırk sekiz yüz seksen iki guruşu ma'rifetiniz ve cümle ma'rifetiyle livâ-i mezbûrda kâ'in kazâlar ehâlisine ta'dîl ve tesviye şürûtuna ri'âyet olunarak tevzî' ve taksîm ve yerlü yerinden cem' ve tahsîl ile mahallerine te'diye ve teslîme dikkat ve meblağ-ı mezbûrun hîn-i tevzî'inde defter-i mezkûre bir akçe zamm ve 'ilâve olunmak veyâhud tahsildâriyye nâmıyla ziyâde akçe ahz ve tahsîl kılınmak lâzım gelür ise bi't-tahkîk mütecâsir olanların haklarından gelineceği muhakkak ve mukarrer olduğuna binâ-en ânâ göre 'amel ve harekete ziyâde ihtimâm ve dikkat eylemeniz fermânım olmağın mahsûsan işbu emr-i celîlü'l-kadrim ısdâr ve tesyâr olunmuşdur. İmdi keyfiyet ma'lûmunuz oldukda ber-minvâl-i muharrer 'amel ve harekete mezîd ikdâm ve gayret ve meblağ-ı mezbûrun sûret-i tevzî' ve tahsîli bu tarafda dahî ma'lûm olmak için lâzım gelen i'lâmın Dersa'âdetime irsâl ve takdîmine müsâra'at ve mugâyiri vaz'a irâ'e-i ruhsat ile nefsinizi mühlikeye ilkâdan tevakkî ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'amel ve hareket eyleyesiz. Şöyle bilesiz, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-evâ'il-i şehri Rebî'ü'l-âhir, li-sene erba'a ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf. El-mahrûsa-i Kostantaniyye.

Vr. 25a, belge 77

Kıdvetü'n-nüvvâbü'l-müteşerri'în Karahisâr-ı Sâhib nâ'ibi mevlâna zîde 'ilmuhu ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân ve vücûh-ı memleket ve bi'l-cümle iş erleri zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki mukaddemâ sâdır olan fermân-ı 'âlîşânım mûcibince bu def'a Karahisâr-ı Sâhib kazasının elli üç senesi rûz-ı kasımından elli dört senesi rûz-ı hızırına gelince vukû' bulan masârifâtın Dersa'âdetime vürûd iden mûmzâ ve memhûr bir kıt'a tevzî' defteri yekûnu bir yük on üç bin dört yüz kırk üç guruşa baliğ olmuş ve defter-i mezkûr bi't-tedkîk üç bin dört yüz kırk üç guruşunu tenzîl ile ma'harc fermân sahhü'l-bâki bir yük on bir bin üç yüz yetmiş beş guruşun tevzî'i irâde-i 'aliyyeme mütevakkıf idüğü me'mûru tarafından zîr-i deftere tahrîr ve işâret ve defter-i mezkûr bâlâsına sahh-ı keşîde olunarak i'âde ve irsâl kılınmış olmağla siz ki nâ'ib ve a'yân ve sâ'ir mûma-

ileyhimsiz. Vusûl-i emr-i şerîfimde sâlifü'z-zıkr bir yük on bir bin üç yüz yetmiş beş guruşu ma'rifetiniz ve cümle ma'rifetiyle kazâ-i mezbûr ehâlisinden ta'dîl ve tesviye şürûtuna ri'âyet olunarak tevzî' ve taksîm ve yerlü yerinden cem' ve tahsîl ile mahallerine te'diye ve teslîme dikkat ve meblağ-ı mezbûrun hîn-i tevzî'inde defter-i mezkûre bir akçe zamm ve 'ilâve olunmak veyâhud tahsîldâriyye nâmıyla ziyâde akçe ahz ve tahsîl kılınmak lâzım gelür ise bi't-tahkîk mütecâsir olanların haklarından gelineceği muhakkak ve mukarrer olduğuna binâ-en ânâ göre 'amel ve harekete mezîd ihtimâm ve gayret eylemeniz fermânım olmağın mahsûsan işbu emr-i celîlü'l-kadrim isdâr ve tesyâr olunmuşdur. İmdi keyfiyet ma'lûmunuz oldukda berminvâl-i muharrer 'amel ve harekete ziyâde ikdâm ve dikkat ve meblağ-ı mezbûrun sûret-i tevzî' ve tahsîli bu tarafda dahî ma'lûm olmak için lâzım gelen i'lâmın Dersa'âdetime irsâl ve takdîmine müsâra'at ve mugâyiri vaz'a irâ'et-i ruhsat ile nefsinizi mühlikeye ilkâdan tevakkî ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn ile 'amel ve hareket eyleyesiz. Şöyle bilesiz, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren evâhir-i şehri Rebî'ü'l-evvel, sene erba'a ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf.

Vr. 25b, belge 78

Evkâf Lâyihası Sûretidir,

Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn-ı mülûkâneye mülhak evkâfın müsakkafât arazisinden vukû' bulan mahlûlâtı emsâlleri vechle mu'accelât müdürü ma'rifetiyle harameyn hazînesi usûlüne tatbîkan ... ma'rifetiyle bi'l-müzâyede fûrûht olunarak alınan mu'acceden rüsûmât ve harc-ı istîfâ ve dellâliye ve anbâriyeleri zîrde gösterildiği vechle müdürü ma'rifetiyle fûrûnhâde olunarak bâkî kalan mu'accelâtları evkâf-ı hümâyûn hazînesine mûmzâ defteriyle takdîmi ve vukû' bulan ferâğ ve intikâlât harc temessükâtı ve mahlûl mu'accelâtı rüsûmâtından alınan mebâliğin nısfî mütevellî ve hademe-i vakfa virilmek üzere ba'de'l-ihrac bâkî kalan mebâliğin dahî nısfî müdüre tahsîs kılınarak nısf-ı diğeri dahî hazîne-i mezkûreye 'â'id olarak teslîmi nizâmından olduğuna ve meşrûta olan vakıfların müsakkafâtından vukû' bulan mahlûlâtı mu'accelâtından rüsûmâtı ba'de'l-ihrac bâkîsi hazîne-i mezkûreye 'â'id olduğuna binâ-en gayr-ı ez rüsûmât bi'l-cümle mu'accelâtın mûmzâ defteri

başka ve harc-ı ferâğ ve intikâl rüsûmâtın gayr-ı ez hisse-i hademe-i vakf bâkî kalan harcın mûmzâ defteri başka olarak mâh-be-mâh irsâl ve hazîne-i mezkûreye teslimi ve bi'l-cümle evkâfın beher sene lâzım gelen muhâsebelerini mahallinde ehl-i ... ve hademe-i vakf hâzır oldukları hâlde vakfiyyesi şürûtuna tatbîkan ma'rifet-i şer'le rü'yet ve emsâl ve nizâmı mücebince îcâb iden ma'âş muharrer ve harc muhâsabeleri idhâl olunarak memhûr ve mûmzâ muhâsabelerini cânib-i nezâret-i evkâf-ı hümâyûna irsâl mücebince cânib-i nezâretten dahî sûret-i muhâsabeleri tanzîm olunarak mütevellîleri yedlerine virilmek üzere mûma-ileyh tarafına irsâli nizâmından idüğü.

Bir mâhda ... madde mahlûl olur ise bir defter olunarak hâkim efendi imzâ iderek takdîm olunması.

Nezâret-i mezkûreye mülhak evkâfdan vukû' bulan mu'acceden emsâli vechle emrinde bir guruş mütevellî ve hademe-i vakfa ve harc-i istifânın nisf tarîk-i şer'e diğeri mu'accelât müdürü tarafına ve burda iki guruş dellâliye münâdisine ve bir guruş ihbâriyesi muhbirine zikr-i âti mu'acciline mezkûreden fûrûn-hâde olunarak bâkîsi hazîne-i evkâf-ı hümâyûna teslimi.

Guruş

500 Rüsûmât-ı 'âdî

050 Harcı-ı istifâ 12,5 guruş, taraf-ı şer'e 12,5 guruş

450

025 Harc-ı istifâ 12,5 guruş, taraf-ı şer'e 12,5 guruş

425

010 Dellâliye

415

005 İhbâriye

410

Bu makûle şürûta olub fazla-i galleleri dahî mütevellîlere şürûte olan vakıfların defterleri şürûtlarına nazaran fi'l-hakîka gallesi şürût olduğu hâlde kendüye terk hesâbları lede'r-rü'yet vakfının vâridâtına göre kırk yedi senesinden i'tibâren ma'aş muharrir-i tertîb ve mütevellîlerine tevliyetleri tevcîhi tarihinden bi'l-'itibâr lâzım gelen harc muhâsebeleri ma'an mümzâ defterlerinin cânib-i nezâret-i evkâf-ı hümâyûn irsâli lâzım geleceği şerh virildi.

Fazla-i Gallâtı mütevellî ve evlâda meşrût olan vakıfların vâridât-ı mu'ayyenelerinden gayr-ı ez masârîf bâkî kalan galle vakf-ı sâbıkları vechle mütevellî ve evlâd-ı vakfa terk olunmak vukû' bulan mahlûlât mu'accelâtı vakfın zuhûrât vâridâtı demek olduğuna binâ-en gayr-ı ez rüsûmât-ı bâkîsi ber-mûceb-i nizâm mümzâ defteriyle evkâf-ı hümâyûn hazînesine teslîmi emsâlinden olduğu.

Beher mâhda harc-ı kalem mu'accelât rüsûmât-ı ve ferâğ ve intikâl harcları olur ise başka başka vakıfları gösterilerek tahrîr vechle bir kıt'a mümzâ defterinin takdîmi

Yine nezâret-i mezkûreye mülhak evkâfın ferâğ ve intikâlât vukû'unda emsâli vechle harc temessükâtdan ve mahlûl mu'accelâtı rüsûmâtından alınan mebâliğin nısfî mütevellî ve hademe-i vakfa virilmek üzere ba'de'l-ihrac bâki her kaç guruş kalur ise ber-mûceb-i nizâm nısfî müdürü tarafına ve nısf-ı diğeri Evkâf-ı Hümâyûn hazînesine teslîm olunmak lâzım geldiği

Hâsılât

Guruş

2000

1500 hisse-i mütevellî ve câbi ve kâtib

1000

0500 Mu'accelât Müdürü tarafına tahsîs

0500 Hazîne-i mezkûreye 'â'id olan

Mütevellîleri veyâhud kâ'im-makâmları mahallinde bulunmayub derr-i 'aliyyede bulunduğu hâlde vukû' bulan ferâğ ve intikâl temessükü üzerine geçecek adamın ismi tasrîh olunarak mütevellîsine temhîr itdirilerek yine i'âde olunmak üzere

temessük-i mezbûr alınan harcın nısfı mu'accelât nezârete irsâl ve inhâ olunmak lâzım geldiği şerh virildi.

Mütevellîleri mahallinde bulunan vakıfların ferâğ ve intikâlâtı vukû'unda temessükâtı mütevellîleri ba'de't-temhîr cânib-i nezârete irsâliyle sahh-ı 'âlî keşîde kılınmak iktizâ itmediğine binâ-en mu'accelât müdürü bulunan taraflarından mevcûd mu'accelât mührüyle temhîri lâzım geldiği.

Vr. 26a

Vakfiyyeleri mücebince fazlaları mütevellî ve evlâda meşrût olan bi'l-cümle evkâfin muhâsabeleri mütevellîlerine tevcîhi târihinden i'tibâr ile rü'yet olunarak îrâd-ı mu'ayyenesinden zuhûrât masârifâtı mahsûb olmaksızın fakat masârif-ı vezâ'ifesi fûrûn-hâde olundukda bâkî kalub mütevellî ve evlâdiyetinde taksîm olunacak fazladan ikiyüz kırk yedi senesinden i'tibâren binde iki yüz guruş hesâbıyla ma'aş-ı muharrir ve binde yirmi guruş hesâbıyla derc muhâsebesi tertîb olunarak ba'de masârif zuhûrâtı ba'de'l-mahsûb kûsür fazlasının ber-müceb-i muhâsebe şürûtalârına taksîmi emsâlinden olduğu

Fazlaları şürût olmayanlardan binde altmış guruş hazîneye ve diğer misli altmış guruş me'mûriyeti sâ'ireye ve rub' mikdârı derc-i imzâ için makâm-ı efendilere virilmek nizâmından olub bâkîsi kalan fazlaları ber-müceb-i irâde-i hümâyûn mûmzâ defteriyle berâber mütevellîlerinden temsîl olunarak mu'accelât nâzırı ma'rifetiyle sancak vâlisi bulunan kimesneye takdîm kılınmak ve ba'dehu hazîne-i celîleye takdîm olunmak üzere nizâm virilmiş olduğu

Fazlaları mütevelli ve evlâda meşrûta olmayub vakfa hayrâtının i'mârı kılımda îrâd kayd olunan bi'l-cümle evkâfin mütevellîlerinin 'uhdelerine tevcîhi târihinden i'tibâren muhâsabeleri rü'yet olunarak zuhûrâtdan vâridât-ı mu'ayyenesini kaç guruşa bâliğ olur ise masârifâtı mahsûb olmaksızın binde elli guruş hesâbıyla iki yüz kırk yedi târihinden bi'l-i'tibâr ma'aş-ı muharrir ve binde on guruş derc muhâsebe tertîb olunarak vakf-ı mezbûrun muhâsebe defterine masraf kayd olunarak masârif-ı sâ'iresiyle îrâdından bi'l-muvâzene zuhûr iden fazlası vakf-ı mezbûrun rü'yet olunacak sene-i âtiyye muhâsebesine îrâd kayd olmak üzere îcâb iden sûret defterleri ve mu'accelât nâzırı ma'rifet ve ma'rifet-i şer'le rü'yet olunarak derc muhâsebe ve

ma'aş muharririyle ma'ân cânib-i nezâret-i evkâf-ı hümâyûna irsâli emsâlinden ve muktezâ-yı nizâmından olmağla ol-vechle icrâ olunması.

Ve mahlûlât ve ferâğ ve intikâlât hakkında haber virilmez ise bir kere tenbîh olunmak sonra ketm ve ifgâ(?) ideri olur ise her kim olur ise cânib-i evkâf-ı hümâyûna zabt olunarak ve diğér bahâsıyla tâlibine virilmek buna dahî böyle nizâm virilmiştir.

Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn-ı mülûkâneye mülhak bi'l-cümle evkâfî haremeyn hazînesi usûlüne tatbîkan Kütahya ve Karahisâr-ı Sâhib ve Eskişehir sancakları ve havâlisi kazâlarında kâ'in bi'l-cümle evkâfın bâlâda zikr olunduğu ve emsâli vechle vukû' bulan mu'accelât ve ferâğ ve intikâlât-ı meşrûta vakıflardan ve temhîr kılınacak temessükâtın keyfiyetleri ber-minvâl-i muharrer icrâ bulmak üzere evkâf-ı hümâyûn mülhakât zimmeti defterlerine kayd olunarak elviye-i mezbûre mu'accelât müdürü tarafına işbu sûret-i lâyiha virildi. Fî, 20 Ra. sene 1253.

Belge 79

Diğér Sûret-i Lâyiha-i Evkâf

Evkâf-ı Hümâyûn-ı mülûkâne mülhakâtından ve evkâf-ı selase merbûtâtından olan mukâta'ât vesâ'ir arâziden tarla ve bagân haklarında bâ-irâde-i seniyye mü'essis olan şerâ'it ve nizâmâtın lâyihasıdır.

Mûcebince tanzîm kılınması

Kadîmden magrûs bulunan bagânın mukâta'aları kadîmi vechle voyvodalarına te'diye ve îfâ olunması

Müskifât dâhilinde der-'uhde olunan mukâta'ât ber-vech-i irâde-i 'aliyye nizâmı vechle mu'tâdesi icrâ olunması

Bundan böyle gürûhları fenâ bir yer olarak tevdîdi îcâbında ve zırâ'ata gayr-ı şâyân olan mahallere dahî bağ ihdâs olunacak olduğu hâlde mahallerinin şeref ve i'tibârlarına göre îcâb münâsebeti vechle bi't-terâzi beher dönümüne mukâta'a ta'yîn olunarak vakt-i zamânıyla me'mûru ma'rifetiyle bi't-tahsîl beher dönümden onar parası voyvoda bulunanlara te'diye olunarak tasavvurunun hazîne-i evkâf-ı hümâyûna teslîmi

Ötedenberü alınugelen izin-nâme harcları yine kadîmi vechle alınarak hazîne-i evkâf-ı hümâyûna irsâl olunmak üzere şerh virildi.

Bagatın mezkûrenin defter-i vakf-ı müşârün-ileyhde bulunan defteri bâlâları ya'ni tarla ise bağ olmuş veyâhud gürûhu bozulub tarla yapılmış olduğu şerh virilerek usûl ve 'irs-i(?) belde üzere iktizâ iden nizâmları cânib-i nezâretten virilmek üzere inhâ olunması

İşbu mukaddeme-i mezkûrûn ... bulunan vüzerâ-yı azam temâmiyle dikkat itmek îcâb-ı irâdeden olduğu

Kadîm ve cedîd bağlar ashâbından bilâ veled fevt ve hâlik olanların bağlarında magrûs bağ gürûhları her kangı vârise ... intikâl ider ise hey'et-i mevcûdesine göre bir mu'accele takdîr olunarak sülûsânı mülk olan gürûhuna tahsîsan endâz ve sülûs hissesi mahlûl mu'accesesi olmak üzere vârisinden bi't-tahsîl cânib-i müşârün-ileyhde veresesine îcâr olunmasına.

Fîmâ-ba'd kâffe-i evkâf dâhilinde bulunan husûslara nâ'ibler taraflarından dahî hüccet virilmemek irâde-i hümâyûndan olduğu

Bu makûle bağın hakkında hüccet-i şer'iyyenin memnû'iyeti bundan böyle fîmâ-ba'd nezâret temessüküyle yürüdülmüş nizamından idüğü

Ve bağın mezkûre ferâğından tatbîk ve intikâlât ...(silik) harc olmak üzere tanzîm olunması

Vr. 26b

Mukaddem taraf-ı şer'den virilen hüccetlere bedel bundan böyle intizâmı dâhilinde mevcûd ferâğ ve intikâlâtın rub' hissesi hükkâm taraflarına virilmesi fîmâ-ba'd mezkûr bağlara taraf-ı şer'den virilü gelen hüccet-i şer'iyyenin memnû'iyeti cihetiyle aldıkları harc hüccetden dolayı nâ'ib-i belde bulunanların hâsılâtı kise-dârı olmamak üzere ber-minvâl-i muharrer cânib-i nezâret evkâf-ı hümâyûna alınacak ferâğ ve intikâl harclarından harc-ı hüccet mukâbili rub' hissesi tesviyesi arâzî-i mezkûrede vâki' mahlûlâtın muktezâsı vechle mültezimlerine ber-mûceb-i irâde-i 'aliyye virilmek lâzım gelmiş olduğu arâzî-i merkûmeden tarla ve bağçe ve mer'a olarak vukû' bulan mahlûlâtından yüz elli guruş kadar fûrûht olunan mahlûlât mu'accelâtından sülûs hissesi ve yüz elli guruşdan ziyâdeye satılan mahlûlât

mu'accelâtından on bin akçe hesâbıyla seksen üç guruş bi'l-ifrâz voyvoda ve mültezimlerine terk olunarak mâ'adâlarının evkâf-ı celîleye îrâd kayd kılınmak üzere hazîne-i merkûmeye teslîmi nizâmından olduğu ve çarşularda kâ'in dekâkîn mevcûd esnâf-ı sâ'ireden beherlerinden yirmişer guruş ve tarlalardan on beşer guruş harc tümessük ahz olunarak müceddeden başka başka nezâret senedleri virilmesi ve Tarlalara virilecek senedlerden beherlerinden on beşer guruş harc ve dükkânlardan yirmişer guruş ve ferâğı vukû'unda yüzde on ve evlâd-ı zekûruna intikâlinde yüzde beş guruş hazîneye harc alınub hazîne-i celîle-i hümâyûna defterleriyle her bir kazâların tesyîri lâzım geleceği ve başka başka defterleri takdîmi kaza voyvodaları ma'rifetleriyle her bir vakf dâhilindeki mahallât hânelerini müceddeden virilüb hazîne-i hümâyûna on beşer guruş beherlerinden ahz olunmak nizâmından olduğu mahallât hânelerinden 'atîk temessükleri üzerine mehir ve temessükleri olmayanlara müceddeden sened virilüb defter-i nezârete kayd ve on beşer guruş harc nâmıyla hazîne-i evkâf-ı hümâyûna 'â'id olub teslîmi îcâb iden mebâliğin beşde bir hissesi me'mûrine terk ile hissesi nizâmât-ı mezkûrede muharrer olduğu vechle defterleriyle hazîne-i merkûmeye irsâli her kim olur ise olsun vakıf dâhilinde olduğu takdîrce kâffesi senede rabt olunmak gerek tarla ve bağçe ve gerek bağların şürûtu nizâmı mücebince i'tâ kılınacak temessükâtın beherinden kaç kıt'a olur ise olsun ye's olmayub fakat başka başka senedleri temhîr olunmak ve zikr olunan tarla ve bağçe ve mer'a ve baganın senedleri başka başka terkîm kılınması ve mağazallahu te'ala ketm ve ifkâ olunduğu tahkîk olundukda der-'akb evkât-ı hümâyûna zabt olunarak her ne ise cânib-i mîrîden zabt ve kendüsü dahî tekdîr kılınacağı bâlâda muharrer olan şürût nizâmât-ı mezkûre ber-mûceb-i emr-i irâde-i seniyye ve bâ-fermân-ı 'âlî kâmilen icrâ olunmak üzere işbu mahalle şerh virildi. Fî, M. Sene 254.

Belge 80

Emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm kebîrû'l-küberâ'i'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm sâhib-i 'izz ve'l-ihtişâm el-muhtassu bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-a'lâ mülhakâtıyla hâlâ Kütahya sancağı muhassılı ve Hüdâvendigâr eyâleti ferîki Dilâver Paşa dâmet-me'âliye ve mefâhirû'l-kuzât ve'l-hükkâm Kütahya sancağı ve Denizli kazası ve Karahisâr-ı Sâhib ve Eskişehir sancaklarının hâvi olduğu kazaların kadıları ve nâ'ibleri zîde fazlühum ve kıdvet-i erbâbü't-tahrîr ve'l-kalem ashâbü't-takrîr ve'r-rakam cânib-i nezâret-i evkâf-ı hümâyûn-ı şahânemden elviye-i merkûmede kâ'in

evkâfın mu'accelât nâzırı olan (boş) mektûbcu hulefâlarından ve hâcegân-ı divân-ı hümâyûnumdan Sâlih zîde reşidehu ve mefâhirü'l-emâcid ve'l-a'yân voyvodagân-ı zîde mecduhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki evkâf-ı hümâyûnem hazîne-i behiyyesinden mazbût evkâf-ı selaseden cennet-mekân Fâtih Sultan Mehmed Hân ve Sultan Süleyman Hân ve Sultan Selîm Hân kadîm-i tâbe ... evkâf-ı celîleleri mülhakâtından olan mukâta'âtın hudûdları dâhillerinde bulunan bi'l-cümle arâzinin ferâğ ve intikâl ve mahlûlâtı vakıfları taraflarından rü'yet olunmak ve vukû' bulan mahlûlât mu'accelâtından on bin akçesi mukâta'ât-ı merkûme mültezimlerine terk ile ma'âdası vakıflarına îrâd kayd olunmak evkâf-ı müşârün-ileyhimin şürût ve nizâm-ı kadîmelerinden iken mürûr zamân ile bakılamadığından zuhûra gelen mahlûlât mültezimleri hilâf-ı şürût-ı vâkıf bâ-temessükât tâliblerine fûrûht ve ferâğ ve intikâlleri dahî rü'yet itmekde olduklarından bu keyfiyet şürût ve nizâm-ı kadîmelerinin inhilâlini mûcib ve evkâf-ı müşârün-ileyhime gadr ve hasârı müstevcib görüldüğüne binâ-en Gelibolu ve Urşâ(?) ve Tekfurdağı kazalarında ve mahall-i sâ'irde vâkı' mukâta'ât arâzilerinin ashâbı yedlerine bundan akdem bâ-evâmîr-i 'aliyyem ta'yîn

Vr. 27a

kılınan me'mûrları ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le bi't-tahrîr şürûta nizâmı derciyle cânib-i nezâretten tebdîlen ve müceddeden temessükât i'tâsıyla icrâ olunmuş ve mukâta'ât-ı merkûme hudûdları dâhilinde olan baganın arazileri mülkiyet sûretinde vereseye irsen intikâl iderek ferâğ ve intikâlleri dahî hüccet-i şer'iyeye ile yürüyerek arz-ı mevkûf-ı mezbûr mülkiyet hükmüne girmiş olduğundan arz-ı mevkûf-ı mezkûrun bedel-i 'öşr mukâbili olarak beher dönümünde mukâta'a nâmıyla dörder ve onar para dahî ashâbı taraflarından mültezimlerine virilmiş ise de kadîmden magrûs bağların bundan böyle gürûmları fenâ-pezîr olarak tecdîdi lâzım gelmiş idüğü ve zırâ'ata gayr-ı şâyân olan mahallere dahî gürûm garsiyle bağ ihdâsı îcâb eylediği hâlde mahallerinin şeref ve i'tibârlarına göre münâsibi vechle dönümünden mikdâr-ı mukâta'a ta'yîn olunur ise o makûlelerden dahî başkaca beher dönümünden onar parası bi'l-ifrâz resm-i voyvoda olarak mültezimlerine i'tâ ve kûsürü hazîne-i merkûmeye isrâ kılınmak lâzımeden ve bu cihetle defter-i vakf-ı müşârün-ileyhimde bulunan kaydları bâlâlarına ya'ni tarla ise bağ veyâhud gürûmu bozulub tarla olunmuş olduğu şerh virilerek şürût ve nizâmı ve 'örf-i belde üzere iktizâ iden izin-

nâmeleri cânib-i nezâretten virilmek ve bu makûle kadîm ve cedîd bağ (bağ) ashâbından bilâ-veled zekûr fevt ve hâlik olanların bağlarında mülk ittihâz olunan bağ gürûmları her kangı vârise irsen intikâl ider ise erbâb-ı vukûf ma'rifetleriyle bağ-ı mezbûrun hey'et-i mevcûdesine göre münâsibi vechle mu'accele takdîr kılınarak sülûsânı mülk olan gürûmuna tahsîsan ifrâz ve kûsür sülûs hissesi dahî her kaç guruşa bâliğ olur ise arz-ı mevkûfunun mu'accesesi olmak üzere gürûmu irsen intikâl iden vârislerinden ahz ve tahsîl-birle cânib-i nezâretten arz mahlûl-i mezbûr veresesine îcâr olunmak üzere ve bilâ-vâris fevt ve hâlik olanların bağları sarf olduktan müşârûn-ileyhime mahlûlen 'â'id olacağından mu'accelât-ı lâyika ile tâliblerine fûrûht ve îcâr ve arzı ve bagat-ı mezbûrenin ferâğ ve intikâl ve bey' ve şîrâsı husûslarına mücerred-i vakf-ı şerîf temessüküyle yürüyüb hüccet-i şer'îyye ve senedât-ı sâ'ire ile yürüdülmemek ve tarla ferâğından resm-i kadîmi vechle yüzde on ve intikâlden nısf ve bagat-ı mezbûre ferâğından nısf ve intikâlinde rub' harc ile temessükleri terkîm ve temhîr olunmak ve bu husûsa taraf-ı şer'den virilen hüccetin memnû'îyyeti cihetiyle alınan harc hüccet mukâbili zikr olunan bagatın ferâğ ve intikâl harclarının rub' hissesi nâ'ib-i belde bulunanlara i'tâ olunmak ve arâzî-i merkûmeden tarla mahlûlü mu'accelâtından dahî ber-mûceb-i nizâm on bin akçesi mültezimlerine terk ile mâ'adâsı îrâd kayd olunmak îcâb maslahından olub ancak dîn-ı mu'accele ile vâki' olan mahlûlâtın voyvodaya 'â'id resm ihrâcında evkâf-ı şerîfeye bir şey kalmayacağından şûrûtuyla temessükât i'tâsı dahî müşkil olacağından ba'dezin yüz elli guruşdan ziyâde mu'accele ile fûrûht olunan mahlûlâtın nizâm-ı kadîmi vechle on bin akçe hesâbıyla seksen üç guruş ve yüz elli guruşa kadar satılan mahlûlâtın dahî sülûs hissesi mültezimlerine terk ve i'tâ ve mâ'adâsı evkâf-ı şerîfeye îrâd kayd ve imlâ olunarak tanzîmi bâbında emr-i 'âlîşânım i'tâ ve ekser mahallerde icrâ olunmuş ve Anadolu ve Rumili'nin ba'zı mahallerinde vâki' evkâf-ı şerîf müskefâtı ve yed-i vâhiden hâric umûr-ı mâliye hazînesinden mazbût mukâta'âtdan başka olarak açıkdan irâde olunan evkâfa dâ'ir mukâta'ât ve arâzi-i sâ'ire henüz tahrîr olunmayarak kalmış ve bu husûsun evkâf-ı hümâyûnum hazîne-i behiyyesinden mazbût hüsn-i idâre olunmakda olan evkâf-ı sâ'ire haklarında dahî kâmilen icrâsı lâzım gelmiş idüğünden temhîri lâzım gelen mukâta'ât-ı merkûmenin hâvî olduğu bi'l-cümle kurâ ve dâhil-i hudûdlarında kâ'in çiftlikât ve mahlûlât hâneleri ve bağ ve bağçe ve tarla ve dakîk değîrmeni ve dükâkin esnâf-ı

sâ'irelere başka başka vakıf dâhilinde bulunduğu hâlde bi't-terkîm tesyâr kılınacak defâtir ve lâyihası mücebince arâzî-i merkûme ma'rifet-i şer' ve mu'accelât nâzırı ma'rifetiyle bi't-tahrîr ashâbı yedlerinde bulunan mültezim senedâtı ahz ve battâl ve sahh-ı 'âlî keşîdesiyle taraf-ı nezâretten hıfz ile kemâkân zabt ve mutasarrıflarıçün tebdîlen ve müceddeden temessükâtı cânib-i nezâretten dahî virilmek üzere hudûd ve sınırları ve ashâbının şöhret ve esâmi ve dönümlerini mübeyyin mümza ve memhûr defterinin ve tebeyyün iden mahlûlâtı dahî mu'accelât-ı lâyıkâ ile tâliblerine fûrûht olunarak ber-müceb-i nizâm harc voyvodaları bi'l-ihrac küsürleri defteriyle hazîne-i evkâf-ı hümâyûna başka tesbîl kılınmak ve bundan böyle ferâğ ve intikâl ve mahlûlâtı cânib-i nezâretten rü'yet olunmak ve mültezim voyvoda ve nâ'ib-i belde bulunan taraflarından mugâyir-i nizâm hod-be-hod senedât ve hüccet-i şer'iyye virilmek emrinin istihsâline kemâliyle i'tinâ ve dikkat kılınmak üzere tesviyesi muvâfık emr ve irâde-i seniyyem olduğu hâlde haremeyn muhâsebesi kalemine bi'l-kayd nizâmı derciyle iktizâ iden evâmir-i şerîfemin ısdâr ve evkâf-ı hümâyûnum nâzırı düstûr-ı mükerrem müşîr-i müfahham nizâm-ü'l-'âlem vezîrim Habîb Paşa edâmallahu te'âla iclâlehunun tarafından bâ-takrîr rikâb-ı kamer-tâb-ı mülûkâneme ifâde ve ifhâm olunarak mücebince icrâsı husûsuna irâde-i seniyye-i şâhânem ta'alluk idüb ol-vechle kalem-i mezbûre bi'l-kayd evkâf-ı hümâyûnum defterlerine 'ilm ü haberleri tahrîr ve i'tâ ve mahall-i sâ'ire için lâzımü's-sudûr olan evâmir-i şerîfem ısdâr ve isrâ kılınmış olmağla Kütahya sancağı ve Denizli kazası ve Karahisâr-ı Sâhib ve Eskişehir sancakları dâhillerinde kâ'in çiftlikât ve tarlalar ve arazi-i sâ'ire için senki mu'accelât

Vr. 27b

Nâzırı mûma-ileyhsin. Sana ve sâ'ire hitâben işbu emr-i 'âlîşânım dahî ısdâr ve irsâl olunmuşdur. İmdi vusûlünde keyfiyet irâde-i seniyyem ve şürût-ı muharrere-i mezbûre mantûk emr-i şerîfimden ma'lûmun oldukda fermânım olduğu üzere mukâta'ât-ı merkûmeden elviye-i merkûmenin bi'l-cümle kurâ ve dâhil-i hudûdlarında kâ'in çiftlikât arazisi ile bağ ve bağçe ve mar'a ve arazi-i sâ'ireyi cânib-i nezâretten tesyâr kılınacak defâtir ve lâyihası mücebince ferîk-i müşârün-ileyhin inzimâm-ı ma'rifeti ve ma'rifet-i şer' ve ma'rifetinle bi't-tahrîr ashâbı yedlerinde bulunan mültezim senedâtı ahz ve battâl keşîdesiyle taraf-ı vakf-ı şerîfden hıfz ile kemâkân zabt ve tasarrıflarıçün tebdîlen ve müceddeden temessükâtı cânib-i

nezâretten dahî virilmek üzere hudûdlar ve sınırları ve ashâbının şöhret ve esâmisiyle dönümlerini mübeyyin mûmzâ ve memhûr defterinin başka ve tebeyyün iden mahlûlâtı dahî mu'accelât-ı lâyika ile tâliblerine fûrûht olunarak ber-mûceb-i nizâm harc voyvodaları bi'l-ihrac kûsürlerinin başka mûmzâ ve memhûr defteriyle hazîne-i merkûmeye tesbîl olunması ve bundan böyle ferâg ve intikâl ve mahlûlâtı cânib-i nezâretten rû'yet olunub mültezim ve voyvoda ve nâ'ib-i belde bulunanlar taraflarından mugâyir-i nizâm hod-be-hod senedât ve hüccet-i şer'iyye virilmemesi emrinin istihsâline kemâliyle i'tinâ ve dikkat eylesin ve sen ki ferîk-i müşâr ve kuzât ve nüvvâb voyvodagân-ı mûma-ileyhimsiz. Siz dahî ber-minvâl-i meşrûh 'amel ve hareketin icrâsı husûsuna sarf-ı mâ-hasl-ı kudret ve mezîd i'tinâ ve dikkat eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celîlü's-şân vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı münîfi-birle 'âmil olasız. Şöyle bilesiz 'alâmet-i şerîfime i'timâd kilasız.

Belge 81

Şerâyî'-şi'âr Kütahya ve Karahisâr-ı Sâhib sancaklarının hâvî olduğu kazâların kuzât ve nüvvâbı fazîletlü efendiler zîde fazlihüm ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân Karahisâr-ı Sâhib mütesellimimiz ve livâ'in-i mezkûrîn kazaların voyvodagân 'atûfetlü ağalar zîde kadruhum voyvoda-i memleket ve iş erleri inhâ olunur ki evkâf-ı hümâyûna mülhak bilâ-nezâret olarak kazâlarda bulunan bi'l-cümle evkâf-ı şerîfenin mu'accelât nâzırı buyurulan 'atûfetlü Sâlih Efendi hazretlerinin hâmil olduğu fermân-ı 'âlî ve cânib-i nezâretten yedine i'tâ buyurulmuş olan lâyiha-i 'âlî hâl ve mantûk-ı münîfelerinden ma'lûmunuz olacağı vechle Kütahya ve Karahisâr-ı Sâhib sancaklarında vâki' bi'l-cümle evkâf-ı şerîfenin sâha-i isâbet-vâye-i hazret-i şâhânedede hayrâtları keyfiyeti ve îrâd ve masârıf-ı seneviyyelerinin mikdâr ve kemiyeti bi't-tahkîk zâhire ihrâc ve mütevellîlerinin lâzım gelen muhâsabeleri ber-vech-i dikkat rû'yet ve şerâ'it evkâfâtı icrâsına i'tinâ ve gayret olunarak zuhûr iden fazla akçeleri beytü'l-mâl esmânî defteriyle evkâf-ı hümâyûn hazîne-i celîlesine tesyâr olunmak irâde-i kerâmet-'âde-i mülûkâne iktizâsından olarak nâzır efendi mûmâ-ileyh Kütahya'da olan evkâfın ma'rifetimiz munzamm olarak ma'rifet-i şer' ve ma'rifetleriyle hüsn-i tesviye ve tanzîm etmiş ve kazâlarda olan evkâfın mahaver-i lâyıkında(?) hüsn-i râbıtaya bend ve idhâli hakkında taraflarımıza 'azîmet eylemiş

olduğu siz ki muhâtıbûn-ı mûma-ileyhimsiz. Keyfiyet irâde-i seniyye sizin dahî ma'lûmunuz oldukda efendî-i mûma-ileyh tarafınıza vusûllerinde beyhûde tevkîf ve te'hîr itdirilmeyüb ber-mûceb-i lâyiha-i 'âlî kırk yedi senisinde elli iki senesine değin altı senelik kâffe-i evkâfın muhâsebeleri rü'yet olunarak zuhûr iden fazla akçesi ve beytü'l-mâl esmânı ve ferâğ ve intikâlden ve mahlûlât rüsûmâtı îcâb idenlerden ma'rifet-i şer' ve ma'rifetiniz ile temâmen tahsîl ve hazîne-i merkûmeye tesbîl olunmak üzere efendî-i mûma-ileyh tarafına edâ ve teslîme gayret ve işbu husûs dâ'imâ ve müstakırren ... olunacağından tarafından kazâlarınıza vaz' ideceği vekîli ve müdürü tarafına dahî evkâfa dâ'ir vukû' bulan mevâddı tarafına mürâca'at iderek hüsn-i rü'yet ve vâridât-ı evkâfdan îcâb iden fazla hâsılâtı ve beytü'l-mâl esmânı ve ferâğ ve intikâlden ve mahsûlât-ı rüsûmâtı hazîne-i celîleye takdîm olunmak üzere

Vr. 28a

bundan böyle dahî vekîl-i mûma-ileyhe i'tâ ve teslîme mübâderet ve infâz ve irâde-i seniyyenin kemâ-hakkhâ(?) icrâsına mübâderet eylemeniz bâbında işbu buyruldu tahrîr ve tesyîr olunmuşdur. Bi-minneti te'âla vusûlünde gerekdir ki ber-mûceb-i emr-i 'âlî ve mazmûn-ı buyrulduğumuz 'amel ve hareket ve hilâfından hazer eyleyesiz deyû

Belge 82

Evkâf-ı Şerîfeye Dâ'ir Emr-i 'âlî Sûretidir.

Emîrül-ümerâ'i'l-kirâm kebîr-i küberâ'i'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm sâhib-i 'izz ve'l-ihtişâm el-muhtassu bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-a'lâ mülhakâtıyla hâlâ Kütahya sancağı muhassılı ve redîf-i hassa-i Hüdâvendigâr ferîki Dilâver Paşa dâmet me'âliye ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'âdenü'l-fezâ'il ve'l-keâm Kütahya ve Denizli kazası ve Eskişehir ve Karahisâr-ı Sâhib sancaklarında vâki' kazâların kadıları ve nâ'ibleri zîde fazlühum ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-'âyân Eskişehir sancağı mütesellimi Mahmûd bin(bey olmalı) ve zikr-i âtf evkâf mu'accelât nâzırı nasb ve ta'yîn kılınan darb-hâne-i 'âmirem defterdârı mektubcusu hülefâsından ve hacedân-ı divân-ı hümâyûnumdan Sâlih zîde mecdehümâ tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki evkâf-ı hümâyûnuma mülhak ve bilâ-nezâret olarak taşralarda bulunan bi'l-cümle evkâf-ı şerîfenin mu'accelât nâzırları ta'yîniyle sâye-i mülûkânemde

fıy'atları keyfiyeti ve îrâd ve masârif-ı seneviyelerinin mikdâr ve kemiyeti bi't-tahkîk zâhire ihrâc ve mütevellilerinin lâzım gelen muhâsebeleri ber-vech-i dikkat rü'yet ve şerâ'ite evkâfın icrâsına i'tinâ ve gayret olunarak zuhûr iden fazla ve beytü'l-mâl esmânı muktezâ-i celîle-i evkâf-ı hümâyûnuma tesyâr ve keyfiyetleri 'ala-vechü'l-îzâh i'lâm ve iş'âr olumak bâ-irâde-i seniyyem karargîr olan nizâm-ı müstahsine muktezâsından bulunduğuna binâ-en elviye-i selase-i merkûmeden vâki' nezâret-i evkâf-ı hümâyunum dâhilinde bulunan ve bilâ-nezâret olan kâffe-i evkâf-ı şerîfenin şürûtu ve nizâmı vechle idâresine Feyzullah zîde rişdehu mu'accel nâzırı me'mûr ve ta'yîn kılınmış ise de şimdiye değin îfâ-yı hüsn-i hidmete muvaffak olamadığından tebdîliyle yerine muktedir birinin nasb ve ta'yîni lâzım gelmiş ve sen ki mûmâ-ileyh Sâlih zîde mecduhusun. Sen dirâyet-kâr ve mücerrebü'l-etvâr olduğun ecilden me'mûriyetin husûsu münâsib görülmüş olduğu beyânıyla ol-vechle tesviyesi muvâfık irâde-i 'aliyyem olduğu hâlde me'mûriyetini hâvî emr-i şerîfim ısdârı husûsunu mütehayyirân ricâl-i devlet-i 'aliyyemden hâlâ evkâf-ı hümâyûnum nâzırı iftihârü'l-ekâbir ve'l-ekârim Ahmed Zîver zîde 'uluvvehu bâ-takrîr ifâde ve inhâ itmekden nâşî mücebince tanzîmi husûsuna irâde-i seniyye-i mülûkânem müte'allik olmağla ber-minvâl-i muharrer 'amel ve harekete mezîd i'tinâ ve dikkat eylemek fermânım olmağın me'mûriyetini hâvî işbu emr-i celîlü'l-kadrim ısdâr ve yedine i'tâ olunmuşdur. İmdi keyfiyet irâde-i seniyye-i mülûkânem mahtûk-ı emr-i münîfinden meczûmun oldukda fermânım olduğu üzere elviye-i selase-i merkûmede evkâf-ı hümâyunum nezâreti dâhilinde olan ve bilâ-nezâret bulunan kâffe-i evkâf-ı şerîfeyi muhassıl-ı müşârün-ileyhin inzimâm ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le hüsn-i idâre îrâd ve masârif-ı seneviyye ve fıy'atlarını gereği gibi tahkîk ile zâhire ihrâc ve mütevellîlerinin lâzım gelen muhâsebelerini ber-vech-i dikkat rü'yet idüb zuhûr iden fazlalarıyla beytü'l-mâl esmânın memhûr ve mûmzâ muhâsebe defteriyle hazîne-i evkâf-ı hümâyûnuma tesyâr ve keyfiyetlerinin bi'l-etrâf iş'âr olunması husûsuna mezîd ihtimâm ve dikkat eylesin ve sen ki muhassıl-ı müşâr ve kuzât ve nüvvâb ve mütesellim-i mûmâ-ileyhimsiz. Siz dahî mücib-i emr-i şerîfimle 'amel ve harekete sarf-ı mâ-hasıl-ı kudret ve mezîd i'tinâ ve dikkat eylemeniz bâbında fermânım sâdir olmuşdur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celîlü's-şân vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-

imtisâlimin mazmûn-ı münîfi-birle ‘âmil olasız. Şöyle bilesiz, ‘alâmet-i şerîfime i’timâd kılasız. Fî, 5 C. sene 254.

Vr. 28b, belge 83

Yün Fermânı Sûretidir,

Emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm kebîr-i küberâ'i'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm sâhib-i 'izz ve'l-ihtişâm el-muhtassu bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-a'lâ Hüdâvendigâr eyâleti ferîki ve Karahisâr-ı Sâhib sancağı muhassılı Dilâver Paşa dâmet me'âliyehu ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm livâ-i mezbûrun hâvi olduğu mahallerin kadıları ve nâ'ibleri zîde fazlühumâ ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân voyvodagân ve vücûh-ı ehâli ve sâ'ir iş erleri ve âti'ü'l-beyân yapağının mübâya'a ve nakli maddesine masârifât hazînesi cânibinden bu def'a mübâşir ta'yîn olunan Seyyid Süleyman zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olıcak ma'lûm olaki sınıf-ı asâkir-i muntazama-i şahânem elbisesîçün Balıkesirî'de senevî i'mâlî müretteb olan ma'lûmü'l-mikdâr top 'abâ lâzimesinden olarak beher sene Ağustos dühûlünde Karahisâr-ı Sâhib sancağından fiy'at-ı sâbıkası üzere yirmi bin vukıyye kırkım yünü bi't-terfîb mübâya'a olunugelmiş ol-vechle işbu ikiyüz elli dört senesine mahsûben dahî ol-mikdâr yünün mübâya'ası îcâb itmiş olduğuna binâ-en sene-i merkûmeye mahsûben livâ-i mezbûrdan müretteb mezkûrû'l-mikdâr vukıyye yünün bir kıyyesi girüye kalmayarak îcâb iden bahâsı sâbıkları vechle masârifât hazînesi sergisinden ashâbına temâmen te'diye olunmak üzere sür'at-i mübâya'a ve mahalline irsâl ve teslîmi bâbında sen ki ferîk-i müşârün-ileyhsin. Sana vesâ'ire hitâben bâ-mübâşirli(?) emr-i şerîfim sudûrunu a'zam-i ricâl-i devlet-i 'aliyyemden hâlâ masârifât nâzırı iftihârü'l-i'âlî ve'l-i'âzım-ı hayr Sâlih dâme 'uluvvehu bâ-takrir inhâ itmiş ve tertîb-i sâbika-i kayden(?) muvâfık bulunduğundan mücebince emr-i şerîfim ısdârı husûsuna irâde-i seniyyem ta'alluk itmiş olmağla vusûl-i emr-i şerîfimde sene-i merkûmeye mahsûben livâ-i mezbûrdan müretteb olan mârû'z-zikr yirmi bin vukıyye kırkım yünün ber-minvâl-i muharrer îcâb iden bahâsı sâbıkları vechle hazîne-i mezkûre sergisinden kâmilen ashâbına virilmek üzere inzimâm-ı ma'rifetin ve ma'rifet-i şer' ve cümle ittifâkıyla ve mübâşir-i merkûm ma'rifetiyle temâmen ve serî'ân mübâya'a ve Balıkesirîye sevk ve irsâli vesâ'ilinin istihsâline bezl ü sa'y ve makderet eylemek fermânım olmağın mahsûsan işbu emr-i 'âlîşânım ısdâr ve mübâşir-i merkûm ile irsâl

olunmuştur. İmdi vusûlünde keyfiyet irâde-i seniyyem mantûk-ı emr-i şerîfîmden ma'lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh 'amel ve hareket ve yapağı-i mertebe-i mezkûre 'asâkir-i muntazama-i şahânem 'abaları lâzimesinden olarak sür'at-i irsâli matlûb ve mültezim ve bu bâbda fâhir ve terâki(?) vukû'u senin ve sâ'irenin mes'ûliyetinizi müstelzim olacağı vâreste-i kayd-ı rakam olduğundan işte ânâ göre lâzime-i mehâmm-şinâsînin icrâsıyla her hâlde infâz-ı emr-i 'âlîşânıma sarf-ı mâhasl-ı kudret eylesin ve siz ki kuzât ve nüvvâb ve voyvodagân ve vücûh-ı memleket vesâ'ir mûmâ-ileyhimsiz. Siz dahî mûcib ve mutezâ-yı emr-i şerîfime imtisâl ve mütâba'at ve hilâfından tevakkî ve mübâ'adet eylesiniz ve sen ki mübâşir-i merkûmsun. Sen dahî muktezâ-yı me'mûriyetin üzere mahalline varub mezkûrû'l-mikdâr vukıyye kırkım yününün paşa-yı müşârün-ileyh ma'rifeti ve ma'rifet-i şer' ve cümle ittihâdı ve ma'rifetinle temâmen ve serî'ân bi'l-mübâyâ'a bir gün evvel mahalline irsâl ve teslîmiyle ikmâl-i emr-i me'mûriyete sa'y ü gayret ve dikkat ve hilâfi hareketle mes'ûl ve mu'âtib olmakdan tehâşi ve mücânebet eylemek bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celîlü's-şânım mazmûn-ı münîfi üzere 'âmil olasız. Şöyle bilesiz, 'alâmet-i şerîfime i'timâd kılasız. Tahrîr, fi'l-yevmi's-sâlis 'ısrîn şehr-i Cemâziye'l-evvel, li-sene erba'a ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf.

Yünü mezkûr sâbıkı ve cümle kurâ ve mahallâta taksîm olunub yâftaları ihrâc-ı şüdd.

Belge 84

Efrenç ta'ifesinden olub Konya'da mühendislik hizmetiyle me'mûr olan ... bâzergân Konya'dan fekk ve ikâmet Olan Karahisâr-ı Sâhib'e vürûd ve Balıkhanı nâm mahallde iki gün misâfir kaldıkda nâ-mizâc olub hâlik olan mesfûrun zâhirde vâris ma'rûf ve ma'rûfesi olmayub 'indinde mevcûd terekesi cânib-i beytü'l-mâla 'â'id olmuş ise de devletlü Dilâver Paşa hazretleri tarafından tereke-i Hâlik-i mezbûru tahrîr ve irsâli bâbında vârid olan emr-i tâme-i(?) sâmi mücebince Karahisâr mütesellimi 'atûfetlü Osman Ağa ma'rifeti ve ma'rifet şer'le tahrîr ve terkîm ve Hâlik-i mesfûr uşağı ... siz dahî yedine 'aynen teslîm olunan tereke Halik-i mesfûrdur ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fî, 19 C. sene 254.

İp 2,	Pirinç mühendis alâtı 1
Efrenc eğeri 1	Sâde tabanca(?) çift 1
..... 1	Bir kağıd
Altun halka 1	Firenk kabuğu(?) 1
Altun toblu 1	Frenk 3
Altun toplu üstü taşlı 1	İğnelik
Düğme(Dökme) 1	Efrenc kitabı 5
Ağaç enfiye kutusu 1	Kahve cezvesi 1
Demir bıçak 1	Demir tabak 3
Saç fırçası 1	Beyaz Botur(?) 2
Kutu derûnunda ...	Gömlek 2
Diş fırçası 1	Dizlik 2
Barut tabağı 1	Kuşak ve abanı 2
Tarak 1	Köhne ihrâm 1
Meşin 1	Torba 2
Bir Samsune(?) lülesi guruş 10	Helkiye(?) 2
Bir nesne tasvirli suratlar	Fırça 2
Sâde demir seyf 1	Müşlah(?) 1
Kâğıd vaz' olacak cüzdan 1	İslâmbul altunu 4
Bir çift askı 1	Nısf Mahmûdiye 3
Eldiven aded çift	

Vr. 29a, belge 85

Enfiye Emridir

Emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm kebîr-i küberâ'i'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm sâhib-i 'izz ve'l-ihtişâm el-muhtassu bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-a'lâ hâlâ Kütahya sancağı muhassılı Hüdâvendigâr eyâleti ferîki Dilâver Paşa dâmet-me'âliyehu ve mefâhirü'l-

kuzât ve'l-hükkâm ma'âdeni'l-fezâ'il ve'l-keîâm zikri âti kazâların kadıları ve nâ'ibleri zîde fazlühum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân voyvodagân ve zâbitân vesâ'ir iş erleri zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olıcak ma'lûm ola ki bâ-hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn-ı şahânem mansûre hazînesi tarafından zabt ve idâre olunmakda olan idâresi ber-vech-i emânet 'uhdesine ihâle ve tefvîz kılınan memâlik-i mahrûsam enfiye mukâta'ası mülhakâtından Karahisâr-ı Sâhib sancağında vâki' kazaların enfiyecilikleri bin iki yüz elli üç senesi Ağustos ibtidâsından Temmuz gâyetine gelince bir sene kâmilen zabt u rabt eylemek üzere (boş) nâm kimesneye ber-mûceb-i emânet ihâle olunmağla şürûtu mûcebince bir kıt'a emr-i şerîfim sudûrunu Anadolu ve İzmir ve Edirne kalemi enfiyeciliği muhavvel 'uhdesi olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-â'yân Şerîf Mehmed Emîn zîde mecduhu bâ-takrîr inhâ itmekden nâşi hazîne-i 'âmiremde mahfûz mukâta'ât muhâsebesi defterlerine nasar olundukda zaman-ı zabtı Ağustos ibtidâsından olan Memâlik-i Mahrûsam enfiye mukâta'ası muhallefâtından İstanbul ve Yanya'da vâki' enfiye kârhânelerini idâreye me'mûr-ı emîn olanların zikr olunan kârhânelerde enfiye i'mâl ve diledikleri mahallerde serbesiyet üzere bey' ve fûrûhtu kendülere ve taraflarından ta'yîn olunan adamlarına mahsûs olub aharı enfiye i'mâl ve fûrûht itmemek ve enfiye husûsuna vûzerâ-yı a'zâm ve mîr-i mirân-ı kirâmım ve evkâf mütevellîleri ve kurâ zâbitleri ve havâss-ı hümâyûnum ve voyvoda ve mütesellim ve sâ'ir ehl-i 'örf ta'ifesi taraflarından ve cihâminü'l-vücûh dahl ü ta'arruz olunmamak ve enfiye kârhânelerinden mâ'adâ mukaddem ve mu'ahhar ihdâs olunan kârhâneler her ne mahallde bulunur ise sedd ü bend bulunan enfiyeleri emîn (emîn) ve adamları ma'rifetleriyle tercemân-ı(?) cânib-i hazîne için zabt ve girift olunub mugâyir-i şürût hareket idenleri olur ise li-eclü't-te'dîb ehl-i islâmdan ise zâbiti ma'rifetiyle ahz ve kal'abend ve ehl-i zimmit re'â(yâ)dan ise vaz'-ı kürek olunmak için Dersa'âdetime 'arz ve i'lâm olunmak ve müste'men ta'ifesiyedlerinde bulunan enfiyeleri cânib-i hazîne için zabt ve mübâya'a olunub kendüleri elçileri ma'rifetiyle te'dîb olunmak ve enfiye i'mâl ve fûrûht idenlerin kârhâneleri sedd ü bend olunmak iktizâ eyledikde hükkâm ve zâbitân taraflarından hilâf-ı nizâm mahkeme harcı ve 'â'idât mutâlebesi vesâ'ir bahâne ile ta'tîl-ı maslahata bâ'is olacak halâtdan mücânebet olunmak ve a'yân ve zâbitân hilâf-ı nizâm enfiye i'mâl ve fûrûht idenlerin enfiyeleri zabtına da'vâya tasaddî ideri olur ise mahallinde istimâ' olunmayub Dersa'âdetime havâle

olunmak ve sırran götürenleri ifnâ-yı râhde derbend bekcileri ahz eylediklerinde mevcûd olan enfiyeleri cânib-i hazîne için zabt olunmak mukâta'a-i mezbûrun düstûrû'l-'amel tutulan şürût nizâm-ı mer'iyyesinden idüğü kuyûddan müstebân olarak ber-mûceb-i şürût emr-i şerîfim sudûru husûsuna irâde-i 'aliyyem ta'alluk itmekle ol-vechle 'amel ve hareket olunmak fermânım olmağın merkûmun zabtını hâvî işbu emr-i 'alışânım ısdâr ve i'tâ olunmuştur. İmdi siz ki muhassıl-ı müşâr ve kuzât ve nüvvâb ve voyvodagân ve zâbitan vesâ'ir iş erleri mûma-ileyhimsiz. Keyfiyet irâde-i 'aliyyem ve şürût-ı muharrere-i mezkûre mantûk-ı emr-i şerîfimden ma'lûmunuz oldukda fermânım olduğu ve bâlâda best ve beyân kılındığı vechle mukâta'a-i merkûmeye mahsûben merkûma zabt u rabt itdirilerek taraf-ı ahardan müdâhale olunmaması husûsuna bezl ü sa'y ve makderet ve ziyâde sa'y ve gayret eylemeniz bâbında fermân-ı 'alışânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celîlü's-şân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı münîfi üzere 'âmil olasız. Şöyle bilesiz. 'Alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin şehri-i Cemâziye'l-evvel li-sene erba'a ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf.

Belge 86

Yalvaçlı Hâcı Hasan'ın Kayserili zımmînin vefât ile şitârı mübâdelelerinde 'ayn-ı fâhiş da'vâsıyla taraklı ... olundukda 'ayn ve takrîri olduğu 'inde's-şer' zâhir ve nümâyân olarak tarafeynin malları girüye red ve teslim olunmak iktizâ itmiş ise merkûm Hâcı Hasan şer'-i şerîfe 'adem kanâ'at-birle Kütahya mülâzım devletlü Dilâver Paşa hazretlerine bâ-'arz-ı hâl istid'â ve tekrâr terâfi'leri(?) bâbında sâdır olan buyuruldu-i sâmi mübâşiri Ali Baba yediyle Karahisâr'a vürûd ve hasmı olan zımmî-i mesfûr bu tarafda olmadığından sûret-i murâfa'a müşârün-ileyh tarafına bâ-i'lâm-ı şer'iyye ifâde ve i'lân-birle irsâl kılındığı. Fî, 15 R. Sene 254.

Merkûm Hâcı Hasan'ın i'tâ eylediği

Guruş

20 Beyaz şitârî don

06 Siyahlı şitârî don

—

Guruş nakden 241,5

Meblağ-ı mezbûrile şitârî-i mezkûr mübâşiri merkûm Ali Baba'ya merkûm Hacı Hasan'a teslîm olunmak üzere teslîm olunub Kütahya'ya irsâl olunduğu kayd-şüd.

Duhan kıyye 780

İşbu dühân-ı mezbûr dahi zımmî-i mesfûra temâmen ref' ve teslîm olunduğu.

Vr. 29b, belge 87

İşbu iki yüz elli üç senesine mahsûben Karahisâr-ı Sâhib sancağından matlûb buyurulan mîrî mübâya'a hıntası bâ-irâde-i seniyye bedele kat' buyurularak beher keyl-i İstanbulî on ikişer guruşdan bedeliyye-i mezbûre ma'rifet-i şer' ve livâ-i mezbûr mütesellimi 'atûfetlü Osman Ağa ma'rifeti ve cümle ma'rifetleriyle livâ-i mezbûr kazalarına tevzî' ve taksîm olunan bedeliyye-i mezbûrdur ki ber-vech-i âti zikr olunur. Fî, 28 C. sene 254.

Kaza-i Karahisâr-ı Sâhib, hınta kîle	Kaza-i Sandıklı, hınta, kîle	Kaza-i Şühûd, hınta, kîle
1681	1609	1030,5
0168,5	<u>0162</u> ondalık	<u>0103,5</u>
<u>1849,5</u>	1771	1134
Guruş	Guruş	Guruş
22194	21252	13608
01343 harc-ı fermân	<u>00920</u> Hidmet	<u>00560</u>
<u>00340</u> harc-ı sergi(?)	22172	14168
23877,5		
00960 hidmet-i mübâşiriyye		

Kaza-i Sincanlı, hınta, kîle 754,5 <u>075</u> 829,5 Guruş 9960 <u>0400</u> 10360	Kaza-i Çay, hınta, kîle 388 <u>038,5</u> 426,5 Guruş 5118 <u>0240</u> 5358	Kaza-i Karamık, hınta, kîle 235 <u>023,5</u> 258,5 Guruş 3108 <u>0160</u> 3268
Kaza-i Han Barçın, hınta, kîle 331 <u>033,5</u> 364,5 Guruş 4374 <u>0200</u> 4574	Kaza-i Nevâhî-i Barçın, hınta, kîle 274,5 <u>027</u> 301,5 Guruş 3618 <u>0200</u> 3818	Kaza-i Kula-âbâd, hınta, kîle, 235,5 <u>023,5</u> 259 Guruş 3108 <u>0160</u> 3268
Kaza-i Bolvadin, hınta, kîle 331 <u>033</u> 364 Guruş 4368		

0200		
4568		

Belge 88

Mübâya'a Emridir,

Emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm kebîr-i küberâ'i'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm sâhib-i 'izz ve'l-ihtişâm el-muhtassu bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-a'lâ hâlâ Kütahya muhassılı ve redîf hâssına Hüdâvendigâr ferîki Dilâver Paşa dâmet-me'âliyehu ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'âdeni'l-fezâ'il ve'l-keâm Karahisâr-ı Sâhib sancağında vâki' kazâların kadıları ve nâ'ibleri zîde fazlühum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-a'yân ve zâbitân zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki mübâya'ât-ı kadîme müretteb olan kazalardan sâhile ba'id olan veyâhud cihet-i ahar ile hisse-i mübâya'alarını bedel ile te'diyeye râğb bulunan ehâlileri haklarında suhûlet olmak için bedel ile uydurmağa mesâg olub ancak mübâya'ât me'mûrları vesâ'iri aslâ buna karışmayarak ehâli-i kaza tarafından mu'temed adamları Dersa'âdetime bi'l-vürûd hisse-i mübâya'alarını bu tarafda iştirâ ve 'aynen teslîm-i anbâr-ı 'âmirem eylemek veyâhud bedelen edâ itmek ve kaçır guraşa mübâya'a ve bedele kat' olunmuş ise hintanın beher keyli yüzer ve şa'îrin ellîşer paradan îcâb iden fîy'at-ı maktû'ası zahîre hazînesinden ve küsürü ehâli-i kaza taraflarından i'tâ olunarak keyfiyeti sûret-i defteriyle mahalline bildirilmek husûsu mu'ahharan bâ-hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn-ı şahânem karar-gîr olan nizâm-ı müstahsinde mûnderic olduğuna binâ-en sâlifü'z-zikr Karahisâr-ı Sâhib sancağında vâki' kazaların iki yüz elli üç senesi hisse-i mübâya'alarının bedelen tesviyesi husûsu ehâli cânibinden bu def'a inhâ ve istid'â olunmuş ve binâ-birîn kuyûd-ı lâzimesi ihrâç itdirildikten sonra keyfiyet mütehayyizân-ı ricâl-i devlet-i 'aliyyemden hâlâ zahîre nâzırı iftihârü'l-ekâbir ve'l-ekârim el-Hâc Ahmed 'Ârif zîde 'uluvvehu tarafından bi'l-isti'lâm derûn-ı emr-i şerîfime mevzû'ân irsâl olunan memhûr ve mûmzâ sûret-i defteri mantûkunca livâ-i mezbûrda kâ'in ma'lûmü'l-esâmî kazaların sene-i merkûme hinta mübâya'aları cem'ân yedi bin beş yüz elli sekiz keyl hintadan 'ibâret olarak hinta-i mezbûrun gayr-ı ez fîy'at-ı mîriye beher keylinin sâbıkı misillû on ikişer buçuk guraş bedele rabtı ehâli-i merkûme rızâ-dâde olacakları derkâr

bulunmuş ise de himâyet-i fukarâ farîzasına ri'âyeten gayr-ı ez fi-mîri beher keylinin on ikişer buçuk guruşdan bu tarafda sarrâf ta'ahhüdüyle bedele bi'r-rabt îcâb iden bedelinin mahallinde bir akçe ve habbe ziyâde zamm ve 'ilâve olunmamak üzere keyli bâbında emr-i şerîfim ısdârı husûsuna irâde-i 'aliyyem müte'allik olub mücebince nevl kaleminden mesâb itdirildiği üzere hinta-i mezkûrun fiy'at-ı mezbûre ile bedeli olan doksan bin altıyüz doksan altı guruşun sarrâf David oğlu Oseb tarafından işbu ikiyüz eli dört senesi Şa'bân-ı şerîfin on beşinci gününden i'tibâren dört taksît ile te'diyyesine

Vr. 30a

şâmil virilen deyn temessükü zahîre hazînesinde hıfz itdirilmiş olmağla sen ki ferîk-i müşârün-ileyhsin. Siz dahî vürûd-ı emr-i şerîfimde meblağ-ı bedel-i mezbûrun mahallerinde bir akçe ve bir habbe zamm ve 'ilâve olunmayarak tevzî' ve tahsîl ile mersûm tarafına edâ ve teslîm olunması emrinin istihsâline bezl ve sa'y ve makderet eylemek fermânım olmağın işbu emr-i 'âlîşânım ısdâr ve tesyâr olunmuşdur. İmdi vusûlünde keyfiyet irâde-i 'aliyyem mantûk-ı emr-i şerîfimden ma'lûmun oldukda fermânım olduğu ve sûret-i defterde 'ayân kılındığı vechle ber-minvâl-i meşrûh 'amel ve hareket-birle infâz-ı emr-i 'âlîşânıma sarf-ı mâ-hasl-ı kudret eyleyesin ve siz ki kuzât ve nüvvâb ve a'yân ve zâbitân vesâ'ir mûma-ileyhimsiz. Siz dahî mücebi emr-i şerîfimle 'amel ve harekete i'tinâ ve dikkat ve mugâyiri güne hareketden hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celîlü's-şân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı münîfi-birle 'âmil olasız. Şöyle bilesiz, 'alâmet-i şerîfime i'timâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi'l-âşir min-Cemâziye'l-âhir. Li-sene erba'a ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf.

Mahalle-i Karaman Guruş 1176,5	Mahalle-i Nasâra, guruş 1279	Mahalle-i Câmî'-i Kebîr, guruş 667,5
Mahalle-i Tâc Ahmed, guruş 505,5	Mahalle-i Akmescid, guruş 505,5	Mahalle-i Ardıç, guruş 486

Mahalle-i Hâcî Yahya, guruş 486	Mahalle-i Kâhil, guruş 486	Mahalle-i Hâcî Mahmûd, guruş 388,5
Mahalle-i Çavuşbaşı, guruş 388,5	Mahalle-i Mollâ Bahşi, guruş 388,5	Mahalle-i Fakıh Paşa, guruş 263
Mahalle-i Burmalı, guruş 263	Mahalle-i Kubelü, guruş 263	Mahalle-i Efecik, guruş 215,5
Mahalle-i Doğancı, guruş 215,5	Mahalle-i Yukarı Bazar, guruş 215,5	Mahalle-i Hâcî Evtal, guruş 215,5
Mahalle-i Ekeste, guruş 206,5	Mahalle-i Bedrik, guruş 206,5	Mahalle-i Kara Kâtib, guruş 206,5
Mahalle-i Hâcî İsmâ'il, guruş 139	Mahalle-i Sinan Paşa, guruş 139	Mahalle-i Zâviye, guruş 101,5
Mahalle-i Hisârönü, guruş 101,5	Mahalle-i Sinan Halife, guruş 68,5	Mahalle-i Çavuşoğlu, guruş 68
Mahalle-i Gökçe, guruş 357,5	Mahalle-i Hâcî Nasuh, guruş 357,5	Mahalle-i Hâcî Abdurrahman, guruş 357,5
Mahalle-i Nahılcı, guruş 293	Mahalle-i Hâcî Mustafa, guruş 293	Mahalle-i Medli, guruş 253
Mahalle-i Marulcu, guruş 253	Mahalle-i Cansız, guruş 168	Mahalle-i Nurcu, guruş 293,5
Mahalle-i Hâcî Ca'fer, guruş 249	Mahalle-i Kayadibi, guruş 230,5	Mahalle-i Dâ'î Receb, guruş 190,5

Mahalle-i Hâcı Nuh, guruş 190,5	Mahalle-i Hâcı Eyüb, guruş 201,5	Mahalle-i Voyvoda, guruş 201,5
Mahalle-i Karaman oğlu, guruş 196,5	Mahalle-i Hâcı Ali, guruş 193	Mahalle-i Gündoğmuş, guruş 96
Mahalle-i Arab Mescidi, guruş 486		
Yekûn, guruş 14.376		

Karye-i Aşağı Tandır, guruş 139	Karye-i Kumardaş, guruş 139	Karye-i Çavdarlu, guruş 109,5
Karye-i Işıklar, guruş 315	Karye-i Karaarslan, guruş 277,5	Karye-i Mihâil, guruş 483
Karye-i Süğlün, guruş 179,5	Karye-i Kaya Viran, guruş 179,5	Karye-i Liğen, guruş 73,5
Karye-i Doğanlar, guruş 73,5	Karye-i Ayazini, guruş 241	Karye-i Dinar, guruş 124,5
Karye-i Bozöyük, guruş 226	Karye-i Bostanlı, guruş 102,5	Karye-i Kozluca, guruş 168
Karye-i İssizce, guruş 1067	Karye-i Çobanlar, guruş 1045,5	Karye-i Gebeceler, guruş 233,5
Karye-i Kal'acık-ı sağır, guruş 146	Karye-i Haliogru, guruş 168	Karye-i Sarık, guruş 205
Karye-i Ayvalu, guruş 146	Karye-i Salar, guruş 146	Karye-i Bayat, guruş 146

guruş 329	329	guruş 73,5
Karye-i Akvirân, guruş 197	Karye-i Senir, guruş 218,5	Karye-i Hayran Balı, guruş 93
Karye-i Alcalu, guruş 73	Karye-i Erkmén, guruş 255,5	Karye-i Susuz, guruş 255,5
Vr 30b		
Karye-i Çakır, guruş 146	Karye-i Yukarı Tandır, guruş 146	Karye-i İnaz, guruş 87,5
Karye-i Çıkırık, guruş 292,5	Karye-i Sipsin, guruş 285,5	Karye-i Çorca-i Kebîr, guruş 263
Karye-i Karaağaç, guruş 263	Karye-i Elpirek, guruş 225,5	Karye-i Feleli, guruş 154
Karye-i Belce, guruş 148	Karye-i İsmâ'il, guruş 182	Karye-i Sülümenli, guruş 387,5
Karye-i Kal'acık-ı Kebîr, guruş 862	Karye-i Kışlacık, guruş 182	Karye-i Deper, guruş 270,5
Karye-i Döğér, guruş 230	Karye-i Çepni, guruş 22	Karye-i Anbanas, guruş 255,5
Karye-i Akçin, guruş 80,5	Karye-i Çorca-i sagîr, guruş 189,5	Karye-i Köprülü, guruş 212
Karye-i Eyret, guruş 512	Karye-i Osman, guruş 226	Karye-i Hacıbeyli, guruş 131,5
Karye-i Karaca- virân, guruş 263	Karye-i Çalışlar, guruş 139	

Yekûn

Guruş

13.677 Kurâ

14.376 Mahallât

28053

İkiyüz elli üç senesine mahsûben nefsi-i Karahisâr kazasından müretteb mîrî mübâyâ'a hıntası bâ-irâde-i seniyye bedele kat' buyurularak bedeliyye-i mezbûr cümle ma'rifetleriyle kurâ ve mahallâta taksîm olunan mebâliğ defteridir.

Belge 89

Her kim olur ise olsun fevt olanların muhallelâtına cânib-i mîrîden müdâhale olunmaması emri sûretidir.

Emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm kebîr-i küberâ'i'l-fihâm zü'l-kadri ve'l-ihtirâm sâhib-i 'izz ve'l-ihtişâm el-muhtassu bi-mezîd-i 'inâyeti'l-meliki'l-a'lâ redîf-i hasa eyâlet-i Hüdâvendigâr ferîki Dilâ(ve)r Paşa dâmet-me'âliye ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-keâm ma'âdinü'l-fezâ'il ve'l-keâm ferîk-i müşârün-ileyhin zîr-i idâresinde kâ'in kazaların kuzât ve nüvvâbı zîde fazlühum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân voyvodagân ve a'yân ve vücûh-ı memleket ve bi'l-cümle iş erleri zîde kadruhum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki cenâb-ı mâlikü'l-mülk ve'l-berâyâ-i te'âla şânenin meşîyyet ve iltâf-i sübhâniyesiyle zât-ı şevket-semât-ı şâhânem gevher-vâlâ-yı hilâfet-kebîri ve feyz-i celîl-i ... ve müceddidîn-i 'ulyâ bîrâye-i bî-himmetâsıyla(?) mümtâz ve müstesnâ olarak dest-i ma'delet-büyûset-i mülûkâneme mevrû' min-kable'r-rahman olan bi'l-cümle memâlik ve büldânın zamân-ı magbût olan padişâhânemde kemâl-i asâyîş ve ma'mûriyet ve ahâli ve sekenesinin mezîd-i huzûr ve istirahatî i'az-marîn-i(?) mülûkânem olmak hasebiyle leyl ve nehâr kâtı'a-i inkâr-ı kudsiyet-âsâr-ı cihandârânem bu emniyyenin istihsâl-i esbâb-ı istikmâline ma'rûf ve münhasır ve bi-hamduhu ve kereme te'âla memâlik-i mahrûsa-i şâhânemin nizâmât-ı mülkiye ve tensîkât-ı muktaziyyesi an-be-an hüsn-i usûl ve zâbita tahtına rabt ve

idhâl ve a'lâ ve ednâ kâffe-i zîr-i destânın sâye-i ...-vâye-i şehin-şâhânemde ezher-
cihet himâyet ve sıyânet ve asâr-ı renciş ve ta'addîden vefâyetleri vesâ'ili istikmâl
kılınmakda idüğü bedîhi ve bâhir olub ez-cümle memâlik-i mahrûsamda mâ-
takaddümden câri olan zabt muhallefât maddesi ikiyüz kırk bir senesi de vukû' bulan
Vak'a-i Hayriye esnâsında taraf-ı eşref-i şâhânemden ref' ve ilkâ olunmuş ise de
ba'zı vesâ'il ve esbâba mebnî bu bâbda sünûh ve sudûr olan irâde-i seniyye-i
padişâhânemin hakk ve lâykıyla hükmü karar-gîr olamayub el-hâleti hâzihi
memâlik-i mahrûsa-i mülûkânemde mütevattın bi'l-cümle fukarâ ve re'âyâ
haklarında müceddeden icrâsı der-dest olan âsâr-ı ma'delet ve merhamet-i
cihândâranem iktizâsınca bundan böyle memâlik-i mahrûsa-i şâhânemde bilâ-vâris
vefât idenlerden mâ'adâ gerek vüzerâ-yı azâm ve ricâl ve hademe-i saltanat-ı
seniyyemden ve gerek taşralarda bulunan mütesellimîn ve voyvoda ve a'yân ve
vücûh ve tüccâr ve sâ'ireden her kim olur ise olsun zuhûr iden emvâl ve eşyâsını az
ve çok bulunsun hiç ferdin muhallefâtına cânib-i mîrîden ve taraf-ı ahardan kat'â
dahl ü ta'arruz vukû' bulmaması ve vefât iden kimesnenin zimmetinde düyûn-ı
mîrîye bulunduğu hâlde ne mikdâr ise guremâya idhâl olunmaksızın ol-be-ol
terekesinden bi'l-itîfâ mâ'adâsının düyûn-ı sâ'iresi bir nehc-i şer'î te'diye olunmak
üzere veresesine terk ve i'tâ kılınması husûsu bu def'a Meclis-i Vâlâ-yı ahkâm-ı
adliyede tensîb ol-vechle icrâsına irâde-i kâtî'a-i mülûkânem ta'allukuyla ol-bâbda
hatt-ı hümâyûn-ı isâbet-makrûn-ı şehriyârânem şeref-sudûr olmuş ve hatta bendegân-
ı saltanat-ı seniyyemden ve ashâb-ı şân ve servetden olarak bu esnâda vefât itmiş
olan Homa(?) voyvodası el-Hâc Bilâl ve Çemiş(?) Gizik hânedânından Kara Kotik
oğlu Ahmed Bey ve Akça Çelebi voyvodası Sâlih'in muhallefât-ı mevcûdelerine aslâ
dokunulmayub cümlesi vereselerine terk ve ihsân olunmuş ve ötedenberü kâffe-i
'abâd ve hakkında meşmûl ve derkâr olan asâr-ı merâhim ve işfâk-ı tâcdârâneme
'ilâve iltâf-ı celîle kabîlinden olan işbu nizâm-ı mehâsin-i ittisâm Memâlik-i
Mahrûsa-i padişâhânem ehâlisinin cümle-i ma'lûmları olmak ve ilâ maşâallahu te'âla

Vr. 31a

Her bir mahallde düstûr-ı'l-'amel tutulmak üzere Anadolu ve Rumili'de kâ'in
müşîrân-ı azâm ve vülât ve ferîkân-ı kirâme ve sâ'ir lâzım gelenlere îcâbı vechle
başka başka evâmir-i 'aliyyem tasdîr ve bâlâları hatt-ı hümâyûn-ı ebhet-makrûn-ı
şehriyârânemle mürâşşah ve tezyîn olunarak zât-ı hilâfet-semât-ı şâhânem vedî'a-i

cenâb-ı kibriyâ olan hizmet-i mübâşeriyye masârifina düçâr olmamak için her mahallin müşîr (ve) valilerinin kapu kethüdâlarına ve müşirlik dâhilinde olmayan vâlisi bulunmayan mahallerin muhassılı voyvodası müdürü umûrlarına teslîmen irsâl ve tesyîr ve müşîr ve ferîk valiler vesâ'irleri mahallerinde işbu evâhir-i celîle-i mülûkânemi kaza-be-kazâ i'lân zımında taraflarından ta'yîn idecekleri adamların masraflarını kendü bedenlerinden rü'yet iderek bu vesîle ile ehâli ve fukarâdan bir akçe ve bir habbe alınmamasına i'tinâ ve dikkat eylemeleri tenbîhâtı derc ve tezkîr kılınmış olmağın işbu fermân-ı celîlü'l-'unvân-ı padişâhânem dahî ısdâr ve bâlâ-yı me'âli iltimâsı(?) hatt-ı şerîf-i şevket-redîf-i şahânemle mürâşşah sen ki ferîk-i müşârün-ileyhsin. Kapukethüdâna teslîmen tesyâr olunmuşdur. İmdi vusûl-ı fermân-ı celîlü'l-'unvân-ı tâcdârânemde keyfiyeti zîr-i hükûmet ve idârende kâ'in mahaller ehâlisine ifâde ve tefhîm ve mazmûn-ı ma'delet-müşahidîni sicilât-ı muhâkeme kayd ve terkîm-birle dâ'imâ ve müstemirren muktezâ-yı münîfinin icrâsına sarf-ı rü'yet ve büyük ve küçük herkes işbu merhamet ve şevkat-ı seniyye-i şehriyârânemin bir kat dahî şükürünü bilerek ve bundan böyle sâye-i hümâyûna şehin-şânemde bu misillü nice nice asâr-ı lutf ve 'inâyet-i padişâhâneme mazhar olacaklarını cezm ve teyakkun iderek gice ve gündüz tezâyüd-ı 'ömr ve şevket-i padişâhânem ed'iyye-i mîriyyesine kıyâm ile herkes tabakât-ı insâniyye iktizâsınca hatt ve hudûdunu ve hukûk-ı şer'iyyeyi gözedüb ve küçük büyüğünü bilüb kendü 'arz ve edeb ve kâr ü kesb ve ticâret ve hırâset ve zırâ'atle meşğûl olarak gün be-gün Memâlik-i Mahrûsa-i şahânemin abâdânı ve ma'mûriyetini müstelzim evâ(mi)r-i hâlâtın istihsâline ihtimâm ve dikkat ve bu husûs zımında bâlâda beyân olunduğu vechle hizmet-i mübâşeriyye-i tâmı ve tâmı-i aher ile ehâli ve fukarâdan zinhâr ve zinhâr bir akçe ve bir habbe alınmak misillü ve men'-i vekâlet(?) vukû'a gelmemesine bezl-i makderet eylesin ve siz ki kuzât ve nüvvâb vesâ'ir mûma-ileyhimsiz. Mazmûn-ı emr-i fermân-ı mülûkânem sizin dahî meczûmunuz olarak mûcib ve muktezâsıyla 'amel ve hareket ve hilâfından 'gâyetü'l-gâye tevkî ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'amel ve hareket eylesiniz. Şöyle bilesiz, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılıasız. Tahrîren, evâhir-i şehir-i Cemâziye'l-evvel, li-sene erba'a ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf.

Belge 90

Ayaşlı Hasan Ağa'nın İtlâk Emridir,

Kıdvetü'n-nüvvâbü'l-müteşerri'în Karahisâr-ı Sâhib kazası nâ'ibi mevlânâ zîde 'ilmuhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Ankara sancağında Ayaş kazası sâkinlerinden Mavi(?) oğlu Hasan nâm kimesnenin mugâyir-i rızâ harekete ictisârı inhâ olunduğuna mebnî bundan akdem sâdır olan emr-i şerîfimle Karahisâr-ı Sâhib'e nefy ve iclâ olunmuş ise de der(de)st-i nefyi hayli veft(?) olmuş ve ıslâh-ı nefis itmiş olduğundan merhameten 'afv ve itlâki husûsu ehâli tarafından bâ-i'lâm ve mahzar-ı istirhâm kılınmış olduğundan bahisle 'afv ve itlâki husûsuna müsâ'ade-i seniyye-i padişahânem erzân kılınması redîf-i mansûre eyâlet-i Ankara müşîri düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmü'l-'âlem vezîrim 'İzzet Mehmed Paşa edamallahu te'âla iclâlehu tarafından bâ-tahrîrât istid'â ve i'lâm ve mahzar-ı mezkûr ba's ve isrâ kılınmağla merhameten 'afv ve itlâki fermânım olmağın imdi merkûmun cürmü 'afv ve itlâk kılındığı sen ki nâ'ib-i mûmâ-ileyhsin. Ma'lûmun oldukda fîmâ-ba'd o makûle hilâf-ı rızâ-yı 'aliyyem hareketde bulunmamasını gûş-i hûşuna ifâde ve telkîn iderek kayd-ı nefyden tahliyesine mübâderet eylemek bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'âmil olasın. Şöyle bilesin, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsın. Tahrîren fî, evâhir-i şehri Cemâziye'l-âhir, li-sene erba'a ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf.

Vr. 31b, belge 91

Kıdvetü'n-nüvvâbü'l-müteşerri'în Karahisâr-ı Sâhib kazası nâ'ibi mevlânâ zîde 'ilmuhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Kastamonu sancağı dâhilinde kâ'in Kürretü'n-nehâsil kazası kadısı sâbık Hasan Sabri hilâf-ı rızâ harekete ibtidâr eylediği tahkîk kılındığına mebnî bundan akdem mehâbet-rîz-i sünûh ve sudûr olan emr ü fermân-ı mülûkânem mücebince bâ-işâret-i Şeyhülislâmî Karahisâr-ı Sâhib kazasına nefy ve iclâ olunmuş ise de merkûm müttekâsında ve kendüleri dahî memleketlerinde sefil ve serkerdân ve bi'l-vücûh merhamet-i seniyyeme şâyeste ve şâyân olduklarından bahisle 'afv ve itlâkına müsâ'ade-i 'aliyyem erzân kılınması husûsu 'ıyâl ve evlâdı tarafından rikâb-ı kartâb-ı(?)

şâhâneme ‘arz-ı hâl takdîmiyle niyâz veistirhâm olunmaktan nâşî merhamet-efzâ-yı sünûm(?) ve sudûr olan emr ve irâde-i seniyye-i mülûkânem mücebince ‘afv ve itlâkı bâbında emr-i şerîfim sudûrunu bi’l-fi’il Şeyhülislâm ve müftiyü’l-enâm olan Mekkî-zâde aliyyü’l-‘ulemâ’i’l-mütehâyirîn efazılı’l-füzelâ’i’l-müteverri’în mevlânâ Mustafa ‘Âsım edâmallahu te’âla fezâ’ile işâret itmeleriyle işâretleri mücebince merkûmun itlâkı fermânım olmağın imdi merkûmun cürmü ‘afv ve itlâk kılındığı sen ki nâ’ibi mûma-ileyhsin. Ma’lûmun oldukda fîmâ-ba’d hilâf-ı rızâ hareketde bulunmamasını gûş-i hûşuna gereği gibi ifâde ve tefhîm-birle kayd-ı nefyden tahliye-i sebîline mübâderet eylemek bâbında fermân-ı ‘âlîşânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan vâcibü’l-ittibâ’ ve lâzımü’l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ’at-makrûnuyla ‘amel ve hareket eylesin. Şöyle bilesin, ‘alâmet-i şerîfe i’timâd kılâsin. Tahrîren fi’l-evâ’il-i şehri Ramazânü’l-mübârek, sene erba’ ve hamsîn ve mi’eteyn ve elf.

Belge 92

Men’-i Mürûr Emridir.

Düstûrûn-ı mükerremûn müşîrûn-ı mufahhamûn nizâmü’l-‘âlem vezîrûn umûrû’l-cumhûr bi’l-fikri’s-sâkıb mütemmimü efhâmü’l-enâm bi’r-re’yi’s-sâ’ib mümehhidü bünyânü’d-devlet ve’l-ikbâl müşîr ve erkânü’l-kuzât ve’l-iclâlü’l-mahfûkûn bi-sunûf-ı ‘avâtîf el-melikü’l-a’la Anadolu’nun orta kolu yemîn ve yesâriyla nihâyetine varınca vâki’ müşîrûn ve vüzerâ-yı ‘azâm edâmallahu te’âla iclâlehu ve i’âzımü’l-ümerâ’i’l-(ümerâ’i’l-) kirâm efâhimü’l-küberâ’i’l-fihâm zü’l-kadri ve’l-ihtirâm ashâbü’l-‘izz ve’l-ihtişâm el-muhtassûn-ı bi-mezîdi inâyeti’l-meliki’l-a’lâ ferîkân ve mîrimîrân-ı kirâm ve dâmet me’âlihîm ve efâzi-i kuzâtü’l-müslimîn ve evlâ vülâtü’l-muvahhidîn ma’âdinü’l-fezâ’il ve’l-yakîn râfi’ûn(?) i’lâmü’ş-şerîfe ve’d-dîn vâris-i ‘ulûmü’l-enbiyâ ve’l-mürselîn el-muhtassûn bî-mezîd-i inâyeti’l-mu’în vâli-i fihâm zîdet-fezâ’ilihîm ve mefâhirü’l-kuzât ve’l-hükkâm ma’âdinü’l-fezâ’il ve’l-keâm kuzât ve nüvvâb zîde fazlühüm ve mefâhirü’l-emâsil ve’l-akrân mütesellimîn ve voyvodagân ve a’yân ve vücûh-ı memleket ve bi’l-cümle iş erleri zîdet-kadruhum tevkî’-i refî’-i hümâyûn vâsıl olucak ma’lûm ola ki ittifâk-ârâ ile karargîr olan men’-i mürûr nizâmının muktezâ-yı irâde-i seniyye-i mülûkânem üzere dârü’l-hilâfetü’l-‘aliyyem ve havâlisinde ve gerek Anadolu ve

Rumili'nin her tarafında dâ'imen ve müstemiren icrâsı emr-i ehemmine dikkat bi'l-cümle hükkâm ve zâbitânın farîza-i dikkat ve lâ'ina-i(?) 'uhde-i me'mûrîn ve sadâkatleri iken bu esnâda Rumili ve Anadolu'da kâ'in ekser mahallerde nizâm-ı mezkûre lâyıkiyla takayyüd ve dikkat olunmayarak ...(silik) mürûr (ve) 'ubûr iden bu gibilerden hiç tezkere su'âl olunmayarak mechûlü'l-ahvâl eşhâs makûleleri şu râdde burada keşf ü güzâr ve 'asâkir-i nizâmiyeden ba'zıları istedikleri mahallere firâr itmekde oldukları bu def'a tahkîk ve istihbâr olunub bu husûs zımında şimdiye kadar Anadolu ve Rumili'de lâzım gelenlere bunca tenbîhât-ı şedîde icrâ ve 'ale'l-husûs 'ahd-i karîbde şeref-rîz-i sudûr olan evâmir-i celîle-i mülûkâneme kol kol mübâşirler ta'yîn ve isrâ kılınmışiken yine bu vechle takayyüd ve dikkat olunmaması bi'l-vücûh rızâ-yı sa'd iktizâ-yı mülûkâneme mugâyir ve menâh ve tarîk-i sadâkat ve istikâmetin hilâfı bir keyfiyeti olarak artık ba'dezîn bu husûsda tesâmuh ve 'adem-i mübâlâtı zuhûr idenlerin haklarında mücâzât-ı şedîde icrâ olunmak üzere keyfiyetin netîcesi(?) herkese ihtâr ve i'lâmı lâzım gelmiş olmakdan nâşi ol-bâbda tehdîd ve tahzîri hâvî Anadolu'nun diğer kollarına Rumili'nin üç koluna vesâ'ir iktizâ iden mahallere başka başka evâmir-i 'aliyyem tasdîr kılınmış olmağla sen ki müşîrûn ve vüzerâ-yı ferîkân ve mîrimîrân ve mevâli ve kuzât ve nüvvâb

Vr. 32a

vesâ'ir mûma-ileyhimsiz. Vusûl-i fermân-ı celîlü'l-'unvân-ı mülûkânemde siz dahi sûret-hâli zîr-i hükûmet ve idârenizde kâ'in mahallerde lâzım gelenlere ifâde ve tefhîm-birle fîmâ-ba'd memleketi cânibinden ma'mûl mürû(r) tezkeresi olmayan şahs-ı vâhidin zinhâr ve zinhâr bir mahallden bir mahalle mürûr ve 'ubûr idememesi ve tezkerelü olanların dahî tezkerelerine kemâl-i dikkat ile ne sebebe mebnî geldiği ve mesâ'isi ne olduğu tahakkuk eyledikten sonra mürûruna ruhsat virilmesi ve tezkeresiz zuhûr iden olur ise o makûleler hemen ahz ü tevkîf ile ne mahallden gelmiş ve oraya gelinceye kadar kangı kazalardan mürûr eylemiş olduğu ma'lûm olarak anâ göre îcâbının icrâsına bakılmak üzere hâl ve keyfiyetiyle derbâr-ı şevket-karârın i'lâm ve inhâ olunması ve maslahata Dersa'âdetime ve bir kazadan bir kazaya 'azîmet idecek olanlara dahî nizâmı vechle ol-kaza nüfûs defterlerine bi'l-mürâca'a ismi mukayyed olarak oralı olduğu ba'de't-tebeyyün 'azîmeti maslahat zımında idüğü erbâb-ı vukûfun ihbârlarıyla tahakkuk eylediği hâlde kendüsünün ve göstereceği mu'temed kefilin ism ve şöhetleri ve maslahatı ve sebab-i 'azîmetleri

derciyle mürûr tezkeresi i'tâ ve defterde mukayyed olmadığı sûrette kefli olsa bile tezkere virilmekten begâyet hazer ve iskâ kılınması ve'l-hâsıl işbu tezkere maslahatı bundan sonra begâyet dikkatlü ve etraflu tutularak hiçbir vakitte hilâf-ı tenbihât-ı şahânem vaz' ve hâlât vukû'a gelmemesi esbâbının istihsâline cümleliz bi'l-ittifâk ziyâde ikdâm ve sarf ve sa' ve ihtimâm-ı tâm eylemeniz fermânım olmağın tenbihen ve te'kîden işbu emr-i celîlü'l-kadrim ısdâr ve nezâret-i umûr-ı dâhiliye tatarlarıyla tesyâr olunmuşdur. İmdi işbu vesâyâ ve tenbihât-ı şahânem tenbih-i hâvi celbinden olmayub bundan sonra husûs-ı mezkûrda müsâmaha ve zühûl idenler haklarında icrâ kılınacak ve sadât-ı padişanemi i'lâm ve ihtâr demek olduğuna mebnî bâlâda beyân olduğü vechle şu husûsa bi'l-cümle me'mûrîn ve makâm-ı zâbitân-ı bilâd taraflarından begâyet dikkat ve sa'y mâlâ-keâm olunmak matlûb-ı kat'î-i mülûkânem idüğü ve bu bâbda onu derece-i tekâmül ve gafletle gerek meçhûlü'l-ahvâl eşhâs ve gerek firârî makûlesinden şahs-ı vâhidin tezkeresiz bir mahalden diğer mahalle mürûr ve 'ubûr eylediği haber alınur ise ol-mahallin hâkim ve zâbitânı haklarında lâzım gelen mücâzât-ı şedîdenin icrâsında dakîka fevt olunmayacağı muhakkak ve mukarrer idüğü ma'lûmunuz oldukda ânâ göre davranub her hâlde ittifâk-ı âhar ve fermân-ı mülûkânemle ifâ-yı levâzım-ı hamiyet-kârî ve sadâkate bi'l-ittihâd sarf-ı cehd ve tâkat ve bu bâde için tatar-ı merkûma beher kazâdan yirmi beşer guruş virilüb bir akçe ziyâde i'tâsından mücânebet ve hilâf-ı tenbihâ-i şahânem vaz'ı tecvîz ile mazhar-ı mürâhide ve 'afviyyet olmakdan nefsinizi metânet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sûdur olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'amel ve hareket eyleyesiz. Şöyle bilesiz, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılınız. Tahrîren, fi'l-evâhir-i şehr-i Şa'bân-ı şerîf. Li-sene erba' ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf.

Bâlâ(da) mezkûr mürûr emri temâmen kayd ve tastîr olunmuş ise bu def'a dahî Şevvâl-i şerîfin dokuzuncu günü emr-i mezkûru te'kîd iderek Anadolu'nun her tarafına şâmil bir kıt'a men'-i mürûr emr-i 'âlîsi dahî vürûd ve icmâl emr-i 'âlî bu mahalle kayd ve cümle muvâcehesinde feth ve kurâ'et olunub lâzım gelen i'lâmı dahî i'tâ olduğü kayd-şod. Fî, 9 L. Sene 254.

Vr. 32b, belge 93

Asıtânededen Amasyalı Mehmed Şâkir'in Nefy Emridir,

İftihârü'l-a'lâ ve e'âzım-ı müstecmi' cemî'ü'l-'âlâ ve'l-me'âzım el-muhtassu bi-mezîd-i 'inâyetü'l-melikü'd-dâ'im ricâl-i devlet-i 'aliyyemden du'âvi-i dîvân-ı hümâyunum nâzır-ı el-Hâc Mehmed Necîb dâme 'uluvvehu ve kıdvetü'n-nüvvâbül-müteşerri'in Karahisâr-ı Sâhib nâ'ibi mevlânâ zîde 'ilmuhu tevki'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Dersa'âdetimde sâkin yazıcı esnâfindan Amasyalı Mehmed Şâkir nâm şahıs Başvekâlet tarafından tastîr olunmuş olan bir kıt'a tavsiye mektûbunu Avrupa tüccârından Keşîş oğlu Abraham nâm tâcir ile Murat oğlu İsvador nâm zimmîden akça alarak bütün bütün fekk ile yerine ahar maslahat tahrîr itmek misillû kâr-ı mekrûha ictisâr itmiş ve bu (bu) makûle sahtekârların icrâ-yı te'dîb ve terbiyeleriyle emsâlinin terhîb ve tergîbi lâzımeden olarak mersûmân-ı diğêr sudûr iden emr-i şerîfimle halife-i sultâniyyeye nefy ve iclâ olunmuş olmakdan nâşi merkûm Mehmed Şâkir'in dahî li-eclû't-te'dîb çavuş mübâşeretiyle Karahisâr-ı Sâhib'e nefy ve ta'zîb olunması fermânım olmağın imdi sen ki nâzır-ı mûma-ileyhsin. Merkûmu du'âvi-i dîvân-ı hümâyûnum çavuşlarından mübâşir ta'yîn olunan Süleyman Çavuş zîde kadruhuya terfikan Karahisâr-ı Sâhibe nefy ve irsâle müsâra'at eylesin ve sen ki nâ'ib-i mûma-ileyhsin. Vusûlünde merkûmu ol-tarafda müttekiyyen meks ve ikâmet itdirüb bilâ-fermân itlâkından mücânebet ve hatve-i vâhide mahall-i ahara salıverilmesi lâzım gelür ise mes'ûl ve mu'âtib olacağını bilüb ânâ göre muhâfazası emrine takayyüd ve dikkat ve vusûlünü mübâşiri mu'âviniyle Dersa'âdetime mübâderet eylemek bâbında fermân-ı 'âlîşânım şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-etibbâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'amel ve hareket eylesiniz. Şöyle bilesiz, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren ahir-i şehri Ramazân-ı şerîf, li-sene erba' ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf.

Belge 94

İskât-ı Cenîn Emri Sûretidir,

Düstûr-ı mükerrêmîn müşîrîn-ı mufahhamîn nizâmü'l-'âlem müdîri umûr-ı'l-cumhûr bi'l-fikr-ü's-sâkıb mütemmimü mehâmü'l-enâm bi'r-re'yü's-sâ'ib mümehhidi bünyânü'd-devlet ve'l-ikbâl müşîri erkânü's-sa'âdet ve'l-iclâl-ü'l-mahfûkûn bi-sunûf-ı 'avâtıf el-melikü'l-a'la hâlâ mülhakatıyla redîf-i mansûre eyâlet-i Konya müşîri

vezîrim el-Hâc Ali Paşa ve Aydın müşîri vezîrim Mehmed Tâhir Paşa edemallahu te'âla iclâlehümâ ve emîrû'l-ümerâ'i-kirâm kebîr-i küberâ'i'l-fehâm zü'l-kadr ve ihtirâm sâhib-i 'izz vel-ihtisâm el-muhattasîn bi-mezîd-i 'înâyetü'l-melikü'l-a'lâ redîf-i hassa-i eyâlet-i Hüdâvendigâr ferîki ve Kütahya ve Karahisâr-ı Sâhib sancakları mutasarrıfı Dilâver Paşa ve redîf-i mansûre eyâlet-i Konya ferîki ve Teke ve Hamîd sancakları mutasarrıfı Necîb Paşa dâmen me'âlîhümâ ve iftihârü'l-ekâbir ve'l-akârim el-muhattasîn bi-mezîd-i 'înâyetü'l-melikü'd-dâ'im ıstabl-ı 'âmirem müdürlüğü pâyesiyle İzmir voyvodası ve ihtisâb nâzırı Hüseyin Bey ve Karesi sancağı mutasarrıfı Şerîf zîde 'uluvvehümâ ve mefâhirü'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'ü'l-mehâmid ve'l-mekârim el-muhattasûn bi-mezîd-i 'înâyetü'l-mülkü'd-dâ'im dergâh-ı mu'allâm kapucu başlılarından Hüdâvendigâr sancağı mütesellimi el-hâc Mustafa ve Saruhan sancağı mütesellimi Halîl Bey ve Sığla sancağı mütesellimi Mehmed Bey ve Menteşe sancağı mütesellimi vekîli Tavaslı-zâde Mehmed Bey dâme mecduhum ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-keâm ma'âdenü'l-fezâ'il ve'l-keâm Kocaili ve Eskişehir ve Hüdâvendigâr ve Karasi ve Aydın ve Saruhan ve Menteşe ve Sığla ve Kütahya ve Karahisâr ve Teke ve Hamîd ve Konya ve 'Alâ'ye ve (İç-)il sancaklarında vâki' kazaların kuzât ve nüvvâbı zîde fazlühum ve mefâhirü'l-emâcid ve'l-a'yân Dîvân-ı Hümâyûnumdan Kocaili sancağı mütesellimi Ahmed Şükrü Bey ve Eskişehir ve 'Alâ'ye ve İç-il sancakları mütesellimleri zîde mecduhum ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân vücûh-ı memleket ve bi'l-cümle iş erleri zîde kadruhüm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsil olıcak ma'lûm ola ki ... bâliğa-i samedâniye ile ma'mûriyet ve âbâdî-i memâlik ve bilâd-ı kaziyyesi ehâli ve 'abâdin kesret ve vefretiyile hâsıl olageldiği zâhir ve nev'-i benî âdek dâ'imâ kendü nesl ve zâtiyeti telef ve hederden vikâye ve muhâfaza ile her hâlde killet-i nüfûsa bâdi olunacak hâlât-ı marziyyeden ihtirâz ve ihtisâb üzere olmaları farz-ı 'ayn mesâbesinde idüğü bedîhi veyâ ... iken dârü'l-hilâfetü'l-'ayn ve memâlik-i mahrûsa-i şâhânem ehâlisinden ba'zıları mugâyir-i rızâ-yı cenâb-ı hilâf-ı 'âlem ve bâdî-i killet nesl-i benî âdem olan ıskât-ı cenîn madde-i kerîhesini irtikâb itmekde olub cenâb-ı vâcibü'l-vücûdun

Vr. 33a

irâde-i 'aliyyesiyle bir ...yâfte olan cenini 'âdetâ katl-i nefis kabîlinden bir günâh-ı 'azîm ... olanlar mücâzât-ı aharûyeye mazhar olacaklarından başka bu vechle kıt'a-i

ikbâr ve semere-i fuâd olan evlâd-ı ni'metinin kadr ve ni'metini bilmediklerinden küfrân-ı ni'metin seniyyesine 'âcilen dahî giriftâr olarak ekseriya sıtk vukû' bulur ve ıskât için ba'zı mu'âlecât-ı mühlike isti'âl ider iken kendüleri dahî telef olmak misillû müstehak bilâ-bâ-yı(?) günâ-gün ona geldikleri vâreste-i kayd-ı tefhîm olduğuna ve zât-ı hilâfet-semât-ı mülûkâneme mühibbe-i(?) ileyhiyye olan memâlik-i ... ve merhamet ve kemâl-i nasfet ve şefkat iktizâsınca bu emr-i mekrûhun külliyyen men' ve def' ile ehâli ve berâyânın bu yüzden dahî asâr-ı hüsrân ve 'inâdın vikâyeleri vesâ'ilinin istikmâl lâzım gelmiş idüğüne binâ-en husûs-ı mezkûr bu def'a muktezâ-yı irâde-i seniyye-i mülûkânem üzere meclis-i umûr-ı nâfi'ada ve dâr-ı şûrâ-yı Bâb-ı 'Âlî meclis-i vâlâ-yı ahkâmü'l-adliyyede lede'l-müzâkere evvel emirde Dersa'âdetim ve bilâd-ı selâsede kâ'in bi'l-cümle etibbâ ve eczâcılara işbu ıskât-ı cenîne dâ'ir 'ilâc virmemeleriçün ser-etibbâ-yı cihândârânem tarafından ekîden tenbîh olunarak milel-i erba'adan ebelik ve tabâbet ve esbanciyarlık(?) san'atlarında bulunanlara dahî bu madde için hiç kimesneye 'ilâc virmemek üzere patrik ve haham başlıları ma'rifetleriyle 'ale'l-infirâd yemîn virilmek ve her bir mahallede bulunan ehl-i islâm ebeleri imamları vesâtatıyla İstanbul kadısı nezdine celb olunarak fimâ-ba'd o makûle sikt 'ilâcını hiç kimesneye virmemeleriçün tahlîf olunmak ve bu makûle ıskât-ı cenîne dâ'ir mu'âliecât yalnız etibbâ ve esbanciyâr taraflarından alınmağa münhasır olmayub tâ'ife-i tesâliceze(?) mu'âlecât-ı mezkûreyi bilenler bulunacağına ve bir mahallde sikt vukû'unda kazâ veyahud kasden ne vechle olmuş ise elbette ...larının veyâhud ahar kimesnelerin ma'lûmu olacağına haber virmez veyâhud bir hâmile hatun kendü kendüsüne 'ilac idüb ıskât-ı cenîni hafiyiyeten mütecâsire olur ise o makûlelerin ve zevcelerinin haklarında mücâzât-ı şedîde icrâ olunmak husûsları tensîb olunmuş ve vâkı'â bu misillû madde-i kerîhenin külliyyen men' ve def'iyile memâlik-i mahrûsa-i şahânem sekenesinin bu beliyyeden halâs olmaları vâcib-i münezzilesinde olduğundan husûs-ı mezkûrun müzâkere ve tensîb olunduğu üzere icrâsına mübâderet ve bu maddeye nizâm virildi dinülüb de köşk tutulmayub bundan böyle kangı mahallde bu emr-i mekrûhun zuhûru tahkîk ider ise derhâl icrâ-yı iktizâsına müsâra'at ile nizâm-ı mezkûrun 'ale'd-devâm tenfizine dikkat-i tâm ve sa'y mâlâ-keâm olunması husûsuna irâde-i seniyye-i mülûkânem ta'allukuyula ol-bâbda şeref-efzâ-yı sahîfe-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn-ı padişahânem mücebince keyfiyet Dersa'âdetimde lâzım gelenlere kezâ tenbîh

olunmuş ve memâlik-i mahrûsa-i şahânemde dahî ba'de-ezîn bu misillû hâlât-ı mekrûha vukû' bulmamak üzere vesâyâ-yı meşrûhayı hâvi Anadolu'nun diğer kollarıyla Rumili'nin üç koluna vesâ'ir iktizâ iden mahallere evâmir-i aliyyem tasdîr ve tesyîr kılınmış olmağla siz ki müşîrân ve ferîkân-ı müşâr ve mütesellimler ve kuzât ve nüvvâb vesâ'ir mûma-ileyhimsiz. Vusûl-ı fermân-ı celîlü'l-'unvân-ı mülûkânemde siz dahî keyfiyeti zîr-i hükûmet ve idârenizde kâ'in mahaller ehâlisine i'lân ve tenbîh ve fîmâ-ba'd ol-taraflarda dahî hiç ferdin iskât-ı cenînine cür'et idememesi husûsunu Dersa'âdetimde olduğu vechle râbîta-i kavîyyeye bend ve tevsîk-birle dâ'imâ ve müstemirren icrâsı ve hilâfî harekete cesâret idenler olur ise bâlâda beyân olunan usûle tatbîkan te'dîb ve terbiyeleriyle nizâm-ı mezkûrun tatrik-i halelden vikâyesi esbâbının istihsâline bi'l-ittifâk ihtimâm ve mübâderet eylemeniz fermânım olmağın tenbîhan ve ihtimâmen dîvân-ı hümâyûnumdan husûsan işbu emri celîlü'l-kadrim ısdâr ve nezâret-i umûr-ı dâhiliye tatarlarından el-Hâc Halil tatar ile tesyâr olunmuşdur. İmdi keyfiyet ma'lûmunuz oldukda ber-vech-i meşrûh 'amel ve hareketle infâd-ı emr ü fermân-ı mülûkâneme bi'l-ittihâd mezîd ikdâm ve dikkat ve bu madde için tatar-ı merkûme beher kazadan yirmi beşer gurus hizmet virilüb bir akçe ziyâde i'tâsından ve hilâf-ı tenbîhât-ı şahânem ve sa' ve hâlet vukû'unu tecvîzden tevakkî ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdir olmuşdur. Vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzîmü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'amel ve hareket eyleyesiz. Şöyle bilesiz, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılarsız. Tahrîren evâhir-i şehri-i Şa'bânü'l-mu'azzam, li-sene erba' ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf.

Vr. 33b, belge 95

Sunkurlu Voyvodası Emîn Bey'in Nefy Emridir,

Emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm kebîrû'l-küberâ'il-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtiram sâhibü'l-'izz ve'l-ihtişâm el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyetü'l-mülkü'l-a'lâ redîf-i mansûre eyâlet-i Ankara ferîki ve Bozok ve Kırşehirli sancakları mutasarrıfı Osman Paşa dâmen me'âliye ve kıdvetü'n-nüvvâbü'l-müteşerri'nin Karahisâr-ı Sâhib nâ'ibi mevlânâ zîde 'ilmihu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Bozok sancağı dâhilinde kâ'in Sunkurlu voyvodası bulunan Emîn Bey bu def'a derbâr-ı şevket-karârıma vürûd iden ... sefidinin ol-tarafa vusûlünde beytütet ve misâfiretine

mümâna'atından başka hakkında ba'zı hakâreti müstelzim harekât-ı nâ-marziyeye cür'et eylediği istihbâr ve tahkîk kılınmış olub bu misillû saltanat-ı seniyyem misâfirleri haklarında me'mûrîn-i Devlet-i 'Aliyyem taraflarından merâsim-i mühimmât-karârı merhamete ri'âyet vâcibe-i zimmet me'mûrîn ve sadâkat iken merkûmun bu vechle 'aksi hareketi icrâ-yı te'dîb ve gûşemâlımı da'vet eylemiş olmakdan nâşi mehâbetrîz-i sunûh ve sudûr olan emr-i hümâyun-ı şevket-makrûn-ı şahânem mücebince merkûmun li-ecli't-te'dîb Karahisâr-ı Sâhib'e nefy ve iclâ olunması fermânım olamğın imdi sen ki ferîk-i müşârün-ileyhsin. Vusûl-i emr-i şerîfimde merkûmu ma'rifetinle ahz ve du'âvî dîvân-ı hümâyunum çavuşlarından mübâşir ta'yîn kılınan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hâcî Ahmed Çavuş zîde kadruhuya terfîkan Karahisâr-ı Sâhib'e nefy ve irsâline müsâra'at eylesin ve sen ki nâ'ib-i mûmâ-ileyhsin. Vusûlünde merkûmu ol-tarafda meks ve ikâme itdirüb bilâ-fermân itlâkından mücânebet ve hatve-i vâhîde mahall-i âhara ruhsat olunmak lâzım gelür ise mes'ûl ve mu'âtib olacağını bilüb ânâ göre muhâfazası emrine takayyüd ve dikkat ve vusûlünü mübâşiri çavuş-ı merkûm mu'âve(ne)tiyle Dersa'âdetime i'lâma mübâderet eylemek bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üsere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ't-makrûnuyla 'amel ve hareket eylesiniz. Şöyle bilesiz, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılınız. Tahrîren fi'l-evâsıt-ı şehri Ramazanü'l-mübârek, li-sene erba' ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf.

Mûma-ileyh Emîn Bey'in 'afv ve itlâki emri zuhûr eylediği kayd olundu. Fî, 15 M. Sene 55.

Belge 96

Terhîn-i Evkâf Emridir,

Emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm kebîrû'l-küberâ'il-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtiram sâhibü'l-'izz ve'l-ihtişâm el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyetü'l-mülkü'l-a'lâ mülhâkatıyla hâlâ Kütahya muhassılı asâkir-i hassa-i şâhânem ferîklerinden Dilâver Paşa dâmen me'âliye ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'âdinü'l-fezâ'il ve'l-keâm Kütahya kazâsıyla Kütahya eyâletinin hâvî olduğu kazaların kadıları ve nâ'ibleri zîde fazlühum ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân bu def'a cânib-i nezâret Haremeyn-i Şerîfeynden zikri âti Evkâf-ı Mu'accelât Nâzırı ta'yîn kılınan Ali Bey zîde mecduhu

tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki Haremeyn-i Şerîfeyn Nezâretine mülhak evkâfdan Kütahya eyâletinin hâvî olduğu mahallerde bulunan evkâfın mu'accelât Nâzırı olan mahallî sâkinlerinden el-Hâc Feyzullah bir seneden berü nezâret-i mezkûre me'mûr olmuş ise de şimdiye değin vâridât-ı hazîneden bir akçe ve bir habbe irsâl idemediğinden tekâsül ve rehâveti anlaşılmış ve bu misillü taşralarda mu'accelât nâzırlarının idârelerinde olan evkâfın vukû' bulan mu'accelât vâridât-ı sâ'iresi hazîne-i merkûme tarafından beher sene rü'yet olunan hayrât ve hayrât-ı şerîfe masârifât lâyuhsâsına bâ-irâde-i seniyyem müretteb olunmuş olduğundannezâret-i merkûme mûmâ-ileyhin 'uhdesinden sarf ve tahvîl olunarak zamânında vukû' bulan me'mûrât ve masrûfâtı muhâsebesi rü'yet olunmak şartıyla sen ki mîr-i mûmâ-ileyhsin. Her vechle sıdk ve istikâmetin zâhir ve şühûd olduğundan sana ihâlesi muvâfık irâde-i seniyyem olduğu hâlde şürûtu ve nizâmı derciyle me'mûriyetini hâvî emr-i şerîfim ısdârı lâzım geleceğini mu'teberân-ı ricâl-i Devlet-i 'Aliyyemden hâlâ Haremeyn-i Şerîfeyn Nâzırı iftihârü'l-ekâbir ve'l-ekârim es-Seyyid el-Hâc İbrâhim Edhem zîde 'uluvvehu bâ-takrîr ifâde ve ifhâm iderek mücebince emr-i şerîfim ısdârı husûsuna irâde-i seniyyem müte'allik olmuş ve nezâret-i haremeyne mülhak ve râci' olan bi'l-cümle evkâf-ı şerîfenin vâridât ve masârifâtı hafî ve celî taharrî ve tahkîk ile zâhire ihrâc ve müsakkafât ve arâzi ve bağ vesâ'irelerinden mahlûlâtı var ise bi'l-müzâyede fûrûht olunarak lede'l-hâce hayratları ta'mirâtına sarf olunmak üzere mu'acceleleri hazîne-i haremeyn-i muhteremeyne teslîm ve idrâc olunmak ve arazi ve tarlaları ashâbı abâdîsinde bulunan hac ve senedât ahz ve nez' ile cânib-i nezâretten müceddeden temessükât i'tâ kılınarak ve gedikân olmayanlarına gedikân nizâmı mücebince gedikân temessükâtı virilerek hayrât ve hayrât-ı şerîfelerinin 'ale'd-devâm i'mârı ve hademelerinin

Vr. 34a

bilâ kusûr edâ-yı hizmet eylemeleri vesâ'ilinin istihsâli ve sene-be-sene lâzım gelen muhâsebelerinin rü'yetiyle mûmzâ sûret-i muhâsebelerinin cânib-i nezâret-i haremeyn-i şerîfeyne esbâbı husûslarına i'tinâ ve dikkat kılınmak şürût ve nizâmından bulunmuş olmağla mücebince 'amel ve harekete sa'y-ı vüfûr gayret eylemek fermânım olmağın me'mûriyetini hâvî işbu emr-i 'âlîşânım ısdâr ve yedine i'tâ olunmuşdur. İmdi keyfiyet irâde-i seniyyem mantûk-ı emr-i şerîfimden hâdimin

oldukda fermânım olduğu ve muktezâ-yı me'mûriyetin üzere mahall-i merkûme varub mu'accelât nâzırını sâbık mûmâ-ileyhin zamânında vukû' bulan me'mûrâtı ve masrûfâtı muhâbesini muhassıl-ı müşârün-ileyhin inzimâm-ı ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le rü'yet ve nizâm-ı muharrere-i merkûme mücebince 'amel ve hareketin icrâsına müsâberet ve evkâf-ı şerîfe-i mezbûrenin kemâ hüve'l-matlûb hüsn-i idâresiyle hidemât-ı mebrûre vücûda getürmeğe mezîd ihtimâm ve dikkat eylesin ve siz ki muhassıl-ı müşâr ve kuzât ve nüvvâb-ı mûma-ileyhimsiz. Siz dahî müceb-i muktezâ-yı emr-i münîfeme imtisâl ve mütâba'at iderek husûs-ı mezbûr zımında mûma-ileyhe mu'âvenet ve müzâheret eylemeniz bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuşdur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celflü'ş-şân vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l- imtisâlimin mazmûn-ı münîfi-birle 'âmil olasız. Şöyle bilesiz, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız. Tahrîren, fi'l-yevmü't-tâsi' ve ısrîn min,şehr-i Şa'bân-ı şerîf li-sene selase ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf.

Belge 97

Pençe pençe(?) hayrât ve hayrâta mevkûf olan vâridât-ı şerîfeye ezmân-ı vafiredenberü yıkılamadığından ... ve müsakkafâtı mülk hükmüne girmiş şunun bunun abâdisinde kalmış ve vücûh-ı berre tahsîs ekseri vâridâtı şürûtlarının gayr-ı kisâna müvekkil olarak gadr-ı vakfa müşâbiyesi tahakkuk itmiş ve bu cihetle nass-ı şâri' gibi olan şart evkâf-ı şerîfe temeşşi'ü'r-rü'yet ve'l-icrâ kalmış olduğundan nâşi i'mâr-ı hayrât ve mîrâtı niyet-i ...sasıyla bi-tevfikullah-ı te'ala dârü's-saltanat-ı seniyyede mevcûd olan mecmû' evkâf-ı şerîfe sûret-i nizâmına rabt ve ... muktezâ-yı himmet-bülend-i mertebet-i şâhâne kâffe-i cevâmi' ve mesâcid ve mekteb ve ... ve hayrât-ı sâ'irede i'mârât-ı sâ'ire lâzımesine muvaffak olunarak taşralarda bulunan bil-cümle evkâfın dahî ol-vechle muharrer lâyıkında rü'yet ve tanzîmi ve şurût-ı lâzımesinin kemâ hiye hakkuhâ icrâsîçün nezâret-i haremeyn-i şerîfeynde ve bi'l-âhir hazîneye râci' evkâfın mu'accelât nâzırına haremeyn nezâreti tarafından virilen lâyihanın sûretidir.

Umûr-ı evkâfa nazaran alınmak lâzım gelen rüsûmât yüzde on gurusu ise de ferâğ ve teferru' vukû'unda olub ancak zât-ı şevkat-semât-ı mülûkâneye istihsâli da'vât-ı

hayriyye için babalarından intikâl olunacaklarından nisf rüsûmât ya'ni yüzde beş gurus ile rü'yet husûsuna müsâ'ade buyurulmuştur.

...(silik) bedel-i 'öşr-i şer'î mukâbilinde mukâta'a ile gars olunmuş ve olunacak kadîm değirmen cedîd bağ ve bağçe ve zeytunluk ve dutluk vesâ'irenin magrûsâtı mülk i'tibâr olunarak arazisi evlâd-ı zükûrunun gayrına intikâl itmez iken ekser mahalle arazisi mefrûşâta tabi'iyet itdirerek inâs ve zükûr bir vech-i müsâvât mutasarrıf olduklarından mugâyir-i kanûn olmuş olmakdan nâşi zikr olunan magrûsât ashâbından bilâ-veled zükûr nevt(?) ve mâlik olanların gerek 'atîk ve gerek cedîd zikr olunan mukâta'a ve magrûsâtları yerine ise hâlî üzere sülûsânı 'ala farzullah veresesine ve sülûsü mahlûl olmak iktizâ iden 'örfüne mu'accel gösterilerek mefrûşât mutasarrıflarına îcâr olunmak bâ-fermân-ı 'âlî karar virilmiştir.

Arazi-i mevkûfe selâtin ...cirlerinden nevt ve mâlik olanların evlâd-ı zükûru olduğu hâlde babalarının nevt ve helâklarını altı mâh geçürmeyerek tarlalarını bir vech-i 'âdi üzerlerine intikâl itdirerek kaydına şer' virdireler. Eğerçe bilâ 'azer-i(?) şer'î vakt-i ma'hûdundan ziyâde imhâl olur ise nakd olunacağından mahlûldan îcârî kânunundan olduğu.

Arazî-i mevkûfe üzerine üzerine magrûs bulunan bağ ve bağçe ve zeytunluk ve dutluğu vesâ'ir eşcâr-ı magrûse ashâbı yedlerinde olan magrûsâtlarını mukâta'alu diyerek zabt ve tasarruf

Vr. 34b

Fi'l-asl ahâlî-i karyenin (?) olub mu'ahharan bir takrîb bâdî-i gayra geçmiş mültezim ve muhâkim senedâtı ve senedât-ı sâ'ire ile zabt u tasarruf olunmuş olan tavrı ve câbirler dahî zîr-i zemînde muharrer merâ'ı misillû olacağından zabt u tasarrufları emr-i 'âlî ve berevâta mahsûs olmağla ahar günâ zuhûr idecek senedâta bir vechle 'amel ve i'tibâr olunmamak lâzım geleceği,

Mukâta'ât-ı evkâf-ı şerîfeden ba'zı kurânın mer'ileri ehâlisinin hayvanâtına mahall-i ra'î olub ya'ni otlak ve sulak yerleri olarak şahs-ı vâhîde inhisârdan biri ve karye ahâlisinin hayvanâtını men' idüb mültezim ve voyvodagân senedâtı ve mahâkim-i hüccetiyle vâhid-i hümâdan yekdiğere bey' ve temlîk ve îcâr ve istîcâra müftîye olan kanûna mugâyir iken ba'zı kurâda bir çiftlik ihdâs olunub ol-vechle ahâlî-i karyenin mahall-i ra'îlerini çiftlik sâhibi bulunanlar zabt eyleyerek hayvanât-ı

ağnâmı ve yüzücü ve kasab vesâ'ire hayvanâtı ra'î ile kimisi otlakiyye mukâbelesinde telmih usûle vaz' eylediği ve kimisi zikr olunduğu vechle otlak ve yaylakiyye nâmı ve nâm-ı âhar ile bedelât ahzıyla kendülere müvekkil itdikleri tahkîk kılındığına ve bu makûle mahall-i ra'î bulunan karye fi'l-asl cesîm ve mu'ahharan harâb olmuş olsa bile vahadiye hadd-i çiftlikât ashâbının mültezim senedâtı ve mahâkim hüccetiyle zabıtları gayr-ı câ'iz olub civârında mer'îsi ma'asi(?) karye ahâlisinin hayvanâtına lüzûmu var ise de ve nizâma rabtla ânlarla ihâle olunmak ve bu vechle lüzûmdan vâreste cânib-i nezâretten istîzân olunmak iktizâ ideceği

Yedlerinde i'tibâra şâyân kadîmden gedik senedi olanlara yalnız mü'eccele ile gedik virilmek lâzım gelen kimesnelerden hazîne vâridâtı olarak harç ve kalemiyeden mâ'adâ mu'accele taleb olunmaması,

Baş muhâsebeden sûret ve mahâkimden hüccet ile yürütmüş olan mecmû' gedikân men'-i küllî ile men' olunub bundan böyle nizâmı üzere gedikân vaz'ı lâzım gelenlerin haremeyn hazînesinden rü'yeti ile yedlerinde kadîmden gerek senedi olanlara yalnız mü'eccele olmayanlara mu'accele ve mü'eccele ile mecmû' dekâkîn ve esnâfa nizâmı mücebince gedikân i'tâ olunmak ve gediksiz dükkân olmamak bâ-hatt-ı hümâyûn karargîr olan nizâmından ise de ba'zı mahallere mu'acceden ictinâb ile i'tibâra gayr-ı şâyân bir takım gedik temessükâtı ibrâz itmişler işbu kadîm gedik senedâtı dahî ma'rifet-i şer'le arsa sâhibinin riyâsı veyâhud vakf-ı arsa üzerine olduğu sûretde mütevellî izniyle mutâbık-ı kayd olarak olduğu hâlde i'tibâr olunarak bunun gayrı bulunanlara bâ-mu'accele-i gedik virilmekte olduğu,

Ekserî memleketlerde ba'zı eşhâs kendüyü tekâlif-i vârideden kurtarmak için imâmet ve hitâbet ve cihât-ı sâ'ireye bir takrîb mutasarrıf bulunması ve hûş-ı cihâtı dahî erbâbına virdirmeyerek bu makûleler üzerine tevcîh itdirmekle sa'y itmekde iseler de mecmû' cihâtın mücerred ehl ve erbâbına virilmesi ve 'ale'l-husûs bundan böyle mahlûl olan ve olacakları vazîfe-i mu'ayyenesi var mıdır yohsa zikr olunduğu vechle tâlib olanlara kendüleri tekâlif-i memleketden kurtarmak üzere yalnız cihet-i 'ilmiyyeye mazruf(?) mudur ve fi'l-asl tevliyet iken ciheti mi i'tibâr olunmuş yohsa cihet-i tevliyet mi denilmiş bi'l-etrâf öğrenilüb vazîfe-i mu'ayyenesinin mahall ve tevcîh olunacak kimesnenin istihkâkı ma'rifet-i şer'-i şerîf ve mu'accelât nâzırı

ma'rifeti vesâ'ir erbâb-ı vukûfdan tahkîk olunmadıkça tevcîhi îkâsında 'arz-ı i'lâm takdîmi nizâmına mugâyir olduğu,

Ekserî evkâf-ı şerîfe müstâcirlerinin hal-i vukû'larında lâzım gelen intikâlleri yürüdülmeyerek kiminin babası ve kiminin babasının babası üzerinde kalub lede'l-hâce defter-i vakfa mürâca'at lâzım geldikde bir şey anlaşılmadığına ve evkâf-ı şerîfe emnâ ve müsakkafâtı dahî içcâr ve tefvîz dimek olub münâza'un-fih zuhûr idenler ashâbı yedinde zuhûr idecek seneden ve defter-i vakfa kaydından bilinmek iktizâsına mebnî mülhakât-ı evkâfının dahî intikâlâtı altı mâh geçirülmemek tecvîz olacağı,

Müceddeden tahrîr-i taharrî olunan beher tarlada bağ, bağçe ve sâ'irenin senedâtı cânib-i nezâretten lâzım geldiğinden beher tarla ve bağ vesâ'ireden alınmakda olan beşer onar guruş kalemiyyenin nısfı me'mûru tarafına ve nısf-ı diğeri cânib-i nezâretde muharreri olan ketebeye irsâli,

Bir mâhda kaç madde olur ise ..(baş taraf kesik) bir kıt'a defter olunarak hâkim efendiye imzâ itdirilerek takdîm olunması ve bir mâh kaç kalem mu'accelât rüsûmâtı ve ferâğ ve intikâl harcları vukû' bulur ise başka başka vakıfları gösterilerek ... vechle bir kıt'a mümzâ defterinin takdîmi,

Bu makûle meşrût olub fazla-i temelleri mütevellîlerine meşrût olan vakıfların vakfiyeleri meşrûtlarına nazaran fi'l-hakîka galesi meşrût olduğu hâlde kendüye terk olunmak üzere ma'rifet-i şer'le hesâbları lede'r-rü'ye vakfin vâridâtına göre kırk yedi senesinden i'tibâren ma'âş tertîb ve mütevellîlerine tevliyetleri tevcîhi târihinde bi'l-i'tibâr lâzım gelen harc muhâsabeleri ma'ân mümzâ defterinin cânib-i nezâret hazîneye irsâli lâzım geldiği,

Nezâret-i mezkûreye mülhak evkâfdan vukû' bulan mu'acceden emsâli ...(kenar kısmı kesik) onda bir guruş mütevellî-i vukûfe-i vakfa ve harc-i istifânın ...(kesik) taraf-ı şer'e diğeri mu'accelât müdürü tarafına ve yüzde iki ...(kesik) guruş dellâliye münâdisine ve bir guruş anbâriyyesi muhbirine zikri âtî mu'accele-i mezkûreden fûrun-hâde olunarak hazîne-i hareme-yne teslîmi,

Fazla galesi mütevellî ve evlâda meşrût olan vakıfların vâridât-ı mu'ayyenelerinde gayr-ı ez masârıf bâkî kalan galle-i vakf sâbıkları vechle mütevellî ve evlâd-ı vâkıfa terk olunmak ve vukû' bulan mahlûlât ve mu'accelâtı vakfin zuhûrât

ve vâridâtı dimek olduğuna binâ-en gayr-ı ez rüsûmât-ı bâkîsi ber-mûceb-i nizâm mûmzâ defteriyle haremeyn hazînesine teslîmi emsâlinde olduğu,

Nasb olunan mu'accelât	
Guruş	
500	
050 Rüsûmât-ı 'âdî mütevellî ve hademe-i vakf	
450	
025 Harc-ı istifâ	122 Taraf-ı şer'e
425	122 Müdüre
010 Dellâliye	244
415	
0(silik) Anbâriye	
4..(silik)	

Vr. 35a

mütevellî veyâhud taraflarından kâ'im-makâmı mahallinde bulunub der-i 'aliyyede bulunduğu hâlde vukû' bulan ferâğ ve intikâl temessükü üzerine geçecek adamın ismi tasrîh olunarak mütevellîsine temhîr itdirilerek i'âde olunmak üzere temessük-i mezbûrdan alınan harcın ta'yîniyle ma'ân cânib-i nezârete irsâl ve inhâ olmak üzere geleceği şerh virildi

Mütevellîleri mahallinde bulunan vakıfların ferâğ ve intikâli vukû'unda temessükâtı mütevellîleri ba'de't-temhîr cânib-i nezârete irsâliyle sahh-ı 'âlî keşide kılınmak iktizâ itmediğine binâ-en mu'accelât mührüyle temhîri lâzım geldiği,

Bir mâhda hâsıl olan ferâğ intikâl harcları	
Guruş	
2000	
1000	Mütevellî ve hademe-i vakf
1000	
0500	
0500	Hazîneden mu'accelât nâzırına

Belge 98

Kütahya sancağı ve havâlisinde vâki' evkâfın tahrîr ve taharrîsine bâ-irâde-i seniyye mu'accelât nâzırını me'mûr ve ta'yîn buyurulan Ali Ağa'nın yedine cânib-i nezâret-i haremeyn-i şerîfeynden virilen lâyihanın bâlâda mezkûr sûretidir. Fî, 27 L. Sene 254.

Belge 99

Kütahyalı Ahmed Ağa'nın İtlâk Emridir

Kıdvetü'n-nüvvâbü's-şer'în Karahisâr-ı Sâhib kazâsı nâ'ibi mevlânâ zîde 'ilmuhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm olaki Hüdâvendigâr sancağında kâ'in Gönen kazasında vech-i ... 'Alâ'iyeli Ahmed nâm kimesne hilâf-ı rızâ harekâta ibtidârı hasebiyle bundan akdem sudûr iden emr-i şerîfim mücebince Karahisâr-ı Sâhibe nefy ve iclâ olunmuş ise de merkûm kazâsında sefil ve sergerdân ve bi'l-vücûh merhamet ve şefkat-i şâhâneme şâyân olduğundan bahisle 'afv ve itlâfi husûsuna müsâ'ade-i seniyyem erzân kılınması merkûm tarafından südde-i sa'adetime 'arzuhâl takdîmle istirhâm olunmakdan nâşî fîmâ-ba'd kendü hâlinde olub hilâf-ı rızâ ... bulunmamak şartıyla merhameten itlâkı fermânım olmağın imdi merkûm Ahmed şart-ı mezkûr üzere 'afv olduğu sen ki nâ'ibi mûma-ileyhsin. Ma'lûmun oldukda şart-ı itlâkı merkûmun gûş-ı hûşuna ger(eği) gibi ifâde ve tefhîm-

birle kayd-ı nefyden tahliye-i sebîline mübâderet olunmak fermân-ı ‘âlîşânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü’l-ittibâ’ ve lâzımü’l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ’at-makrûnuyla ‘âmil olasız. Şöyle bilesiz, ‘alâmet-i şerîfe i’timâd kılasız. Tahrîren fî, evâhir-i şehr-i Şevvâlü’l-mükerrem sene erba’a ve tis’in ve mi’eteyn ve elf. Kostantaniyye.

Vr. 35b, belge 100

Sûret-i Mektûb-ı Sâmi

Benim sa’âdetlü mükerremetlü meveddetmendim paşa hazretleri

Cenâb-ı müfizü’l-cûd(?) ve’l-ihsân ‘ömr ü şevket ve ikbâl hazret-i şâhâne-yi gün-be-gün mütezâyid ve firâvân buyursun. Sâye-i me’âlî-vâye-i cenâb-ı mülûkânede bi’l-cümle asâkir-i muntazamanın her hâl ve mahâlde istihsâl-i refâh veistirâhatleri matlûb-ı ‘âlî olduğu misillü taşra me’mûriyetlerde bulunan ‘asâkir-i nizâmenin vâki’ olan ta’ayyünâtları masârifâtının dahî kemâ hiye hakkuhâ tahkîk ve terfikle bir güne ... (kesik ama “fesâd” olabilir) karışdırılmayub hazâ’in-i şâhâne emvâlinin vikâyesi ve masârifâtında dahî telef ve seref vukû’a getirülmeyerek tasarrufât-ı mümkünün icrâsı lâzımeden ve bendegân-ı saltanat-ı seniyyeye farîza-i zimmet olan hâlâtdan olub her ne kadar asâkir-i muntazama-i şâhâneden ba’zı me’mûriyetde ve redif-i hâssa ve mansûreden münâ... (kesik) bulunanların sâye-i şevket-vâye-i hazret-i mülûkânede yevmiye sarf ve i’tâ olunmakda olan nân-ı ‘azîz ve ... (sayfa kesik, ancak “ta’yinât” olabilir) sâ’irleri mâh be-mâh idhâl ve jurnal olunarak li-eclü’l-mahsûb mahallerinden vürûd itmekde ve masârifât-ı mezkûrda şimdiye kadar öylece i’tâ olunmakda ise de defâtir-i vâridenin ekserîsinde tahrîr ve terkîm olunan erzân bahâları tahkîk ve istihbâr olunan râyic-i beldeye mutâbık olmayarak ziyâde fâhiş şeyler zamm ve ‘ilâve ile takdîm kılınmakda idüğü tebeyyün itmiş ve bu dahî hızâ’in-i şâhâne emvâlinin kesr ü zararını mûcib uygunsuz bir şey olarak bu maddenin bir nizâma rabtı lâzım gelmiş olduğundan keyfiyet mecâlis-i ‘âliyyeye lede’l-havâle cünûd-ı muntazama-i şâhâne bulunan ba’zı mahaller me’mûrları iltizâmen ‘uhdelerinde olan karar-ı mezâri’ bedellerine birer sûret virerek ya’ni cerr-i menâfi’ ve kesb-i ticâretleri zımnında meselâ on bin gurus bedel iltizâmı olan bir karyeli beş bin gurus nakd ve bin kîle hinta ve biraz şa’îr almak üzere mültezimiyle

mukâvele iderek ol-vechle aldığı zehâ'iri bi'l-ihdikâr-ı 'âlî bahâ ile fûrûht etmiş bu misillû erzâkın bahâya çıkmasına sebep olarak ol-zamân dilediği fiy'at ile yedinde olan erzâkı 'asâkir-i şahâne ta'yînâtına i'tâ eylemekte ve bu sûret hem fukarâ-yı ra'înin hasâdını ve hem de emvâl-i hızâ'înin ızrârını mûcib olduğu ma'lûm olan hâlâtdan olması cihetiyle ba'de-ezîn o misillû asâkir-i nizâmiye bulunan mahallerde vâlî-i belde ve vücûh-ı ahâli ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le Pazar mahallerinde bey' ve fûrûht olunan erzâk-ı mütenevvi'aya beher mâh râyic-i beldeye tatbîkan vaz'-ı fiy'at olunarak defteri bi't-terkîm kılma. Kayd olunmak üzere mâh-be-mâh Dersa'âdete takdîme ve irsâl ve asâkir-i nizâmiye masârifât defâtiri kaleminde mukayyed me'kû...(kesik) bulunacak fiy'at defterlerine tatbîk olunacağından zinhâr ihtikâr tarafına saymayub masârifât defterlerini ânâ göre tertîb ve isbâl eylemesi ve vürûd iden defterlerin fiy'atında ziyâdelik görüldüğü sûretde ber-mûceb-i kanûn-nâme-i hümâyûn mütecâsir olanlar haklarında icrâ-yı cezâ olunmak üzere taht-ı nizâma idhâl kılınması husûsları müzâkere ve tensîb olunarak keyfiyet hâk-pây-ı hümâyûn hazret-i şahânedan lede'l-istîzân ol-vechle iktizâlarının icrâsı husûsuna irâde-i seniyye-i mülûkâne ta'lîkiyle ol-bâbda hinta-i kerâmet fakat cenâb-ı şehinşâhî sahîfe-i ârâ-yı sünûh ve sudûr buyurulmuş v mûcebince iktizâsı icrâ olunarak keyfiyet ber-minvâl-i muharrer taraf-ı senâvürîden bi'l-cümle müşîrân-ı 'azâm ve ferikân-ı kirâm hazerâtıyla me'mûrîn-i sâ'ireye tahrîr ve iş'âr ve işbu vaz'-ı fiy'at maddesinde takayyüdât-ı lâzîmenin icrâsı husûsu cânib-i cenâb-ı fetvâ-penâhîden dahî asâkir-i muntazama-i şahâne bulunan mahaller kuzât ve nüvvâbına te'kîd ve izbâr kılınmış olmağla zât-ı vâlâları dahî zîr-i idârelerinde kâ'in bazar mahallerinde bey' ve fûrûht olunan erzâk-ı memnû'aya beher mâh vaz'-ı fiy'at ile bu tarafda kalemine kayd olunmak ve vürûd idecek masârifât defterleriyle tatbîk kılınmak üzere beher mâh lâzım gelen mûmzâ defter-i sıhhat eserinin bu tarafa irsâli ve keyfiyetin ber-minvâl-i meşrûh asâkir-i nizâmât müdürleri ve me'mûrîn-i sâ'ireye ekîden tenbîhi husûsuna himmet buyurmaları siyâkında kâ'ime-i sûret tahrîr ve tesyîr kılınmıştır. İnşâallahu te'âla lede'l-vüsûl ber-vech-i muharrer himmet buyurmaları me'mûldur. Fî, 12 Za. Sene 54.

Vr. 36a, belge 101

Hazret-i Fetvâ-penâhîden Mektûb-ı Sâmi,

‘İzzet-me’âb Kütahya kazasında nâ’ibimiz efendi ba’de’s-selâm inhâ olunur ki,

Cenâb-ı hudâvend müste’ân-ı(?) şevket-me’âb kudret-i nisâb şehinşâh-ı cihân-penâh efendimiz hazretlerinin ‘ömr ve ikbâl-i hümâyûnların ilâ kıyâmü’s-sâ’a(?) berdevâm buyursun. Sâye-i mekârim-vâye-i hazret-i şahânelerinde bi’l-cümle zeber ve sitân ve bi-tahsîs asâkir-i muntazamanın buldukları mahallerde refâh-ı hâl ve müsterihü’l-bâl evvelleri matlûb-ı ‘âlî buyurulduğundan taşra me’mûriyetlerde bulunan asâkir-i nizâmiyenin vâki’ olan ta’yînâtları masârîfâtının dahî kemâ hiye hakkuhâtahkîk ve terfikiyle bir gûnâ fesâd karışdırılmayub hızâ’in-i şahâne emvâlinin vikâyesi ve masârîfâtda dahî telef ve seref vukû’a getirülmeyerek tasarrufât-ı mümkünenin icrâsı lâzîmeden olub her ne kadar asâkir-i muntazama-i şahânedan ba’zı me’mûriyetde ve redîf-i hasa ve mansûreden münâvebede bulunanların sâye-i ve ihsân-vâye-i mülûkânede ta’yînât rû-zümreleri mâh-be-mâh idhâl-i defter olunarak mahallerinden vürûd itmekte ve ber-mûceb-i defter-i vâride i’tâ olunmakta ise de vürûd iden defâtirin ekserisinde tahrîr ve terkîm olunan erzâk bahâları tahkîk ve istihbâr olunan râyic-i beldeye mutâbık olmayarak zamm-ı fâhiş ‘ilâvesi tebeyyün itmiş ve bu dahî hızâ’in-i şahâne emvâlinin zararını mûcib olacağından bu maddenin bir nizâm-ı rabtı lâzım gelerek mecâlis-i ‘âliyyeye lede’l-havâle o misillü asâkir-i nizâmiye bulunan mahallerde vâlî-i belde ve vücûh-ı ahâli ma’rifeti ve ma’rifet-i şer’le bazar yerlerinde ve bey’ ve şirâ olunan erzâk-ı mütenevvi’aya beher mâh râyic-i beldeye tatbîkan vaz’-ı fiy’at olunarak defteri bi’t-tanzîm Dersa’âdete irsâl ve takdîm ve li-eclü’l-muhâsebe kalemine kaydı ve hîn-i muhâsebede fiy’atda ziyâdelik görülür ise ber-mûceb-i kanûn-nâme-i hümâyûn mütecâsir olanlar haklarında icrâ-yı cezâ olunması husûsu müzâkere ve tensîb olunarak ol-bâbda hatt-ı hümâyûn-ı mehâbet-makrûn-ı hazret-i şahâne sahîfe pîrâ-yı sudûr buyurmağın mûcebinde vülât-ı ‘azâm ve ferîkân-ı kirâm ve me’mûrîn-i sâ’ireye cânib-i cenâb-ı vekâlet-penâhîden tahrîr ve iş’âr buyurulmuş olmağla siz dahî kalem ve hükûmet-i şer’iyyesi olduğunuz kazâ-i mezburda kâ’in bazar yerlerinde bey’ ve şirâ olunan erzâk-ı mütenevvi’aya râyic-i beldeye tatbîkan vaz’-ı fiy’at olunarak beher mâh mûmzâ ve mahtûm bir kıt’a defterinin Dersa’âdete ba’is

ve takdîmi husûsuna sa'y ve gayret eylemeniz beyânı tahrîr-i mektûme-i bâdî olmuşdur. Bi-minneti te'ala vusûlunde bu bâbda hâtıra ve gönüle bakmayarak ve kimesneye mümâşât itmeyerek hakîkati üzere defterinin doğruca irsâl ve takdîmine mezîd i'tinâ ve dikkat ve eğerçe berâ-yı hâtır yahud tama' ve irtikâya tabi'iyetle vürûd iden defterlerinin fiy'atında ziyâdelik tebeyyün ider ise lede't-tahkîk yalnız 'azllikle iktifâ olunmayub hakkında te'dîbât-ı lâyika icrâ olunacağını muhakkak bilüb ânâ göre 'amel ve hareket eylesin ve's-selâm. El-Kadî Mekkî-zâde Mustafa 'Âsım.

İşbu iki yüz elli beş senesine mahsûben Karahisâr kazâsında mütemekkin ehl-i zimmet re'âyâsının cizye evrâkı boğçası meclis-i şer'e vürûd ve ma'rifet-i şer'le küşâd olundukda zuhûr iden evrâkımın tasâddî(?) beyân,

Guruş

48 Evrâk-ı 'âlî

292 Üst

499 Ednâ

840

Vr. 36b, belge 102

Sûret-i emr-i 'âlî 'arz-ı hâlcinin,

Kıdvetü'n-nüvvâbü'ş-şer'in Karahisâr-ı Sâhib nâ'ibi mevlânâ zîde 'ilmuhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki Dersa'âdetimde sâkin yazıcı esnâfindan Amasyalı Mehmed Şâkir hilâf-ı rızâ harekete mebnî bundan akdem sâdır olan emr-i şerîfim mücebince li-eclû't-te'dîb Karahisâr-ı Sâhib'e nefy ve iclâ olunmuş ise de merkûm menfâsında 'ıyâl ve evlâdı bu tarafda sefil ve sergerdân ve merhamet ve 'atfet-i şahâneme şâyeste ve şâyân olduğundan bahisle merkûmun 'afv ve itlâki bâbında emr-i şerîfim sudûru zevcesi tarafından bâ-'arzuhal istirhâm ve istid'â olunmaktan nâşi merhame-i merkûmun 'afv ve itlâki fermânım olmağın imdi merkûmun cürmü merhameten 'afv kılındığı nâ'ib-i mûmâ-ileyhsin. Ma'lûmun olduğda fimâ-ba'd kendü hâlinde olub hilâf-ı rızâ hareketde bulunmaması gûş-i hûşuna gereği gibi ifâde ve telkîn-birle tahliye-i sebîline mübâderet eylemek bâbında fermân-ı 'âlîşânım sâdır olmuşdur ve buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i

meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-
imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'âmil olasın. Şöyle bilesin, alâmet-i şerîfe
i'timâd kılasın. Tahrîren, fi'l-evâsıt-ı şehri Zi'l-ka'detü's-şerîfe, sene erba'a ve
hamsîn ve mi'eteyn ve elf.

Belge 103

Emre Sultan Zâviyesinin Berâtıdır

Nezâret-i evkâf-ı hümâyûnuma mülhak Karahisâr-ı Sâhib'de Emre Sultan nâm
karyede Yaylacı Emre Sultan vakfindan Sarıca Ova mezra'ası vakfının mezra'asına
müderrişîn-i kirâmımdan dersi'âmm es-Seyyid Süleymân ibn-i Ali nâm kimesnenin
sulbî oğlu es-Seyyid Ali medîne-i Kütahya'da hâlâ Hüdâvendigâr ferîki ve Kütahya
ve Karahisâr-ı Sâhib sancakları muhassılı emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm Dilâver Paşa
dâmet me'âliyenin huzûrunda 'akd olunan meclis-i şer'de mezra'a-i mezkûre
tasarrufu pederi dersi'âmm es-Seyyid Süleyman bundan akdem fevt oldukda
mahlûlünden mezra'a-i mezkûr kendüye intikâl idecek iken kazâ-i mezkûr müftüsü
Ali Feyzi ibn-i Osman bir takrîb üzerine tevcîh ve berât itdirdüb tahaddür eylediğine
binâ-en ref'inden(?) kendüye tavsiye olunmak lâzım gelmiş ve keyfiyet kazâ-i
mezbûr ahâlisinden bî-farz erbâb-ı vukûfdan müşârün-ileyh tarafından lede't-tahkîk
ve ... müteveffâ-yı mezbûr ba'de'l-vefât oğlu Ali ile diğeri oğlu sagîr Abdullah'ı terk
eylemiş ve es-Seyyid Ali dahî hadâset-i seniyye nazaran dâ'imâ tahsîl-i 'ilme şerîf ile
babası mesleğine mesâ'i ve fukarâdan ezher-cihet merhamet ve 'inâyet-i seniyyeme
eşedd-i ihtiyâc ile muhtâc ve şâyân görünmüş ve merkûmân magdûd oldukları
nümâyân olmuş idüğünü ihbâr itmeleriyle mezra'adarlık mezkûre babası
mahlûlünden ve üzerine tevcîh itdirmiş olan mezkûr müftü Ali Feyzi'nin refikinden
oğlu merkûm es-Seyyid Ali'ye tevcîhi re'y-i 'âlîşânıma menût idüğünü Kütahya
nâ'ibi mevlânâ el-Hâc Mehmed Şâkir zîde 'ilmuhu ile mu'accelât nâzırı Mehmed
Sâlih zîde kadruhu taraflarından i'lâm ve inhâ ve vech-i meşrûh üzere mezra'adarlık
mezkûre müderrişîn-i kirâmımdan dersi'âmm es-Seyyid Süleymân ibn-i 'Ali'nin bilâ
veled fevtinden iki yüz elli üç senesi Cemâziye'l-âhiri'nin on ikinci günü kazâ-i
mezbûr müftüsü Ali Feyzi ibn-i Osman tevcîh olunub üzerinde olduğu evkâf
muhâsebesinden derkenâr olunmağın mezra'adarlık mezkûre müteveffânın

mahlûlünden ve bir takrîb üzerine tevcîh itdirmiş olan müftü Ali Feyzi'nin refikinden sulbî oğullarından yalnız işbu râfi'-i tevkî'-i refî'ü'ş-şân-ı hakanî es-Seyyid Ali zîde selâmühuya ber-mûceb-i nizâm-ı vakf mezbûr umûrunu hüsn-i idâre ve rü'yet ve hayrâtının i'mârıyla şart-ı vâkıfın icrâsına dikkat eylemek ve sâl-be-sâl lâzım gelen muhâsebesini mahallinde ma'rifet-i şer'le görüb memhûr ve mûmzâ defterini cânib-i nezârete bi'l-irsâl yedine sûretin almak ve hilâf-ı şart vâkıf ve mugâyir-i nizâm bir gûne hareket ve terk ve tekâsül ider ise ref'inden âhara virilmek şartıyla tevcîh ve yedine berât-ı 'âlişânım ve mülhakât zimmeti defterlerine 'ilm ü haberi i'tâ olunmak bâbında darb-hâne-i 'âmirem müşîri düstûr-ı mûkerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l'âlem es-Seyyid Mehmed Hasîb Paşa izâmallahu te'ala iclâlehu telhîs itmekle mûcebince tevcîh ve berâtı ve 'ilm ü haberi i'tâ olunmak fermânım olmağın ... mezîd-i 'inâyet-i padişahânem zuhûra gelüb iki yüz elli dört senesi Şa'bân-ı şerîfinin dördüncü günü târihiyle müverrih verilen rûs-i hümâyûnum mûcebince mülhakât zimmeti defterlerine 'ilm ü haberi virilmekle vech-i meşrûh üzere bu berât-ı hümâyûnumu virdim ve buyurdum ki mûmâ-ileyh es-Seyyid Ali zîde 'ilmuhuya varub babası müteveffâ-yı mezbûrun mahlûlünden ve merkûmun ref'inden şart-ı mezkûr üzere mezra'adârlık mezkûre mutasarrıf olub

Vr. 37a

edâ-yı hizmet eyledikten sonra işbu berât-ı 'âlişânıma mugâyir-i mezru'adârlığı umûruna ref' olunan merkum tarafından ve taraf-ı ahardan hiç ferd mâni' ve merâhim olmayub dahl ü ta'aruz kılmayalar. Şöyle bileler, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi'l-yevmü's-sâlis-i 'aşr(??), min-şehr-i Şa'bânü'l-mu'azzam, sene erba'a ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf.

Belge 104

Yörükoğlu'nun Menzil Vakfiyesidir

.... ve'l-'adîl hazretlerinin dergâh-ı akdes ve bârgâh-ı mukaddesesine sezâvâr ve vâcibü'l-ihtisârdır ki envâ'-ı benî âdemi kudret-i kâmile ve hikmet-i şâmîle-birle inşâ ve ihtirâ' idüb dünyayı mezra'a-i âhiret ve ûlâmı zerî'a-i 'âfiyet eyledi ve salavât-ı tayyibât ve tahayyürât-ı hâlisât evvel sultân-ı cumhûr

....Ricâsıyla niyet-i sadaka vakf-ı sahîh-i şer'î ve habs-i sarîh-i mer'î ile vakf ve habs idüb şöyle şart eyledim ik kendim mâdemki lâbis-i libâs-ı ... oldukça sâkin olub bi-emrullah-ı te'âla bu dâr-ı fenâdan 'âzim-i gülşen-serâ-yı 'agbâ olduğum zamanda evlâd-ı evlâd-ı zükûrum batnen ba'de- batn mutasarrıf ve sâkin olalar ve zevcem Nefise binti Sa'dullah dahî hayâtda oldukça menzil-i mezbûrda sâkine ola. Ma'âzallah-ı te'âla evlâd-ı zükûrum münkarız olur ise evlâd ve evlâd-ı evlâd-ı inâsım dahî batnen ba'de- batn mutasarrıf ve sâkine olalar. Ânlar dahî münkarize olurlar ise birâderim Ahmed'in evlâd ve evlâd-ı evlâd zükûru batnen ba'de-batn mutasarrıf olalar. Ânlar dahî münkarız olurlar ise merkûm Ahmed'in evlâd ve evlâd-ı evlâd inâsı batnen ba'de- batn mutasarrıfa ve evlâd-ı evlâd zükûrları batnen ba'de-batn sâkin olalar. Ânlar dahî münkarız olurlar ise merkûmânın evlâd ve evlâd-ı evlâd inâsları batnen ba'de-batn sâkine olalar. Menzil-i mezbûrda sâkin olanlar beher sene Medîne-i Münevvere mütevellîsi olan kimesneye beş guruş îcâr virüb Medîne-i Münevvere fukarâsına irsâl oluna. Hoy ve 'Â'îşe'nin evlâd-ı inâsları dahî münkarız olurlar ise menzil-i mezbûr Karahisâr'da Medîne-i Münevvere mütevellîsi olan kimesne ma'rifetiyle sûk-i sultâniyede bey'-i min-yezîd olunub semen ...(bozuk) 'ulûlesiyle bey' olunub semeni olan meblağ ile dükkân veyâhud bir münâsib 'akâr iştirâ olunub mütevellî-i mûmâ-ileyh

Vr 37b

ma'rifetiyle îcâr olunub senede hâsıl olan gallesi ravza-i Mısırlara 'ilacebhen(?) efazilü'l-salâvat ve't-tehiyye fukarâsına Medîne mütevellîsi ma'rifetiyle irsâl oluna deyu ... mahdûd-ı merkûmu fâriğan 'an-... mütevellî-i mezbûra teslîm olduğu vakfiyyet üzere kabz ve tesellüm vesâ'ir mütevellîlerin evkâfda mutasarrıfları gibi tasarruf eyledi didiklerinde gibbe't-tasdikü's-şer'î vâkıf-ı mûma-ileyh semt ve kâfdan(?) cânib-i şakâvet-i(?) 'âzim ve mütevellî-i mezbûr ile husûmet ve nizâ'a câzim olub vakf-ı 'akâr muhtâr-ı e'imme-i ahyâr olan imâm-ı a'zam ve hümâm-ı akdem sarrâcü'l-e'imme kâşifü'n-ni'met hazretleri 'indeinde sahîhliğin menzil-i 'âriyetde olub şeref-i lüzûmu müstelzim olmamağla vakf-ı mezbûrda ...(silik) câ'iz olmağın menzil-i mezkûru kâl-evvel(?) mülke istirdâd iderim didikde mütevellî-i mezbûr cevâba agâz idüb eğerçe 'inde'l-eyyâm kâl-i bast ve tafsîl olunan minvâl

üzere dirliğin ‘ârif-i samedânî Ebû Yûsuf eş-şehîr-i bâlâ nâm es-sânî(?) ‘indinde vâkıf mücerred vakfiyet dimekle ve imâm-ı rabbânî Mehmed bin Hasan(?) Şeybânî ‘indinde teslîm ile’l-mütevellî ve te’bîd-i zikr ile vakf lâzım olur deyû teslîmden imtinâ’ idüb hâkim-i müşârün-ileyh dahî cânib-i vakfi evveli ve ahârı görüb ‘âlimen bi’l-hilâf ve ve i’âne fi tescîlü’l-evkâf vakf-ı mezbûrun evvelâ sıhhatine ve sâniyen lüzûmuna vâkıf-ı mûmâ-ileyh mahzarında hükm-i sahîh-i şer’î ve kaza-i sarîh da’î itmekliğin vakf-ı mezbûr sahîh ve lâzım ve habs-i sarîh ve ... olub min-ba’d nakz ve tahvîli mahâl ve tebdîl ve tefeyyüzü mümteni’ü’l-ihimâl oldu.Tahrîren fi gurre-i Zi’l-ka’detü’ş-şerîfe li-sene erba’a ve hamsîn ve mi’eteyn ve elf.

Belge 105

Devletlü Osman Ağa’nın Mütesellimlik Buyrulduşudur,

Şer’(at)-şi’âr Karahisâr-ı Sâhib sancağının hâvî olduğu kazaların nüvvâbı fazîletlü efendiler zîde fazlühüm ve kıdvetü’l-emâcid ve’l-a’yân livâ-i mezbûrda kâ’im-makâmımız bulunan ‘atûfetlü Osman Ağa zîde mecduhu ve mefâhirü’l-emâsil ve’l-akrân voyvodaları ‘izzetlü ağalar ve vücûh-ı ahâli ve iş erleri zîdet mefâhirehüm inhâ olunur ki eyâlet-i Hüdâvendigâr ferîkliği inzâmıyla inzimâmıyla ‘uhde-i ‘acizânemizde olan Kütahya ve Karahisâr-ı Sâhib sancakları işbu bin iki yüz elli dört senesi Martından Şubat’ı gâyetine değin yed-i vâhid-i şürûtuyla sene-i kâmile zabt ve idare olunmak üzere ‘avâtıf-ı şâmilü’l-‘avârif hazret-i padişahîden ‘uhde-i ‘âcizânemde kemâkân ibkâ ve takrîr buyurulmuş olmakdan nâşî livâ-i mezbûr kâ’im-makâmı sene-i mezkûrun Martından Şubat’ın gâyetine değin bir sene-i kâmile zabt ve hüsn-i idâre itmek üzere tarafımızdan mûmâ-ileyh Osman Ağa’nın ‘uhdesine ibkâ ihâle ve tefvîz kılınmış olduğu siz ki muhâtıbûn-ı mûma-ileyhimsiz. Ma’lûmunuz oldukda ağa-yı mûma-ileyhi livâ-i merkûmede kâ’im-makâm ve zâbit bilüb şer’-i şerîfe mutâbık ve kânûn-ı münîfe muvâfık re’yine mütâba’at ve musâlih-i me’mûresinin hüsn-i idâresi teshîline ya’ni ‘â’idât ve tayyarâtın öteden berü olageldiği vechle tarafından ahz ü kabz ve ‘ale’l-husûs merdimin(?) ‘ubûn-ı islâmîyân ‘asâkir-i muntazama-i şâhânenin her bir husûsla vâkı’alarının hüsn-i tesviyesi ve bâ-evâmîr-i ‘aliyyeye vârid olan mehâm-ı seniyye ve mürettebât-ı sâ’ireyi ma’rifet-i şer’-i şerîf ve kâ’im-makâm ağayı mûmâ-ileyh ma’rifeti ve cümle ittifâk ve ittihâdıyla yerlü yerinden sür’at-i tahsîl ve vakt-i zamânıyla muhâ(kesik)

müretteblerine edâ ve teslîmi husûslarına mu'âvenet ve müzâheret ve sen ki kâ'im-makâmımız ağa-yı mûmâ-ileyhsin. Sen dahî her bir umûrunu şer'-i şerîf ve kânûn-ı münîfe tevfikân hüsn-i idâre ve rü'yet ve zabt u rabt-ı memleket ve ref' ... (kesik) erbâb-ı ta'arruzât ve cümlemize vedî'a-i cenâb-ı rabb-ı 'izzet ve emânet hazret-i padişâh-ı ma'delet haslet olan fukarâ ra'ıyyeti mezâlim ve ta'addiyâtından himâyet ve siyânet ve sâye-i şevket-vâye-i cenâb-ı padişâhâhânde ... (kesik) beşer emn ve râhat olan ehâli ve berâyânın asâyîş-i hâl ve arâmiş bâllarının bir kat dahî izdiyâdı esbâbı istihsâliyle cümleden zât-ı şevket-semâvet cenâb-ı memâliki ve ri'âyet-i isticlâb da'vât-ı cüz'ıyyeye mübâşeret ve lâzımü'l-inhâ olan husûsâtı dahî peyder-pey tarafımıza tahrîr ve ifâdeye mübâderet eylemek bâbında ibkâyı me'mûriyetini hâvî ferîki eyâlet-i Hüdâvendigâr ve muhassılı livâ'in-i Kütahya ve Karahisâr'dan işbu buyruldu tasdîr ve yedine i'tâen tesyîr olunmuşdur. Bi-minneti te'ala vusûlünde gerekdir ki ber-mûceb-i buyruldu 'amel ve hareket ve hilâfından hazer ve mücânebet eylesesiz ve's-selâm. Fî, 19 Z. Sene 54.

Vr. 38a, belge 106

Sipâhi Tekâ'üdleri Hakkında Vürûd İden Emr-i 'âlî,

Emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm kebîrü'l-küberâ'il-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtiram sâhibü'l-'izz ve'l-ihtîşâm el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyetü'l-mülkü'l-a'lâ Hüdâvendigâr eyâleti ferîki ve Kütahya muhassılı Dilâver Paşa dâmen me'âliye ve mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'âdenü'l-fezâ'il ve'l-keâm zikr-i âtî ze'âmet ve timarların hâvî olduğu kazâların kuzât ve nüvvâbı zîde fazlühum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki Rum ili ve Anadolu eyâletlerinde kâ'in bi'l-cümle sabî ve mütekâ'idîn ashâb-ı ze'âmet ve erbâb-ı tîmarın mutasarrıf oldukları ze'âmet ve timarlarının tahkîk olunan hâsılâtlarına göre beher sene hams-i şer'î cebelü bedeliyyelerinin 'asker-i mansûre-i şahânem masârıfına tahsîsan bi't-tahsîl mansûre hazîne-i celîleme teslîmi nizâmı iktizâsından bulunmuş ve iki yüz elli üç senesine mahsûben dahî tahsîli lâzım gelmiş olmakdan nâşi o makûle ze'âmet ve timarlardan sen ki ferîk-i müşârün-ileyhsin. Mukâta'ât muhâsebesinden ihrâc ve derûn-ı emr-i şerîfe mevzû'ân irsâl olunan memhûr ve mûmzâ bir kıt'a sûret-i defter nâtik olduğu üzere Karahisâr-ı Sâhib sancağında vâki' kırk iki 'aded ze'âmet ve timar mutasarrıflarının kırk dokuz bin yedi yüz on beş hâsılâtlarından sene-i merkûme mahsûben lâzım gelen on bin yüz

altmış sekiz guruş hums-i şer'î ve nısf hâsılât cebelü bedeliyyelerinin ber-mûceb-i şürût mutasarrıfları mevcûd oldukları hâlde kendülerinden ve kendüleri mevcûd olmayanlarının vekillerinden ve vekîlleri dahî olmadığı sûretde ze'âmet ve timarları hâsılâtından ve îcâb ve iktizâ idenlerden inzimâm-ı ma'rifetin ve ma'rifet-i şer'le 'ale'l-îcâb temâmen ve serî'an tahsîl ve mansûre hazîne-i celîleye teslim olunmak üzere isim ve şöhetleri beyânıyla defter müfredâtı bir an akdem Dersa'âdetime tesbîli esbâbının istihsâline bezl ve sa' ve makderet eylemek fermânım olmağın bu bâbda hâlâ Mâliye Nâzırı düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-'âlem müşîr-i sadâkat-semîrim es-Seyyid Asdurrahman Nâfiz Paşa edâmallahu te'âla iclâlehunun 'arz eylediği takrîri üzerine şeref-sunûh ve sudûr olan irâde-i 'aliyyem mûcebince mahsûsan işbu emr-i 'alışânım ısdâr ve tesyâr olunmuşdur. İmdi vusûlünde keyfiyet irâde-i 'aliyyem mantûk-ı emr-i münîfîmden ma'lûmun oldukda ber-minval-i muharrer 'amel ve hareket-birle meblağ-ı mezbûrun sür'at-i tahsîl ve tesbîliyle infâz-ı emr-i 'alışânıma sarf ve nakdine gayret eyleyesin ve siz ki kuzzât ve nüvvâb-ı mûmâ-ileyhimsiz. Siz dahî mûceb-i emr-i şerîfimle 'amel ve hareket ve hilâfından tevakkî ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı 'alışânım sâdir olmuşdur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i (vech-i) meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîfi-i 'alışân vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı münîfi-birle 'âmil olasız. Şöyle bilesiz, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Fî, 25 Z. Sene 254.

Sabî ve tekâ'üdler hakkında buyruldu-yı sâmi

Şerâyi'-şî'âr Karahisâr-ı Sâhib sancağının hâvî olduğu kazaların nâ'ibleri fazîletlü efendiler zîde fazlühum ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yânlar

Vr. 38b, belge 107

İşbu ikiyüz elli dört senesi rûz-ı hızırından sene-i mezbûre rûz-ı kasımına değin medîne-i Karahisâr-ı Sâhib kazasında matlûb buyurulan mehâm-ı seniyye ve mürûr masârıfı sâ'ire-i belde kethüdâsı 'Abdullah Efendi yediyle sarf olunmuş olan masârıf-ı vilâyet cümle vücûh-ı eşrâf ve erbâb-ı sahn-ı beldenin huzûr-ı şer'de ba'de'l-muhâsebe müfredâtını ikrâr ve i'tirâf eyledikleri masârıf-ı sahîhaları ber-mûceb-i şürût-ı müstahsine tevzî' ve tahsîlinin ruhsatı nâtik fermân-ı celîlü's-şân

sünûhu isdârı husûsu pâye-i serîr-i a'lâyâ takdîm olunan kazâ-i mezbûrun müddet-i merkûmede masârıf-ı mu'tâdesi defteridir ki ber-vech-i âtî zıkr olunur. Fî, 11 Şa'bân sene 254.

Guruş	
8856	Nısf asker-i bahriye bedelinden kazâ-i mezbûrun hissesi
2724	Ref'-i menzil bedelinden hisse
7584	Güherçile bedelinden hissesi
1392	Ağnâm bedelinden hisse
24636	İ'âne-i cihâdiyeden hisse
45192	Toplam
55146	Vâلیلere 'â'id olub mansûre hazînesine rabt olunan tevzi' ikrâmiyesi ve esb bahâ ve hil'at bahâ
20000	Kezâlik vâلیلere 'â'id hazîne-i mezbûre merbût senede bir def'a kâsım tevzi'ine idhâl olunan i'âne-i matbah
47688	Ber-mûceb-i defter müfredât sancak masârıfı tevzi'inden kazâ-i mezbûre isâbet iden
01620	Jurnal kâtibi ve nüfûs mukayyidi efendilerin altı mâhlık ücretleri
169636	Toplam
000500	Altı mâhlık mürûr tezkeresi kâtibiyyesi
003853	Karantina me'mûrları bâ-irâde-i seniyye bu tarafa geldiklerinde derûn-ı Karahisâr'da vâki' sokakların

	tathîrine ve kaldırım ta'mîrlerine ücret-i 'ameliye
005252	Şehir kethüdâsı konağında vukû' bulan mürûr (ve) 'ubûr masârıfı bâ-defter müfredât 1252 guruş tenzîl
005927	Menzil bârgîrlerinden telef olan yedi re's bârgîr kıymeti
185168	Toplam
002300	Memlekete izân suyun mecrâları münhedim oldukda iktizâ iden ta'mîrât masârıfı 500 guruş tenzil
000250	Ber-mu'tâd mahkeme kâtibine kalemiye bu dahî tenzil
002878,5	Ez-gayr-ı i'âne-i cihâdiye guruşda birer paradan harc-ı imzâ
007121,5	Efendî-i mûma-ileyhin arpalık sâhibi efendi hazretlerine i'tâ eylediği mâhiyyeye ve harciyeye medâr olmak üzere kalemiye ma'rifetiyle verilen
197718	Toplam
009123	Bâlâda ... işâret olunan tenzîlât
188595	Toplam
000228	Tenzîlât-ı mezkûreden tenzîlât îcâb iden harc imzâ
188367	Toplam
002046,5	Harc-ı fermân
190413,5	Toplam

Mahalle-i Yukarıbazar, guruş 1301	Mahalle-i Voyvoda, guruş 1151	Mahalle-i Hâcî Ca'fer, guruş 1201	Mahalle-i Akmescid, guruş 2551,5
Mahalle-i Cansız, guruş 854	Mahalle-i Hâcî Mustafa, guruş 758	Mahalle-i Karamanoğlu, guruş 1174	Mahalle-i Hâcî Eyüb, guruş 964
Mahalle-i Marulcu, guruş 1214	Mahalle-i Hâcî Abdurrahman, guruş 2163	Mahalle-i Dâ'î Receb, guruş 914	Mahalle-i Karaman, guruş 6328
Mahalle-i Nasâra, guruş 8409	Mahalle-i Burmali, guruş 1647,5	Mahalle-i Hâcî Yahya, guruş 3463,5	Mahalle-i Çavuşbaşı, guruş 2485,5
Mahalle-i Câmi'-i Kebîr, guruş 4457	Mahalle-i Bedrik, guruş 1806,5	Mahalle-i Sinan Paşa, guruş 1503	Mahalle-i Çavuşoğlu, guruş 1645,5
Mahalle-i Hisarönü, guruş 1134,5	Mahalle-i Zâviye, guruş 1105	Mahalle-i Hâcî İsmâ'il, guruş 1415	Mahalle-i Arap Mescidi, guruş 3904,5
Mahalle-i Efecik, guruş 2431,5	Mahalle-i Kayadibi, guruş 2064,5	Mahalle-i Gökçe, guruş 2692,5	Mahalle-i Hâcî Nasûh, guruş 2692,5
Mahalle-i Hâcî Evtal, guruş 2035	Mahalle-i Ekeste, guruş 1734,5	Mahalle-i Mollâ Bahşî, guruş 3017,5	Mahalle-i Sinan Halîfe, guruş 954
Mahalle-i Doğancı,	Mahalle-i Ardıç, guruş	Mahalle-i Kubelü, guruş	Mahalle-i Fakîh Paşa,

guruş 1785	3951	2032,5	guruş 2238,5
Mahalle-i Nahılcı, guruş 2161	Mahalle-i Gündoğmuş, guruş 724	Mahalle-i Hâcı Ali oğlu, guruş 1239	Mahalle-i Hâcı Mahmûd, guruş 2832
Mahalle-i Hâcı Nûh, guruş 1392	Mahalle-i Tâc Ahmed, guruş 3812	Mahalle-i Karakâtib, guruş 1460	Mahalle-i Medli, guruş 1789
Mahalle-i Nurcu, guruş 2074	Vr. 39a	Mahalle-i Çingeneler, guruş 173,5	Mahalle-i Kal'a, guruş 130,5
Mahalle-i Kâhil, guruş 3518	İcmâl-i Yekûn, guruş 102482		

Karye-i Çıkrik, guruş 2095	Karye-i Akçin, guruş 438,5	Karye-i Ayaz İni, guruş 151,5	Karye-i İnaz, guruş 536
Karye-i Köprülü, guruş 1413	Karye-i Kayavirân, guruş 1705	Karye-i Çorca-i kebîr, guruş 1900	Karye-i Feleli, guruş 1267
Karye-i Karaağaç, guruş 2095	Karye-i Karaarslan, guruş 2046,5	Karye-i Kal'acık kebîr, guruş 5895,5	Karye-i Döğer, guruş 3410
Karye-i Belce,	Karye-i	Karye-i Eyret,	Karye-i Sarık,

guruş 1364,5	Deper, guruş 1462	guruş 3508	guruş 1072
Karye-i Salar, guruş 2680	Karye-i Çakır, guruş 1218	Karye-i Elpirek, guruş 877	Karye-i Işıklar, guruş 4434
Karye-i Sülümenli, guruş 2095	Karye-i Bostanlı, guruş 584,5	Karye-i Çalışlar, guruş 828	Karye-i Kozluca, guruş 731
Karye-i Bozöyük, guruş 1347	Karye-i Bayat, guruş 389,5	Karye-i Çepni, guruş 146	Karye-i Alcalu, guruş 584,5
Karye-i Çobanlı, guruş 584,5	Karye-i Çatalçeşme, guruş 195	Karye-i Süğlün, guruş 116	Karye-i Kulatay, guruş 146
Karye-i Çobanlar, guruş 5360	Karye-i Bey, guruş 1169,5	Karye-i Kumardaş, guruş 653,5	Karye-i Hacıbeyli, guruş 828,5
Karye-i Aşağı Tandırı, guruş 731	Karye-i Gebeceler, guruş 2436	Karye-i Sipsin, guruş 1705,5	Karye-i İssizce, guruş 6919
Karye-i Erkmen, guruş 1997,5	Karye-i Susuz, guruş 1754	Karye-i Mihâ'il, guruş 3069	Karye-i Kışlacık, guruş 974,5
Karye-i Akviran, guruş 1462	Karye-i Anbanas, guruş 1608	Karye-i Ayvalu, guruş 2436	Karye-i Çavdarlu, guruş 974,5

Karye-i Kal'acık-ı sagîr, guruş 974,5	Karye-i Çorca-i sagîr, guruş 1120,5	Karye-i Halimoğru, guruş 1120,5	Karye-i Liğen, guruş 536
Karye-i Doğanlar, guruş 779	Karye-i İsmâ'il, guruş 1364	Karye-i Dinar, guruş 1510,5	Karye-i Yukarı Tandırı, guruş 731
Karye-i Hayran Balı, guruş 731	Karye-i Karacavirân, guruş 1218	Karye-i Osman, guruş 1218	Karye-i Çukur, guruş 146
Karye-i Arablı Guruş 146.	İcmâl-i yekûn 095402 kurâ <u>1024756</u> mahallât 197884		

Defter-i mezkûr Âsîtâneden gelmeksizin farkından evvel 'ale'l-hesâb nâmıyla 'atûfetlü mütesellim ağa ma'rifetiyle ve cümle ma'rifetle bile taksîm olunub kurâ ve mahallâta pusula ihrâc-ı şüdd.

İşbu sancak tevzi'inindefter-i mümza Kütahya'da devletlü Dilâver Paşa tarafında kalmağla taksîm olunan pusula sûretleridir. Fî, 27 Z. Sene 254.

Kaza-i Karahisâr, guruş 47688	Kaza-i Sandıklı, guruş 45701	Kaza-i Şuhûd, guruş 25831	Kaza-i Sincanlı, guruş 19870
Kaza-i Çay, guruş 11922	Kaza-i Karamık,	Kaza-i Bolvadin,	Kaza-i Han, guruş 9935

	guruş 7948	guruş 9935	
Kaza-i Çöle, guruş 1987	Kaza-i Çoğu, guruş 1987		

Vr. 39b, belge 108

İşbu ikiyüz elli beş senesine mahsûben rûz-ı hızır i'tibâriyle iki taksît ile Karahisâr-ı Sâhib sancağından matlûb-ı 'âlî buyurulan i'âne-i cihâdiyenin nısf-ı ûlâsı cümle ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le livâ-i mezbûr kazalarına tevzî' ve taksîm olundukda beher kazaya tarh ve ihrâç olunan i'âne-i mezbûrdur ki zikr olunur. Fî, 15 Z. 254.

Kaza-i Karahisâr, guruş 29592	Kaza-i Sandıklı, guruş 25484	Kaza-i Şuhûd, guruş 15514	Kaza-i Sincanlı, guruş 11080
Kaza-i Çay, guruş 6648	Kaza-i Karamık, guruş 4432	Kaza-i Bolvadin, guruş 5540	Kaza-i Han, guruş 2216

İşbu zikr olunan i'âne-i cihâdiyenin rûz-ı hızırına mahsûben taksît olarak nısf i'âne-i cihâdiyeden nefis-i Karahisâr-ı Sâhib kazası hissesine isâbet iden i'âne-i cihâdiye cümle ittifâkiyle Karahisâr kurâsı ve mahallâtına tevzî' olunan mebâlîğin defteridir ki zikr olunur.

Guruş	
26592	Hisse-i kazâ-i mezbûr
02046,5	Elli dört senesi rûz-ı kasımının defter-i mümzâsının harc ve defter-i(?) fermânı

28638,5	Toplam
---------	--------

Mahalle-i Hâcı İsmâ'il, guruş 201,5	Mahalle-i Arab Mescidi, guruş 556	Mahalle-i Efecik, guruş 346,5	Mahalle-i Kayadibi, guruş 294
Mahalle-i Gökçe, guruş 370	Mahalle-i Hâcı Nasûh, guruş 370	Mahalle-i Hâcı Evtal, guruş 290	Mahalle-i Ekeste, guruş 247
Mahalle-i Mollâ Bahşi, guruş 430	Mahalle-i Sinan Halîfe, guruş, 131	Mahalle-i Doğancı, guruş 254,5	Mahalle-i Ardıç, guruş 563
Mahalle-i Kubelü, guruş 289,5	Mahalle-i Fakih Paşa, guruş 307,5	Mahalle-i Nahılcı, guruş 297	Mahalle-i Gündoğmuş, guruş 103
Mahalle-i Hâcı Ali oğlu, guruş 176,5	Mahalle-i Hâcı Mahmûd, guruş 404	Mahalle-i Hâcı Nuh, guruş 198,5	Mahalle-i Tâc Ahmed, guruş 543
Mahalle-i Kara Kâtib, guruş,208	Mahalle-i Medli, guruş 255	Mahalle-i Nurcu, guruş 295,5	Mahalle-i Çingeneler, guruş 25
Mahalle-i Kal'a, guruş 25	Mahalle-i Kâhil, guruş 501,5	Mahalle-i Yukarıbazar, guruş 183	Mahalle-i Voyvoda, guruş 161
Mahalle-i Hâcı Ca'fer,	Mahalle-i Akmescid,	Mahalle-i Cansız, guruş	Mahalle-i Hâcı Mustafa,

guruş 171	guruş 363,5	121	guruş 118
Mahalle-i Karamanoğlu, guruş 167,5	Mahalle-i Hâcı Eyüb, guruş 137,5	Mahalle-i Marulcu, guruş 173	Mahalle-i Hâcı Abdurrahman, guruş 307,5
Mahalle-i Dâ'î Receb, guruş 131	Mahalle-i Karaman, guruş 901	Mahalle-i Nasâra, guruş 1040,5	Mahalle-i Burmalı, guruş 231,5
Mahalle-i Hâcı Yahya, guruş 493,5	Mahalle-i Çavuşbaşı, guruş 353	Mahalle-i Câmi'-i Kebîr, guruş 635,5	Mahalle-i Bedrik, guruş 257
Mahalle-i Sinân Paşa, guruş 214	Mahalle-i Çavuşoğlu, guruş 234	Mahalle-i Hisârönü, guruş 161,5	Mahalle-i Zâviye, guruş 157,5
İcmâl-i Yekûn, guruş 14395			

Karye-i Çıkırık, guruş 313,5	Karye-i Karaağaç, guruş 313,5	Karye-i Akçin, guruş 65,5	Karye-i Ayaz İni, guruş 226,5
Karye-i İnaz, guruş 80	Karye-i Köprülü, guruş 212	Karye-i Kayavirân, guruş 255,5	Karye-i Çorca-i kebîr, guruş 285
Karye-i Feleli, guruş 190	Karye-i Karaarslan, guruş 307	Karye-i Kal'acık-ı kebîr, guruş 883,5	Karye-i Döğer, guruş 582,5

Karye-i Belce, guruş 204,5	Karye-i Deper, guruş 218,5	Karye-i Eyret, guruş 526	Karye-i Sarık, guruş 160
Karye-i Salar, guruş 402	Karye-i Çakır, guruş 182,5	Karye-i Elpirek, guruş 131,5	Karye-i Bozöyük, guruş 202
Karye-i Işıklar, guruş 665	Karye-i Sülemenli, guruş 313,5	Karye-i Bostanlı, guruş 87,5	Karye-i Alcalu, guruş 87,5
Karye-i Çalışlar, guruş 124	Karye-i Kozluca, guruş 109,5	Karye-i Bayat, guruş 58	Karye-i Çepni, guruş 22
Karye-i Çobanlı, guruş 87,5	Karye-i Çatalçeşme, guruş 28,5	Karye-i Süğlün(?), guruş 174	Karye-i Kulatay, guruş 52
Karye-i Çobanlar, guruş 804	Karye-i Bey, guruş 175	Karye-i Kumardaş, guruş 98	Karye-i Hâcibeyli, guruş 124
Karye-i Aşağı Tandırı, guruş 109,5	Karye-i Gebeceler, guruş 365,5	Karye-i Sipsin, guruş 255,5	Karye-i İssizce, guruş 1037,5
Karye-i Erkmen, guruş 299,5	Vr. 40a	Karye-i Susuz, guruş 263,5	Karye-i Mihâ'il, guruş 460,5
Karye-i Kışlacık,	Karye-i Kal'acık-ı sagîr, guruş	Karye-i Akvirân,	Karye-i Anbanas,

guruş 146	146	guruş 218,5	guruş 241
Karye-i Ayvalu, guruş 365	Karye-i Çavdarlu, guruş 146	Karye-i Çorca-i sağır, guruş 168	Karye-i Halimoğru, guruş 168
Karye-i Liğen, guruş 80,5	Karye-i Doğanlar, guruş 117	Karye-i İsmâ'il, guruş 204,5	Karye-i Dinar, guruş 226,5
Karye-i Yukarı Tandırı, guruş 109,5	Karye-i Hayran Balı, guruş 109,5	Karye-i Karacavirân, guruş 182,5	Karye-i Osman, guruş 182,5
Karye-i Çukur, guruş 22	Karye-i Arablı Guruş 22	Guruş 14296 kurâ <u>14395 mahallât</u> 28691	

Belge 109

İşbu ikiyüz elli dört senesinde bâ-irâde-i seniyye Karahisâr-ı Sâhib sancağı kazâlarından tertîb buyurulub Konya ve İsmâ'ilî anbarlarına nakl ve tenzîl olunan zahîre harîrî ve ikiyüz elli beş senesi rûz-ı hızırına mahsûben olmak üzere asker-i bahriye bedeli ve masârif-ı sâ'ire ma'rifet-i şer' ve cümle ma'rifetleriyle livâ-i mezbûre kazâlarına tarh ve taksîm olunan mebâliğdir ki ber-vech-i âtî zikr olunur.

Kaza-i Karahisâr, guruş 37152	Kaza-i Sandıklı, guruş 35604	Kaza-i Şuhûd, guruş 21672	Kaza-i Sincanlı, guruş 15480
-------------------------------	------------------------------	---------------------------	------------------------------

Kaza-i Çay, guruş 9288	Kaza-i Karamık, guruş 6192	Kaza-i Bolvadin, guruş 7740	
---------------------------	----------------------------------	-----------------------------------	--

Nefs-i Karahisâr kazâsı hissesi kurâ ve mahallâta taksîm olunan pusula sûretleridir ki zikr olunur.

Mahalle-i Yukarıbazar, guruş 244	Mahalle-i Voyvoda, guruş 216	Mahalle-i Hâcî Ca'fer, guruş 225	Mahalle-i Akmescid, guruş 478
Mahalle-i Cansız, guruş 160,5	Mahalle-i Hâcî Mustafa, guruş 142	Mahalle-i Karamanoğlu, guruş 220	Mahalle-i Hâcî Eyüb, guruş 181
Mahalle-i Marulcu, guruş 227,5	Mahalle-i Hâcî Abdurrahman, guruş 405,5	Mahalle-i Dâ'î Receb, guruş 170,5	Mahalle-i Karaman, guruş 1186,5
Mahalle-i Nasâra, guruş 1576,5	Mahalle-i Burmali, guruş 309	Mahalle-i Hâcî Yahya, guruş 649,5	Mahalle-i Çavuşbaşı, guruş 466
Mahalle-i Câmi'-i Kebîr, guruş 835,5	Mahalle-i Bedrik, guruş 338,5	Mahalle-i Sinan Paşa, guruş 282	Mahalle-i Çavuşoğlu, guruş 308,5
Mahalle-i Hisarönü, guruş 212,5	Mahalle-i Zâviye, guruş 207	Mahalle-i Hâcî İsmâ'il, guruş 265,5	Mahalle-i Arap Mescidi, guruş 732
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i

Efecik, guruş 487	Kayadibi, guruş 387	Gökçe, guruş 505	Hâcî Nasûh, guruş 505
Mahalle-i Hâcî Evtal, guruş 381,5	Mahalle-i Ekeste, guruş 325	Mahalle-i Mollâ Bahşî, guruş 565,5	Mahalle-i Sinan Halîfe, guruş 179
Mahalle-i Doğancı, guruş 339,5	Mahalle-i Ardıç, guruş 741	Mahalle-i Kubelu, guruş 381	Mahalle-i Fakîh Paşa, guruş 419,5
Mahalle-i Nahılcı, guruş 405	Mahalle-i Gündoğmuş, guruş 135	Mahalle-i Hâcî Ali oğlu, guruş 232,5	Mahalle-i Hâcî Mahmûd, guruş 531
Mahalle-i Hâcî Nûh, guruş 261	Mahalle-i Tâc Ahmed, guruş 714	Mahalle-i Karakâtib, guruş 273,5	Mahalle-i Medli, guruş 335,5
Mahalle-i Nurcu, guruş 389	Mahalle-i Çingeneler, guruş 27,5	Mahalle-i Kal'a, guruş 24,5	Mahalle-i Kâhil, guruş 659,5
İcmâl-i Yekûn, guruş 19244,5			

Vr. 40b

Karye-i Anbanas, guruş 301,5	Karye-i Akvirân, guruş 274,5	Karye-i Kışlacık, guruş 182,5	Karye-i Mihâ'il, guruş 575
Karye-i Susuz,	Karye-i	Karye-i	Karye-i

guruş 329	Erkmen, guruş 374,5	İssizce, guruş 1297	Sipsin, guruş 319,5
Karye-i Gebeceler, guruş 457	Karye-i Aşağı Tandır, guruş 137	Karye-i Hâcibeyli, guruş 155	Karye-i Kumardaş, guruş 122,5
Karye-i Bey, guruş 219	Karye-i Çobanlar, guruş 1006	Karye-i Kulatay, guruş 27,5	Karye-i Süglün, guruş 219
Karye-i Çatalçeşme, guruş 36,5	Karye-i Çobanlı, guruş 109,5	Karye-i Alcalu, guruş 109,5	Karye-i Çepni, guruş 27,5
Karye-i Bayat, guruş 73	Karye-i Bozöyük, guruş 252,5	Karye-i Kozluca, guruş 137	Karye-i Çalışlar, guruş 155,5
Karye-i Bostanlı, guruş 109,5	Karye-i Sülümenli, guruş 393	Karye-i Işıklar, guruş 831	Karye-i Elpirek, guruş 164,5
Karye-i Çakır, guruş 228,5	Karye-i Salar, guruş 502,5	Karye-i Sarık, guruş 201	Karye-i Eyret, guruş 657,5
Karye-i Deper, guruş 274	Karye-i Belce, guruş 256	Karye-i Döğer, guruş 639	Karye-i Kal'acık Kebîr, guruş 1105
Karye-i Karaarslan, guruş 383,5	Karye-i Karaağaç, guruş 393	Karye-i Feleli, guruş 237,5	Karye-i Çorca-i Kebîr, guruş 356

Karye-i Kayavirân, guruş 319,5	Karye-i Köprülü, guruş 265	Karye-i İnâz, guruş 100,5	Karye-i Ayazini, guruş 283
Karye-i Akçin, guruş 82,5	Karye-i Çıkrık, guruş 393	Karye-i Arablı, guruş 27,5	Karye-i Çukur, guruş 27,5
Karye-i Osmân, guruş 228,5	Karye-i Karacavirân, guruş 228,5	Karye-i Hayranbalı, guruş 137	Karye-i Yukarı Tandırı, guruş 137
Karye-i Dinar, guruş 283	Karye-i İsmâ'il, guruş 256	Karye-i Doğanlar, guruş 146	Karye-i Liğen, guruş 100,5
Karye-i Halîmoğru, guruş 210	Karye-i Çorca-i sağîr, guruş 210	Karye-i Kal'acık-ı sağîr, guruş 182,5	Karye-i Çavdarlu, guruş 182,5
Karye-i Ayvalu, guruş 457	Guruş 17884 Kurâ <u>19244,5</u> Mahallât 37128,5		

Belge 110

Hâcî Vahîd Efendinin Vazîfe Beratıdır,

Emîrû'l-ümerâ'î'l-kirâm kebîrû'l-küberâ'il-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtram sâhibü'l-‘izz ve'l-ihtişâm el-muhtass bi-mezîd-i ‘inâyetü'l-mülkü'l-a'lâ hâlâ redîf-i Hâssa eyâlet-i Hüdâvendigâr ferîki ve Kütahya ve Karahisâr-ı Sâhib sancakları muhassılı

Dilâver Paşa dâmen me'âliye ve kıdvetü'n-nüvvâbü's-şer'în Karahisâr-ı Sâhib kazâsı nâ'ibi mevlânâ zîde 'ilmuhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm olaki Karahisâr-ı Sâhib'de sâkin müftî-i sâbık kıdvetü'l-'ulemâ'i'l-muhakkikîn el-Hâc 'Abdu'l-vâhid el-Buhârî zîde 'ilmuhu sinîn-i ...danberü neşr-i 'ulûm ile meşgûl olub bir tarafdân medâr-ı ma'âşî bulunmamak ve ıztırâb-ı hâli olmak hasebiyle kendüsüne ol-tarafda münâsib mahalden medâr-ı vâfî ma'âş tahsîs olunması husûsunu bu def'a sÛdde-i sa'âdetime 'arzuhâl takdîmiyle istid'â idÛb bu makûle 'ulemâdan bulunanların terettûbe-i(?) hâl ve tatyîb-i bâlları hakkında asâr-ı 'âtîfet ve merhamet-i padişahânem erzân kılınmakda olduğuna binâ-en senki muhassıl-ı müşârün-ileyhsin. Temettü'âtdan olmak üzere mûmâ-ileyhe şehriye yüz guruş ma'âş tahsîsi husûsuna irâde-i 'inâyet-'âde-i padişahânem müte'allik olmağla emsâli vechle işbu emr-i şerîfim ısdâr ve yedine i'tâ olunmuşdur. İmdi keyfiyet ma'lûmun oldukda işbu emr-i şerîfim sicill-i mahkemeye kayd ve imlâ ve mûma-ileyh yedinde ibkâ ile sâlifü'z-zikr yüz guruş ma'âşın mâh-be-mâh mûmâ-ileyhe i'tâsı ve husûs-ı mezkûrun ilâ mâşâallahu te'âla düstûrû'l-'amel tutulması esbâbını istihsâle sarf-ı rü'yet eyleyesin ve sen ki nâ'ib-i mûmâ-ileyhsin. Mazmûn-ı emr ü fermân-ı mülûkânem senin dahî meczûmun olarak 'ale'd-devâm infâz ve icrâsına ihtimâm ve dikkat eylemek bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'âmil olasız. Şöyle bilesiz, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılınız. Tahriren, evâ'il-i şehriye Zi'l-hicce-i şerîfe, li-sene erba' ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf.

Vr. 41a, belge 111

Güherçile Emridir,

Emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm kebîrû'l-küberâ'il-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtiram sâhibü'l-'izz ve'l-ihtişâm el-muhtass bi-mezîd-i 'inâyetü'l-mülkü'l-a'lâ hâlâ Hüdâvendigâr eyâleti ferîki Dilâver Paşa dâmen me'âliye ve kıdvetü'n-nüvvâbü's-şer'în Karahisâr-ı Sâhib nâ'ibi mevlânâ zîde 'ilmuhu ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân ve zâbitân ve vücûh-ı memleket ve iş erleri zîde kadrum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olucak ma'lûm ola ki barut-hâne-i 'âmirlerim lâzimesiçün Karahisâr-ı Sâhib kazâsından senevî müretteb olan on beş bin kıyye güherçilenin vakt-i zamnânıyla celb ve

tahsîlinde ‘usret ve su’ûbet olduğundan beher kıyyesi dörder guruş bedele rabt olunarak îcâb iden altmış bin guruş bedeli beher sene müte’ahhidi tarafından barut-hâne-i ‘âmirelerim hazînesine teslîm olunarak mahallinde dahî vakt-i zamânıyla istihsâl kılınmak bâ-irâde-i seniyye-i şahânem karar-gîr olan nizâmı iktizâsından olduğuna ve ol-bâbda efâhim-i ricâl-i Devlet-i ‘Aliyyemden hâlâ mühimmât Harbiye Nâzırı iftihârü’l-e’âlî ve’l-e’âzim-ı mîri Ali Necîb ‘alâmın vâki’ olan inhâsına mebnî müte’allik olan irâd(e)-i seniyyem mücebince meblağ-ı bedel-i mezbûr iki yüz elli dört mahsûben dahî sâbıkı ve nizâmı vechle ... mu’ayyenesinde barut-hâne-i ‘âmirelerim hazînesine ve teslîm olunmak üzere sen ki ferîk-i müşârün-ileyhsin. Sarrafın tarafından bi’t-ta’ahhüd deyn temessükü virilmiş ve memhûrlu ve mûmzâ bir kıt’a sûret defteri derûn-ı emr-i şerîfe mevzû’an irsâl olunmuş olmağla sen dahî ber-müceb-i sûret defteri meblağ-birle mezbûrun mahallinden ... ma’rifet ve ma’rifet-i şer’ ve cümle ma’rifetleriyle yerlü yerinden temâmen ve kâmilen tahsîl ve vakt-i zamânıyla sarrafın cânibine irsâl ve tesyîl olunması husûsuna bedeli ve sa’y ve makderet eylemek fermânım olmağın mahsûsan işbu emr-i ‘âlîşânım ısdâr ve irsâl olunmuşdur. İmdi keyfiyet idâre-i seniyyem mantûkunca emr-i şerîfimden ma’lûmun oldukda ber-vech-i meşrûh ‘amel ve hareket-birle her hâlde infâl-i(?) emr-i ‘âlimi sarf ve hasl-i makderet eyleyesiz ve sen ki nâ’ib ve a’yân ve zâbitan vesâ’ir iş erleri mûmâ-ileyhesiz. Siz dahî mücebi emr-i şerîfim ile ‘amel ve hareket i’tinâ ve dikkât ve mugâyiri emrim hareketden hazer ve mucânebet eylemeniz bâbında fermân-ı ‘âlîşânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh (üzere) şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celîlü’ş-şân vâcibü’l-ittibâ’ ve lâzımü’l-imtisâlimin mazmûn-ı münîfi-birle ‘âmil olasız. Şöyle bilesiz, ‘alâmet-i şerîfe i’timâd kılasız. Tahîren, fi’l-yevmü’s-sâdis, şehri muharremü’l-harâm sene hamse ve mi’eteyn ve elf.

Livâ-i Karahisâr-ı Sâhib güherçile bedeliyesi	
Guruş	
60000	
01500	Harc-ı pusula

61500	
-------	--

Kaza-i Karahisâr-1 Sâhib, guruş 16752 <u>00420</u> Harc-1 Pusula 17172	Kaza-i Sandıklı, guruş 16054 <u>00402,5</u> Harc-1 Pusula 16456,5	Kaza-i Şuhûd, Guruş 9772 <u>0245</u> Harc-1 pusula 10017
Kaza-i Sincanlı Guruş 6980 <u>0175</u> 7155	Kaza-i Çay, Guruş 4188 <u>0105,5</u> 4293,5	Kaza-i Karamık, Guruş 2792 <u>0070</u> 2862
Kaza-i Bolvadin, Guruş 3490 <u>0087,5</u> 3567,5		

Belge 112

Tevzî' Emridir.

Kıdvetü'n-nüvvâbü's-şer'în Karahisâr-1 Sâhib nâ'ibi mevlânâ zîde 'ilmuhu ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân a'yân ve vücûh-ı memleket ve bi'l-cümle iş erleri zîde kadrum tevki'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm olaki makeddemâ sâdır olan fermân-ı 'âlîşânım mücebince bu def'a Karahisâr-1 Sâhib kazasının elli dört senesi

rûz-ı kasımından elli beş senesi rûz-ı hızırına gelince vukû' bulan masârifâtın Dersa'âdetime vürûd iden mûmzâ ve memhûr bir kıt'a tevzî' defteri yirmi bir yük yetmiş iki guruşa bâliğ ve defter-i mezkûr bi't-tedkîk sekiz yüz dört guruşu tenzîl ile ma'a harc fermân sahhü'l-bâkî bir yük yetmiş beş bin yediyüz otuz yedi guruşun tevzî'i irâde-i 'aliyyeme mütevakkîf idüğü me'mûru tarafından zîr-i deftere tahrîr ve işâret ve defter-i mezkûr bilâ sene sahh-i keşîde olunarak i'âde ve irsâl kılınmış olmağla siz ki nâ'ib ve a'yân vesâ'ir mûma-ileyhimsiz. Vusûl-i emr-i şerîfimde sâlifü'z-zikr bir yük yetmiş beş bin yediyüz otuz yedi buçuk guruşun ma'rifetiniz ve cümle ma'rifetiyle kazâ-i mezbûre ehâlisine ta'dîli ve tesviye şürûtuna ri'âyet olunarak tevzî' ve taksîm ve yerlü yerinden cem' ve tahsîl ile mahallerine te'diye ve teslîme dikkat ve meblağ-ı mezbûrun hîn-i tevzî'inde defter-i mezkûre bir akçe zam ve 'ilâve olunmak veyâhud tahsildâriyye nâmıyla ziyâde akçe ahz ve tahsîl kılınmak lâzım gelür ise bi't-tahkîk mütecâsir olanların haklarından gelineceği muhakkak ve mukarrer olduğuna binâ-en ânâ göre 'amel ve harekete mezîd ihtimâm ve dikkat eylemeniz fermânım olmağın mahsûsan işbu emr-i celflü'l-kadrim isdâr ve tesyâr olunmuşdur. Keyfiyet ma'lûmunuz oldukda ber-minvâl-i muharrer 'amel ve harekete ziyâde ikdâm ve gayret ve meblağ-ı mezbûrun sûret-i tevzî' ve tahsîli bu tarafda dahî ma'lûm olmak için lâzım gelen i'lâmın Dersa'âdete irsâl ve takdîmine müsâra'at ve mugâyiri vaz'a irâ'et-i ruhsat ile nefsinizi mühlikeye ilkâdan mukarrih(?) ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermânı 'âlîşânım sâdir olmuşdur. Buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla 'amel ve hareket eyleyesiz. Şöyle bilesiz, 'alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fî, evâ'il-i şehri Saferü'l-hayr, sene hamse ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf.

Vr. 41b, belge 113

İşbu bin ikiyüz elli dört senesi rûz-ı kasımından elli beş senesi rûz-ı hızırına gelince altı mâh zarfında Karahisâr-ı Sâhib kazâsının matlûbât-ı seniyye ve mürettebât-ı 'aliyye ve mürûr (ve) 'ubûr ve sâ'ir masârıfı muhâsebesi hâkimü'l-vakt efendi hazretleri ve vücûh-ı memleket ma'rifetiyle yegân yegân rü'yet olunarak tanzîm olunan defterdir ki ber-vech-i âtî zikr olunur.

Guruş	
8856	Nısf ‘asker-i bahriye bedelinden kazâ-i mezbûra isâbet iden
2727	Nısf ref’-i menzil bedelinden isâbet
1392	Ağnâb bedeliyyesinden isâbet
9864	Hazîne-i mansûreye ‘â’id nısf mütesellimlik
22839	Toplam
20000	Vâililere ‘â’id hâzîne-i celîleye merbût senede bir def’a vaz’ olunmak üzere i’âne-i sulh
55136	Vâililere ‘â’id olub hâzîne-i merkûme merbût tevzî’ ikrâmiyesi ve esb bahâ ve hil’at bahâ
34728	Sancak tevzî’inden isâbet iden
01620	Jurnal ve mukayyid-i nüfûs kâtiblerinin altı mâhlık mâhiyyeleri
134223	Toplam
004000	Kütahya ve Karahisâr’ın mâl-ı hazeriyyesinin taksît-i ûlâ
004000	Kezâlik taksît-i sânisî
02000	Taksît-i sâlisi
000654	Ramazân-ı Şerîfde ahşam ve sahûrunda top endahtasîçün topçuya barut bahâ
144977	Toplam

000030	Ber-mu'tâd Kütahya çavuşlarına
006654	Çav'da(?) bulunan perîşân kurâlara i'âne. Bundan tenzîl 554 guruş
000750	Altı mâhlık mürûr tezkeresi kâtibiyyesi
002500	Balıkesirî'ye müretteb yüke hasır ve urgan ve ücret-i nakliye
155911	Toplam
002561	Mürûr (ve) 'ubûr iden 'askerlerin ve ehâli-i haremeynin râkib oldukları bârgîr kiraları
003500	Ber-mu'tâd kiracı başına i'âne
165372	Toplam
004134	Hâkim efendi harc-ı imzâ
004866	Efendî-i mûmâ-ileyhin arpalık sâhibi efendiye i'tâ eylediği mâhiye ve harciyâya medâr olmak için cümle ma'rifetleriyle i'âne
174568	Toplam
000804	Tenzîl
173568	Toplam
002169,5	Harc-ı fermân
175737,5	Toplam
017172	Elil beş senesine mahsûben on beş bin kıyye güherçile bedeliyyesinden kazâ-i mezbûre isâbet

	iden
014880	Vukû' bulmuş masârifdan 'ale'l-hesâb defter müfredâtı rûz-ı kasımında ibrâz olunmak üzere cümle ma'rifeti ve ma'rifet-i şer' ve mütesellim ağa ma'rifetleriyle
207789,5	Toplam

Mahalle-i Yukarıbazar, guruş 1366	Mahalle-i Voyvoda, guruş 1208,5	Mahalle-i Hâcı Ca'fer, guruş 1261	Mahalle-i Akmesjid, guruş 2683
Mahalle-i Cansız, guruş 897	Mahalle-i Hâcı Mustafa, guruş 796	Mahalle-i Karamanoğlu, guruş 1232	Mahalle-i Hâcı Eyüb, guruş 1012, 10 para
Mahalle-i Marulcu, guruş 1274	Mahalle-i Hâcı Abdurrahman, guruş 2271	Mahalle-i Dâ'î Receb, guruş 960	Mahalle-i Karaman, guruş 6644,5
Mahalle-i Nasâra, guruş 8829,5, 10 para	Mahalle-i Burmalı, guruş 1730	Mahalle-i Hâcı Yahya, guruş 3636,5	Mahalle-i Çavuşbaşı, guruş 2609,5
Mahalle-i Câmi'-i Kebîr, guruş 4680	Mahalle-i Bedrik, guruş 1897	Mahalle-i Sinan Paşa, guruş 1578	Mahalle-i Çavuşoğlu, guruş 1728
Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i	Mahalle-i

Hisarönü, guruş 1191	Zâviye, guruş 1160	Hâcî İsmâ'il, guruş 1486	Arap Mescidi, guruş 4099
Mahalle-i Efecik, guruş 2553	Mahalle-i Kayadibi, guruş 2167	Mahalle-i Gökçe, guruş 2827	Mahalle-i Hâcî Nasûh, guruş 2827
Mahalle-i Hâcî Evtal, guruş 2137	Mahalle-i Ekeste, guruş 1821	Mahalle-i Mollâ Bahşî, guruş 3168,5	Mahalle-i Sinan Halîfe, guruş 1001,5
Mahalle-i Doğancı, guruş 1874,5	Mahalle-i Ardıç, guruş 4148,5	Mahalle-i Kubelü, guruş 2144	Mahalle-i Fakîh Paşa, guruş 2350,5
Mahalle-i Nahılcı, guruş 2269	Mahalle-i Gündoğmuş, guruş 760	Vr. 42a Mahalle-i Hâcî Ali oğlu, guruş 1301	Mahalle-i Hâcî Mahmûd, guruş 2973
Mahalle-i Hâcî Nûh, guruş 1461,5	Mahalle-i Tâc Ahmed, guruş 4002,5	Mahalle-i Karakâtib, guruş 1533	Mahalle-i Medli, guruş 1878
Mahalle-i Nurcu, guruş 2177,5	Mahalle-i Çingeneler, guruş 182	Mahalle-i Kal'a, guruş 137	Mahalle-i Kâhil, guruş 3694
İcmâl-i Yekûn, guruş 107619			

Karye-i Çıkrik, guruş 2200	Karye-i Akçin, guruş 460,5	Karye-i Ayaz İni, guruş 1586	Karye-i İnaz, guruş 563
Karye-i Köprülü, guruş 1483,5	Karye-i Kayavirân, guruş 1790	Karye-i Çorca-i kebîr, guruş 1995	Karye-i Feleli, guruş 1330,5
Karye-i Karaağaç, guruş, 2200	Karye-i Karaarslan, guruş 2149	Karye-i Kal'acık kebîr, guruş 6190	Karye-i Döğer, guruş 3580,5
Karye-i Belce, guruş 1432,5	Karye-i Deper, guruş 1465	Karye-i Eyret, guruş 3683,5	Karye-i Sarık, guruş 1125
Karye-i Salar, guruş 2813	Karye-i Çakır, guruş 1279	Karye-i Elpirek, guruş 921	Karye-i Işıklar, guruş 4655,5
Karye-i Sülümenli, guruş 2200	Karye-i Bostanlı, guruş 613,5	Karye-i Çalışlar, guruş 869,5	Karye-i Kozluca, guruş 767,5
Karye-i Bozöyük, guruş 1414,5	Karye-i Bayat, guruş 409	Karye-i Çepni, guruş 853,5	Karye-i Alcalu, guruş 613,5
Karye-i Çobanlı, guruş 613	Karye-i Çatalçeşme, guruş 205	Karye-i Süğlün, guruş 1218	Karye-i Kulatay, guruş 151,5
Karye-i Çobanlar,	Karye-i Bey,	Karye-i Kumardaş,	Karye-i Hâcibeyli,

guruş 5628	guruş 1228	guruş 686	guruş 870
Karye-i Aşağı Tandırı, guruş 767,5	Karye-i Gebeceler, guruş 2558	Karye-i Sipsin, guruş 1791	Karye-i İssizce, guruş 7265
Karye-i Erkmen, guruş 2097,5	Karye-i Susuz, guruş 1841,5	Karye-i Mihâ'il, guruş 3223	Karye-i Kışlacık, guruş 1023
Karye-i Kal'acık-ı sagîr, guruş 1023	Karye-i Çorca-i sagîr, guruş 1176,5	Karye-i Halimoğru, guruş 1176,5	Karye-i Liğen, guruş 563
Karye-i Doğanlar, guruş 818,5	Karye-i İsmâ'il, guruş 1432	Karye-i Dinar, guruş 1586	Karye-i Yukarı Tandırı, guruş 767,5
Karye-i Hayran Balı, guruş 767,5	Karye-i Karacavirân, guruş 1279	Karye-i Osman, guruş 1279	Karye-i Çukur, guruş 153,5
Karye-i Arablı Guruş 153,5	Guruş 100090 kurâ		

Mühür (Şeyh-zâde es-Seyyid Mustafa...)

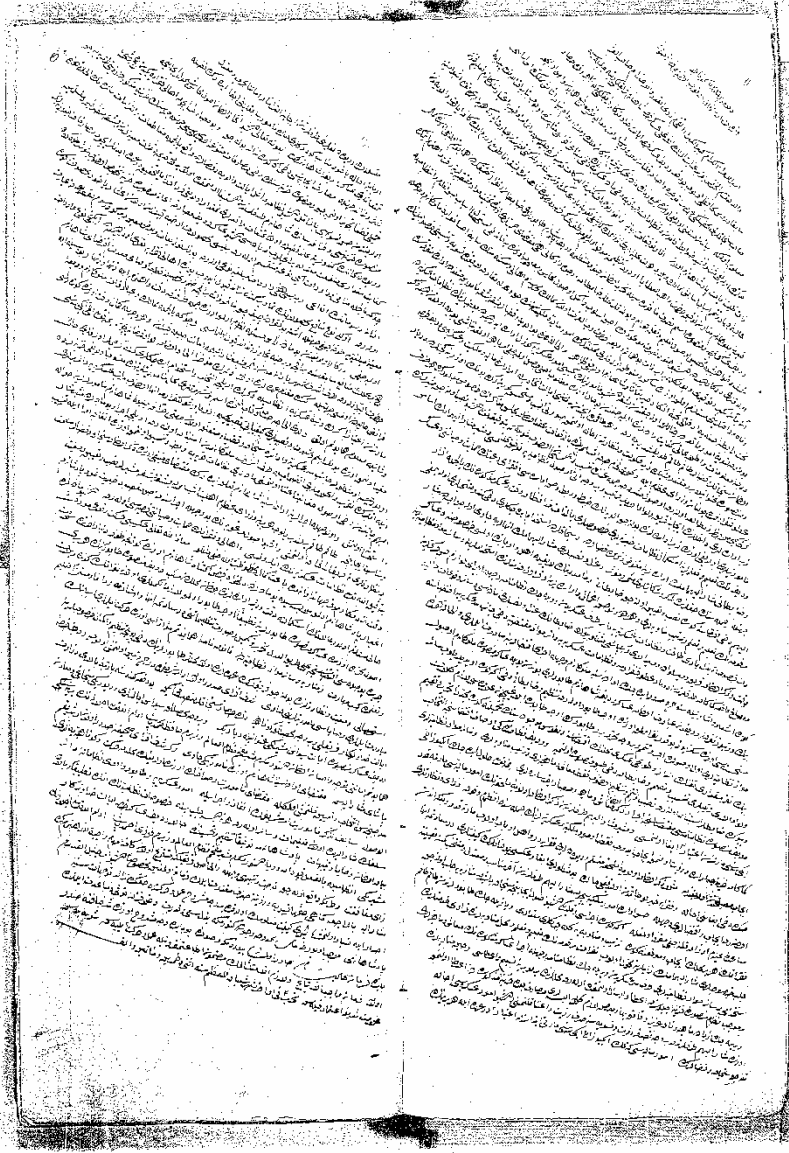
Vr. 42b, belge 114

Çorca'lı Kara Mustafa oğlu ikiyüz elli üç senesi mâh-ı Zi'l-hiccetü's-şerîfin yirmi birinci yevm-i ahad dâr-ı fenâdan dâr-ı bekâyâ rihlet itmîşdir.21zh1253

EKLER

Ek:1)

Mutasarrıf Dilâver Paşa'ya Kütahya ve Karahisâr sancaklarının tevcih olunduğunun fermân sûreti(564 numaralı Karahisâr-ı Sâhib Şer'iyeye Sicili, s.5/b.10).

Ek: 2)

Vergi(Cizye toplanması). Memâlik-i mahrusada bulunan kazalarda cizye toplanması hk.(564 numaralı Karahisâr-ı Sâhib Şer'iyeye Sicili, s.3/b.4).

